

T.C.
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİ ANABİLİM DALI
YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİ PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRENENLERDE
STRATEJİK EDİNÇ

BİLGESU GÖRÜM

İzmir
2020

DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİ ANABİLİM DALI
YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİ PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRENENLERDE
STRATEJİK EDİNÇ

BİLGESU GÖRÜM

DANIŞMAN
Dr. Öğr. Üyesi Funda UZDU YILDIZ

İzmir
2020

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenenlerde Stratejik Edinç” adlı çalışmanın içerdiği fikri izinsiz başka bir yerden almadığımı; çalışmamın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu olmak üzere tüm aşamalarında ve bölümlerinin yazımında bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada kullanılan her türlü kaynağa eksiksiz atıf yaptığımı ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi, ayrıca bu çalışmanın Dokuz Eylül Üniversitesi tarafından kullanılan bilimsel intihal tespit programıyla tarandığını ve *intihal içermediğini* beyan ederim. Herhangi bir zamanda aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonuca razı olduğumu bildiririm.

24/12/2020

Bilgesu GÖRÜM

DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS/DOKTORA TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU

Tarih: 29/12/2020

Tez Başlığı:

Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenenlerde Stratejik Edinç.....

Yukarıda başlığı belirtilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 194 sayfalık kısmına ilişkin, 29/12/2020 tarihinde **tez danışmanım tarafından** Dokuz Eylül Üniversitesi Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı'nın sağladığı İntihal Tespit Programından (Turnitin-Tez İntihal Analiz Programı) aşağıda belirtilen **filtreleme tiplerinden biri** (uygun olanı işaretleyiniz) uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin **benzerlik oranı % 2'dir**.

- <http://www.kutuphane.deu.edu.tr/tr/turnitin-tez-intihal-analiz-programi/> adresindeki Tez İntihal Analiz

Programı Kullanım Kılavuzunu okudum ☒

Filtreleme Tipi 1(Maksimum %15) ☒

Filtreleme Tipi 2(Maksimum %30) ☐

☒ Kabul/Onay ve Bildirim sayfaları hariç, ☒ Kaynakça hariç, ☒ Alıntılar dâhil, ☒ Altı (6) kelimeden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç.	☐ Kabul/Onay ve Bildirim sayfaları hariç, ☐ Kaynakça dâhil, ☐ Alıntılar dâhil.
EK 1- İntihal Tespit Programı Raporu İLK SAYFA Çıktısı. ☒ EK 2- İntihal Tespit Programı Raporu (Tümü) Cd İçinde. ☒	

Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Tez Çalışması Orijinallik Raporu Uygulama Esasları'nı inceledim ve yukarıda belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Adı Soyadı : Bilgesu GÖRÜM
Öğrenci No : 2017950039
Anabilim Dalı : Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi
Programı : Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi
Statüsü : Yüksek Lisans ☒ Doktora ☐

ÖĞRENCİ

Bilgesu GÖRÜM
29-12-2020

DANIŞMAN

Dr. Öğr. Üyesi Funda UZDU YILDIZ

29.12.2020

Açıklamalar

1: Bu formu teslim etmeden önce sizden istenen bilgileri uygun kutucuğu (□) işaretleyerek doldurunuz.

Kullanıcı şifre vb. konusunda sorun yaşanması durumunda Üniversitemiz Merkez Kütüphanesinde bulunan Turnitin yetkilisine (Ali Taş Tel: +90 (232) 3018026 veya ali.tas@deu.edu.tr) başvurunuz.

2: Yüksek Lisans/Doktora Tez Çalışması Orijinallik Raporu" formu tezin ciltlenmiş ve elektronik nüshalarının içerisinde ekler kısmında yer alır.

3: Tez savunmasında düzeltme alınması durumunda bu form güncellenerek yeniden hazırlanır.

4: Turnitin-Tez İntihal Analiz Programına yükleme yapılırken Dosya Başlığı (document title) olarak **tez başlığının tamamı**, Yazar Adı (author's first name) olarak **öğrencinin adı**, Yazar Soyadı (author's last name) olarak **öğrencinin soyadı** bilgisini yazınız.

TEŞEKKÜR

Öncelikle, tez çalışmam boyunca bilgi ve birikimleriyle bir yol gösterici olan, her umutsuzluğa kapıldığımda yoluma ışık tutan, bana her zaman sabırla ve anlayışla yaklaşan değerli danışman hocam Dr. Öğr. Üyesi Funda UZDU YILDIZ'a teşekkürü bir borç bilirim.

Zor zamanlarımda hep destek olan ve değerli görüşlerini benimle paylaşan canım arkadaşım Dilek ÇAĞ'a ve teknik yardımları için eşi Tolga ÇAĞ'a içten teşekkürlerimi iletirim.

Tez yazma sürecimde sağladığı katkılardan dolayı Aydın ŞANLI'ya teşekkürlerimi sunarım.

Uzak mesafelere rağmen her zaman yanımda olan dostum Can Anıl KULUNYAR'a çok teşekkür ederim.

Koşullar ne olursa olsun, attığım her adımda bana sonuna kadar güvenen, beni her zaman destekleyen ve yardımlarını asla esirgemeyen aileme ne kadar teşekkür etsem azdır.

Son olarak, bugüne kadar üzerimde emeği olan bütün hocalarıma sonsuz saygı ve teşekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

ÖZET	vii
ABSTRACT	ix
BÖLÜM I.....	1
GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu.....	1
1.2. Amaç ve Önem.....	2
1.3. Problem Cümlesi / Alt Problem Cümleleri	3
1.4. Sınırlılıklar	3
1.5. Tanımlar	4
BÖLÜM II	5
KURAMSAL ÇERÇEVE.....	5
2.1. Edinç ve Edim.....	5
2.2. İletişimsel Edinç.....	6
2.2.1. İletişimsel Edinç Modelleri	8
2.3. Stratejik Edinç.....	11
2.3.1. İletişim Stratejilerinin Tanımları.....	15
2.3.2. İletişim Stratejilerinin Tanımlarının Ortak Özellikleri.....	20
2.3.2.1. Sorunsallık.....	20
2.3.2.2. Bilinçlilik.....	21
2.3.2.3. Amaçlılık.....	24
2.3.3. İletişim Stratejilerinin Sınıflandırılması.....	24
2.3.4. İletişim Stratejilerinin Yabancı Dil Öğrenicisine Etkileri.....	33
2.4. İlgili Araştırmalar.....	37
BÖLÜM III	42
YÖNTEM	42
3.1. Araştırmanın Modeli	42
3.2. Katılımcılar.....	42
3.3. Veri Toplama Süreci ve Araçları.....	44
3.4. Verilerin Analizi.....	44
BÖLÜM IV	46
BULGULAR.....	46
4.1. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenenlerin Kullandıkları İletişim Stratejilerinin Dağılımına İlişkin Bulgular.....	53

4.2. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenenlerde Katılımcı Özelliklerinin İletişim Stratejilerinin Dağılımındaki Etkisine İlişkin Bulgular.....	56
4.2.1. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenenlerin Kullandıkları İletişim Stratejilerinde Cinsiyetin Etkisine İlişkin Bulgular.....	57
4.2.2. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenenlerin Kullandıkları İletişim Stratejilerinde Eğitim Düzeyinin Etkisine İlişkin Bulgular.....	63
4.2.3. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenenlerin Kullandıkları İletişim Stratejilerinde Türkçe Dışında Konuşulan Yabancı Dil Sayısının Etkisine İlişkin Bulgular.....	69
4.3. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenenler ile Türkçe Anadil Konuşucularının Kullandıkları İletişim Stratejilerinin Dağılımlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular.....	75
BÖLÜM V	83
TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER.....	83
5.1. Tartışma.....	83
5.1.1. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenenlerde İletişim Stratejileri	83
5.1.2. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenenlerin Kullandığı İletişim Stratejilerinde Cinsiyetin Etkisi	84
5.1.3. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenenlerin Kullandığı İletişim Stratejilerinde Eğitim Düzeyinin Etkisi	85
5.1.4. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenenlerin Kullandığı İletişim Stratejilerinde Türkçe Dışında Konuşulan Yabancı Dil Sayısının Etkisi	86
5.1.5. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenenler ile Türkçe Anadil Konuşucularının Kullandığı İletişim Stratejilerinin Karşılaştırılması	87
5.2. Sonuç ve Öneriler	89
KAYNAKÇA.....	92
EK 1. Öğrencinin Akademik Geçmişi	99
EK 1. Çeviriyazı İşaretleri	100
EK 1. Çeviriyazı 1	101
EK 1. Çeviriyazı 2	135

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1 Katılımcıların özellikleri.....	43
Tablo 2 İletişim stratejilerinin sınıflandırılması.....	45
Tablo 3 İletişim stratejilerinin tüm katılımcılarda dağılımı	47
Tablo 4 Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerde iletişim stratejilerinin dağılımı	53
Tablo 5 Oyalama ve zaman kazanma stratejilerinin yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerde dağılımı	54
Tablo 6 Kazanım ve telafi stratejilerinin yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerde dağılımı..	55
Tablo 7 Etkileşimsel stratejilerin yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerde dağılımı	55
Tablo 8 Kendini denetleme stratejilerinin yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerde dağılımı	56
Tablo 9 Kaçınma ve azaltma stratejilerinin yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerde dağılımı	56
Tablo 10 Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerde iletişim stratejilerinin cinsiyete göre dağılımı	57
Tablo 11 Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerde iletişim stratejilerinin eğitim düzeyine göre dağılımı	63
Tablo 12 Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerde iletişim stratejilerinin Türkçe dışında konuşulan yabancı dil sayısına göre dağılımı	70
Tablo 13 İletişim stratejilerinin yabancı dil olarak Türkçe öğrenenler ve Türkçe anadil konuşucuları arasındaki dağılımı	76

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. İletişim stratejisi türlerinin tüm katılımcılarda dağılımı	48
Şekil 2. İletişim stratejisi türlerinin yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerde dağılımı	54
Şekil 3. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerde iletişim stratejisi türlerinin cinsiyete göre dağılımı	58
Şekil 4. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerde oyalama ve zaman kazanma stratejilerinin cinsiyete göre dağılımı	59
Şekil 5. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerde kazanım ve telafi stratejilerinin cinsiyete göre dağılımı	60
Şekil 6. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerde etkileşimsel stratejilerin cinsiyete göre dağılımı	61
Şekil 7. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerde kendini denetleme stratejilerinin cinsiyete göre dağılımı	62
Şekil 8. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerde kaçınma ve azaltma stratejilerinin cinsiyete göre dağılımı	62
Şekil 9. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerde strateji türlerinin eğitim düzeyine göre dağılımı	64
Şekil 10. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerde oyalama ve zaman kazanma stratejilerinin eğitim düzeyine göre dağılımı	65
Şekil 11. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerde kazanım ve telafi stratejilerinin eğitim düzeyine göre dağılımı	66
Şekil 12. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerde etkileşimsel stratejilerin eğitim düzeyine göre dağılımı	67
Şekil 13. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerde kendini denetleme stratejilerinin eğitim düzeyine göre dağılımı	68
Şekil 14. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerde kaçınma ve azaltma stratejilerinin eğitim düzeyine göre dağılımı	69
Şekil 15. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerde strateji türlerinin Türkçe dışında konuşulan yabancı dil sayısına göre dağılımı	71
Şekil 16. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerde oyalama ve zaman kazanma stratejilerinin Türkçe dışında konuşulan yabancı dil sayısına göre dağılımı	71
Şekil 17. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerde kazanım ve telafi stratejilerinin Türkçe dışında konuşulan yabancı dil sayısına göre dağılımı	72

Şekil 18. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerde etkileşimsel stratejilerin Türkçe dışında konuşulan yabancı dil sayısına göre dağılımı	73
Şekil 19. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerde kendini denetleme stratejilerinin Türkçe dışında konuşulan yabancı dil sayısına göre dağılımı	74
Şekil 20. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerde kaçınma ve azaltma stratejilerinin Türkçe dışında konuşulan yabancı dil sayısına göre dağılımı	74
Şekil 21. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenler ile Türkçe anadil konuşucularının kullandığı iletişim stratejilerinin karşılaştırılması	75
Şekil 22. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenler ile Türkçe anadil konuşucularının iletişim stratejisi türleri dağılımlarının karşılaştırılması	77
Şekil 23. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenler ile Türkçe anadil konuşucularının oyalama ve zaman kazanma stratejileri dağılımlarının karşılaştırılması	78
Şekil 24. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenler ile Türkçe anadil konuşucularının kazanım ve telafi stratejileri dağılımlarının karşılaştırılması	78
Şekil 25. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenler ile Türkçe anadil konuşucularının etkileşimsel stratejiler dağılımlarının karşılaştırılması	79
Şekil 26. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenler ile Türkçe anadil konuşucularının kendini denetleme stratejileri dağılımlarının karşılaştırılması	80
Şekil 27. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenler ile Türkçe anadil konuşucularının kaçınma ve azaltma stratejileri dağılımlarının karşılaştırılması	80

ÖZET

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRENENLERDE STRATEJİK EDİNÇ

Stratejik edinç, konuşucunun iletişim sırasında karşılaştığı zorlukların üstesinden gelmek ve iletişimi daha etkili bir hale getirmek için devreye soktuğu stratejilerin bilgisidir. Bir etkileşim sırasında katılımcılar, bir yapı ya da sözvarlığının hedef dildeki karşılığını hatırlayamama, hedef dilin kültüründe bir şeyin bağlama uygun olup olmadığını bilmeme gibi iletişimin bozulmasına neden olan etkenleri önlemekle birlikte, iletişimi sürdürmek ve iletişimin etkisini arttırmak için iletişim stratejisi adı verilen dilsel araçlara başvurmaktadırlar. Bu araştırmada yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin hangi iletişim stratejilerini; nasıl bir dağılım ile kullandıklarını ve bu dağılımda cinsiyet, eğitim durumu ve Türkçe dışında konuşulan yabancı dillerin sayısının etkisinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Daha sonra bu dağılım Türkçe anadil konuşucularının kullandığı iletişim stratejileri ile karşılaştırılmıştır.

Nitel bir araştırma yöntemine dayanan bu çalışmada betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın katılımcıları 7'si B1 düzeyinde yabancı dil olarak Türkçe öğrenenler ve 4'ü Türkçe anadil konuşucuları olmak üzere 11 kişiden oluşmaktadır. Bu katılımcılardan yapılandırılmamış görüşme tekniği ile alınan video kayıtlarının çeviriyazıya dökülmesiyle araştırmanın veri tabanı oluşturulmuş ve daha sonra bu veriler konuşma çözümlemesi yöntemi ile incelenmiştir. Bu inceleme için Celce-Murcia, Dörnyei ve Thurell (1995), Dörnyei ve Scott'ın (1997) sınıflandırılmaları temel alınmıştır. Bu doğrultuda iletişim stratejileri kaçınma ve azaltma, kazanım ve telafi, oyalama ve zaman kazanma, kendini denetleme ve etkileşimsel stratejiler olmak üzere beş temel türe ayrılmış ve her iletişim stratejisi türünde yer alan stratejiler ayrı ayrı incelenmiştir.

Araştırmanın bulguları yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin en çok kullandığı iletişim stratejisi türünün oyalama ve zaman kazandırma stratejileri olduğunu ve en çok kullanılan iletişim stratejisinin bu türde yer alan doldurma sözlerin kullanımı olduğunu göstermiştir. Bu stratejiler, katılımcıların özelliklerine göre incelendiğinde ise erkeklerde kadınlara göre daha fazla iletişim stratejisi kullanımı görülmüştür. Eğitim düzeyi arttıkça iletişim stratejisi kullanımının da arttığı, öte yandan konuşulan yabancı dil sayısı arttıkça iletişim stratejisi kullanımının azaldığı ortaya çıkmıştır. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenler

ile Türkçe anadil konuşucularının iletişim stratejisi kullanımları karşılaştırıldığında ise öğrencilerin daha fazla iletişim stratejisi kullandığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi, stratejik edinç, iletişim stratejileri.

ABSTRACT

STRATEGIC COMPETENCE OF TURKISH AS A FOREIGN LANGUAGE LEARNERS

Strategic competence is the knowledge of the speaker's strategies to cope with the difficulties during communication and make the communication more effective. During an interaction, participants apply linguistic devices known as communication strategies to prevent communication breakdowns caused by issues such as not recalling a structure or vocabulary or not knowing if something is acceptable for a given context in a target language, as well as to maintain communication, and enhance the effectiveness of communication. This study aims to identify the communication strategies adopted by the Turkish as a foreign language learners and the impact of factors including gender, educational background, and the number of the languages spoken other than Turkish in the distribution of those strategies. Afterwards this distribution is compared to the communication strategies used by native speakers.

This study is based on a qualitative research method and a descriptive survey modal is used. It is held with 11 participants, 7 of whom are learners at B1 level and 4 native Turkish speakers. The study's database is created with the transcription of videos taken based on an unstructured interview technique. This data is analyzed with a conversation analysis method based on the taxonomy of Celce-Murcia, Dörnyei and Thurell (1995), Dörnyei and Scott (1997). Following this taxonomy, communication strategies are classified into five main types as avoidance and reduction, achievement and compensatory, stalling and time-gaining, self-monitoring, and interactional strategies. Strategies under each strategy type are analyzed individually.

The study's findings show that stalling and time-gaining is the most commonly used strategy type and use of fillers, which comes under this strategy type, is the most common strategy employed by the Turkish as a foreign language learners. In the analysis of this data according to the participants' demographics, it is found that the male participants employ communication strategies more than females do. It is found that as the education level increases, the usage of communication strategies increases correspondingly; on the other hand, as the number of languages spoken increases, the usage of communication strategies decreases. When the Turkish as a foreign language learners' usage of communication strategies compared

to that of native Turkish speakers, it is found that the learners use more communication strategies than the native speakers do.

Keywords: Teaching Turkish as a foreign language, strategic competence, communication strategies.

BÖLÜM I

GİRİŞ

Chomsky (1965), dili toplumsal ve diğer etmenlerden bağımsız olarak ele almış ve *edinç* (competence) kavramını konuşucuların zihninde yer alan dile ilişkin bilgi olarak tanımlamıştır. Hymes (1972), buna ek olarak dil edincinde toplumsal etmenlerin de göz ardı edilmemesi gerektiğini savunmuş ve konuşucunun içinde bulunduğu bağlama uygun olan dil kullanımı bilgisine de sahip olması gerektiğini öne sürmüştür. Böylece iletişim kurabilmek için gereken bilgiler olarak tanımlanan *iletişimsel edinç* (communicative competence) kavramı ortaya çıkmıştır. Bu çalışmaların ışığında, Canale ve Swain (1980), Canale (1983), Dörnyei ve Thurrell (1991), Celce-Murcia, Dörnyei ve Thurrell (1995) ve Celce-Murcia (2008) gibi araştırmacıların yaptığı çalışmalarda iletişimsel edinç farklı bileşenlere ayrılmıştır. Celce-Murcia (2008) iletişimsel edinci; sosyokültürel, söylem, dilsel, söz örüntüsü, etkileşimsel ve stratejik edinç olmak üzere altı bileşende sınıflandırmıştır. Çalışmanın konusunu oluşturan stratejik edinç çeşitli araştırmacılar tarafından farklı şekilde tanımlanmıştır. Canale (1983) tarafından yapılan tanımlamaya göre stratejik edinç, iletişimde ortaya çıkan zorlukların üstesinden gelmek ve iletişimin etkisini arttırmak amacıyla kullanılan iletişim stratejilerinin bilgisi olarak açıklanmaktadır. Stratejik edinci oluşturan bu iletişim stratejileri Celce-Murcia, Dörnyei ve Thurrell'in (1995) yaptığı sınıflandırmaya göre *kaçınma ya da azaltma* (avoidance or reduction), *kazanım ya da telafi* (achievement or compensatory), *oyalama ya da zaman kazanma* (stalling or time-gaining), *kendini denetleme* (self-monitoring) ve *etkileşimsel* (interactional) stratejiler olmak üzere beş türden oluşmaktadır.

1.1. Problem Durumu

İletişimsel görevleri yerine getirmek için, dil kullanıcılarının iletişimsel etkinliklerde bulunmaları ve iletişimsel stratejiler kullanmaları gerekmektedir (Avrupa Ortak Başvuru Metni, 2001, s. 55). Çerçeve metnin dil öğretim yaklaşımı olarak benimsediği eylem odaklı yaklaşımın gerektirdiği iletişimsel görevleri yerine getirmek için, dil kullanıcıları iletişimsel stratejilere gereksinim duymaktadırlar. İletişim stratejileri, iletişimsel görevleri gerçekleştirmek ve iletişimin gereksinimlerini yerine getirmek amacıyla konuşucunun farklı tür bilgilerden yararlanarak iletişim ortamına dâhil ettiği stratejileri kapsamaktadır. Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi (2013, s. 60), stratejileri "dil kullananların kendi olanaklarını devreye sokarak ve dengeli biçimde kullanarak becerilerini ve süreçleri etkin hale getirerek

belli bir bağlam içinde bildirişimin gereksinimlerini ve bir görevi kendi amacına uygun, başarılı ve ekonomik şekilde yerine getirebilmek için kullanılan" araçlar olarak tanımlamaktadır. Hem yabancı dil konuşucuları hem de anadil konuşucuları iletişim kurarken bu araçlardan sıkça yararlanmaktadırlar. Konuşucular dilbilgisi, sözvarlığı ve sesletim gibi alanlarda ne kadar üstün olsalar da kimi zaman iletişimi aksatabilecek bazı sorunların üstesinden gelebilmek için birtakım stratejiler kullanmaya gereksinim duymaktadırlar. Bu stratejilerin kullanılmasında yeterli sağlanmadığı durumlarda iletişimde bazı aksaklıklar yaşanmaktadır. Bu nedenle iletişim stratejileri dil kullanımının çok önemli bir parçasını oluşturmaktadır. Ancak, dil öğrenenler açısından, iletişim stratejilerinin kullanımı Avrupa Ortak Başvuru Metni'nde de belirtildiği gibi sadece iletişimdeki aksaklıkları telafi etmenin bir yolu değil, aynı zamanda dil öğreniminde ilerlemenin en büyük kanıtı, öğrenenin gözlemlenebilir dil etkinliklerinde yer alabilme ve iletişimsel stratejiler kullanma yeteneğidir (Avrupa Ortak Başvuru Metni, 2001, s. 56).

Günümüz dil öğretiminde ise stratejik edinç konusuna, iletişimsel edincin diğer bileşenleri kadar önem verilmediği görülmektedir. Bazı yaklaşımlar stratejik edinç ve bileşenlerinin öğretiminin gerekli olmadığı, hatta öğrencinin bunları kullanmamasının daha uygun olabileceğini savunmaktadır (Yule ve Tarone, 1997 s. 21). Bunun nedeninin, stratejik edinç konusunda alanyazında fazla çalışma olmaması ve dolayısıyla yabancı dil öğrencilerinin ve yabancı dil öğretimi için materyal hazırlayan kişilerin stratejik edinç konusunda yeterince bilgili ve bilinçli olmamalarından kaynaklanabileceği düşünülmektedir. Bu nedenle alanyazında, özellikle yabancı dil olarak Türkçe alanında stratejik edinç konusundaki eksikliğin giderilmesi gerekmektedir.

1.2. Amaç ve Önem

Bu çalışmada, yabancı dil olarak Türkçe öğrenenler tarafından hangi iletişim stratejilerinin nasıl bir dağılım ile kullanıldığının belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amacı gerçekleştirmek için yabancı dil olarak Türkçe öğrenenler, Türkçe anadil konuşucuları ile görüştürülmüş ve bu görüşmelerden elde edilen karşılıklı konuşmalar video kaydına alındıktan sonra çeviriyazıya dökülerek incelenmiştir.

Araştırmanın sonunda elde edilen veriler ile stratejik edinç ve iletişim stratejisi kullanımının yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerde nasıl olduğunu anlamak, konuşucuların özelliklerinin bu stratejiler üzerindeki etkisinin belirlenmesi hedeflenmekte ve Türkçe anadil konuşucularının kullandığı iletişim stratejileri ile karşılaştırma yapılması amaçlanmaktadır. Buradan hareketle, yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin bu konuda bilinçlendirilmesine ve

bu alanda hazırlanan ders materyallerinin ve izlencelerin geliştirilmesine katkıda bulunulması beklenmektedir. Bu stratejilerin öğretiminin diğer iletişimsel bileşenler gibi sınıf ortamında uygulanmasının önünün açılması için bu konuya dikkat çekmek amaçlanmıştır. Bu tür çalışmalarla alanyazındaki bu eksikliğin giderilmesi büyük önem taşımaktadır.

1.3. Problem Cümlesi / Alt Problem Cümleleri

Araştırmanın problemi;

- Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin karşılıklı konuşma sırasında kullandıkları iletişim stratejilerinin dağılımı nedir?

Araştırmanın alt problemleri;

- Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin kullandıkları iletişim stratejilerinde cinsiyet değişkeninin etkisi nedir?
- Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin kullandıkları iletişim stratejilerinde eğitim düzeyi değişkeninin etkisi nedir?
- Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin kullandıkları iletişim stratejilerinde konuşulan yabancı dil sayısı değişkeninin etkisi nedir?
- Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenler ile Türkçe anadil konuşucularının kullandıkları iletişim stratejileri arasındaki benzerlik ve farklılıklar nelerdir?

1.4. Sınırlılıklar

Bu çalışmada ele alınan konunun daha detaylı olarak incelenebilmesi amacıyla bazı sınırlılıklar oluşturulmuştur. Stratejik edinç konusuna kimi kaynaklar tarafından öğrenme stratejileri ve sosyal stratejilerin de eklendiği görülmüştür (Rubin, 1987). Bu çalışmada stratejik edinç için Canale (1983) tarafından yapılan tanım benimsenmiş ve çalışma sadece iletişim stratejileri ile sınırlı tutulmuştur.

Çalışma sözlü iletişim verisinin çeviriyazı yoluyla aktarılmasıyla oluşan veri tabanına dayanmaktadır. Veri tabanının oluşturulması bu bakımdan oldukça zaman alan bir uğraştır. Ses kayıtlarının çok dikkatli bir şekilde çeviriyazıya aktarılması işleminin tez süreci kapsamında nitelikli bir şekilde yapılabilmesi için katılımcı sayısı ve süre sınırlı tutulmuştur. Daha geniş katılımlı ve daha uzun süreli iletişim verilerinin ancak ekip çalışması ile yapılabileceği düşünülmektedir.

1.5. Tanımlar

Edinç: Konuşucuların dilsel bilgisini oluşturan, sonsuz sayıda tümce üretip anlamayı sağlayan düzenek ya da kurallar dizgesidir (Vardar, 2001, s. 54).

İletişimsel edinç: Bir dili etkin bir şekilde kullanabilmek için gerekli olan bilgi ve bu bilgiyi kullanmak için gerekli olan yetidir (Cook, 2003, s. 126).

Stratejik edinç: Konuşucunun iletişimde karşılaştığı zorlukların üstesinden gelmek ve iletişimin etkililiğini arttırmak için devreye soktuğu sözel ve sözel olmayan iletişim stratejilerinin bilgisidir (Canale, 1983, s. 10-11).

İletişim stratejisi: Bir etkileşimde katılımcıların, yanlış anlaşılmalara, bir yapı ya da sözcüğün hedef dildeki karşılığını hatırlayamama, hedef dilin kültüründe bir şeyin bağlama uygun olup olmadığını bilmeme gibi iletişimi bozacak etkenleri önleme ve iletişimi sürdürme amacıyla kullandığı dilsel araçlardır (Fidan, 2016 s. 138-139).

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Edinç ve Edim

Chomsky (1965), dil olgusunu incelemek için *edinç* (competence) ve *edim* (performance) ayrımı yapılmasını önermiş ve bu ikili üretici-dönüşümsel dilbilgisinin temel karşıtlığını oluşturmuştur. Üretici-dönüşümsel dilbilgisine göre edinç konuşucunun diline ilişkin bilgisi olarak tanımlanırken edim, somut durumlardaki gerçek dil kullanımını ifade etmektedir. Chomsky, dilbilim kuramını, homojen bir konuşma topluluğu içerisinde bulunan ve dili mükemmel olarak bilen ideal konuşucularla ilişkilendirmiştir. Bu konuşucuların bellek kısıtlamaları, kişiye özgü hatalar, ilgi ve dikkat dağılması gibi dilbilgisel olmayan unsurlardan etkilenmediklerini savunmuştur.

Edinç ve edim kavramları bazı yönlerden Saussure'ün *dil* (langue) ve *söz* (parole) kavramlarına benzetilmektedir. Ancak Chomsky'nin dil anlayışı, Saussure'ün bakış açısından farklılıklar göstermektedir. Chomsky için önemli olan, konuşucunun yaratıcılığına açıklık getirmek ve sınırsız sayıdaki tümcelerin üretilmesini ve anlaşılmasını açıklamaktır (Kıran, 2016, s. 33). Öte yandan Saussure'e göre dil toplumsaldır ve ortak bir kültürel mirası gerektirmektedir. Söz kavramı ise dilin, bireysel olarak kullanılarak gerçekleştirilmesidir (Kıran ve Kıran, 2013, s. 209).

Üretici dilbilgisi kuramında edinç, bir dilde daha önce hiç üretilmemiş tümcelerin konuşucu-dinleyiciler tarafından üretilmesini yorumlanabilmelerini açıklayan içsel dil bilgisi, dil yetisidir (İmer, Kocaman ve Özsoy, 2011, s. 111). Vardar (2002) ise edinci konuşucuların daha önce hiç karşılaşmadıkları ya da üretmedikleri tümceler de dâhil olmak üzere sonsuz miktarda tümce üretmelerini ve bu tümceleri anlamalarını mümkün kılan dilsel bilgi olarak tanımlamaktadır (Vardar, 2002, s. 78).

Chomsky, edinç kavramını *özel edinç* ve *evrensel edinç* olmak üzere kendi içinde ikiye ayırmıştır. Özel edinç, kişinin milletine bağlı olmaksızın hayatının ilk yıllarında maruz kaldığı dili öğrenmesiyle gerçekleşir. Bu şekilde anadilini konuşmaya başlayan bir çocuk etrafında karşılaştığı tümceleri olduğu gibi taklit etmemektedir. Bunun aksine, dilin ilkelerini anlamakta, daha önce karşılaşmadığı tümceleri üretebilmekte ve bu tümceleri

anlayabilmektedir. Özel edinç, çeşitli dilleri belirleyen ve dilsel bir çevre ile öğrenilen özel kurallara ilişkin bilgidir. Evrensel edinç ise belli bir dile değil tüm dillere ilişkin bilgidir. Buna göre kişiler doğuştan gelen bazı mantık yapılarına ve dil evrensellerinin bilgisine sahiptirler. Evrensel edinç, çocukların çok kısa bir sürede nasıl anadillerini konuşmaya başladıklarını açıklayan insana özgü bir özelliktir. Özel edinç gibi sonradan öğrenilmez, insana doğuştan gelir ve özel edincin öğrenilme koşuludur (Kıran ve Eziler Kıran, 2013, s. 207-208). Chomsky'nin edinç tanımına göre insanların anadilini edinmesi, kuşların uçmayı öğrenmesine benzetilebilmektedir. Tıpkı yavru kuşların doğuştan nasıl uçacaklarının bilgisine sahip oldukları ve bu bilgiyi etkinleştirmek için yuvalarından dışarı çıkıp çevreyle etkileşime gitmelerinin gerektiği gibi, insanlar da doğuştan evrensel dilbilgisine sahiptirler ve çevrelerindeki belirli bir dille bağlantı kurarak bu bilgiyi etkinleştirmektedirler (Cook, 2003, s. 41-42).

Edim kavramı ise konuşucuların dili kullanarak, zihinlerinde örtük dilbilgisel dizge olarak bulunan edinci gerçekleştirmeleri olarak açıklanmaktadır (Rifat, 2005, s. 74). Chomsky, gerçek dilsel edimin incelenmesi için konuşucunun edinci dâhil olmak üzere çeşitli etmenlerin etkileşiminin dikkate alınması gerektiğini öne sürmüştür (Chomsky, 1965, s. 4). Çünkü, edincin gerçekleşmesi, konuşucunun belleği, dikkati gibi bilişsel etmenler, heyecan, sevinç, yorgunluk gibi ruhsal ve fiziksel etmenler ve bunun yanı sıra konuşucunun içinde bulunduğu ortam gibi çevresel dil dışı etmenlerden etkilenmekte ve konuşucudan konuşucuya farklılıklar göstermektedir. Bu nedenle, edim incelemelerinde ruhbilim ve toplumdilbilimden de yararlanılması gerekmektedir (Kıran ve Eziler Kıran, 2013, s. 209).

2.2. İletişimsel Edinç

Chomsky'nin bakış açısına göre bir inceleme nesnesi olarak dil, toplumsallıktan çok biyolojik olarak ele alınmaktadır ve dil, dilin kullanımına dâhil olan beden dili ya da kültürel bilgi gibi diğer etmenlerden ayrı tutulmaktadır. Bu bakış açısı dilbilimin pek çok alanı için geçerli olsa da uygulamalı dilbilim gibi alanlarda indirgeyici ve sınırlayıcı olabilmektedir (Cook, 2003, s. 42). Bu nedenle bir toplumdilbilimci olan Hymes (1972), dilin incelenmesinde Chomsky'nin tanımladığı dilsel edincin aksine, toplumsal etmenlerin de göz ardı edilmemesi gerektiğini savunmuş ve uygun bağlamda uygun dil kullanımını gerektiren toplumdilbilimsel bilginin önemini vurgulamıştır. Böylelikle iletişimsel edinç kavramı ortaya çıkmıştır (Uzdu Yıldız, 2017, s. 130).

Gumperz'e (1970) göre, dilsel edinç konuşucunun dilbilgisel olarak doğru tümceler üretebilme becerisini ifade etmektedir. İletişimsel edinç ise konuşucunun, dilbilgisel olarak doğru üretebildiği ifadeler bütününden, belirli durumlardaki toplumsal kuralları uygun şekilde yansıtan seçimler yapabilme becerisi olarak tanımlanmıştır (Gumperz, 1970, s. 3-4). Saville-Troike (2003) iletişimsel edincin, belirli toplumsal durum bağlamlarındaki dil kullanımı ve iletişimin diğer boyutlarını içeren her şeyi kapsadığını savunmaktadır. Örneğin, belli durum bağlamlarında kimin konuşacağı, ne zaman konuşacağı, kiminle konuşacağı, farklı konum ve rollerdeki insanlar arasında nasıl konuşacağı, farklı bağlamlarda hangi sözel olmayan davranışların uygun olduğu, nasıl bilgi isteyeceğinin ve verileceğinin, nasıl yardım talep edeceğinin ya da reddedeceğinin, nasıl komut vereceğinin bilgisi ve beklentisi iletişimsel edince dâhildir (Saville-Troike, 2003, s. 18).

Hymes'a göre bir konuşucu sadece dilsel edince sahip olursa bu konuşucunun iletişim kurabilmesi pek mümkün olmayacaktır. Sadece dilsel edince sahip olan bir konuşucu, içinde bulunduğu durumla hiçbir bağlantısı olmayan dilbilgisel olarak uygun tümceler üretebilecektir. Bu nedenle Hymes başarılı bir iletişim gerçekleştirilebilmesi için *olanaklılık* (possibility), *uygulanabilirlik* (feasibility), *uygunluk* (appropriateness) ve *onaylanmışlık* (attestedness) olmak üzere dört tür bilginin gerekli olduğunu öne sürmüştür (Cook, 2003, s. 42). Buna göre bir tümce dilbilgisel, kullanışsız, incelikli ve seyrek olabilir. Ancak, bu dört küme birbiriyle üst üste gelmiş şekilde düşünülmelidir (Hymes, 1972 s. 63).

Bu bileşenleri Cook'un (2003) belirttiği şekilde açıklamak gerekirse, *olanaklılık* bileşeni bir ifadenin dilbilgisel olup olmamasıyla ilgilidir. İletişimsel açıdan yetkinliğe sahip bir konuşucu, konuştuğu dilde neyin biçimsel olarak olanaklı olduğunun, bir diğer deyişle dilbilgisi ve sesletim kuralları gibi unsurlara uygun olduğunun bilgisine sezgisel olarak sahiptir. Ancak olanaklılık bilgisi iletişim için tek başına yeterli olmamaktadır. Bir ifadenin dilbilgisel ve sesletimsel açıdan uygun ve anlamlı olması bu ifadenin doğru olduğu anlamına gelmemektedir. Dilbilgisel kuralları açısından yanlış olarak nitelendirilen bir ifade de hem anlamlı hem de uygun bir kullanım olabilir. İletişimsel açıdan yetkinliğe sahip konuşucular dilbilgisi kurallarını bilmelerine rağmen bazen esprili, yaratıcı ya da samimi olmak amacıyla ya da ifade etmek istedikleri kavramın konuştukları dilde bulunmadığı durumlarda kurallara aykırı kullanımları kasıtlı olarak yapabilmektedirler.

Uygulanabilirlik bileşeni, zihnin neyi işlemekten geçirip neyi geçiremeyeceğinin sınırlarıyla ilgili psikodilbilimsel bir kavramdır. Bir ifade, dildeki olanaklılık koşullarına uysa bile iletişimsel olarak yetkinliğe sahip bir konuşucunun bile anlayamayacağı kadar kullanışsız

olabilir. Bunun nedeni ifadenin dilbilgisi dışı olup olmaması değil, zihnin bunu işleyemeyeceği kadar zor olmasıdır. Bu tür ifadeler akademik alanlarda kullanılabilmektedir. Ancak, günlük yaşamda konuşucular bu tür işlemi zor olan kullanımlar yerine dilbilgisi kurallarına aykırı olan kullanımları tercih ederek ifade etmek istedikleri kavramları ya da fikirleri çok daha kolay şekilde aktarabilmektedirler.

İletişimsel edincin üçüncü bileşeni olan *uygunluk*, dilin ya da davranışın bağlamla ilişkisi ile ilgilidir. Kişinin kullandığı dil ya da davranışları içinde bulunduğu bağlamın gerektirdiği koşullarla bağdaşmıyorsa bu durumun uygunsuz olduğu söylenebilir. Örneğin, sınıf ortamında bir öğrencinin öğretmenine "canım" gibi samimi bir şekilde hitap etmesi ya da iş toplantısında bir çalışanın patronuna sarılması gibi davranışlar uygunsuz olarak adlandırılabilir. Toplumsal geleneklere uyum göstermekle ilgili olan uygunluk çoğu zaman bireysel bir konu olsa da kimi zaman toplumsal alanlara da taşabilmekte ve anlaşmazlıklara neden olabilmektedir. Örneğin, bir giyim biçimi farklı ülkelerde, kültürlerde uygun ya da uygunsuz olarak kabul edilebilmektedir.

İletişimsel edincin son bileşeni ise *onaylanmışlık* bilgisidir. Örneğin, "pekmez tahin" ifadesinin hiçbir dilbilgisel kurala karşı gelmediği için olanaklı, zihin tarafından kolayca işlenebileceği ve rahatlıkla anlaşılabilirdiği için uygulanabilir ve hiçbir toplumsal geleneğe karşı gelmediği için uygun olduğu söylenebilir. Ancak "tahin pekmez" ifadesi kadar sık bir şekilde görülmediği için Hymes'in onaylanmışlık bileşenini karşılamamaktadır (Cook, 2003, s. 42-44).

2.2.1. İletişimsel Edinç Modelleri

Alanyazına bakıldığında iletişimsel edincin çeşitli modelleri ile karşılaşılmaktadır. Canale ve Swain (1980) tarafından oluşturulan modelde üç bileşen yer almaktadır. Tarone'un (1983) aktardığına göre, *dilbilgisel edinç* (grammatical competence), bir dilde neyin doğru olduğuna ilişkin bilgileri, *toplumdilbilimsel edinç* (sociolinguistic competence), bir dilde neyin kabul edilebilir olduğuna ilişkin bilgileri ve *stratejik edinç* (strategic competence) amaçlanan anlamı iletmek için dilin nasıl kullanılacağına ilişkin bilgileri kapsamaktadır (Tarone, 1983 s. 122).

Bu model daha sonra Canale (1983) tarafından genişletilmiş ve dört bileşene ayrılmıştır. Bu bileşenler dilbilgisi kuralları, sözvarlığı, sesletim ve yazım gibi dil düzeneğinin bilgisine ilişkin olan *dilbilgisel edinç* sözvarlığı, kesit dil, kibarlık ve biçimin, içinde bulunulan duruma uygun şekilde kullanılması gibi dil kullanımının sosyokültürel düzeneğinin

yeterliğine ilişkin olan *toplumdilbilimsel edinç*, politik konuşma ve edebiyat gibi farklı tür metinlerde dil yapılarını bir araya getirebilme becerisine ilişkin olan *söylem edinci* (discourse competence) ve iletişimin verimliliğini arttıran ve iletişimsel sorunlara yol açan zorlukların üstesinden gelinmesini sağlayan, sözel ya da sözel olmayan iletişim stratejilerinin bilgisine ilişkin olan *stratejik edinç* olarak tanımlanmıştır.

Celce-Murcia, Dörnyei ve Thurrell'in (1995, s. 7-9) aktardığı üzere, Schachter (1990) özellikle söylem ve toplumdilbilim edinçlerinin birbirinden ayrılması başta olarak, bileşenlerin geçerliliği açısından Canale (1983) tarafından geliştirilen modeli eleştirmiştir. Metin bütünlüğünün katılımcıların konumu, etkileşim amacı ve normları gibi bağlamsal etmenlere uygunluğu ve bağlılığını içermesi gerektiğini savunmuştur. Ayrıca modelin bileşenlerinin yeterince tanımlanmadığını ve bu nedenle de bulanıklığa neden olduğunu öne sürmüştür.

Bachman ve Palmer (1996) *dil bilgisi* (language knowledge) adını verilen bir model geliştirmiştir. Bu modelde dil bilgisi, dil kullanımı sırasında söylemi oluşturma ve bunu anlamlandırmakta kullanılan üstdilsel stratejiler için gereken ve bellekte yer alan bilgi alanı olarak açıklanmaktadır. Dil bilgisi, *düzenleyici bilgi* (organizational knowledge) ve *edimsel bilgi* (pragmatic knowledge) olmak üzere iki bileşenden oluşmaktadır. Düzenleyici bilgi, dilbilgisel olarak kabul edilebilir sözceler, tümceler üretmek ya da bunları anlamak ve bunları düzenleyerek sözel ya da yazılı metinler oluşturmak amacıyla dilin biçimsel yapısını kontrol etmede gerekli olan bileşenlerin bilgisi olarak tanımlanmıştır. Düzenleyici bilginin içinde yer alan *dilbilgisel bilgi* (grammatical knowledge) biçimsel olarak uygun sözcce ya da tümceler üretmek ve bunları anlamakta rol almaktayken *metinsel bilgi* (textual knowledge) iki ya da daha fazla sözcce, tümceden oluşan dilin sözlü ya da yazılı birimlerini oluşturan metinleri üretmek ya da anlamakta gerekli olmaktadır (Bachman ve Palmer 1996, s. 67-68). Celce-Murcia, Dörnyei ve Thurrell'a (1995) göre bu iki alt kategori, Canale ve Swain'in modelindeki dilbilgisel edinç ve söylem edinci bileşenleriyle benzerlik göstermektedir. Bu modelin ikinci bileşeni olan edimsel bilgi ise sözceleri, tümceleri ve bunların metinleri, bunların anlamlarıyla, konuşucunun niyetleriyle ve bağlamın özellikleriyle ilişkilendirerek söylemler oluşturmayı ya da bunları yorumlamayı sağlamaktadır. Edimsel bilgi bileşeni *işlevsel bilgi* (functional knowledge) ve *toplumdilbilimsel bilgi* (sociolinguistic knowledge) olmak üzere kendi içinde ikiye ayrılmaktadır. İşlevsel bilgi; sözcce, tümce ya da metinlerin konuşucuların iletişimsel hedefleriyle ilişkilendirilmesine yönelikken toplumdilbilimsel bilgi, bunların dil kullanımı bağlamının özellikleriyle ilişkilendirilmesine yöneliktir (Bachman ve Palmer, 1996, s. 69-70).

Celce-Murcia, Dörnyei ve Thurrell'in (1995) aktardığına göre bu modelde durumsal dil, "dil bilginisi" kullanılmaktadır ve stratejik edinci oluşturan üstbilişsel stratejilerle etkileşime girmektedir. Cohen'e (1994, s. 14) göre üstbilişsel stratejiler; konuşucuların, dinleyicilerin, okuyucuların ve yazarların neyin gerekli olduğunu, neyle yapılması gerektiği ve ne kadar iyi bir şekilde yapıldığını belirlemesiyle ilgili olan *değerlendirme* (assessment), konuşma içerisinde karşılık veren kişilerin görevleri tanımları ve ne yapacaklarına karar vermeleriyle ilgili olan *hedef belirleme* (goal-setting) ve karşılık verenleri konu hakkındaki bilgilerini ve dile dair bilgilerini nasıl kullanacaklarına karar vermeleriyle ilgili olan *planlama* (planning) olmak üzere üç bileşenden oluşmaktadır.

Celce-Murcia, Dörnyei ve Thurrell'a (1995, s. 9-11) göre; dil bilgisi modeli, dilin bilgisini bir diğer deyişle dil hakkındaki bilgiyi, dil kullanımına dâhil olan genel bilişsel becerilerden ayırmaktadır. Bu modelde "bilgi" olarak adlandırılan terimin "yeti" ya da "yetenek" olarak ifade edilmesi durumunda daha iyi anlaşılacağı öne sürülmüştür. "Bilgi ve beceri" ya da Taylor'ın (1988) terminolojisine göre "edinç ve yeterlik" kavramlarının ayırımında sorun olduğu gerekçesiyle bu model eleştirilmiştir. Celce-Murcia, Dörnyei ve Thurrell'in (1995) iletişimsel edinç modelinde ise daha önceki çalışmalardan yola çıkılmıştır ve *dilsel edinç* (linguistic competence), *stratejik edinç* (strategic competence), *sosyokültürel edinç* (sociocultural competence), *sözylemsel edinç* (actional competence) ve *söylem edinci* (discourse competence) olmak üzere beş bileşene ayrılmıştır. Bu modelin merkezinde söylem edinci çemberi yer almaktadır. Bunun çevresinde sosyokültürel edinç, dilsel edinç ve sözylemleri gerçekleştirmeyi, yorumlamayı ifade eden sözylemsel edinç üçgeni bulunmaktadır. Buna göre sözlükdilbilgisel temeller, iletişimsel niyeti söylem olarak düzenleme becerileri ve sosyokültürel bağlam bir araya gelerek söylemi oluşturmakta ve söylem de aynı şekilde bu üç bileşeni oluşturmaktadır. Modelde bu üçgenin etrafını ise stratejik edinç çemberi çevrelemekte ve bu çember stratejik olarak yetkin bir konuşucunun iletileri anlamlandırmasını ve diğer edinçlerle ilgili ortaya çıkan herhangi bir sorunu çözmesini ya da eksiklikleri gidermesini sağlayan ve varlığını hep sürdüren bir envanteri ifade etmektedir. Böylelikle bu modelde Canale (1983) tarafından geliştirilen modelden farklı olarak sözylemsel edinç bileşeni de eklenmiştir. Bu modelde dilbilgisel edinç yerine dilsel edinç teriminin tercih edilmesinin nedeni bu bileşenin biçimbilim ve sözdizimin yanı sıra sözcükleri ve sesbilimi de kapsamı olduğu ifade edilmiştir. Ayrıca, toplumdilbilimsel edinç yerine sosyokültürel edinç terimi kullanılmış ve böylelikle bu bileşenin sözylemsel edinç bileşeninden ayrılması amaçlanmıştır.

Celce-Murcia (2008, s. 45-50) daha sonra bu modeli, söylemin rolü ve dil öğretimi bağlamından yola çıkarak tekrar gözden geçirmiş ve modeli geliştirerek başka bir model önermiştir. Önerilen bu model; *sosyokültürel edinç* (sociocultural competence), *söylem edinci* (discourse competence), *dilsel edinç* (linguistic competence), *kalıp söz edinci* (formulaic competence), *etkileşimsel edinç* (interactional competence) ve *stratejik edinç* (strategic competence) olmak üzere altı bileşenden oluşmaktadır. Bu modelde de söylem edinci yine modelin merkezinde yer almakta ve çevresinde bulunan sosyokültürel edinç, dilsel edinç, kalıp söz edinci ve etkileşimsel edinçle karşılıklı ilişki içerisinde. Bu beş bileşenin etrafını ise bir önceki modelde olduğu gibi yine stratejik edinç bileşeni çevrelemektedir. Modelde yer alan iletişimin bileşenleri kendi içlerinde alt başlıklara ayırmıştır. Buna göre sosyokültürel edinç bileşeni, *toplum bağlamsal etmenler* (social contextual factors), *biçimsel uygunluk* (stylistic appropriateness) ve *kültürel etmenlerden* (cultural factors) oluşmaktadır. Söylem edinci bileşeninde *bağlıklık* (cohesion), *gösterim* (deixis), *bağdaşıklık* (coherence) ve *genel yapı* (generic structure) yer almaktadır. Dilsel edinç bileşeni, *sesbilgisel* (phonological), *sözlüksel* (lexical), *biçimbilimsel* (morphological) ve *sözdizimsel* (syntactic) unsurlardan oluşmaktadır. Kalıp söz edinci bileşeni *kalıplar* (routines), *eşdizimlilikler* (collocations), *deyimler* (idioms) ve *sözlüksel çerçeveler* (lexical frames) oluşmaktadır. Etkileşimsel edinç bileşeninde *sözeylemsel edinç* (actional competence), *karşılıklı konuşma edinci* (conversational competence) ve *sözel olmayan/üst dil edinci* (non-verbal/paralinguistic competence) yer almaktadır. Stratejik edinç ise öğrenme stratejileri (learning strategies) ve iletişim stratejileri (communication strategies) olmak üzere ikiye ayrılmıştır. Böylelikle bir önceki modelden farklı olarak kalıp söz edinci ve etkileşimsel edinç bileşenleri eklenmiş, söylem edinci ise etkileşimsel edinç bileşenine dâhil edilmiştir.

2.3.Stratejik Edinç

Daha önce yapılan çalışmalarda stratejik edince yönelik çeşitli tanımlar yapıldığı görülmektedir. Canale ve Swain (1980) stratejik edincin, diğer etkileşimsel edinç bileşenlerindeki yetersizlikler ya da edim değişimleri nedeniyle ortaya çıkan iletişim sorunlarının üstesinden gelmek amacıyla oluşturulan sözel ya da sözel olmayan iletişim stratejilerinden oluştuğunu ifade etmiştir (Canale ve Swain, 1980, s. 30). Buna göre stratejik edinç, genel olarak iletişim sorunlarının nasıl çözüleceği hakkında temel bir bilgi dizgesidir. Konuşucular bir edim gerçekleştirirken ortaya çıkan sorunlar için bu bilgiden yararlanabilmektedir. Hem yabancı dil öğrencilerinde dil becerilerinde eksik bir alan olması gibi bir durumda hem de anadil konuşucularında, örneğin bunama başlangıcı gibi bir durumda,

gereksinim duyulan dilsel birimin eksikliğinden kaynaklanan ve önüne geçilmesi gereken bir sorun söz konusu olduğunda, stratejik edincin doğaçlama bir şekilde ve telafi niteliğinde ortaya çıkmaktadır. Buna göre, Canale ve Swain'in (1980) iletişimsel edinç modelindeki bileşenlerden dilbilgisel edinç, toplumdilbilimsel edinç ve söylem edinci iletişimi sağlamak için bir araya gelmekte ve bu işlemin gidişatını engelleyen bir sorun oluştuğunda stratejik edinç, dil kullanıcısını zor durumdan kurtarmak için devreye girmektedir. (Skehan, 1995, s. 92). Canale ve Swain (1980) bu tür stratejilerin, dil öğrenim sürecinin özellikle ilk aşamalarında kolaylaştırıcı olduğunu ve belli stratejilere yönelik gereksinimin, konuşucunun yaşına ve dil yeterli düzeyine göre değişebileceğini öne sürmüştür (Canale ve Swain, 1980, s. 31).

Canale (1983) daha sonra genişletilmiş çalışmasında iletişimsel edinci sadece ortaya çıkan sorunlarla baş etmeye yönelik olmasıyla sınırlamamış ve bu tanıma iletişimin etkililiğini arttırma amacını da eklemiştir. Bu genişletilmiş tanıma göre stratejik edinç, iletişimde karşılaşılan zorlukların üstesinden gelmek ve iletişimin etkililiğini arttırmak için devreye soktuğu sözel ve sözel olmayan iletişim stratejilerinin bilgisini ifade etmektedir. Örneğin, bir konuşucu retorik bir etki oluşturmak için kasıtlı olarak yavaş ve yumuşak bir şekilde konuşmayı tercih edebilmektedir (Canale, 1983, s. 10-11).

Dörnyei ve Thurrell'a (1991) göre iletişimsel edincin temel bir bileşenini oluşturan stratejik edinç, öğrencinin akıcılığını ve konuşma becerilerini büyük ölçüde belirleyen gelişimi ifade etmektedir. Stratejik edinç, öğrenciler birtakım iletileri iletmek istediklerinde, ancak dilsel kaynakları bu iletileri başarılı bir şekilde ifade etmelerine izin vermediği zaman etkinleştirilmektedir. Buna göre Dörnyei ve Thurrell (1991); stratejik edinci kişinin anlamını, özellikle iletişim sürecinde sorunlar ortaya çıktığı zaman, başarılı bir şekilde iletişimdeki diğer katılımcılara iletme yetisi olarak tanımlamaktadır. Bu tanımdan yola çıkarak stratejik edincin iletişimdeki zorlukları aşma amacına odaklanıldığını söylemek mümkündür. Ancak, söz konusu iletişimsel sorunların ve zorlukların sadece yabancı dilde değil, aynı zamanda konuşucuların anadilinde de ortaya çıkabileceğini ve bu nedenle stratejik edincin hem yabancı dil hem de anadil kullanımında görüldüğü görüşünü savunulmaktadır. Bununla beraber iletişimsel edinç, iletişimin zor olduğu durumlarda kullanılmak üzere stratejiler barındırdığı için bu stratejilerin yabancı dil öğrencileri açısından özellikle büyük bir öneme sahip olduğunu vurgulamıştır. Hatta, dilbilgisi ve sözvarlığı alanında başarılı olan, ancak iletişim stratejilerini kullanmakta zayıf olan bir konuşucunun, kısıtlı dilbilgisi ve sözvarlığı kaynağına

sahip olmasına rağmen stratejik edinç yönünden gelişmiş bir konuşucuya göre iletişimi sürdürmede daha başarısız olabileceğini öne sürmüştür (Dörnyei ve Thurrell, 1991, s. 16-17).

Paribakht'a (1985) göre, stratejik edinç konuşucunun artan dil deneyimi ile anadilinde gelişmekte ve yabancı dilde görülen durumlara aktarılabilir. Böylece, konuşucular dil öğrenirken karşılaştıkları durumlarda oldukça gelişmiş bir stratejik edinçten sıklıkla yararlanmaktadır. Paribakht'ın (1985), Canale ve Swain'den (1980) aktardığı üzere bu edinç, yabancı dil öğrenme ve iletişim durumlarında girişime neden olmadan aktarılabilir. Uygulanması hedef dildeki diğer edinçler ile bağlam bilgisi, artalan bilgisi ve dilötesi bilgilere bağlı olmaktadır. Böylelikle, dilbilgisel ve toplumdilbilimsel gibi diğer dilsel edinçlerden farklılık göstermektedir (Paribakht, 1985, s. 142).

Celce-Murcia, Dörnyei ve Thurrell (1995) ise daha önce yapılan tanımlara benzer olarak stratejik edinç kavramını, iletişim stratejilerine ve bunların nasıl kullanılacağına yönelik bilgi olarak tanımlamıştır. Stratejik edinci ele alırken sadece iletişimsel stratejiler ile sınırlı tutmuş, dil öğrenmeye yönelik stratejiler üzerine daha önceden yapılan bazı çalışmalarda bulunan dil öğrenme, dil işleme ve dil üretimine ilişkin stratejileri dâhil etmemiştir. Bu çalışmada daha önce yapılmış çalışmalardan yola çıkılarak, üç farklı bakış açısından strateji kullanımının üç işlevi belirlenmiştir. *Psikodilbilimsel bakış açısına* (psycholinguistic perspective) göre iletişim stratejileri, ulaşılmaya çalışılan bir iletişimsel hedefin planlama ve uygulama aşamalarındaki sorunların üstesinden gelmek amacıyla konuşucular tarafından kullanılan sözel planlardır. *Etkileşimsel bakış açısı* (interactional perspective), iletişim stratejilerinin iletişim içerisinde bazı sorunlarla karşılaşılmasından sonra ortaya çıkan diğer iş birliksel sorun çözme davranışlarında olduğu gibi yardım talep etmeyi içerdiğini savunmaktadır. Bunlar, anlamda çeşitli şekillerde uzlaşmaya varma ve onarım mekanizmalarından oluşmaktadır. *İletişimi sürdürme ya da onarma bakış açısı* (communication continuity or maintenance perspective) ise iletişim stratejilerinin, iletişim zorluklarına rağmen iletişim kanalını açık tutma, düşünmek amacıyla zaman kazanma ve alternatif konuşma planları yapma araçları olduğunu öne sürmektedir. Bu açıklanan işlevlerin hepsi iletişimsel sorunlar ve zorluklarla ilişkilendirilmiştir. Bu işlevlere iletişimin etkililiğini arttırma özelliğini dâhil etmeme nedeni olarak bu stratejilerin Tarone (1980) tarafından üretim stratejileri *üretim stratejileri* (production strategies) adı altında başka bir sınıf kapsamında incelenmesi gösterilmiştir (Celce-Murcia, Dörnyei ve Thurrell, 1995, s. 26-27).

Graham (1997) stratejik edinci, iletişimdeki bozuklukların üstesinden gelmek için iletişim stratejilerini kullanma becerisi olarak tanımlamıştır. Bir sözvarlığı ögesi bilinmediği

durumlarda açıklama yapmak bu duruma örnek olarak gösterilmiştir (Graham 1997, s. 175). Canale ve Swain'in (1980) tanımlamasıyla benzerlik gösteren bu tanıma göre konuşucu hedef dil sözvarlığında eksiklikler olması durumunda bile iletisini çeşitli yollara başvurarak karşı tarafa başarılı bir şekilde aktarabilmektedir (Graham 1997, s. 13).

Graham'ın (1997) aktardığına göre Bachman (1990), dil yeterliğinin doğasını daha iyi açıklayabilmek için *iletişimsel dil yetisi* (communicative language ability) terimini kullanmıştır. İletişimsel edinç teriminin edinç ya da bilgi ile bu bilgiyi iletişim içinde kullanma yetisini ifade eden edimin ayrımını yapmakta başarısız olduğunu öne sürmüştür. Bu düşünce doğrultusunda Bachman (1995, s. 107-108) iletişimsel dil yetisini, hem dilin bilgisi hem de bu bilgiyi iletişimsel dil kullanımında uygulama yeteneği olarak tanımlamıştır. Buna göre iletişimsel dil yetisi üç bileşenden oluşmaktadır. Bunlar *dil edinci* (language competence), *stratejik edinç* (strategic competence) ve *psikofizyolojik mekanizmalardan* (psychophysiological mechanisms) oluşmakta ve sırasıyla kendi içlerinde alt türlere ayrılmaktadır.

Bachman ve Palmer'ın (1996), dil bilgisi modeliyle benzer bir şekilde bu modelde de dil edincinin ilk bileşenini *düzenleyici edinç* (organizational competence) oluşturmaktadır. Düzenleyici edinç *dilbilgisel edinç* (grammatical competence) ve *metinsel edinç* (textual competence) olmak üzere iki bileşenden oluşurken dil edincinin ikinci bileşeni olan *edimsel edinç* (pragmatic competence) edimsözel ve toplumdilbilimsel edinçten bir araya gelmektedir. Stratejik edinç ise dilin bilgisi ile konuşucunun bilgi yapıları ve iletişimin gerçekleştiği bağlamın özellikleri arasında ilişki kurma yeteneği olarak açıklanmaktadır. Stratejik edinç, bir iletişim hedefini gerçekleştirmede en etkili araçları belirlemek amacıyla değerlendirme, planlama ve uygulama işlevlerini yerine getirmektedir (Bachman, 1995, s. 107, 108). Skehan'a (1995, s. 93) göre bu tanımla beraber stratejik edinç, yalnızca diğer edinçlerin eksikliğinde ortaya çıkan bir telafi yöntemi görülmeğe çıkmış ve bunun yerine tüm iletişimin merkezi olarak kabul edilmiştir. Stratejik edinç bu rolü iletişimsel hedefleri tanımlayarak, iletişimsel kaynakları değerlendirerek, iletişimi planlayarak ve daha sonra da bu planı gerçekleştirerek yerine getirmektedir. Graham (1997) bu modeldeki stratejik edinç teriminin, Canale ve Swain'in (1980) iletişim içerisindeki bozuklukları telafi etme yetisi olarak yaptığı tanımdan farklılık gösterdiğini ifade etmektedir. Bu modeldeki terim daha çok, bir bireyin verilmiş olan bir görevi yerine getirirken mevcut olan olanakların en etkili kullanımını gerçekleştirmesini sağlayan genel bir yeti olarak görülmektedir. Böylelikle, öğrenme ve iletişim stratejilerinin etkili ve esnek kullanımıyla yakından ilişki içerisinde. Sonuncu bileşen olan psikofizyolojik

edinç ise somut bir düzeydeki sözceleri almak ve üretmek için kullanılan işitsel, görsel ve nöromüsküler becerileri ifade etmektedir (Graham, 1997, s. 13-14)

Cohen (1998), stratejik edinç kavramının önceleri iletişimsel dil kullanımının bir bileşenini temsil etmekteyken daha sonra Canale ve Swain'in (1980) dilin belli bir alanındaki eksikliği telafi etmek amacıyla kullanılan telafi stratejilerine yaptığı vurguyla, stratejik edinç kavramının özgün anlamının kısıtlandığı görüşündedir. Bachman (1990) tarafından öne sürülen ve daha sonra Bachman ve Palmer (1996) tarafından geliştirilen modeldeki stratejik edinç tanımını daha kapsamlı bulmaktadır. Bu tanımda stratejik edinç, dil kullanımında bilişsel bir denetim işlevi sağlayan, daha üst düzey yönetim süreçleri olarak düşünülebilecek birtakım üstbilişsel bileşenler ya da stratejiler olarak ifade edilmektedir. Cohen (1998); Bachman (1995), Bachman ve Palmer (1996) ile benzer bir şekilde stratejik edinç kavramının sadece telafi amaçlı davranışları kapsayan bir önceki tanımın kısıtlayıcı olduğunu savunmaktadır ve daha kapsayıcı olan modellerin söz konusu dilin anadil konuşucusu olmayan kişilerin stratejik davranışını gerçekte ne ölçüde yansıttığını belirlemek amacıyla daha fazla deneysel çalışmanın yapılması gerektiğini ifade etmektedir (Cohen, 1998, s. 13-15).

2.3.1. İletişim Stratejilerinin Tanımları

Tarone (1980), daha önce yapılan çalışmalarda açıklanan stratejik edinç bileşeninin, iletişimsel hedeflere ulaşma girişiminde bulunurken dil kullanma stratejilerini yürütme yetisinden oluştuğunu ifade etmiştir. Bu stratejiler iki dilsel ya da toplumdilbilimsel dizge arasındaki boşlukları doldurmak amacıyla kullanılmaktadır. Konuşucuların dilbilgisel ve toplumdilbilimsel edinçteki farklılıklar arasında köprü kurmak için bu tür stratejileri kullanma yetisine sahip olması gerekmektedir (Tarone, 1980, s. 422). Kimi zaman *iletişim taktikleri* (communication tactics) olarak da adlandırılan *iletişim stratejileri* (communication strategies), konuşucuların aradillerindeki sınırları aşmak üzere diğer konuşucularla olan etkileşimlerinde ortaya çıkmaktadır. Örneğin, eğer bir dil öğrencisi sözlüksel bir öğeden yoksun ise, bu öğenin yerine diğer terimleri, sözdizimsel yapıları ya da mimikleri kullanarak amaçladığı kavramı iletmeyi ya da iletişimsel hedefe ulaşmayı sağlayabilmektedir (Tarone, 1980, s. 418).

Tarone (1980, 1981), iletişim stratejilerinin daha açık bir şekilde tanımlanması ve bu stratejilerin yabancı dil öğrencilerinin kullandığı diğer stratejiler olarak kabul edilen *öğrenme stratejileri* ya da *üretim stratejilerinden* ayrılması amacıyla kavramsal bir çerçeve önermiştir. Daha sonra diğer çalışmalardan yola çıkarak bu çerçevede bazı değişiklikler yapmış, bunları *dil öğrenmeye yönelik stratejiler* ve *dil kullanımına yönelik stratejiler* olarak ikiye ayırmıştır.

Değiştirilen çerçevede bulunan dil kullanımına yönelik stratejiler ise kendi içinde iletişim stratejilerini ve üretim stratejilerini barındırmaktadır. Üretim stratejilerinin kullanımındaki öncelikli amacın anlamda uzlaşma olmaması, bunları iletişim stratejilerinden ayıran temel farkı oluşturmaktadır (Tarone, 1980, s. 420). Bu çerçeveye göre, iletişim stratejileri dil sisteminde bulunan bazı eksikler nedeniyle ortaya çıkan zorlukları aşmaya yönelik stratejiler ile sınırlandırılmıştır. Üretim stratejileri ise dilsel dizgeyi etkili, anlaşılır bir şekilde ve en az çabayla kullanmaya yönelik stratejiler olarak tanımlanmıştır (Tarone, 1981, s. 287-289).

Tarone'un (1980) çerçevesine göre dil kullanımı stratejilerinden birini oluşturan iletişim stratejileri, gerekli olan anlam yapıları paylaşılmadığı durumlarda, anlamda uzlaşmak için karşılıklı konuşan kişiler arasındaki ortak girişimler olarak tanımlanmıştır. Söz konusu anlam yapıları hem dilsel hem de toplumdilbilimsel yapıları içermektedir. Bir diğer deyişle iletişim stratejileri, karşılıklı konuşan kişilerin her ikisinin de iletişimsel hedef üzerinde anlaşma girişiminde bulundukları durumlarda, anlamda ortak uzlaşma araçları olarak görülmektedir. Tarone'a (1980) göre iletişim stratejilerinin üç ölçütü bulunmaktadır. Bunlardan birincisi bir konuşucunun bir anlamı bir dinleyiciye iletme isteğidir. İkincisi konuşucunun iletilmesi istenen anlam için gerekli olan dilsel ya da toplumdilbilimsel yapının dinleyiciyle paylaşılmadığına ya da mevcut olmadığına inanmasıdır. Son olarak üçüncüsü ise konuşucunun anlamı iletmekten kaçınmayı ya da anlamı iletmek için alternatif araçlar denemeyi seçmesidir. Konuşucu, ortada paylaşılan anlam olduğunu anladığı zaman alternatifleri denemeyi bırakmaktadır. İletişim stratejisinin kullanımını açık bir şekilde ortaya koyabilmek için bu üç ölçütün bulunması gerekmektedir. Bu üç ölçütten herhangi birinin eksikliği durumunda iletişim stratejisi kullanımı söz konusu değildir (Tarone, 1980, s. 419-420).

Cohen (1998) ise Tarone'un (1980) açıklamasına benzer bir şekilde ikinci dil öğrencilerinin stratejilerini *dil öğrenme stratejileri* ve *dil kullanımı stratejileri* olmak üzere temelde ikiye ayırmış ve iletişim stratejilerini, dil kullanımı stratejilerinin bir alt türü olarak ele almıştır. Buna göre dil kullanımı dört alt türden oluşmakta ve bunlar *geri çağırma stratejileri* (retrieval strategies), deneme stratejileri (rehearsal strategies), örtme stratejileri (cover strategies) ve iletişim stratejileri (communication strategies) olarak adlandırılmaktadır (Cohen, 1998, s. 264). *Geri çağırma stratejileri*, öğrencinin bir araya getirebileceği her türlü bellek arama stratejileri aracılığıyla dil ögesinin depodan çağırılması için kullandığı stratejilerdir. Örneğin, öğrenci bir dilbilgisi yapısının listesini oluşturabilir ve zihninde bu listeyi gözlerinin önüne getirip bu biçimleri hatırlayabilir. *Deneme stratejileri*, hedef dil

yapılarını prova etmek için kullanılan stratejilerdir. Bu stratejilere örnek olarak, biçim odaklı alıştırma yapmak gösterilebilir. İşvereninden izin almak isteyen bir konuşucunun iletişimde kullanmak amacıyla dilek kipi kullanımına hazırlık yapması bu türden stratejilere bir örnektir. *Örtme stratejileri*, öğrencilerin bir dil ögesi üzerinde denetimleri olmadığında, denetimleri varmış etkisi yaratmak için başvurdukları stratejilerdir. Bu tür stratejiler konuşucunun hazırlıksız ya da gülünç duruma düşmemek için bir dil yeterliği görünümü oluşturmaları ile oluşan telafi ya da bir sorunun üstesinden gelme stratejileridir. Öğrencinin bunları kullanmadaki temel niyeti bir dil ögesini öğrenmek ya da gerçek bir iletişim içerisine girmek değildir. Bu tür stratejilere örnek olarak ezberlenmiş ve konuşucu tarafından kısmen anlaşılan bir öbeğin iletişimin sürmesini sağlamak için kullanılması gösterilebilir. Konuşucu bazen söz konusu yapının sadece bir kısmını gerçekleştirebildiğinden dolayı basitleştirilmiş sözceler kullanabilmekte, bazen de tam anlamıyla durumu karşılayan sözcüğün eksikliği gibi durumlarda karmaşık sözceler üreterek hedef dildeki bilginin boşluklarını telafi etme girişiminde bulunabilmektedir. Son olarak *iletişim stratejileri* ise dinleyici ya da okuyucu için hem anlamlı hem de bilgilendirici olan bir iletiyi iletme amacı taşıyan yaklaşımlardır. Bu stratejiler, bir dilbilgisi yapısını ya da sözvarlığı dağarcığını bir bağlamdan ötekine aşırı genelleme örneğinde olduğu gibi hedef dile anadil ya da başka bir dilden örüntüler uygulama olarak tanımlanan *olumsuz aktarım* (negative transfer), *konudan kaçınma* (topic avoidance), *terk etme* (abandonment), *iletiyi eksiltme* (message reduction), *düzenek kaydırma* (code-switching) ve eşanlamlı sözcükler ya da öbekleri kullanma, dolaylama yapma olarak tanımlanan *açıklama* (paraphrasing) gibi hedef dil içindeki stratejileri içermektedir (Cohen, 1998, s. 5-7).

Rubin (1987) ise dil öğrencileri tarafından kullanılan stratejilere farklı bir açıklama getirerek, doğrudan ya da dolaylı olarak dil öğrenmeye katkı sağlayan üç tür strateji bulunduğunu öne sürmüştür ve bunları *öğrenme stratejileri*, *iletişim stratejileri* ve *sosyal stratejiler* olarak adlandırmıştır. Öğrenme stratejileri doğrudan dil öğrenimi ile ilişkili stratejileri içermektedirken sosyal stratejiler konuşucunun dile daha çok maruz kalmasına katkı sağlayan ve dil hakkında bildiklerinin alıştırmalarını yapmasına olanak sağlayan stratejiler olarak açıklanmıştır. İletişim stratejilerinin temel odağını ise bir konuşmaya katılma süreci ve anlamı karşıya iletme ya da konuşucunun amacını daha açık bir hâle getirme isteği oluşturmaktadır. Rubin (1987), iletişim stratejilerinin dil öğrenimiyle ilişkisinin, öğrenme stratejilerine göre daha dolaylı olduğunu, ancak sosyal stratejilere kıyasla öğrenmeye daha fazla katkı sağladığını ifade etmiştir. İletişim stratejileri, bir etkileşim sırasında, iletişim araçlarının yetersiz kaldığı durumlarda ya da yanlış anlaşılmalara nedeniyle ortaya çıkan

zorluklarla baş etmek için konuşucular tarafından kullanılmaktadır. Konuşmayı sürdürmek amacıyla öğrencilerin; sınırlılıklara rağmen hedef dilde üretimi sürdürmek için yollar bulmaları gerekmektedir. Bunun için üretimlerinin olması gerektiği şekilde yorumlanmadığı durumları fark etmeleri ve konuşucunun niyetlerini algıladıklarını göstermeleri önemlidir. Konuşucular bunu dilsel ya da iletişimsel bilgilerini kullanarak gerçekleştirebilmektedir. Örneğin, eşanlamlılar, anlamı eşdeğer olan ya da olmayan eşasılılar, basit tümceler, anlamsal yakınlık ilişkisi gösteren terimler, mimik ya da jestler ve dolaylama ya da açıklamalar kullanarak konuşmada kalmayı sağlayabilmektedirler (Rubin, 1987, s. 25-26). Öte yandan, iletişim stratejileri, başarılı bir iletişim stratejisinin düzenli bir şekilde kullanılmasıyla öğrenmeyi destekleme potansiyeli de taşımaktadırlar (Skehan, 1998, s. 27). Böylelikle öğrenciler dili öğrenme sürecinde sorumluluk almakta ve sınıf dışında da öğrenmeye etkin bir şekilde devam edebilmektedirler (Kocaman Gürata, 2017, s. 86).

Bialystok (1990) ise iletişimsel stratejileri bilişsel bir bakış açısıyla ele almıştır. Bir fikirden diğerine geçiş yaparken anadilde yaşanan kolaylık ve akıcılığın, ikinci dilde bilgi boşluğu nedeniyle sürekli olarak bozulduğunu ifade etmiştir. Bu nedenle de ikinci dilde iletişim kurmaya çalışan bir konuşucunun konuşmalarında, dolaylı tanımlara sıklıkla rastlandığını belirtmiştir. Söz konusu bilgi boşluğu; sözcük, yapı, öbek, zaman belirticisi ya da deyim gibi pek çok farklı biçimde ortaya çıkabilmektedir. Bialystok (1990), konuşucunun bu boşlukların üstesinden gelmek için yaptığı girişimleri iletişim stratejileri olarak adlandırmıştır (Bialystok, 1990, s. 1). Bialystok'a (1990) göre iletişim, dil kullanımının stratejik davranış gerektiren tek alanı değildir. Kişinin ikinci bir dil öğrenmesi, kendi biçimsel dil düzeyinin ötesindeki bir sözlü dili anlaması, ikinci dilde uygun yolları kullanarak edimsel hedeflere ulaşması, konuşucunun ya da öğrencinin hedefe nasıl ulaşacağına dair seçimler yapmasını gerektirdiğinden dolayı stratejik olarak değerlendirilebilir. Böylelikle, Bialystok (1990) stratejik dil kullanımı ile stratejik olmayan dil kullanımı arasındaki farkı ortaya koymak amacıyla strateji ve süreç arasındaki kavramsal ayrıma dikkat çekmiştir. Süreç kavramı genellikle psikoloji alanında bir bilişsel etkinliği yerine getirmek amacıyla atılan zihinsel adımlar olarak kullanılmaktadır. Süreçler, birey için tamamen bilinçsiz olarak gerçekleşebilmektedir. Yüzleri tanımayı, uzaklıkları değerlendirmeyi ve metinleri okumayı sağlayan görsel süreçler bunlara örnek olarak gösterilebilir. Diğer süreçler ise daha yüksek bir düzeyde işlemektedir ve denetime ya da değiştirmeye daha uyumludur. Örneğin, haritadaki bir yolu takip etmeyi olanaklı kılan hesaplamaya ilişkin süreçler bunlardan biridir. Zihinsel süreçlerin bu her iki türü de iletişimi kontrol etmektedir. Görece bilinçsiz süreçler dilbilgisel olarak uygun biçimlendirilmiş sözceleri oluşturmaktan sorumluyken daha bilinçli süreçler

konuşmayı denetleme ve sözcelerin amaçsal içeriğini belirlemekten sorumlu olmaktadır. Ancak stratejilerin durumunda bundan daha fazlası gerekmektedir. Örneğin, bir konuşmayı devam ettirme durumunda, bu amaç için dil kullanımının bir bölümüne ek olarak ya da bir alternatif olarak iletişim stratejileri kontrolde olacaktır. Aynı durumun öğrenme söz konusu olduğunda da gerçekleşebildiği ifade edilmiştir. Bir dili öğrenmek, büyük oranda bilinçsiz süreçler barındırıyor olmasına rağmen stratejiler, öğrenilmesi amaçlanan yeni öğeleri hatırlamaya yardımcı olmak için benimsenen çeşitli teknikleri de içerebilmektedir (Bialystok, 1990, s. 15). Görüldüğü üzere Bialystok (1990), iletişimde ve öğrenmede kullanılan stratejileri değerlendirirken süreç kavramının da göz önünde bulundurulması gerektiğini savunmuştur.

İletişim stratejileri, araştırmacılar tarafından farklı biçimlerde tanımlanmıştır. Bu tanımlamalardaki farklılığın temel nedeni, araştırmacıların farklı bakış açılarıyla iletişim stratejilerini değerlendirmiş olmalarından kaynaklanmaktadır.

İkinci dil konuşucularının hedef dilde dil yeterliklerinin sınırlı olması nedeniyle kişiler iletişim sırasında çeşitli zorluklarla karşı karşıya gelmektedirler. Geleneksel yaklaşımlara göre iletişim stratejileri, iletişim sırasında karşılaşılan zorlukların üstesinden gelme yöntemleri olarak tanımlanmıştır. Diğer bir ifadeyle, iletişim stratejileri, bireylerin ikinci dil yeterliklerindeki boşlukları telafi etmek için kullanılan sözel ya da sözel olmayan yardımcı araçları kapsamaktadır (Dörnyei ve Scott, 1997). Geleneksel yaklaşımların, iletişim stratejilerini yardımcı araçlara indirgeyen bakış açısı daha sonraki çalışmalarda değişmiş ve iletişim stratejilerinin tanımı da genişlemiştir. Örneğin, Dörnyei (1995, s. 59) sadece anlamla ilgili olmayan araçları da dâhil ederek iletişim stratejilerini, iletişimi geliştiren araçlar olarak tanımlamıştır. Daha sonra Dörnyei ve Scott'ın (1997) genişletilmiş çalışmasında konuşucunun iletişim süresince farkında olduğu herhangi bir dilsel sorunla başa çıkmaya yönelik her türlü niyetsel davranışı da iletişim stratejilerine dâhil etmiştir ve stratejik dil kullanımı ile genel sorun çözme davranışını birbirine denk olarak göstermiştir. Görüldüğü gibi bu genişletilmiş tanımlar da iletişim stratejilerini geleneksel yaklaşımın bakış açısıyla sorun çözmeye yardımcı bir araç olarak görmeye devam etmiştir. Ancak, Canale (1983) tarafından yapılan tanım ile iletişim stratejilerinin kapsamı genişletilmiştir. Canale (1983), iletişim stratejilerinin sorun çözmenin yanı sıra, iletişimin etkisini artırma amacıyla da kullanıldığını dile getirmiştir. Benzer şekilde Bachman, Böylece iletişim stratejilerinin kapsamı da genişlemiştir. Öte yandan, Bialystok (1990) bilişsel psikolojik bakış açısıyla iletişim stratejilerini değerlendirmiştir. Dörnyei ve Scott'ın (1997) aktardığına göre, Poulisse (1993) ise

psikodilbilimsel şekilde konuyu ele almıştır, böylece iletişimsel strateji tanımları farklı disiplinlerin yorumlarıyla zenginleştirilmiştir.

Böylelikle, benimsedikleri kavramsal bakış açıları çeşitlilik gösteriyor olsa bile, araştırmacılar genellikle iletişim stratejilerinin iletişimin yadsınamaz bir dil kullanma olayı olduğu, bu stratejilerin varlığının iletişimin güvenilir şekilde belgelendirilmiş görünüşü olduğu ve bunların rolünün özellikle ikinci dil iletişimde belirgin olduğu konusunda ortak fikirde olduğu söylenebilmektedir (Dörnyei ve Scott, 1997, s. 181-182).

2.3.2. İletişim Stratejilerinin Tanımlarının Ortak Özellikleri

İletişimsel stratejiler üzerine yapılan tanımlar her ne kadar ayrıntıda farklılık gösteriyor olsa da genellikle üç özellikte birleşmektedir. Bialystok'a (1990) göre bu özellikler; sorunsallık, bilinçlilik ve amaçlılıktan oluşmaktadır.

2.3.2.1. Sorunsallık

Færch ve Kasper (1980), sorun odaklılığı stratejilerin tanımlanmasında temel ölçüt olarak kabul etmektedir ve ortaya koydukları tanım, bireyin ulaşmakta hiçbir zorluk yaşamadığı hedefler ile ulaşılmakta sorun yaşanan hedefler arasında bir ayrım yapılmasını öngörmektedir. Buna göre sadece ulaşmakta zorluk yaşanan hedeflere yönelik planlar strateji olarak kabul edilmektedir. Bu düşünceden yola çıkarak stratejilerin ortaya çıkışı için iki durum saptanabileceğini öne sürülmüştür. Bunlar sorunun planlama evresinde bulunması ya da gerçekleştirme evresinde olmasına bağlıdır. Birinci durumda birey, hedefinde ulaşmak için uygun bir araç olarak düşündüğü planı kurmada bir sorun deneyimlemektedir. İkinci durumda ise sorun, bireyin bir planı uygulama girişiminde bulunduğu zaman ortaya çıkmaktadır (Færch ve Kasper, 1980, s. 58).

Bialystok (1990), iletişim stratejilerinin tanımlarında değinilen en basit ve yaygın özelliğin sorunsallık olduğunu ve bu özelliğin, stratejilerin sadece konuşucu iletişimi kesintiye uğratacak bir sorun olduğunu algıladığında kullanıldığı fikrine dayandığını ifade etmektedir. Ona göre, stratejilerin zorluk durumları için olan bu kısıtlaması terimin genel kullanımıyla uyusmaktadır. Ancak, sorunsallığın ayrıca iletişim stratejilerinin de bir özelliği olup olmadığı bir tartışma konusudur. Bialystok'a (1990) göre, sorunsallığı iletişim stratejilerinin tanımlama özelliği olarak önermenin iki varsayımı bulunmaktadır. Bunlardan birincisi, konuşucuların dili stratejik olarak kullanma şeklinin, bu konuşucuların dili stratejik olmayan kullanma şeklinden, yani olağan iletişimden ayrı tutulmasını gerektirecektir. Alanyazında söz konusu ayrım pek

çok model tarafından kabul edilmesine rağmen, gerçek dil kullanımında bu ayrıma nasıl varılacağı konusu net değildir. Sorunsallığı tanımsal özellik olarak kullanmanın ikinci varsayımı, normalde sorunsal olarak algılanmayan, ancak buna rağmen stratejik olabilecek iletişimsel dil kullanımının durumunu belirsiz bırakmasıdır. Örneğin anadil konuşucuları, hiçbir iletişimsel zorlukla karşılaşmadıkları durumlarda bile dinleyicinin anladığından emin olmak amacıyla sıkça sözcüklere uzunca tanımlar getirmektedirler. Açıklamalar gibi bazı sözeylemler aynı şekilde ikinci dil öğrencileri tarafından kullanılan iletişim stratejileri olarak sınıflandırabilecek tanım türlerini içermektedir. Örneğin, "döner kavşak" sözcüğünü bilmeyen bir ikinci dil öğrencisi ya da araba kullanmayı bilmeyen bir anadil konuşucusunun, bu sözcüğün anlamını iletebilmek için "yolların birleştiği yuvarlak yer" ifadesini kullanması mümkündür. Sorunsallık bir ölçüt olarak ele alındığı sürece birinci örnekteki gibi bir durum iletişim stratejisi olarak değerlendirilirken ikinci örnekteki durum iletişim stratejisi olarak kabul edilmeyecektir.

Bialystok (1990), ikinci dilde iletişimin önemli bir bölümünün sorunsal olduğunu ifade etmektedir. Ona göre benzer durumlarda konuşucular ve dinleyiciler bu tür örnekleri gerçekleştirmekte ve kullanılan stratejileri saptamakta zorluk yaşamamaktadırlar. Ancak Bialystok (1990), sorunsallık bu özelliğin iletişim stratejilerini tanımlanmasında bir ölçüt olarak kabul edilmesinin tartışmalı olduğunu ifade etmekte ve iletişim stratejilerinin sorunsallığın olmadığı durumlarda da ortaya çıkabildiğini belirtmektedir (Bialystok, 1990, s. 3-4). Bir diğer deyişle Bialystok (1990), dil kullanımının her zaman stratejik olduğunu savunmaktadır.

Kasper ve Kellerman'ın (1997, s. 3) aktardığı üzere Dechert (1983) ve Wagner (1983) de benzer bir şekilde sorunsallık tanımına karşı bazı eleştiriler yöneltmiştir. Konuşucuların amaçlı bir şekilde geniş bir kaynak dizisinden seçimler yaptığını ve böylece en uygun ve ekonomik şekilde amaçlarını yerine getirdiklerini savunmuştur. Özetle, iletişim stratejilerinin çoğunlukla sorun çözmeye yönelik olduğu bakış açısı kabul edilmekle birlikte, buna yönelik çeşitli eleştirilerin bulunduğu söylenebilmektedir.

2.3.2.2. Bilinçlilik

İletişim stratejilerinin ikincil ölçütü olarak ifade edilen bilinçlilik, iletişim stratejileri tanımlarının bir başka ortak özelliği olarak gösterilebilmektedir. Færch ve Kasper'ın (1980, s. 59) aktardığı üzere; Váradi (1973), Kleinmann (1977) ve Tarone (1977) gibi araştırmacılar stratejileri nitelendirmek için bir araç olarak bilinçlilik kavramını kullanmışlardır. Bu

araştırmacılar stratejilerin, dil kullanıcısı tarafından bilinçli bir şekilde gerçekleştirilmekte olan planlar olduğunu öne sürmektedirler. Færch ve Kasper (1980, s. 60) ise bütün planların bilinçli bir şekilde gerçekleştirildiğini ifade etmektedirler. Ancak, bilinçliliğin stratejiler için tanımlayıcı bir ölçüt olarak benimsenmemesi gerektiğini savunmaktadırlar. Onlara göre, planlardaki bilinçlilikte “daha bilinçli” ve “daha bilinçsiz” arasında derecelendirilen stratejiler söz konusudur.

Sharwood Smith (1979, s. 348), bireylerin bilişsel süreçleri hakkında farkındalıklarını geliştirerek bilinçlilik derecesini arttırabileceğini işaret etmiştir. Færch ve Kasper (1980), bunun karşıtı bir durumun düşünülmesi de mümkün olduğunu belirtmektedirler ve bireylerin, bir aşamada bilinçli bir şekilde gerçekleştirmiş oldukları planları daha sonra otomatik olarak kullanabileceklerini buna örnek olarak göstermektedirler. Bu durumdan yola çıkarak da planların sınıflandırmasını önermişlerdir. Bu doğrultuda her zaman bilinçli olarak gerçekleştirilen planlar ve hiçbir zaman bilinçli olarak gerçekleştirilmeyen planlar bulunmaktadır. Bunun yanı sıra, dil kullanıcılarına ya da duruma göre bilinçliliğin değişebileceğini vurgulamıştır (Færch ve Kasper, 1980, s. 60).

Bialystok (1990), iletişim stratejilerinin dil kullanımının bilinçli durumu olarak kabul edildiği durumları, konuşucuların bu stratejilerin bir boyuta kadar farkında olması olarak açıklamaktadır. Buna karşın, konuşucuların dilin stratejik kullanımlarını gerçekten bilinçli bir şekilde yaptıklarının kesin bir şekilde ortaya konmadığını savunmaktadır. Onun görüşüne göre, iletişim her zaman seçimler barındırmaktadır ve bir strateji kullanıldığı zaman belirli seçimler diğer herhangi bir seçime kıyasla daha az ya da daha fazla bilinçli olmamaktadır. Konuşucular sıklıkla nesneler için çoklu etiketler arasında seçim yapmaktadırlar. Söz gelimi, kategoriler arasında seçim için "köpek" ya da "doberman"; lehçeler ya da ağızlar arasında seçim için ise "simit" ya da "gevrek" sözcüklerinden birinin kullanılması örnek gösterilebilir. İletişimsel bağlamlarda bu seçimler stratejik amaçlara hizmet etmektedir ve dinleyici tarafından oluşabilecek yanlış anlaşılmaları olasılıkla önlemektedirler. Öte yandan seçimler, tamamen konuşucunun bilinçli düşüncesi olmadan yapılabilmektedir. Bilinçliliği bir ölçüt olarak kullanmak, stratejinin sadece bilinçli konuşucular tarafından kullanılabileceğini varsaymaktadır. Bu özellik ile hesaba katılmayan başlıca grup, genellikle bilişsel süreçlerinin bilinçli denetiminin mümkün olmadığı öne sürülen çocuklar olmaktadır. Öte yandan, çocukların yapmış oldukları dil kullanımı, ikinci dil öğrencilerinin konuşmalarında görülen stratejilerle benzerlikler taşımaktadır. Bialystok (1990), Færch ve Kasper (1980) gibi bilinçliliği iletişim stratejilerinin bir özelliği olarak kabul edilebileceğini ifade etmekte, ancak

aynı zamanda bundaki belirsizliği de vurgulamaktadır. Konuşucuların dil üretimi süreçlerinin parçası olarak geliştirdikleri planlardaki bilinçliliğin farklı durumlara göre değişebileceğini belirtmektedir. Ancak, hangi planların bilinçli olduğuna karar vermek zor olduğu için tüm planların potansiyel olarak bilinçli olduğu varsayımı kabul edilmektedir (Bialystok, 1990, s. 4-5).

Dörnyei ve Scott (1997) ise diğer araştırmacıların daha önce yapmış olduğu çalışmalardan hareketle iletişim stratejileriyle ilgili olan bilinçliliğin üç görünüşünü ortaya koymuştur. Bunlardan birincisi *sorun farkındalığı açısından bilinçlilik*, sadece bir soruna ilişkin dil kullanımının örneklerini içermektedir. Bu görünüş, konuşucunun yaptığı hatalar ile biçimsel olarak benzerlik taşıyan iletişim stratejilerini birbirinden ayırmak ile ilgilidir. Örneğin, “yazıcı” sözcüğü hatalı bir şekilde öğrenilmiş bir sözcük olabileceği gibi; “yaz-” eyleminden bir ad türetmek için gerçekleştirilen ve genellikle sözyapım olarak kabul edilen bilinçli bir girişim olarak da değerlendirilebilmektedir. İkinci görünüş olan *amaçlılık açısından bilinçlilik* görünüşünde, konuşucunun amaçlı bir şekilde gerçekleştirdiği iletişim stratejileri ile farkında olmasına rağmen amaçlı bir şekilde gerçekleştirmedikleri bazı dizgesel sorunlardan ayrılması ile ilgilidir. Örneğin, “ee...” ya da “hmm” gibi sözlükselleşmemiş öğelerle doldurulan aralıklarda konuşucu genellikle karşılaşılan zorluğun farkındadır, ancak bu araçları çoğu zaman bilinçli olarak seçmemektedir. *Stratejik dil kullanımının farkındalığı açısından bilinçlilik* adı verilen üçüncü görünüşte ise konuşucu mükemmel olmayan bir araç kullandığını ya da bir sorunu çözmek için dolambaçlı bir yoldan gittiğinin farkındadır. Konuşucu farkına varılan bir sorunun üstesinden gelmek için kasıtlı bir şekilde yapmış olsa bile, bunun bir stratejinin sonucu olduğunun farkında olmayabilmektedir. Dörnyei ve Scott (1997) bu tür kullanımların iletişim stratejilerinden ayrıldığını ifade etmektedir. Örneğin, pek çok D2 konuşucusu için bağımlı çeviri, D2 üretimi açısından olumlu bir şekilde sonuçlanmaktadır. Ancak bunlar, konuşucular tarafından bir iletişim stratejisi olarak görülmemekte, sadece olağan dil kullanımının bir bölümünü oluşturmaktadır. Son olarak, Dörnyei ve Scott (1997) bilinçliliğin dördüncü önemli görünüşü için *denetim açısından bilinçliliği* ileri sürmüş, ancak bunun iletişim stratejileri bir tanımlama ölçütü olmasına gerek olmadığını ifade etmiştir. İletişim stratejileri öğretiminin bir amacının otomatikleştirmeyi arttırmak olması nedeniyle, otomatikleşen bir strateji, uygun bir iletişim stratejisi olarak değerlendirilmekte ve denetim şartı aranmamaktadır (Dörnyei ve Scott, 1997, s. 184-185).

2.3.2.3. Amaçlılık

İletişim stratejileri üzerine yapılan tanımlar arasında ortak görülen bir diğer özellik ise amaçlılıktır. Amaçlılık; belirli stratejileri bir seçenek aralığı içerisinde seçmek ve belli etkilere ulaşabilmek için kasıtlı olarak kullanılmak üzere, öğrencinin stratejiler dağarcığı üzerindeki kontrolünü ifade etmektedir. İletişim stratejilerinin amaçlı olması, iletişim stratejilerinin koşullara bağlı olarak farklılaşabileceğine işaret etmektedir. Bu nedenle, öğrencinin dil yeterlik düzeyi, iletişimde bahsi geçen konunun özelliği ya da iletişimin hangi koşullar altında gerçekleştiği gibi farklı etmenlere bağlı olarak öğrencinin strateji seçmesi beklenmektedir. Tanımların bu yönü, konuşucunun seçilen strateji üzerinde denetim sahibi olduğuna işaret etmektedir ve konuşucunun karşılaştığı soruna karşılık strateji seçimi yaptığı varsayımını taşımaktadır. Bu türden bir amaçlılık, bilinçlilik özelliğini önvarsaymaktadır. Ancak, stratejilerin bilinçliliği göz önüne alındığında ortaya çıkabilecek karışıklıklar bir yana, bu ölçütün kendisini uygulamak da bazı ikilemlere yol açmaktadır (Bialystok, 1990, s. 5). Bu nedenle amaçlılığın bir ölçüt olarak kabul edilmesi konusu tartışmalıdır.

2.3.3. İletişim Stratejilerinin Sınıflandırılması

İletişim stratejilerinin farklı biçimlerde tanımlanması, bu stratejilerin sınıflandırılmasında da çeşitlilikler oluşmasına neden olmuştur. Alanyazın incelendiğinde, araştırmacıların iletişimsel stratejileri farklı şekillerde sınıflandırdıkları görülmüştür.

Canale ve Swain (1980) iletişim stratejilerini; dilbilgisel edinçle ilgili olan stratejiler ve toplumdilbilimsel edince ilişkin stratejiler olmak üzere temelde ikiye ayırmıştır. Örneğin, kişinin yeterince yetkin olmadığı ya da konuşma anında hatırlayamadığı dilbilgisel biçimleri nasıl açılmaya yönelik stratejiler dilbilgisel edinçle ilişkilendirilmiştir. Öte yandan çeşitli rol yapma stratejileri, kişinin toplumsal konumundan emin olmadığı kişilere nasıl hitap edeceğine yönelik stratejileri ise toplumdilbilimsel edince ilişkin stratejiler olarak ifade edilmektedir (Canale ve Swain, 1980, s. 30).

Canale (1983), daha sonra yaptığı çalışmada iletişimsel edinç bileşenleri üzerine yapılan önceki çalışmanın tekrar üzerinden geçmiş ve stratejik edinç bileşenini de genişletmiştir. Bu çalışmada stratejik edinç bileşenlerinin kullanılma alanlarına göre dört türe ayırdığı görülmektedir. Bu alanlar iletişimsel edinç modelindeki diğer bileşenlerle benzerlik göstermektedir. Modelin birinci türünü oluşturan *dilbilgisel zorluklar için kullanılan stratejiler*; sözlük ve dilbilgisi kitabı gibi başvuru kaynaklarının kullanımını, dilbilgisel ve sözlüksel açıklama yapmayı, anlaşılmayan ifadenin tekrarını, açıklama ya da daha yavaş

konuşulmanın istenmesini ve beden hareketleri, çizim gibi sözel olmayan simgelerin kullanımını içermektedir. İkinci türde ise *toplumdilbilimsel zorluklar için kullanılan iletişim stratejileri* yer almaktadır. Bu stratejilerden birincisi bir dilbilgisel biçimin farklı iletişimsel işlevlerde kullanımını içermektedir. Örneğin, bir bildirim tümcesinin farklı ezgilerle sesletilmesiyle soru sorma, söz verme, buyruk verme, davet etme ya da tehdit etme gibi toplumdilbilimsel bağlama göre farklı işlevlerde kullanımı sağlanabilmektedir. Bir diğer strateji ise içinde bulunulan bir iletişimsel durumda kullanılacak biçimin duruma uygunluğu konusunda emin olunmadığında toplumdilbilimsel olarak en etkisiz olan dilbilgisel biçimin kullanımını içermektedir. Bu strateji türüne ait bir başka strateji ise birinci dildeki uygun dilbilgisel biçim ve iletişimsel işlevleri hedef dilde kullanmaktır. Üçüncü tür olan *söylem zorlukları için kullanılan stratejiler* iki şekilde gerçekleştirilebilmektedir. Bunlardan birincisi bağlaşıklık ve bağdaşıklık göstermek amacıyla sözel olmayan simgelerin, pekiştirici vurgu ve ezginin kullanımını içermektedir. Örneğin, eylem ya da düşüncelerin sırasını göstermek için çizimlerin kullanılabilir. Bu türdeki bir diğer strateji ise hedef dildeki görünüşlerden emin olunmadığında anadilin sözel ve yazılı söylem örüntülerinin kullanımını kapsamaktadır. Son olarak, *edim etmenleri için kullanılan stratejiler* türü ise arka plan gürültüsü, söze karışma ya da sözü kesme gibi dikkat dağıtıcı unsurların üstesinden gelmeyi ve uygun sözcük ya da dilbilgisel biçimleri ararken konuşmayı sürdürmek amacıyla doldurma sözlerin kullanımını içermektedir (Canale, 1983, s. 24-25)

Poulisse, Bongaerts ve Kellerman (1984), iletişim stratejilerini; hedef dil dışındaki bir dilden yararlanma ve sadece hedef dilin kaynaklarından yararlanma açısından temelde ikiye ayırmıştır. Birinci grupta yer alan *D1-temelli* (L1-based) stratejiler anadilden bir sözcük ya da öbeğin anadil sesletimi ile kullanımı olarak tanımlanan *ödüncleme* (borrowing); deyimlerin, deyimsele öbeklerin ya da birleşik sözcüklerin bire bir çevirisi olarak tanımlanan *bağımlı çeviri* (literal translation) ve anadilden bir sözcük ya da öbeğin D2 sesletimi ile kullanılması olarak tanımlanan *yabancılaştırma* (foreignizing) stratejilerini içermektedir. *D1 dışındaki dillere dayalı* (based on other languages than L1) stratejiler ise konuşucunun hedef dilin dışında bir dilden bir sözcük ya da öbeğin ödünclemesi, bağımlı çevirisi ve yabancılaştırmasından oluşmaktadır. İletişim stratejilerinin ikinci türünü oluşturan hedef dil kaynaklarının kullanılmasına yönelik stratejiler ise kendi içinde altı alt türe ayrılmaktadır. Bunlardan birincisi olan *yaklaşıklaştırma* (approximation), hedef ögeyle anlamsal özellikler paylaşan bir hedef dil sözcüğü ya da öbeğinin kullanımı olarak tanımlanmıştır. Hedef dildeki bir birimle üstanlamlılık ya da altanlamlılık ilişkisinde bulunan terimlerin kullanımı ve örneklemeler bunlara örnek gösterilebilmektedir. Sözyapım (word coinage) ise hedef ögeyi iletebilmek

amacıyla oluşturulan yeni bir hedef dil sözcüğü olarak ifade edilmiştir. *Betimleme* (description) stratejisi hedef dil yapısının kullanılması ile hedef ögeyi tarif etmek olarak tanımlanmıştır ve bu tür bilgilerin renk, boyut, materyal, uzamsal boyut gibi genel fiziksel özellikler; özgül özellikler; ögenin ne için kullanılabileceğini gösteren etkileşimsel ya da işlevsel nitelikler; ögenin normalde nerede ve ne zaman kullanıldığını gösteren konumsal özellikler ve hedef öge, bağlam ya da kültür bağı ilişkilendirilen diğer özellikler ile ilgili olabileceği belirtilmiştir. Hedef dil kaynaklarının kullanımına ilişkin bir diğer strateji olan *yeniden yapılandırma* (restructuring) ise özgün konuşma başarısız olduğunda yeni bir konuşma planı kullanarak hedef ögeyi iletme girişimi olarak tanımlanmıştır. Yardım başvuruları (appeals for assistance), öğrencinin karşılıklı konuştuğu kişiden eksik olan sözcük ya da öbeği istemesi olarak tanımlanmış ve iki şekilde ortaya çıkabileceği ifade edilmiştir. Buna göre biçim için doğrudan istekler karşılıklı konuşulan kişiden hedef dil biçiminin istenmesi ile gerçekleşirken biçim için dolaylı istekler konuşucunun duraksamalar, ezgi, tekrarlar ve jestler ile hedef dil biçiminden yoksun olduğunu ve yardıma gereksinim duyduğunu göstermesi ile gerçekleşmektedir. Son olarak, mimik (mime) stratejisi ise konuşmanın yerine geçmesi ya da konuşmanın açıklanması için mimik ve jestlerin kullanımını içermektedir (Poulisse, Bongaerts ve Kellerman, 1984, s. 89-90).

Dörnyei ve Thurrell (1991), stratejileri sınıflandırırken Corder'ın (1981) terminolojisini kullanmış ve bunları iletiyi *uyarlama stratejileri* (message adjustment strategies) ve *kaynağı genişletme stratejileri* (resource expansion strategies) olmak üzere iki temel sınıfa ayırmıştır. İletiyi uyarlama stratejileri konuşucunun iletisini, sahip olduğu kaynağının elverdiği koşullara uygun hale getirmesini ifade etmektedir. Bir diğer deyişle, kişinin söylemek istediğini değil, söyleyebildiğini iletmesidir. Bu tür stratejiler, iletide küçük çapta bir değişiklik yapılması ya da iletiden bazı kısımların eksiltilmesi ile gerçekleştirilmektedir. Kaynağı genişletme stratejilerinde ise dil öğrencileri başarısızlık riskini göze alarak iletişim içinde kalma girişiminde bulunmaktadır. Bu tür stratejiler *iş birlikli stratejiler* (co-operative) ve *iş birlikli olmayan* (non-co-operative) stratejiler olmak üzere kendi içinde ikiye ayrılmaktadır. İş birlikli stratejilerde dil öğrencisi iletişimde ortaya çıkan sorunun üstesinden gelmek için karşılıklı konuştuğu kişinin yardımını istemektedir. Bu, bilmediği kavramın adını sormak gibi doğrudan ya da konuşmaya ara vermek, göz hareketleriyle ifade etmek gibi dolaylı bir biçimde gerçekleşebilmektedir. İş birlikli olmayan stratejilerde ise dil öğrencisi karşılıklı konuştuğu kişinin yardımını istemeden, kendi kaynağı aracılığıyla sorunu aşmayı denemektedir. Bu stratejiler ise kendi içinde dörde ayrılmaktadır. *Açıklama ya da dolaylama* (paraphrase or circumlocution), ifade edilmesi hedeflenen nesne

ya da eylemin tanımlanması ya da örneklendirilmesi ile gerçekleşmektedir. "Tirbuşon" sözcüğü için "şişeyi açtığımız şey" ifadesinin kullanılması buna örnek gösterilebilmektedir. *Yaklaşıklaştırma* (approximation) ise hedeflenen sözlüksel birimin anlamını olabildiğince yakın ifade eden başka bir terimin kullanılması ile gerçekleşmektedir. Örneğin, "bavul" sözcüğü yerine "çanta" sözcüğünü kullanmak bu türden bir stratejidir. *Dil dışı araçlar* (non-linguistic means), mimik, jest ya da taklit gibi yöntemlerin kullanılmasıyla iletinin aktarılmaya çalışılmasını ifade etmektedir. Son olarak, *ödüncleme ya da uydurma sözcükler* (borrowed or invented words) ise kişinin hedef dilde bilmediği bir sözcük için başka bir dilden sözcük kullanması ya da dilde var olmayan bir sözcüğü kendi oluşturmasıdır. "Nakit" sözcüğü için "cash" sözcüğünü kullanmak ya da "kumbara" sözcüğü için "para kutusu" ifadesini kullanmak bu türden stratejilere örnek olarak verilebilmektedir. Bu stratejilerin dışında konuşucular konuşmada kalmak ya da düşünmek amacıyla zaman kazanmak için "şey, yani, mesela..." gibi doldurma sözler ya da duraksama araçları gibi *önceden hazırlanmış konuşma örüntüleri* (prefabricated conversational patterns) de kullanabilmektedirler (Dörnyei ve Thurrell, 1991, s. 18-19).

Celce-Murcia, Dörnyei ve Thurrell (1995) psikodilbilimsel, etkileşimsel ve iletişimi sürdürme ya da onarma olmak üzere üç farklı bakış açısından belirledikleri strateji kullanımının üç işlevinden yola çıkarak iletişim stratejilerinin beş temel türden oluştuğunu öne sürmüştür. Buna göre *kaçınma ya da eksiltme stratejileri* (avoidance or reduction strategies) iletilerin yerini değiştirerek, konudan kaçınarak ya da aşırı durumlarda iletiyi büsbütün terk ederek konuşunun iletisini, kendi kaynağına göre uyarlamasıdır. *Kazanım ya da telafi stratejileri* (achievement or compensatory strategies), bir iletişimsel hedefe ulaşmak amacıyla mevcut dili manipüle etmeyi içermektedir. Bu tür stratejiler, iletişim stratejileri çalışmalarının geleneksel araştırma konusu olmuştur. Dörnyei ve Thurrell'in (1991) çalışmasında da açıklanan *dolaylama, yaklaşıklaştırma* ve *dil dışı araçlar* stratejilerinin yanı sıra "zamazingo, zimbirtı" gibi *çok amaçlı sözcükler* (all-purpose words); "otobüs çok kalabalıktı" yerine "otobüste çok insan vardı" örneğinde olduğu gibi *yeniden yapılandırma* (restructuring); "vejetaryen yerine vegetaryenist" örneğindeki gibi *sözyapım* (word-coinage); *anadilden bağımlı çeviri* (literal translation from L1), anadildeki bir sözcüğün hedef dildeki gibi sesletilmesiyle yapılan *yabancılaştırma* (foreignizing); *D1 ya da D3'e düzenek kaydırma* (code-switching to L1 or L3) ve "bro... bron... bronz" örneğinde olduğu gibi *geri çağırma* (retrieval) stratejilerinden oluşmaktadır. İkinci tür olan *oyalama ya da zaman kazanma stratejileri* (stalling or time-gaining strategies), *doldurma sözcükler, duraksama araçları* ve "aslında, doğrusu, ne diyordum" gibi *ilk sözlerden* ve kendini ya da karşısındakini *tekrar etmek*

gibi stratejilerden oluşmaktadır. Ancak bazı araştırmacılar, bu tür doldurma sözlerin ve ilk sözlerin öğretiminin yüzeysel kalması ve bağlamın yetersiz sunulması durumunda dil öğrencilerinin bunları uygun olmayan durumlarda kullanabileceğini vurgulamışlardır. Üçüncü tür olan *kendini denetleme stratejileri* (self-monitoring strategies) konuşucunun kendi konuşmasındaki bir şeyi düzeltmesi ya da değiştirmesi olarak açıklanan *kendiliğinden başlatılan onarım* (self-initiated repair) ve konuşucunun iletisinin anlaşıldığından emin olmak amacıyla ve çoğunlukla gereğinden fazla ayrıntılı olarak yaptığı *kendini yeniden ifade etme* (self-rephrasing) stratejilerinden oluşmaktadır. Son olarak *etkileşimsel stratejiler* (interactional strategies) ise doğrudan ya da dolaylı olarak gerçekleştirebilen *yardım başvuruları* (appeals for help); tekrarlama, açıklama ya da doğrulama istekleri, yorumlayıcı özetler ve sözel ya da sözel olmayan şekillerde anlamadığını ya da yanlış anladığını göstererek gerçekleştirilen *anlamda uzlaşım stratejileri* (meaning negotiation strategies); tekrarlama, açıklama, genişletme, eksiltme, onaylama, reddetme ve onarma olarak gerçekleştirilen *yanıtlar* (responses) ve karşısındakinin kendisini takip edip edemediği, söylenenin uygun ya da dilbilgisel olup olmadığı, karşısındakinin kendisini dinleyip dinlemediği ya da duyup duyamadığı gibi unsurların denetimiyle gerçekleştirilen *anlamayı denetleme* (comprehension check) stratejilerinden oluşmaktadır (Celce-Murcia, Dörnyei ve Thurrell, 1995, s. 26-29).

Dörnyei ve Scott (1997) çalışmalarında, alanyazını taramış ve daha önceki yapılmış sınıflandırmaları bir araya toplayarak bir Stratejik Dil Aygıtları Envanteri oluşturmuştur. Bu araştırmada da kullanılmış olan 33 temel türden oluşan bu envanter aşağıdaki gibi sıralanmaktadır.

1. *İletiyi terk etme* (message abandonment), birtakım dilsel zorluk nedeniyle iletiyi tamamlanmamış olarak bırakma stratejisidir. Örneğin, tümceyi kahkaha ile sonlandırmayı içermektedir.
2. *İletiyi eksiltme ya da konudan kaçınma* (message reduction or topic avoidance), dil açısından sorunsal olarak görülen belirli dil yapılarından ya da konularından kaçınarak iletiyi eksiltme stratejisidir.
3. *İletiyi değiştirme* (message replacement), özgün iletiyi gerçekleştirecek yetiye sahip olmadığını düşünerek yerine yeni bir iletiyi koyma stratejisidir.
4. *Dolaylama ya da açıklama* (circumlocution or paraphrase), hedef nesne ya da eylemi örneklendirme, açıklama ya da tanımlama stratejisidir. Örneğin, "erimek" sözcüğü için "suya dönüşür" ifadesini kullanmayı içermektedir.

5. *Yaklaşıklaştırma* (approximation), hedef sözcük ya da yapı ile anlamsal özellikler paylaşan, üstanlamalı ya da ilişkili bir terim gibi tek bir alternatif sözlüksel birim kullanma stratejisidir. Örneğin, "kâse" sözcüğü yerine "tabak" sözcüğünü kullanmayı içermektedir.
6. *Çok amaçlı sözcüklerin kullanımı* (use of all-purpose words), bazı sözcüklerin eksikliği söz konusu olduğunda, genel "boş" bir sözlüksel birimi bağlamlara genişletme stratejisidir. Örneğin, "şey", "nasıl denir", "zımbırtı" gibi ifadelerin aşırı kullanımını içermektedir.
7. *Sözyapım* (word-coinage), mevcut bir D2 sözcüğüne, sözde bir D2 kuralının uygulanmasıyla mevcut olmayan bir D2 sözcüğü oluşturma stratejisidir.
8. *Yeniden yapılandırma* (restructuring), dilsel zorluklar nedeniyle bir sözel planın uygulamasını terk etme, sözceyi tamamlamadan bırakma ve amaçlanan iletiyi alternatif bir plana göre iletme stratejisidir.
9. *Bağımlı çeviri ya da aktarım* (literal translation or transfer), sözlüksel bir birimin, deyim, birleşik sözcüğün ya da yapı biçiminin D1 ya da D3'ten D2'ye bire bir çevrilmesi stratejisidir.
10. *Yabancılaştırma* (foreignizing), bir D1 ya da D3 sözcüğünü D2'nin biçimbilimine ve/veya sesbilgisine, örneğin D2 sesletimi ile, uyarlayarak kullanma stratejisidir. Örneğin, "repair" sözcüğü için Almandaki "reparieren" sözcüğünü uyarlayarak "reparate" ifadesini kullanmayı içermektedir.
11. *Düzenek kaydırma ya da dil kaydırım* (code switching or language switch), D1 ya da D3 sözcüklerini D1 ya da D3 sesletimi ile D2'deki konuşmaya dâhil etme stratejisidir. Bunlar tek sözcüklerden öbeklere, hatta söz sırasının bütününe kadar uzanan söylem parçalarını kapsayabilmektedir. Örneğin, "demir" sözcüğü için Latince "ferrum" sözcüğünü kullanmayı içermektedir.
12. *Benzer sesli sözcüklerin kullanımı* (use of similar-sounding words), konuşucunun biçiminden emin olmadığı sözlüksel bir birimi, hedef birimle benzer ses özellikleri taşıyan mevcut ya da mevcut olmayan bir sözcük ile telafi etmesi stratejisidir. "Pan" sözcüğü yerine "cap" sözcüğünü kullanmak bu strateji türüne örnek olarak gösterilebilmektedir.
13. *Mırıldanma* (mumbling), konuşucunun uygun biçiminden emin olmadığı bir sözcüğü ya da sözcüğün bir bölümünü duyulmayacak şekilde yutarak ya da homurdanarak söyleme stratejisidir.
14. *Atlama* (omission), bir sözcük bilinmediği zaman bir boşluk bırakıp o sözcük söylenmiş gibi devam etme stratejisidir.

15. *Geri çağırma* (retrieval), bir sözlüksel terimi zihinden bulup çağırma girişimi sırasında, en uygun biçimi bulana kadar bir dizi tamamlanmamış hatalı biçim ya da yapıları söyleme stratejisidir.
16. a. *Kendini onarma* (self-repair), kişinin kendi konuşmasında kendi kendine başlattığı düzeltmeler yapma stratejisidir.
b. *Başkasını onarma* (other-repair), karşılıklı konuşulan kişinin konuşmasındaki bir şeyi düzeltme stratejisidir.
17. *Kendini yeniden ifade etme* (self-rephrasing), bir şeyler ekleyerek ya da açıklama kullanarak bir terimi aslında olduğundan biraz farklı olarak tekrar etme stratejisidir.
18. *Aşırı açıklık ya da gevelemek* (over-explicitness or waffling), benzer D1 durumlarında normal olarak değerlendirilenden daha fazla sözcük kullanarak belirli bir iletişimsel hedefe ulaşma stratejisidir.
19. *Mimik ya da dil dışı/dil ötesi stratejiler* (mime or nonlinguistic/paralinguistic strategies), tüm kavramları sözel olmayan bir şekilde ya da sözel bir stratejiye eşlik eden görsel açıklamayla betimleme stratejisidir.
20. *Doldurma sözlerin kullanımı* (use of fillers), iletişim kanalını açık tutmak ve zorluk anlarında söylemi sürdürmek amacıyla boşlukları doldurmak, oyalamak ve zaman kazanmak için başlangıç sözleri (gambits) kullanma stratejisidir.
21. a. *Kendini tekrarlama* (self-repetition), bir sözcüğün ya da sözcükler dizisinin söylendikten hemen sonra tekrar edilmesi stratejisidir.
b. *Başkasını tekrarlama* (other-repetition), karşılıklı konuşulan kişinin söylediğini zaman kazanmak için tekrar etme stratejisidir.
22. *Anlıyor gibi davranma* (feigning understanding), konuşucunun bir şeyi anlamamasına rağmen anlıyor gibi yaparak konuşmayı devam ettirme girişiminde bulunma stratejisidir.
23. *Sözel strateji belirticileri* (verbal strategy markers), bir sözcük ya da yapının D2 düzgülemesinde amaçlanan anlamı kusursuz bir şekilde taşımadığını göstermek amacıyla, bir stratejiden önce ya da sonra sözel belirtme öbekleri kullanma stratejisidir. Dolaylamayı belirtme, yaklaşıklık belirtme, bağımlı çeviriyi belirtme ve düzenek kaydırmayı belirtme olarak gerçekleştirilebilmektedir.
24. a. *Doğrudan yardım başvurusu* (direct appeal for help), kişinin D2 bilgisindeki bir boşluğa yönelik açık bir soru sorarak karşılıklı konuşulan kişinden desteği için başvurması stratejisidir.

- b. *Dolaylı yardım başvurusu* (indirect appeal for help), gereksinim duyulan D2 biriminin eksikliğini sözel ya da sözel olmayan bir şekilde ifade ederek karşılıklı konuşulan kişiden dolaylı olarak yardım elde etmeye çalışma stratejisidir.
25. *Tekrarlama isteği* (asking for repetition), bir şeyin uygun bir şekilde duyulmadığı ya da anlaşılmadığı zaman tekrarlanmasını isteme stratejisidir. Örneğin, "efendim? ", "ne?" sorularını sormayı içermektedir.
26. *Açıklaştırma isteği* (asking for clarification), tanıdık olmayan bir anlam yapısına yönelik açıklama isteme stratejisidir. Örneğin, "Ne demek istiyorsun?", "Neyi gördün?" gibi sorular sormak ya da soru ezgisi ile bir sözcük ya da yapıyı yansıma soru olarak tekrarlamayı içermektedir.
27. *Onaylama isteği* (asking for confirmation), birinin bir şeyi doğru duyduğunu ya da anladığına ilişkin onay almak istemesine yönelik stratejidir. Örneğin, tetikleyiciyi bir yansıma soru içerisinde tekrarlamak ya da "... mi dedin?, ... mi demek istiyorsun?" gibi bütün bir soru sorarak gerçekleştirilebilmektedir.
28. *Tahmin etme* (guessing), onaylama isteği ile benzerlik göstermektedir, ancak onaylama isteği anahtar sözcüğe yönelik daha büyük derecede bir kesinliği ima etmekteyken tahmin etme stratejisi gerçek bir kararsızlığı barındırmaktadır.
29. *Anlamadığını ifade etme* (expressing non-understanding), kişinin bir şeyi düzgün bir şekilde anlamadığını sözel ya da sözel olmayan bir şekilde ifade etme stratejisidir. Örneğin, kişinin söz konusu birimi bilmediğini söylemesi ya da şaşkın yüz ifadesi takınması, kaşlarını çatması ve çeşitli mimik ve beden hareketlerini kullanmasını içermektedir.
30. *Yorumlayıcı özet* (interpretive summary), konuşucunun doğru anlayıp anlamadığını denetlemek amacıyla karşılıklı konuştuğu kişinin iletilisinin genişletilmiş açıklamasını yapması stratejisidir.
31. *Anlamayı denetleme* (comprehension check), karşılıklı konuşulan kişinin takip edip edemediğini denetlemek için sorular sorma stratejisidir. Örneğin, "... ne demek, biliyor musun?" gibi sorular sormayı içermektedir.
32. *Kendi doğruluğunu denetleme* (own-accuracy check), konuşucunun açık bir soru sorarak ya da bir sözcüğü soru ezgisiyle tekrarlayarak söylediği şeyin doğru olup olmadığını denetlemesi stratejisidir.
33. a. *Yanıt: tekrar* (response: repeat), özgün tetikleyiciyi ya da başkasını onarma stratejisinden sonra önerilen düzeltilmiş biçimi tekrarlama stratejisidir.

b. *Yanıt: onarım* (response: repair), başkası tarafından başlatılan kendini onarmayı sağlama stratejisidir.

c. *Yanıt: yeniden ifade* (response: rephrase), tetikleyiciyi yeniden ifade etme stratejisidir.

d. *Yanıt: genişletme* (response: expand), soruna neden olan sözcüğü ya da konuyu daha geniş bir bağlama yerleştirme stratejisidir.

e. *Yanıt: onay* (response: confirm), karşılıklı konuşulan kişinin söylediği ya da önerdiği birimi onaylama stratejisidir.

f. *Yanıt: reddetme* (response: reject), alternatif bir çözüm önerisinde bulunmadan, karşılıklı konuşulan kişinin söylediği ya da önerdiği birimi reddetme stratejisidir (Dörnyei ve Scott, 1997, s. 188-193).

Yule ve Tarone'un (1997) sınıflandırmasına göre iletişim strateji türleri *kazanım ya da telafi* (achievement or compensatory), *eksiltme* (reduction) ve *etkileşimsel* (interactive) olmak üzere temelde üç türe ayrılmaktadır. Kazanım ya da telafi ise *kavramsal* (conceptual) ve *düzenek* (code) olmak üzere iki bileşenden oluşmaktadır. Bu bileşenlerin ilki olan *kavramsal stratejiler* ise kendi içinde *bütüncül* (holistic) ve *çözümleyici* (analytic) olmak üzere iki türden oluşmaktadır. Buna göre bütüncül stratejiler *yaklaşıklaştırma* (approximation), *anlamsal yakınlık* (semantic contiguity), *örnekseme* (analogy), *karşıt anlamlılık* (antonymy), *düzdeğişmece* (metonymy), *eşanlamlılık* (synonymy) ve *üstanlamlılık* (superordinate) olmak üzere yedi bileşeni içermektedir. Kavramsal stratejilerin ikinci türü olan *çözümlemeli stratejiler* ise kendi içinde *parçacıl* (partitive) ve *çizgisel* (linear) olmak üzere ikiye ayrılmakta ve parçacıl stratejiler boyut, renk, materyal, şekil, kurucular, parçalar, işlevler gibi özellikler yönünden *dolaylama* (circumlocution), *açıklama* (explication), *aşırı açıklık* (overexplicitness), *tekrarlama* (repetition), *örnekleme* (exemplification) ve *yeniden yapılandırma* (restructuring) bileşenlerinden oluşmaktadır. Kazanım ya da telafi stratejilerinin ikinci türü olan *düzenek* ise *aktarım* (transfer) ve *biçim yaratım* (morpho-creation) olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Biçim yaratım ise *ödüncleme* (borrowing), *yabancılaştırma* (foreignizing), *bağımlı çeviri* (literal translation) ve *sözyapım* (word coinage) olmak üzere dört bileşenden oluşmaktadır. İletişim stratejilerinin ikinci temel türü olan *eksiltme* ise *iletiyi terk etme* (message abandonment), *iletiyi değiştirme* (message replacement), *konudan kaçınma* (topic avoidance) ve *biçimsel eksiltme* (formal reduction) olmak üzere dört bileşeni kapsamaktadır. İletişim strateji türlerinin sonuncusu olan etkileşimsel stratejiler ise *destek*

başvurusu (appeal for assistance), *mimik* (mime), *jest* (gesture) ve *gösterim* (ostension) olarak dört bileşene ayrılmaktadır (Yule ve Tarone, 1997, s. 20).

Celce-Murcia (2008), daha sonra yaptığı çalışmada dil öğrenme ve kullanma stratejilerini temelde *öğrenme stratejileri* (learning strategies) ve *iletişim stratejileri* (communication strategies) olmak üzere iki türe ayırmıştır. İletişim stratejileri kendi içerisinde ise beş türe ayrılmıştır. *Kazanım* (achievement) stratejileri yaklaşıklık, dolaylama, düzenek kaydırma, beden hareketleri gibi unsurlardan oluşmaktadır. *Oyalama ya da zaman kazanma* (stalling or time gaining) stratejileri konuşucunun karşısındakine söylediğini tekrarlamasını isteme, doldurma sözler ile düşünmek için zaman sağlama gibi unsurlardan meydana gelmektedir. *Kendini denetleme* (self-monitoring) stratejileri ise konuşucunun kendini düzeltmesini sağlayan "yani, demek istiyorum" gibi ifadelerin kullanımını içermektedir. *Etkileşme* (interacting) stratejileri konuşucunun karşısındakinden yardım ya da açıklama isteğinde bulunması ve böylece anlamda uzlaşma gidilmesini ya da karşısındakinin kendini anlayıp anlamadığını ve onaylayıp onaylamadığını kontrol etmesinden oluşmaktadır. Son olarak *sosyal* (social) stratejiler ise öğrencinin dilini geliştirmek için iletişim kurabileceği anadili konuşucuları araması ve hedef dili konuşabileceği fırsatları etkin bir şekilde araması ile gerçekleştirilmektedir (Celce-Murcia, 2008, s. 50).

Björkman (2014) ise iletişim stratejilerini temelde *kendiliğinden başlatılan iletişim stratejileri* (self-initiated communication strategies) ve *başkalarının başlattığı iletişim stratejileri* (other-initiated communication strategies) olmak üzere ikiye ayırmıştır. Kendiliğinden başlatılan stratejiler *açıklık stratejileri* (explicitness strategies), *anlamayı denetleme* (comprehension check) ve *sözcük değiştirmeden* (word replacement) oluşmaktadır. Açıklık stratejileri ise *tekrarlama* (repetition), *basitleştirme* (simplification), *önemi gösterme* (signaling importance) ve *açımlama* (paraphrasing) olmak üzere dört bileşenden oluşmaktadır. Başkalarının başlattığı iletişim stratejileri ise *onaylama denetimleri* (confirmation checks), *açıklaştırma istekleri* (clarification requests), *iletinin ya da beklentinin yeniden beraber oluşturumu* (co-creation of the message or anticipation) *sözcük değiştirme* (word replacement) olmak üzere kendi içinde dörde ayrılmaktadır (Björkman, 2014, s. 129).

2.3.4. İletişim Stratejilerinin Yabancı Dil Öğrencisine Etkileri

İletişim stratejilerinin, ikinci dil konuşucuları tarafından kullanılması, hem iletişim sırasında karşılaşılan sorunların çözülmesi hem de iletişimin etkililiğine katkı sağlaması bakımından önemlidir. Kasper ve Kellerman (1997), bir konuşucunun bilmediği ve iletişim

sırasında gereksinim duyduğu bir sözlüksel birimi, iletişimin diğer katılımcılarından stratejiler kullanılması yoluyla elde edilmesini oldukça değerli bulmaktadırlar. Bu yolla öğrencinin aradıl sözlüğüne yeni sözcükler eklenebileceğini ifade ederek etkileşimsel stratejilerin olumlu yanlarını vurgulamaktadırlar.

İletişimsel stratejilerin bu olumlu yanı, Krashen'in (1982) girdi kuramının da odak noktasını oluşturmaktadır. Bu kurama göre, bir dili edinmek için konuşucuların ikinci dilde anlayabileceği iletilere maruz kalması gerekmektedir (Krashen, 1989). Anlaşılabilir girdilerin dil edinme sürecinin merkezini oluşturduğu bu kuramda, anlaşılabilir girdiye öğrencilerin nasıl erişebilecekleri önemli bir sorundur. Bu nedenle öğrencilerin konuşma içerisinde kalmaları anlaşılabilir girdiye ulaşmasını sağlaması açısından önemlidir.

Ellis (1994), Larsen-Freeman ve Long'a (1991) göre girdinin en etkili kaynağı öğrencilerin, başka ikinci dil öğrencileriyle ya da anadil konuşucularıyla gerçekleştirdiği ve göndergesel anlamlarda uzlaştıkları konuşma içindeki değiş tokuşlardır. Onaylama denetimi, anlama denetimi ve açıklama istekleri gibi etkileşimsel değişim ya da konuşma uyarlamaları, öğrencinin mevcut aradıl edincinin çok daha ötesinde olan girdiye uygulanmakta ve bu girdi öğrencinin üstesinden gelebileceği bir boyuta küçültülmektedir. Anlamda uzlaşım; öğrenci ve iletişim kurulan kişi arasında ortak bir girişim olduğu için öğrenci, bu stratejiyi kullanarak konuştuğu kişinin ortaya koyduğu katkıyı anlayabilmek için özgün girdide ne kadar değişiklik yapmak gerektiği konusunda kontrol sahibidir. Girdiyi anlaşılır yapmaya yardımcı oldukları için etkileşimsel iletişim stratejileri, ikinci dil öğrenimi açısından doğrudan olumlu olarak görülmektedir. Larsen-Freeman ve Long (1991), tüm iletişim stratejilerinin edinim için yardımcı olduğunu, çünkü öğrencilerin konuşmayı devam ettirmelerine olanak verdiğini ve dolayısıyla da girdi için daha fazla olanak sağladığını ifade etmektedir (aktaran Kasper ve Kellerman, 1997, s. 5-6).

Benzer şekilde Rubin (1987) iletişim stratejilerinin, özellikle öğrencinin konuşma içinde kalmasını sağlaması nedeniyle, öğrenme süreci açısından çok önemli olduğunu öne sürmüştür. Sürekli olarak doğal konuşmaya maruz kalmanın bir getirisi olarak öğrencilerin ayrıca, hedef dili daha fazla duymaları, yeni sözcükler üretmeleri ve dillerini test etme olanaklarının artması ile öğrenme sürecinin olumlu etkileneceğini ifade etmiştir. Bunun yanı sıra, başarılı iletişim ile daha fazla öğrenmeye yönelik motivasyon artırılabilir.

İletişim stratejileri öğrencinin bilgisi ile öğrencinin iletişimsel niyeti arasında fark bulunduğu zaman kullanılmaktadır. Öğrenciler Wong-Fillmore (1976) tarafından, *önceden*

hazırlanmış konuşma örüntüleri olarak adlandırılan formülleri kullanarak hedef dili bildikleri izlenimini verdiklerinde konuşmaya katkıda bulunabilmekte ya da konuşmada kalmayı sağlayabilmektedirler. Bu tür formülleri kullanarak öğrenciler, yeni materyal öğrenmek için bağlamlar sunan etkileşimlere katılmayı sürdürebilmektedirler. Böylece, önceden hazırlanmış konuşma örüntüleri kullanımlarının göstermiş olabileceği kadar yeterliğe sahip olmamalarına rağmen konuşmada kalabilmektedirler. Bunun yanı sıra, bu yeni materyaller duruma özgü ve bir amaca yönelik etkileşimlerin içinde gömülü olmasından dolayı öğrenmesi ve hatırlanması daha kolay olmaktadır. Önceden hazırlanmış konuşma örüntülerinden bazıları bir konuşmayı açma ve kapama, duraklatma, konuşma sırası alma, verme ve devam ettirme ve yardım istemeyi içermektedirler. Bu tür formüller anadil konuşucularını, yeterliklerinde bazı eksiklikler bulunmasına rağmen, öğrenci ile konuşmayı sürdürmeye teşvik edebilmektedir. Tarone (1977) ise pek çok öğrencinin üretimde rahat hissetmedikleri sözcüklerden, öbeklerden ya da konulardan kaçınıp, konuşmada kalmak için başka ifadeleri kullanarak kaçınma stratejisi kullandıklarını belirtmiştir. Ona göre, bu tür stratejiler iletişimi desteklemekte, ancak öğrencilerin sadece bildikleri alanları kullanmaları ve emin olamadıkları alanlara değinmemeleri nedeniyle öğrenmeyle doğrudan bir ilişki içerisinde bulunmamaktadırlar (aktaran Rubin, 1987, s. 26-27).

Rubin (1987), iletişim stratejilerinin öğrenciye anadil konuşucularıyla konuşmalara katılma olanağı sağlamakta büyük rol oynadığının ve böylelikle öğrencilerin hedef dil ile daha çok karşı karşıya kalma olanağı sağlamalarına rağmen, bu stratejilerin dil öğrenmeye doğrudan katkı sağladığına yönelik bir kanıtın bulunmadığını belirtmiştir. Buna rağmen, öğrencinin konuşmada kalmasına ve öğrendiklerinin alıştırmasını yapmasına olanak tanınması nedeniyle dil öğrenimine doğrudan katkıda bulunmasa bile, dil öğrenimi için önemli olduklarını savunmaktadır.

Öte yandan, iletişim stratejileri kullanımının olumsuz etkileri olabileceğini düşünen araştırmacılar da bulunmaktadır. Blum ve Levenston'a (1978) göre öğrenciler, karşılaştıkları sorunları çözmek için stratejiler kullandıklarında, bunun öğrenme sürecine olumsuz etkilerinin olabileceğini ifade etmiştir. Örneğin, ikinci dil öğrencisi "gül" kavramını ifade etmek için uygun sözcükten yoksun ise vazonun içindeki güzel "çiçekler" ifadesini kullanarak bu zorluğu basitleştirmeyi tercih edebilmektedirler. Zaman içerisinde bu tür örneklerin tekrarlanması bir alışkanlığa dönüşme ihtimalinden dolayı öğrenme sürecini olumsuz etkileyebilmektedir. Çiçek teriminin güllerin yerine geçecek şekilde kullanılması, bu terimin zaman içerisinde öğrencide fosilleşmesine ve böylece öğrencinin aradilinin basitleşmesine neden olabilir.

Basitleştirme süreci olarak adlandırılan bu olgu, iletişim stratejisi kullanımının olumsuz etkileri arasında değerlendirilmektedir. Dörnyei ve Thurrell (1991, s. 18) de benzer şekilde, İletiyi uyarlama stratejileri adı verilen ve iletide değişiklik yapılarak ya da iletiden bazı kısımların eksiltilerek gerçekleştirilen stratejilerin öğrencide olumsuz etkilere neden olabileceğini ifade etmektedir. Bu türden stratejileri kullanmak kişinin söylenenleri basit ve belirsiz bulmasına neden olabilmektedir. Hatta, iletiyi uyarlama stratejisinin konuşucuların bir dilde söyleyebileceklerine dair kendilerine bir sınır belirlemelerine ve becerilerini geliştirerek bu sınırı aşmayı denemek yerine kendilerini güvende hissettikleri bu alanda kalmayı tercih etmelerine de neden olabileceği düşünülmektedir.

Cohen'e göre (1998) ise iletişim stratejilerinin öğrenmeye etkisi bazı durumlarda mümkün olurken bazı durumlarda mümkün olmamaktadır. Örneğin, bir öğrenci ders içinde ilk kez karşılaştığı bir sözvarlığı öğesini, bir düşünceyi anlatmak için kullanabilmektedir. Ancak, bunu yaparken o sözcüğü öğrenme amacı taşıması şart değildir. Öte yandan bunun aksi bir şekilde, dil öğrenimini desteklemek amacıyla konuşucunun anlatımlarına özellikle yeni sözvarlığı öğeleri eklemesi de mümkündür. Cohen (1998) ayrıca, stratejilerden "iyi", "etkili" ya da "başarılı" olarak bahsedilmesinin uygun olmadığını, stratejilerin kendi başlarına iyi ya da kötü olmadıklarını, ancak etkili bir şekilde kullanıldıkları zaman öğrenmeyi destekleyici bir potansiyel taşıdıklarını öne sürmektedir (Cohen, 1998, s. 7-8).

Bialystok (1990) da benzer şekilde, iletişim stratejileri ile öğrenme stratejileri arasında ayırım yapmanın her zaman kolay olmadığını ifade etmektedir. Aniden gelişen bir iletişim zorluğunun üstesinden gelmek amacıyla, ödüncleme yapmanın öğrenmeyle sonuçlanabilmesi bu duruma örnek olarak gösterilebilmektedir. Anlık bir sorunu çözme çabası ile birinci dilden ödüncleme yapmak bir iletişim stratejisinin sonucu olabildiği gibi, birinci dil öğelerinin eksik olduğu bir aradili tamamlamak amacıyla birinci dilden bir terimin eklenmesi bir öğrenme stratejisinin sonucu olabilmektedir (Bialystok, 1990, s. 27).

Buna ek olarak, stratejiler kimi zaman "başarılı" ya da "başarısız" öğrencilere özgü olarak düşünülmektedir. Cohen (1998) ise bir stratejinin etkililiğinin büyük ölçüde öğrencinin karakter özelliklerine, dilin yapısına ve bunların birbirleriyle olan etkileşimine bağlı olduğunu savunmaktadır. (Cohen, 1998, s. 12). Buna göre stratejilerin özünde "iyi" ya da "etkili" olduklarını söylemek mümkün olmamaktadır. Bir dil görevinin tamamlanmasında bireysel öğrenci için etkililikleri açısından değerlendirilmeleri gerekmektedir. Etkili bir stratejinin seçimi pek çok etmene bağlı olmaktadır. Dil görevinin yapısı, amacı ve gerektirdikleri, bireysel öğrenci farklılıklarını oluşturan yaş, cinsiyet, öğrenme stili tercihleri, dil öğrenme

uygunlukları, diğer yabancı dilleri öğrenmedeki önceki deneyimleri, kariyer yönelimi gibi özellikler ve mevcut dil yeterliği düzeyi gibi unsurlar bu etmenlere örnek olarak verilebilir. Herhangi bir stratejinin tüm öğrenciler ya da tüm görevler için uygunluğundan bahsetmek mümkün olmamaktadır. Cohen'e (1998) göre bireysel öğrenciler çeşitli stratejilerini kendi dil öğrenme gereksinimlerine göre farklı yollarla uygulayabilir ve uygulamalıdır. Canale ve Swain (1980) de benzer bir şekilde bu tür stratejilerin nasıl kullanılacağını bilmenin ikinci dil öğreniminin özellikle ilk aşamalarında yardımcı olabileceğini ifade etmiştir ve belli stratejilere olan gereksinimin yaş ve ikinci dil yeterliği açısından değişebileceğinin de göz önünde bulundurulması gerektiğini belirtmiştir.

2.4. İlgili Araştırmalar

Alanyazında stratejik edinç konusu üzerinde daha önce yapılmış bazı çalışmalara rastlanmaktadır. Paribakht (1985) yaptığı çalışmada, nicel çözümlemeleri temellendirebilmek için bir iletişim stratejileri sınıflandırması geliştirmek ve konuşucuların hedef dildeki yeterlik düzeyi ile iletişim stratejisi kullanımları arasındaki ilişkinin doğasını ortaya koymayı amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda üç gruptan oluşan ve ortalama yaşları 25 olan kadın ve erkekten oluşan 20 katılımcıyı incelemiştir. Çalışmanın birinci ve ikinci grubunu Farsça anadil konuşucusu üniversite ve dil okulu öğrencileri oluşturmaktadır ve bu öğrenciler sırasıyla orta düzey ve ileri düzeyde ikinci dil olarak İngilizce öğrenmektedir. Çalışmanın karşılaştırma grubu olan üçüncü grup ise İngilizce anadil konuşucusu olan Toronto Üniversitesi öğrencileri ve mezunlarından oluşmaktadır. Çalışma için bir kavram saptama görevi tasarlanmıştır ve katılımcılardan somut ve soyut kavramlardan oluşan yirmi sözlüksel birimi bir görüşme ortamında anadili konuşucularına iletmeleri istenmiştir. Somut adlar, olası bir bulanıklığın önüne geçmek amacıyla resimlerle birlikte sunulmuştur. Soyut adlar ise İngilizce ve Farsça olarak sunulmuştur. Katılımcılar, bu kavramları hedef sözcüğü söylemeden anadil konuşucularına aktarmaya çalışmış ve bu etkileşim karşı taraf sözcüğü saptayana ya da pes edene kadar sürdürülmüştür. Verilerin incelenmesi ile stratejiler 4 temel yaklaşım altında 12 türe ayrılarak sınıflandırılmıştır. Bu sınıflandırmaya dayandırılarak yapılan çözümlemenin sonucunda ise bu dört yaklaşımın hepsinin katılımcıların tamamı tarafından uygulandığı, ancak bunların bazılarının özgül olarak somut ya da soyut adlar için kullanıldığı ortaya konmuştur. Verilerin nicel çözümlemesi ise dilbilimsel yaklaşımın en çok anadil konuşucuları ve ileri düzey öğrenciler tarafından kullanıldığı, mimiklerin ise anadil konuşucularına kıyasla öğrenci grupları tarafından daha çok benimsendiğini göstermiştir.

Houston (2006), yabancı dil öğrencilerinin ve öğretmenlerinin hangi iletişim stratejilerini kullandığını, bu stratejilerin hangi sıklıkla, hangi bağlamda kullanıldığını ve öğretmenler ile öğrencilerin iletişim bozukluklarına nasıl karşılık verdiklerini ortaya koymak amacıyla bir çalışma gerçekleştirmiştir. Çalışmanın verileri üniversite düzeyinde İspanyolca sınıflarında yer alan 3 gözlemcinin her birinin 2 adet 50 dakikalık ders oturumundan aldıkları ses kayıtları ve bu ses kayıtlarını destekleyici alan notlarından toplanmıştır. Alınan ses kayıtları Larsen-Freeman ve Long'un (1991) kodlama şeması kullanılarak çeviriyazıya dökülmesinden sonra, Tarone'un (1984) sınıflandırması temel alınarak çözümlenmiş ve öğretmenler ile öğrencilerin kullandıkları iletişim stratejilerinin sayımı yapılmıştır (Houston, 2006, s. 67-69). Çözümlemenin sonucunda elde edilen bulgular, ikinci dil olarak İngilizce öğrencileriyle yapılan önceki çalışmaların sonuçlarıyla kıyaslandığında bu çalışmanın katılımcılarının farklı strateji örüntüleri kullandığını göstermektedir. Kaçınma stratejisini yoğun olarak kullanan ikinci dil olarak İngilizce öğrencilerinin aksine bu çalışmada bu türden stratejilerin sadece bir örneğine rastlanmıştır. Bu çalışmadaki öğretmenler iletişim bozukluklarına ya ödünçleme (borrowing), açıklama (paraphrase) ve iletiyi terk etme (message abandonment) ya da öğrencinin sözcüsünü iletilerine dâhil etme stratejileri ile karşılık vermişlerdir. Öğretmenler açıklama stratejilerini ortada bir sorun belirtisi bulunmadığı zamanlarda da sözcüklerini tekrar ifade etmek için kullanmışlardır. Öğrenciler ise iletişim bozukluklarına çoğunlukla ödünçleme ile karşılık vermiş, iletiyi terk etme (message abandonment) örneğine ise sadece bir kez rastlanmıştır. Dolaylama (circumlocution) stratejisi, öğrenciler tarafından sadece bilgi göstermeye teşvik edildiklerinde kullanılırken yaklaşıklıklaştırma (approximation) stratejisi, anlık iletişim gereksinimlerine karşılık niteliğinde kullanılmıştır.

Čurković Kalebić (2007), yabancı dil olarak İngilizce sınıf söylemindeki öğrenci aradilindeki telafi stratejilerinin doğasına yönelik bir çalışma yapmış ve bu çalışmada öğrencilerin sınıftaki sözel etkileşimlerinde gerçekleşen telafi stratejilerinin türlerini, öğrenci aradilindeki bu strateji türlerinin farklı düzeylerdeki yabancı dil öğrenimindeki dağılımını ve telafi strateji türlerinin seçiminde öğrencinin yeterlik düzeyinin etkisini açıklamayı amaçlamıştır. Çalışmanın veri tabanını Hırvatistan'da bulunan 3 ilkokul, 5 ortaokul ve 2 yabancı dil okulunda gerçekleşen sınıf içi konuşmalarının ses kayıtlarından elde edilen 15 çeviriyazı oluşturmaktadır. Her biri yaklaşık olarak 45 dakika süren ve toplam uzunluğu 670 dakika olan bu ses kayıtları yabancı dil öğretiminin başlangıç, orta ve orta düzey üstü olmak üzere üç düzeyini kapsamaktadır ve sınıflarda toplam 10 öğretmen bulunmaktadır. Elde edilen veriler Færch ve Kasper'ın (1983, 1984) sınıflandırmasına dayanarak çözümlenmiştir.

Çalışmanın sonuçları telafi stratejilerinin öğrencinin aradilinde eşit bir şekilde dağılmadığını göstermektedir. İnceleme sonucunda en sık görülen stratejiler düzenek kaydırma (code switching), açıklama (paraphrase) ve bağımlı çeviri (literal translation) iken en az görülen stratejiler ise aradil/dil içi aktarım (inter-/intralingual transfer), genelleme (generalization) ve sözyapım (word coinage) olmuştur. Bunun yanı sıra, iletişim sorunlarını çözerken başlangıç düzeyindeki öğrencilerin yalnızca D1 temelli stratejilerden yararlandığı, orta düzey öğrencilerin D1 ve D2 temelli stratejileri eşit bir şekilde kullanarak kaynaklarını arttırmaya çalıştığı yararlandığı ve orta düzey üstü öğrencilerin D1 temelli stratejilerden çok D2 temelli stratejileri kullanma eğiliminde olduğu görülmüştür.

Rodríguez Cervantes ve Roux Rodriguez (2012) tarafından yapılan çalışmada, yabancı dil olarak İngilizce sınıfındaki öğretmenlerin ve öğrencilerinin iletişim stratejilerini nasıl kullandıklarını, bu kişilerin iletişim stratejilerine dair algılarının ne olduğunu ve hangi etmenlerin bu stratejileri etkilediğinin ortaya konması amaçlanmıştır. Çalışmanın katılımcıları Meksika Devlet Üniversitesi Dil Merkezinin iki farklı başlangıç düzeyi İngilizce sınıfından toplam 40 öğrenci ve 2 öğretmenden oluşmaktadır. Öğrencilerin yaşları 18 ile 60 arasında değişmekteyken öğretmenlerden biri 52 yaşında, diğeri ise 28 yaşındadır. Çalışmanın veri tabanını doğal olarak gerçekleşen sınıf etkileşimlerinden alınan ses kayıtlarının çeviriyazıları, öğretmenler ile yapılan görüşmeler ve 6 sınıf oturumu boyunca alınan gözlem notları oluşturmaktadır. Çeviriyazılardan elde edilen verilerdeki iletişim stratejilerini saptamak amacıyla Færch ve Kasper'ın (1983) sınıflandırması temel alınmıştır. Görüşme ve gözlem notları ise nicel içerik çözümlemesi kullanılarak incelenmiştir. Çalışmanın bulguları her iki sınıf içinde en çok kullanılan iletişim stratejisinin dil kaydırma (language switch) olduğunu göstermiştir. Öğrencilerle daha iç içe olan öğretmenin en çok açıklık getirme isteği (clarification request), anlamayı denetleme (comprehension check) ve onay isteme (asking for confirmation) stratejilerini kullanırken öğrencilere daha mesafeli görünen öğretmenin en çok anlamayı denetleme (comprehension check) ve tekrarlama (repetition) stratejilerini kullandığı gözlemlenmiştir. Ayrıca, sınıf boyutu, oturma düzeni ve öğrenme etkinliği türlerinin kullanılan iletişim stratejilerini etkileyen etmenlerden bazıları olduğu ortaya konmuştur.

Yaman, Irgın ve Kavasoğlu (2013), yaptıkları çalışmada, ikinci dil olarak İngilizce öğrencileri tarafından iletişim sırasında ortaya çıkan sorunlarla baş etmek için hangi konuşma ve dinleme iletişim stratejilerinin kullanıldığını, bu stratejilerinin kullanımının cinsiyete ve yeterlik düzeyine göre değişiklik gösterip göstermediğini ortaya koymayı amaçlamıştır. Araştırmanın katılımcılarını yaşları 18 ila 27 arasında değişen ve Mersin Üniversitesinde

İngilizce Öğretmenliği bölümünde okuyan 291 Türkçe anadil konuşucusu oluşturmaktadır. Eğitim ve sosyokültürel açıdan homojen bir grup olduğu belirtilmiş ve İngilizce yeterli düzeylerinin orta ve ileri derece olduğu saptanmıştır. Araştırmanın verilerini toplamak amacıyla 21 öğeden oluşan 5 puanlık Likert tipi ölçekten yararlanılmış ve katılımcılardan her bir öğe için sıklık kullanımlarını seçmeleri istenmiştir. Elde edilen verilerin Tarone'un (1977) etkileşimsel yaklaşımı temel alınarak ve korelasyon çözümlemesi, betimleyici istatistikler ve bağımsız örneklerin kullanımı ile incelenmesi sonucu katılımcıların anlamda uzlaşım (negotiation for meaning), telafi (compensatory) ve ana fikri anlama (getting the gist) stratejilerini kullandıkları; bunun yanı sıra kadın katılımcıların erkek katılımcılara oranla daha fazla strateji kullandıkları ve yeterli düzeyi daha düşük olan katılımcıların ileri düzey yeterli düzeyindeki katılımcılara oranla daha fazla strateji kullandıkları sonucuna varılmıştır.

Maldonado (2016), farklı dil yeterli düzeyinden konuşucuların, bir anadil konuşucusuyla sınıf dışındaki sözel etkileşimleri sırasındaki stratejik davranışlarını ortaya koymayı amaçlamıştır. Bu doğrultuda nicel ve nitel araştırma yöntemlerine başlayarak tanımlayıcı-ilişki arayıcı ve kesitsel bir çalışma gerçekleştirmiştir. Çalışmanın katılımcıları Şili'de lisans eğitimi gören ve yaşları 18 ila 23 arasında değişen öğrenciler olmak üzere toplam 9 İspanyolca anadil konuşucusundan oluşmaktadır. Katılımcılar başlangıç düzeyi, orta düzey ve ileri düzey olmak üzere her bir dil yeterli düzeyini yansıtan 3 öğrenci bulunacak şekilde rastgele olarak seçilmiştir. Çalışmanın veri tabanı katılımcıların aynı üniversitede asistan olarak çalışan bir İngilizce anadil konuşucusu ile yaptıkları 1 saatlik serbest konuşmanın video kaydının alınması ile elde edilmiştir. Elde edilen video kayıtlarının sadece 30 dakikalık kısmı değerlendirilmiş ve çevriyazıya döküldükten sonra Dörnyei ve Körmös'un (1998) sınıflandırması temel alınarak incelenmiştir. Bu görüşmenin ardından ikinci bir görüşme daha yapılmış ve katılımcıların anadillerinde gerçekleştirilen bu görüşmede katılımcılar ilk görüşmede uyguladıkları stratejik iletişime yönelik yorumlar yapmış ve böylece katılımcıların zihinsel süreçleri saptanmaya çalışılmıştır (Maldonado, 2016, s. 76-78). Çalışmanın nicel sonuçları öğrencilerin yeterli düzeyi ve iletişim stratejileri kullanımları arasında bir bağlantı olduğunu göstermiş ve nitel sonuçlar öğrencilerin dilbilimsel edincinin sadece iletişim strateji sıklığıyla değil aynı zamanda iletişim stratejilerinin türleriyle de ilişkili olduğunu doğrulamıştır.

Elyıldırım (2017), kaçınma stratejisini ele almış ve Gazi Üniversitesinde İngiliz Dili ve Edebiyatı bölümünde öğrenim gören 40 Türkçe anadil konuşucusunun hedef dil olan İngilizcedeki üretimlerinde yapısal ya da sözcüksel kaçınmalar yapıp yapmadıklarını

saptamak amacıyla bir çalışma ortaya koymuştur. Katılımcıların yaşları 19 ila 28 arasında değişmektedir ve İngilizce yeterlikleri orta düzey olarak belirlenmiştir. Verilerin toplanması amacıyla katılımcılardan, geçmiş bir anılarını anadillerinde bir kompozisyon olarak yazmaları ve bunu tamamladıktan sonra da aynı kompozisyonu hedef dilde tekrar yazmaları istenmiştir. Bu iki kompozisyonun Færch ve Kasper'ın (1983) sınıflandırması temel alınarak karşılaştırılması sonucu elde edilen bulgular tüm katılımcıların hedef dilde yazdıkları kompozisyonunda bazı yapısal ve sözcüksel kaçınmalar uyguladıklarını ortaya koymuş ve en çok kullandıkları kaçınmanın ise konudan kaçınma (topic avoidance) stratejisi olduğunu göstermiştir.

Yazıcı (2018) çalışmasında, yabancı dil olarak Türkçe öğrenen, farklı yeterlik düzeylerinden 396 katılımcının konuşma sorunlarıyla başa çıkmak için hangi iletişim stratejilerini, ne düzeyde kullandıklarını belirlemeyi amaçlamıştır. Tarama modelinin benimsendiği araştırmanın verileri toplanırken Nakatani'nin (2006) geliştirdiği Sözlü İletişim Stratejileri ölçeğinden yararlanılmıştır. Elde edilen verilerin çözümlenmesinde SPSS ve AMOS 21 programları kullanılmış ve t-testi, ANOVA ve Scheffe testleri uygulanmıştır. Araştırma sonucunda öğrencilerinin akıcılık ve doğruluk odaklı stratejiler ile beden dilini kullanma ve dikkat çekme stratejiler kullanımının yüksek düzeyde olduğu ve mesaj azaltma ve değiştirme stratejilerinin ise orta düzeyde olduğu görülmüştür.

Alanyazındaki benzer çalışmalar incelendiğinde, özellikle yabancı dil olarak İngilizce öğretimi alanında yapılmış bazı araştırmalara rastlanmaktadır. Ancak, yabancı dil olarak Türkçe öğretimi bağlamında bu konuda çok fazla çalışma olmadığı görülmektedir. Yazıcı'nın (2018) çalışmasında bu konu, yabancı dil olarak Türkçe öğretimi bağlamında işlenmiş ve katılımcılara hangi iletişim stratejilerini, ne düzeyde kullandıkları sorulmuştur. Bu amaç doğrultusunda veri toplama aracı olarak ölçek kullanımı tercih edilmiştir. Alanyazında yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında görüşme tekniği ile elde edilen verilerin konuşma çözümlemesine dayalı stratejik edinç çalışmasına rastlanmamıştır. Bu anlamda, bu çalışmanın alanyazındaki boşluğu doldurmada katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Nitel bir araştırma yöntemine dayanan bu çalışma, betimsel tarama şeklinde gerçekleşmiştir. Tarama modeli geçmişte ya da hâlen var olan bir durumu var olduğu şekilde ortaya koymayı amaçlayan araştırma yöntemidir (Karasar, 2009).

Stratejik edinç bileşenlerinden iletişim stratejilerinin kullanımının taranabilmesi amacıyla belirli bir veri tabanı oluşturulmuş ve tarama bu veri üzerinde gerçekleştirilmiştir. Çalışmada kullanılan veri, daha önceden kaydedilmiş ve derlenmiş değil, bu çalışma için özellikle toplanarak elde edilmiştir. Bu nedenle, kullanılan verinin özelliği açısından birincil veriye dayalı bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Bir konu hakkında bilgi, varsayım ya da kuram üretmeye dönük, yöntemsel çözümlemelere dayalı nitel araştırmalar temel araştırmalar olarak değerlendirilmektedir (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2016, s. 13). Bu açıdan, bu çalışmanın bir temel araştırma olduğunu söylemek mümkündür. Verilerin toplanma zamanı açısından anlık bir araştırma yürütülmüştür. Bu tür araştırmaların verileri belirlenen bir aralıkta toplanarak elde edilmektedir (Büyüköztürk ve diğerleri, 2016, s. 13).

3.2. Katılımcılar

Araştırmanın katılımcılarını Dokuz Eylül Üniversitesi Dil Eğitimi Uygulama ve Araştırma Merkezinde 2019-2020 öğretim yılında öğrenim gören, B1 düzeyinde yabancı dil olarak Türkçe öğrenen bireyler oluşturmaktadır. Örneklem yöntemi olarak seçkisiz amaçsal örneklem yöntemlerinden ölçüt örneklem tercih edilmiştir (Büyüköztürk ve diğerleri, 2016, s. 92). Buna göre, bu araştırmanın katılımcılarını Dokuz Eylül Üniversitesi Dil Eğitimi Uygulama ve Araştırma Merkezinde 2019-2020 bahar döneminde yabancı dil olarak Türkçe öğrenen B1 düzeyindeki öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan yabancı öğrenciler 19-25 yaşları arasında ve 3'ü kadın 4'ü erkek olmak üzere toplam 7 katılımcıdan oluşmaktadır. Ayrıca, bu katılımcılarla karşılıklı görüşme yapan Dokuz Eylül Üniversitesinde 2019-2020 bahar döneminde Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi ve Amerikan Kültürü ve Edebiyatı bölümlerinde öğrenim gören 23-26 yaşları arasında 3 kadın ve 1 erkek olmak üzere toplamda 4 Türkçe anadil konuşucusu da araştırmada yer almıştır.

Tablo 1

Katılımcıların özellikleri

Katılımcılar	YTÖ ¹		TAK ²	
	<i>n</i>	%	<i>n</i>	%
Cinsiyet				
Kadın	3	%42,86	3	%75,00
Erkek	4	%57,14	1	%25,00
Yaş				
19 yaş	2	%28,57	-	-
23 yaş	1	%14,29	2	%50,00
24 yaş	1	%14,29	1	%25,00
25 yaş	3	%42,86	-	-
26 yaş	-	-	1	%25,00
Anadil				
Amharca	1	%14,29	-	-
Arapça	2	%28,57	-	-
Boşnakça	1	%14,29	-	-
Farsça	1	%14,29	-	-
Pencapça	1	%14,29	-	-
Portekizce	1	%14,29	-	-
Türkçe	-	-	4	%100,00
Konuşulan yabancı dil sayısı				
1 yabancı dil konuşan	3	%42,86	2	%50,00
2 yabancı dil konuşan	2	%28,57	1	%25,00
3 yabancı dil konuşan	1	%14,29	1	%25,00
4 yabancı dil konuşan	1	%14,29	-	-
Eğitim düzeyi				
Lise mezunu	2	%28,57	1	%25,00
Lisans mezunu	4	%57,14	3	%75,00
Yüksek lisans mezunu	1	%14,29	-	-
Toplam	7	%100,00	4	%100,00

Araştırmanın katılımcıları olarak yabancı dil olarak Türkçe öğrenen B1 düzeyinden öğrencilerin seçilmesinin nedeni, bu aşamadaki öğrencilerin konuşma becerisinde belli bir düzeye gelmiş olmaları ve araştırmanın konusunu oluşturan iletişim stratejileriyle açık ya da örtük bir şekilde karşılaşmış olmaları beklentisidir. Görüşmeyi yapmak için Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi ve Amerikan Kültürü ve Edebiyatı bölümlerinde öğrenim gören Türkçe anadil konuşucularının tercih edilmesinin nedeni ise bu kişilerin de yabancı dile ilişkin bir öğrenim görmesi ve katılımcılarla yakın yaş aralığında olması dolayısıyla katılımcıların kendilerini daha rahat hissetmelerini sağlamaktır. Çalışmada yer alan Türkçe anadil konuşucuları araştırmanın konusu hakkında bilgilendirilmemişlerdir. Böylelikle yabancı dil olarak Türkçe öğrenenler ve anadil konuşucuları³ arasındaki etkileşiminde kullanılan

¹ Bu kısaltma "yabancı dil olarak Türkçe öğrenenler"in kısaltmasıdır ve çalışma boyunca bu kısaltma biçimi kullanılmıştır.

² Bu kısaltma "Türkçe anadil konuşucuları"nın kısaltmasıdır ve çalışma boyunca bu kısaltma biçimi kullanılmıştır.

³ TR4 kodlu katılımcının mimik ve jest kullanımları teknik nedenlerden dolayı araştırmaya dâhil edilmemiştir.

stratejilerde daha az yönlendirme olması ve dil kullanımının daha doğal olması beklenmektedir.

3.3. Veri Toplama Süreci ve Araçları

Nitel bir bakış açısının benimsendiği bu çalışmada, veri toplama aracı olarak yabancı dil olarak Türkçe öğrenen katılımcıların, Türkçe anadil konuşucularıyla olan karşılıklı konuşmalarını içeren yapılandırılmamış görüşme tekniği tercih edilmiştir. Bu görüşme tekniğinde sorulan sorular ve sıralamaları sabit olmamakta ve görüşme sırasında gelişmektedir (Büyüköztürk ve diğerleri, 2016: 154). Burgess (1984), bu tekniği kişilere doğrudan sorular yöneltmek yerine karşılıklı bir diyalog içerisinde amaçlı sohbetler olarak açıklamaktadır (aktaran Ekiz, 2013).

Araştırmanın veri tabanı katılımcıların anadil konuşucularıyla yaptıkları karşılıklı konuşmaların video kayıtlarının alınması ve bu video kayıtlarının Du Bois'nın (2006) çeviriyazı dizgesinden yararlanılarak çeviriyazıya dökülmesiyle oluşturulmuştur. Araştırmada kullanılan çeviriyazı işaretleri EK 2'de gösterilmiştir. Araştırmaya katılan katılımcıların kimliklerinin gizli tutulması amacıyla, katılımcıları çeviriyazıda gösterirken yabancı dil olarak Türkçe öğrenenler anadillerine göre kodlanmıştır.

İki oturumdan bu görüşmelerden birinci oturumda 1 saat 3 dakika 37 saniye, ikinci oturumda ise 44 dakika 22 saniye olmak üzere toplamda 1 saat 47 dakika 59 saniyelik video kaydı elde edilmiştir. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin 3'ü birinci oturumda, diğer 4'ü ise ikinci oturumda yer almış ve her iki oturumda da Türkçe anadil konuşucularının tamamı bu katılımcılara eşlik etmişlerdir. Yapılan karşılıklı konuşmalarda hiçbir konu sınırlaması yapılmamıştır.

3.4. Verilerin Analizi

Görüşmelerden elde edilen ses ve video kayıtları çeviriyazı haline getirildikten sonra elde edilen veriler Celce-Murcia, Dörnyei ve Thurell (1995), Dörnyei ve Scott'ın (1997) sınıflandırılmaları temel alınarak konuşma çözümlemesi yöntemi ile incelenmiştir. Çözümleme sonucunda katılımcıların iletişim stratejisini nasıl bir dağılımda kullandıkları, bunlarda hangi değişkenlerin etkili olduğu ortaya konmaya çalışılmış ve daha sonra bu dağılımlar Türkçe anadil konuşucularından elde edilen verilerle de karşılaştırılmıştır.

Tablo 2

İletişim stratejilerinin sınıflandırılması

Kaçınma ve Azaltma	Kazanım ve Telafi	Oyalama ve Zaman Kazanma	Kendini Denetleme	Etkileşimsel
İletiyi terk etme	Dolaylama ya da açıklama	Doldurma sözlerin kullan.	Kendini onarma	Başkasını onarma
İletiyi eksiltme	Yaklaşıklaştırma	Kendini tekrarlama	Kendini yeniden ifade etme	Doğrudan yardım başvurusu
İletiyi değiştirme	Çok amaçlı sözcük. kullanımı	Başkasını tekrarlama		Dolaylı yardım başvurusu
	Mimik ve jestlerin kullanımı	Sözel strateji belirtecileri		Tekrarlama isteği
	Sözyapım	Anlıyor gibi davranma		Açıklaştırma isteği
	Bağımlı çeviri ya da aktarım			Onaylama isteği
	Yabancılaştırma			Anlamadığını ifade etme
	Düzenek kaydırma			Yorumlayıcı özet
	Geri çağırma			Anlamayı denetleme
	Benzer sesli sözcük. kullanımı			Kendi doğruluğunu denetleme
	Mırıldanma			

BÖLÜM IV

BULGULAR

Bu çalışmada yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin karşılıklı konuşma sırasında kullandıkları iletişimsel stratejilerinin dağılımını, bu dağılımda cinsiyet, eğitim düzeyi ve katılımcıların Türkçe dışında konuştukları diğer yabancı dil sayısı gibi katılımcı özelliklerinin etkili olup olmadığını ve yabancı dil olarak Türkçe öğrenenler ile Türkçe anadil konuşucularının kullandıkları iletişim stratejilerinin dağılımındaki benzerlik ve farklılıkların belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda, araştırma problemlerini yanıtlamak üzere yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin, Türkçe anadil konuşucuları ile gerçekleştirdikleri karşılıklı konuşmalar sırasında elde edilen ve veri tabanını oluşturan video kayıtları çeviriyazıya dökülmüş ve bunlar Celce-Murcia, Dörnyei ve Thurell (1995), Dörnyei ve Scott'ın (1997) sınıflandırmalarında yer alan iletişim stratejilerinden yola çıkılarak incelenmiştir. Bu sınıflandırmaya göre video kayıtlarında rastlanan iletişim stratejileri temelde kaçınma ve azaltma stratejileri, kazanım ve telafi stratejileri, oyalama ve zaman kazanma stratejileri, kendini denetleme stratejileri ve etkileşimsel stratejiler olmak üzere beş türe ayrılmış ve bu iletişim stratejisi türleri de kendi içinde farklı iletişim stratejilerine ayrılmıştır.

Yapılan incelemeye göre gerçekleştirilen karşılıklı konuşmalar sırasında hem yabancı dil olarak Türkçe öğrenenler hem de Türkçe anadil konuşucuları olmak üzere çalışmanın tüm katılımcıları tarafından toplamda 2017 kez iletişim stratejisi kullanılmıştır. Saptanan iletişim stratejileri, ait oldukları iletişim stratejisi türlerinden bağımsız olarak incelendiğinde en çok kullanılan iletişim stratejilerinin doldurma sözlerin kullanımı, mimik ve jestlerin kullanımı, geri çağırma, kendini tekrarlama ve tekrarlama stratejileri olduğu görülmüştür.

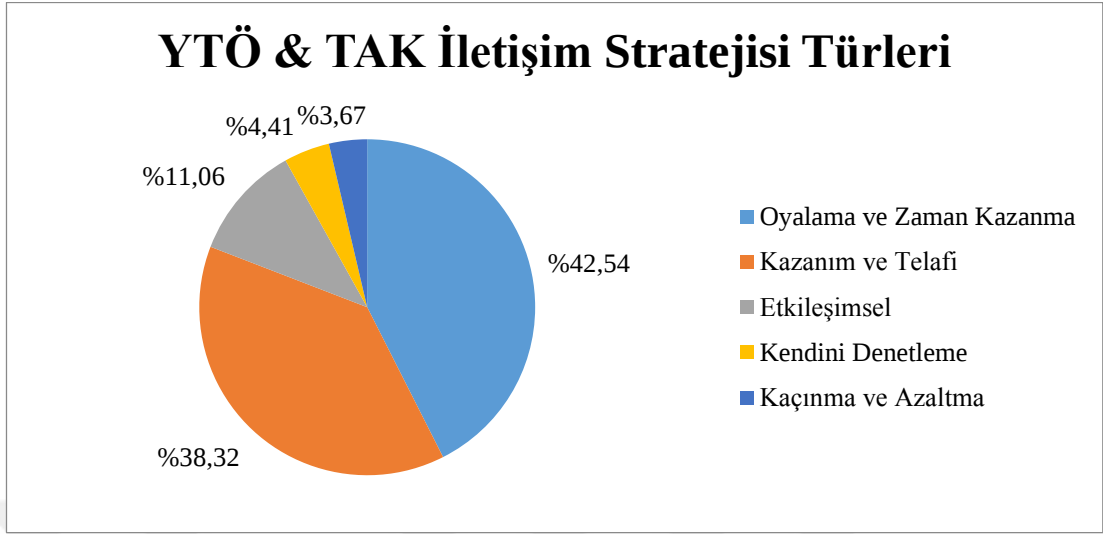
Tablo 3

İletişim stratejilerinin tüm katılımcılarda dağılımı⁴

İletişim stratejisi	n	$\bar{x}$	%
Doldurma sözlerin kullanımı	531	48,27	%26,33
Mimik ve jestlerin kullanımı	346	31,45	%17,15
Geri çağırma	184	16,73	%9,12
Kendini tekrarlama	160	14,55	%7,93
Başkasını tekrarlama	149	13,55	%7,39
Başkasını onarma	81	7,36	%4,02
Düzenek kaydırma	70	6,36	%3,47
Kendini yeniden ifade etme	63	5,73	%3,12
Onaylama isteği	55	5,00	%2,73
İletiyi değiştirme	51	4,64	%2,53
Çok amaçlı sözcüklerin kullanımı	49	4,45	%2,43
Dolaylama ya da açıklama	46	4,18	%2,28
Kendini onarma	26	2,36	%1,29
Mırıldanma	22	2,00	%1,09
Anlamadığını ifade etme	18	1,64	%0,89
Benzer sesli sözcüklerin kullanımı	17	1,55	%0,84
İletiyi terk etme	17	1,55	%0,84
Kendi doğruluğunu denetleme	17	1,55	%0,84
Yaklaşıklaştırma	17	1,55	%0,84
Sözel strateji belirticileri	15	1,36	%0,74
Yabancılaştırma	12	1,09	%0,59
Açıklaştırma isteği	10	0,91	%0,50
Dolaylı yardım başvurusu	10	0,91	%0,50
Anlamayı denetleme	10	0,91	%0,50
Bağımlı çeviri ya da aktarım	9	0,82	%0,45
Doğrudan yardım başvurusu	9	0,82	%0,45
Tekrarlama isteği	8	0,73	%0,40
İletiyi eksiltme ya da konudan kaçınma	6	0,55	%0,30
Yorumlayıcı özet	5	0,45	%0,25
Anlıyor gibi davranma	3	0,27	%0,15
Sözyapım	1	0,09	%0,05
Toplam	2017	183,36	%100,00

Her iki katılımcı grubundan elde edilen verilerden saptanan bu iletişim stratejileri, ait oldukları iletişim stratejisi türlerine göre incelendiğinde ise bunların %42,54'ünü oluşturan oyalama ve zaman kazanma stratejileri toplamda 858 kez olmak üzere en çok kullanılan iletişim stratejisi türü olmuştur. Bu verilerin %3,67'sini oluşturan kaçınma ve azaltma stratejileri ise toplamda 74 kez olmak üzere en az kullanılan iletişim stratejisi türüdür.

⁴ Tabloda verilen yüzde değerleri kullanılan stratejilerin katılımcı sayısına göre ortalamasından yola çıkılarak hesaplanmıştır.

Şekil 1. İletişim stratejisi türlerinin tüm katılımcılarda dağılımı.

İnceleme sonucu video kayıtlarında saptanan iletişim stratejilerinden seçilen bazı örneklerle aşağıda yer verilmiştir.

İletiyi terk etme:

POR: Aa: kultu:r (.) imm: farklı ama çok farklı değil ((elini geriye doğru hareket ettiriyor))

TR4: [Hım]

(TR2): [Hım]

(AR2): [Hım]

POR: [Evet] (.) hım:

(TR2): (S-)

POR: Evet (.) .hhh ee (.) ((ellerini iki yana hareket ettiriyor)) *eve(h)t [heh]*

İletiyi eksiltme ya da konudan kaçınma:

TR3: Hemşireler doktordan daha fazla şey mi yapıyo hastalar [için]

BOS: [Evet] ((başını yukarı

aşağı sallıyor))

TR3: Hmm (.) ne gibi

BOS: *heh ben sadece B1'im heh*

İletiyi değiştirme:

TR4: Peki doktorken mutlu mu

AR1: Kim

TR4: Arkadaşın hani tıp ok- *doktor olacak*

Dolaylama ya da açıklama:

AR1: E- he- h- yani hemen bir şey yapmam lazım onun ee ((eliyle göğsünü gösteriyor)) *goğus e üstünde* (.) ((iki elini üst üste koyup kalp masajı yapıyormuş gibi gösteriyor)) [*basmak*] *lazım*

BOS: [Hmm]

TR2: Evet kalp [masajı]

AR1: [E- e-] [evet] kalp masacı

Yaklaşıklaştırma:

PAN: [Urdu sözlük biliyorsun] Urdu Urdu ne demek Türkçe

TR3: Urdu sözcüğü Türkçe:

PAN: *Asker* ((gülümsüyor))

TR3: Ask- [ha ordu:]

TR2: [Ha:]

PAN: [Or[du or]du ((eliyle TR3 konuşucusunu gösteriyor))

Çok amaçlı sözcüklerin kullanımı:

TR2: Çünkü: yirmi dört saatlik bi (.) *şeyin* olabiliyo çalışma süren

Mimik ve jestlerin kullanımı:

AR2: [Yaprak ee aynı] bu şey () ((eliyle *sarıyormuş gibi yapıyor*))

Sözyapım:

AR1: Ve her şey e- o söyledi her şey para hakkında değil mesela ben birkaç gün önce ee *Hindistan kişi* var o sadece yirmi yedi yaşında o e bir bilyon para var dolar

Bağımlı çeviri ya da aktarım:

FAS: [İngil]izce ee ((elini çeviriyor)) şimdi Türkçe (.) biraz biliyorum aa benim ee *annem dil* mother language annem

Yabancılaştırma:

PAN: ((Başını yukarı aşağı sallıyor)) ben zaten *mikrobiyolocist*

Düzenek kaydırma:

AR1: Ben her gün e *practice* yapıyor

Geri çağırma:

AMH: Aa ben bir aa software aa software aa *yapmak- yapa- yaptım* [heh] yaptım

Benzer sesli sözcüklerin kullanımı:

AR2: Yani hala yani (.) ama yani e- e- hım ((elleriyle daire çiziyor)) gele- *geleneksel*
g- genel-le

TR2: [Hı hım] ((başını yukarı aşağı sallıyor))

FAS: [(Genellikle)]

AR2: [Anlamak] mümkün

Mırıldanma:

FAS: Aa [benim] ee odada (.) (*İzrum*)

AR2: [Tamam]

PAN: Erzurum [Er]zurum

Doldurma sözlerin kullanımı:

AR2: Ve fakirler [için] *yani* siz bu şey *yani* iyi (.) *yani* yaptınız için para lazım *yani*

Kendini tekrarlama:

AR1: Yani eski zamanda ben şimdi *eski zamanda* bu mesle- seçiyo- seçi- seçiyor

Başkasını tekrarlama:

FAS: () Türkçe: Türkçe için yani hangi dizi iyi mesela

TR4: *Türk[çe için] hangi dizi iyi*

Sözel strateji belirticileri:

AR1: Ve o bu şey yapıyor ee- Hindi- Hindistan(.)da ve onun ee (yolu) *adın bilmiyor*
yani otel ee chain

Anlıyor gibi davranma:

TR1: Önü açık değil mi (.) bilgisayar mühendislerinin bilişim=

AMH: *Aa başarılıyım*

Kendini onarma:

AMH: Onlar beni: dinleniyorlar (.) din- *dinlendiriyorlar* [heh]

Kendini yeniden ifade etme:

TR1: E- çok hızlı- ne kadar süredir burdasın hızlı öğrenmişsin

AMH: Aa

TR1: *Türkçeyi hızlı öğrenmişsin ne kadar süredir Türkiye'desin=*

Başkasını onarma:

AMH: Gece: aa .t Buca'daki bir aa sa- sahil

TR4: *[Halı] saha*

Doğrudan yardım başvurusu:

POR: Ve: aa (.) *documentary ((diğer konuşuculara bakıyor)) ne demek*

AR2: () =

TR3: Bel[gesel]

TR2: [Belge]sel

Dolaylı yardım başvurusu:

AR2: ((Eliyle PAN konuşucusunu gösteriyor)) nikotin aa- bu şey b- ee [bağla-]

TR2: [()]

AR2: *Bağla- ((etrafındaki konuşuculara bakıyor))*

FAS: Ha [bağla]mak için

TR2: [Evet]

AR2: [Bağlamak] için ve daha yani daha daha sonra

Tekrarlama isteği:

TR1: [He] (.) tamam puanın en yüksek seviyede olsaydı ne olmak isterdin

AR1: B- ne

Açıklaştırma isteği:

TR4: Peki doktorken mutlu mu

AR1: *Kim*

TR4: Arkadaşın hani tıp ok- doktor olacak

Onaylama isteği:

BOS: Çok güzel bir [dil]

TR4: [Al]manca

TR2: *Almanca mı*

BOS: Evet

Anlamadığımı ifade etme:

TR4: [Siz de yaşadınız mı öyle] bir olay]

AR2: Ee be- sö- *sizin sorduğu anlamadım*

TR4: Böyle Türklerin size çok yardım ettiği bi olay [yaşadınız mı]

Yorumlayıcı özet:

FAS: [Ee yaşa]mak için (daha) maddi (ve) manevi [(yine) bence iyi]

AR2: [Ve manevi hım]

TR3: Evet (.) *yani şöyle diyebiliriz para bir amaç değil [araç]* (.)

AR2: [Hı hı]

TR3: [Olarak (düşünebiliriz bence)]

AR2: [Ar- aa: [tama:m çok iyi bu] bu heh

FAS: [Aynen (.) aynen aynen]

Anlamayı denetleme:

TR1: Ülken neresiydi

AMH: Etiyopya

TR1: Etiyopya

AMH: *Biliyor musun*

Kendi doğruluğunu denetleme:

TR3: [Şah]siyet

TR4: [İzleyebilirsin=]

AR2: [*Şahsiyet (bu) personal-] [(mı)]*

4.1. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenenlerin Kullandıkları İletişim Stratejilerinin Dağılımına İlişkin Bulgular

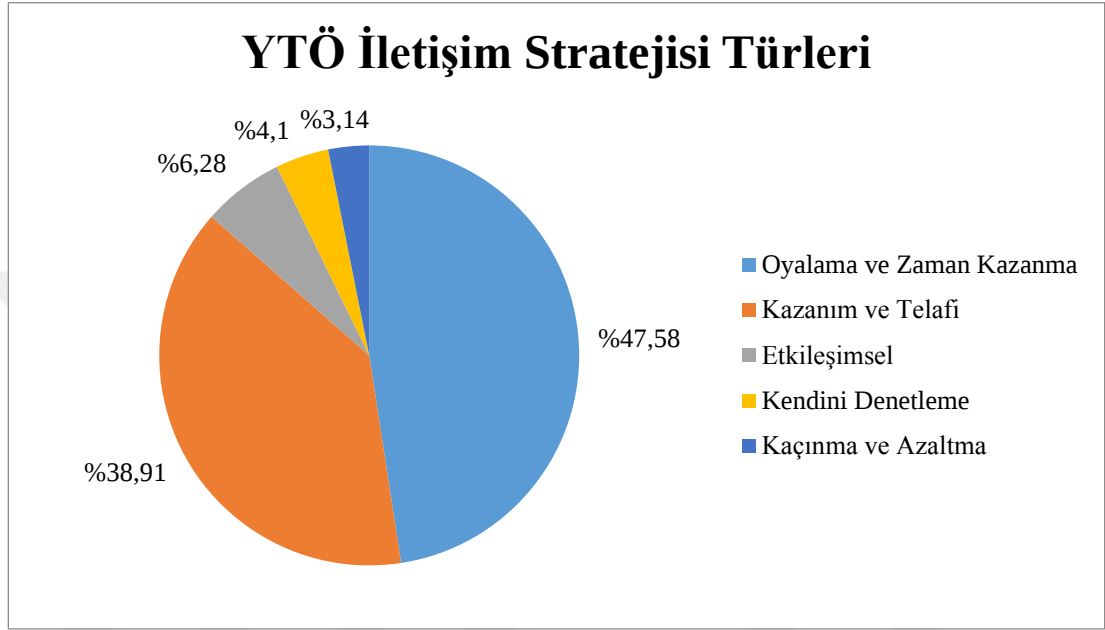
Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenler, karşılıklı konuşmalar sırasında toplamda 1465 kez iletişim stratejisi kullanmıştır. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin gerçekleştirdiği iletişim stratejileri, ait oldukları iletişim stratejisi türlerinden bağımsız olarak incelendiğinde doldurma sözlerin kullanımı stratejisine 433 kez rastlanmıştır ve bu strateji %30,22 oranla yabancı dil olarak Türkçe öğrenenler tarafından en çok kullanılan iletişim stratejisi olmuştur. En az kullanılan iletişim stratejisi olan sözyapım stratejisi, karşılıklı konuşma sırasında 1 kez kullanılmış ve bu bulguların %0,07'sini oluşturmuştur. Yorumlayıcı özet stratejisi ise bu bulgular arasında rastlanmayan tek iletişim stratejisi olmuştur.

Tablo 4

Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerde iletişim stratejilerinin dağılımı

İletişim stratejileri	n	$\bar{x}$	%
Doldurma sözlerin kullanımı	443	63,29	%30,24
Mimik ve jestlerin kullanımı	217	31,00	%14,81
Geri çağırma	172	24,57	%11,74
Kendini tekrarlama	138	19,71	%9,42
Başkasını tekrarlama	100	14,29	%6,83
Düzenek kaydırma	60	8,57	%4,10
Kendini yeniden ifade etme	36	5,14	%2,46
Çok amaçlı sözcüklerin kullanımı	29	4,14	%1,98
İletiyi değiştirme	29	4,14	%1,98
Dolaylama ya da açıklama	28	4,00	%1,91
Başkasını onarma	25	3,57	%1,71
Kendini onarma	24	3,43	%1,64
Onaylama isteği	18	2,57	%1,23
Yaklaşıklaştırma	16	2,29	%1,09
Benzer sesli sözcüklerin kullanımı	16	2,29	%1,09
Anlamadığını ifade etme	14	2,00	%0,96
Sözel strateji belirticileri	13	1,86	%0,89
İletiyi terk etme	12	1,71	%0,82
Yabancılaştırma	11	1,57	%0,75
Mırıldanma	11	1,57	%0,75
Dolaylı yardım başvurusu	9	1,29	%0,61
Bağımlı çeviri ya da aktarım	9	1,29	%0,61
Doğrudan yardım başvurusu	7	1,00	%0,48
Kendi doğruluğunu denetleme	6	0,86	%0,41
Açıklaştırma isteği	6	0,86	%0,41
İletiyi eksiltme ya da konudan kaçınma	5	0,71	%0,34
Anlamayı denetleme	4	0,57	%0,27
Tekrarlama isteği	3	0,43	%0,20
Anlıyor gibi davranma	3	0,43	%0,20
Sözyapım	1	0,14	%0,07
Yorumlayıcı özet	0	0,00	%0,00
Toplam	1465	209,29	%100,00

Bu iletişim stratejileri ait oldukları iletişim stratejisi türlerine göre incelendiğinde ise en çok kullanılan strateji türünün %47,58 oranla 697 kez olmak üzere oyalama ve zaman kazanma stratejileri olduğu ve en az kullanılan stratejinin ise %3,14 oranla 46 kez olmak üzere kaçınma ve azaltma stratejileri olduğu görülmektedir.

Şekil 2. İletişim stratejisi türlerinin yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerde dağılımı.

Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen katılımcıların kullandığı iletişim stratejisi türlerinin her biri kendi içinde incelendiğinde ortaya çıkan dağılımlar Tablo 5, Tablo 6, Tablo 7, Tablo 8 ve Tablo 9'da gösterilmiştir.

Tablo 5

Oyalama ve zaman kazanma stratejilerinin yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerde dağılımı

Oyalama ve Zaman Kazanma Stratejileri	n	$\bar{x}$	%
Doldurma sözlerin kullanımı	443	63,29	%63,56
Kendini tekrarlama	138	19,71	%19,80
Başkasını tekrarlama	100	14,29	%14,35
Sözel strateji belirticileri	13	1,86	%1,87
Anlıyor gibi davranma	3	0,43	%0,43
Toplam	697	99,57	%100,00

Toplamda 697 kez gerçekleştirilen oyalama ve zaman kazanma stratejileri türü içinde en çok kullanılan strateji %63,56 oranla 443 kez olmak üzere doldurma sözlerin kullanımı stratejisi iken en az kullanılan strateji %0,43 oranla 3 kez olmak üzere anlıyor gibi davranma stratejisi olmuştur.

Tablo 6

Kazanım ve telafi stratejilerinin yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerde dağılımı

Kazanım ve Telafi Stratejileri	n	$\bar{x}$	%
Mimik ve jestlerin kullanımı	217	31,00	%38,07
Geri çağırma	172	24,57	%30,18
Düzenek kaydırma	60	8,57	%10,53
Çok amaçlı sözcüklerin kullanımı	29	4,14	%5,09
Dolaylama ya da açıklama	28	4,00	%4,91
Benzer sesli sözcüklerin kullanımı	16	2,29	%2,81
Yaklaşıklaştırma	16	2,29	%2,81
Mırıldanma	11	1,57	%1,93
Yabancılaştırma	11	1,57	%1,93
Bağımlı çeviri ya da aktarım	9	1,29	%1,58
Sözyapım	1	0,14	%0,18
Toplam	570	81,43	%100,00

Toplamda 570 kez gerçekleştirilen kazanım ve telafi stratejileri türü içinde en çok kullanılan strateji %38,07 oranla 217 kez olmak üzere mimik ve jestlerin kullanımı iken en az kullanılan strateji %0,18 oranla 1 kez olmak üzere sözyapım stratejisi olmuştur.

Tablo 7

Etkileşimsel stratejilerin yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerde dağılımı

Etkileşimsel Stratejiler	n	$\bar{x}$	%
Başkasını onarma	25	3,57	%27,17
Onaylama isteği	18	2,57	%19,57
Anlamadığını ifade etme	14	2,00	%15,22
Dolaylı yardım başvurusu	9	1,29	%9,78
Doğrudan yardım başvurusu	7	1,00	%7,61
Açıklaştırma isteği	6	0,86	%6,52
Kendi doğruluğunu denetleme	6	0,86	%56,52
Anlamayı denetleme	4	0,57	%4,35
Tekrarlama isteği	3	0,43	%3,26
Yorumlayıcı özet	0	0,00	%0,00
Toplam	92	13,14	%100,00

Toplamda 92 kez gerçekleştirilen etkileşimsel stratejiler türü içinde en çok kullanılan strateji %27,17 oranla 25 kez olmak üzere başkasını onarma stratejisi iken en az kullanılan

strateji %3,26 oranla 3 kez olmak üzere sözyapım stratejisi olmuştur. Yorumlayıcı özet stratejisi ise yabancı dil olarak Türkçe öğrenenler tarafından hiç kullanılmamıştır.

Tablo 8

Kendini denetleme stratejilerinin yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerde dağılımı

Kendini Denetleme Stratejileri	n	$\bar{x}$	%
Kendini yeniden ifade etme	36	5,14	%60,00
Kendini onarma	24	3,43	%40,00
Toplam	60	8,57	%100,00

Toplamda 60 kez gerçekleştirilen kendini denetleme stratejileri türü içinde 36 kez kullanılan kendini yeniden ifade etme stratejileri %60,00 oranla çoğunluk göstermektedir. Bu tür içinde kullanılan stratejilerin %40,00'ını oluşturan kendini onarma stratejileri ise yabancı dil olarak Türkçe öğrenenler tarafından 24 kez kullanılmıştır.

Tablo 9

Kaçınma ve azaltma stratejilerinin yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerde dağılımı

Kaçınma ve Azaltma Stratejileri	n	$\bar{x}$	%
İletiyi değiştirme	29	4,14	%63,04
İletiyi terk etme	12	1,71	%26,09
İletiyi eksiltme ya da konudan kaçınma	5	0,71	%10,87
Toplam	46	6,57	%100,00

Toplamda 46 kez gerçekleştirilen kaçınma ve azaltma stratejileri türü içinde en çok kullanılan strateji %63,04 oranla 29 kez olmak üzere iletiyi değiştirme stratejileri iken en az kullanılan strateji %10,87 oranla 5 kez olmak üzere iletiyi eksiltme ya da konudan kaçınma stratejisi olmuştur.

4.2. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenenlerde Katılımcı Özelliklerinin İletişim Stratejilerinin Dağılımındaki Etkisine İlişkin Bulgular

Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin gerçekleştirdiği iletişim stratejileri cinsiyet, eğitim düzeyi ve Türkçe dışında konuşulan yabancı dillerin sayısı olmak üzere katılımcı özelliklerinin etkisi açısından incelenmiştir. Bu inceleme sırasında gruplar arasında dengeli dağılım sağlanması amacıyla stratejilerin dağılımları gösterilirken ortalama değerlerinden yararlanılmıştır.

4.2.1. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenenlerin Kullandıkları İletişim Stratejilerinde Cinsiyetin Etkisine İlişkin Bulgular

Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin gerçekleştirdiği tüm iletişim stratejileri katılımcıların cinsiyetine göre incelendiğinde verilerin %48,57'sini 202,00 ortalama ile kadınlar, %51,33'ünü ise 241,75 ortalama ile erkeklerin kullandığı iletişim stratejileri oluşturmaktadır. Bu verilere göre erkeklerin kadınlardan daha fazla iletişim stratejisi gerçekleştirdiği görülmektedir.

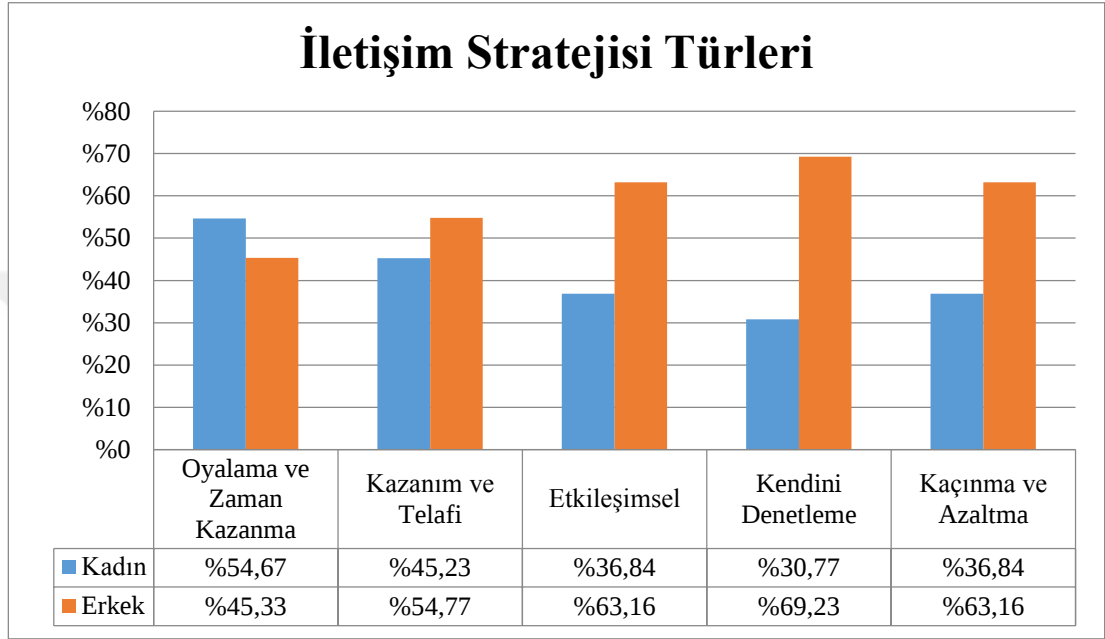
Tablo 10

Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerde iletişim stratejilerinin cinsiyete göre dağılımı

İletişim stratejileri	Kadın			Erkek		
	n	$\bar{x}$	%	n	$\bar{x}$	%
Doldurma sözlerin kullanımı	222	74,00	%57,25	221	55,25	%42,75
Mimik ve jestlerin kullanımı	105	35,00	%55,56	112	28,00	%44,44
Geri çağırma	37	12,33	%26,76	135	33,75	%73,24
Kendini tekrarlama	52	17,33	%44,64	86	21,50	%55,36
Başkasını tekrarlama	47	15,67	%54,18	53	13,25	%45,82
Düzenek kaydırma	28	9,33	%53,85	32	8,00	%46,15
Kendini yeniden ifade etme	7	2,33	%24,35	29	7,25	%75,65
Çok amaçlı sözcüklerin kullanımı	20	6,67	%74,77	9	2,25	%25,23
İletiyi değiştirme	9	3,00	%37,50	20	5,00	%62,50
Dolaylama ya da açıklama	9	3,00	%38,71	19	4,75	%61,29
Başkasını onarma	5	1,67	%25,00	20	5,00	%75,00
Kendini onarma	8	2,67	%40,00	16	4,00	%60,00
Onaylama isteği	4	1,33	%27,59	14	3,50	%72,41
Benzer sesli sözcüklerin kullanımı	6	2,00	%44,44	10	2,50	%55,56
Yaklaşıklaştırma	5	1,67	%37,74	11	2,75	%62,26
Anlamadığını ifade etme	6	2,00	%50,00	8	2,00	%50,00
Sözel strateji belirticileri	9	3,00	%75,00	4	1,00	%25,00
İletiyi terk etme	3	1,00	%30,77	9	2,25	%69,23
Mırıldanma	1	0,33	%11,76	10	2,50	%88,24
Yabancılaştırma	6	2,00	%61,54	5	1,25	%38,46
Bağımlı çeviri ya da aktarım	1	0,33	%14,29	8	2,00	%85,71
Dolaylı yardım başvurusu	7	2,33	%82,35	2	0,50	%17,65
Doğrudan yardım başvurusu	5	1,67	%76,92	2	0,50	%23,08
Açıklaştırma isteği	0	0,00	%0,00	6	1,50	%100,00
Kendi doğruluğunu denetleme	1	0,33	%21,05	5	1,25	%78,95
İletiyi eksiltme ya da konudan kaçın.	2	0,67	%47,06	3	0,75	%52,94
Anlamayı denetleme	0	0,00	%0,00	4	1,00	%100,00
Anlıyor gibi davranma	1	0,33	%40,00	2	0,50	%60,00
Tekrarlama isteği	0	0,00	%0,00	3	0,75	%100,00
Sözyapım	0	0,00	%0,00	1	0,25	%100,00
Toplam	606	202,00	%48,47	859	214,75	%51,53

Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen kadın ve erkek katılımcıların kullandıkları iletişim stratejileri ait oldukları iletişim stratejisi türüne göre karşılaştırıldığında her iki grupta da en

çok kullanılan iletişim stratejisi türü kadınlarda 110,33 ortalamaıyla, erkeklerde ise 91,50 ortalamaıyla oyalama ve zaman kazanma olurken en az kullanılan iletişim stratejisi türü kadınlarda 4,67 ortalamaıyla, erkeklerde ise 8,00 ortalamaıyla kaçınma ve azaltma stratejileri olmuştur.

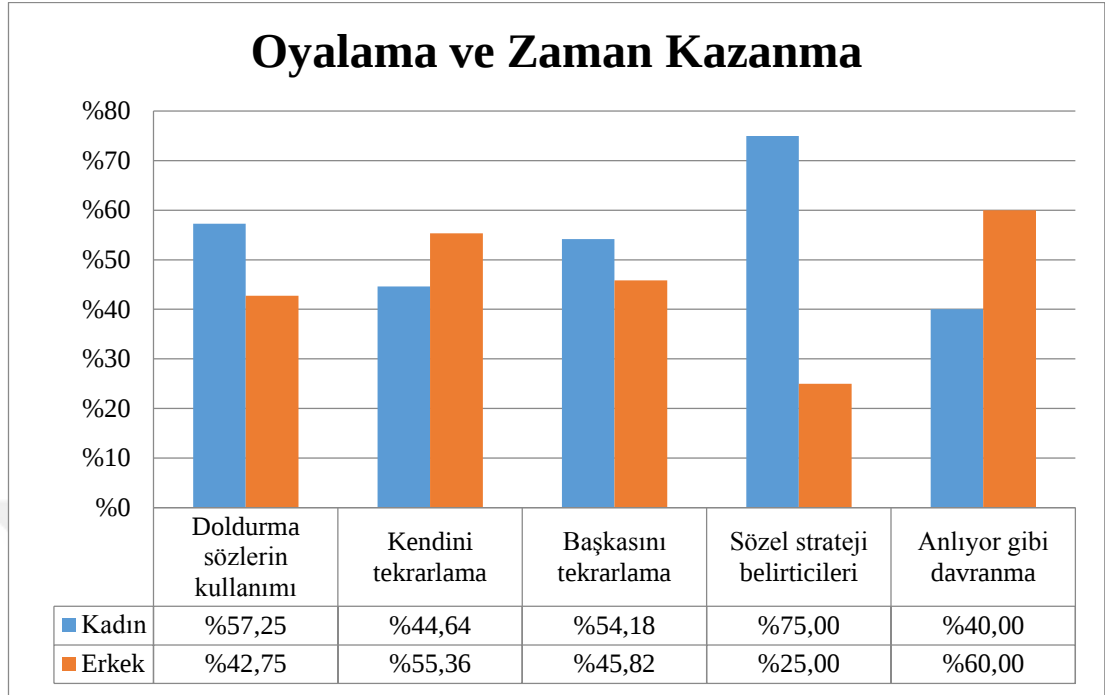

Şekil 3. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerde iletişim stratejisi türlerinin cinsiyete göre dağılımı. ⁵

Oyalama ve zaman kazanma stratejileri dışında bütün strateji türlerinde erkek katılımcıların kadın katılımcılara göre daha fazla strateji kullandığı ortaya çıkmıştır. Oyalama ve zaman kazanma ve kazanım ve telifi stratejilerinin dağılımı bu iki grup arasında karşılaştırıldığında belirgin bir fark görülmemiştir. Etkileşimsel stratejiler, kendini denetleme ve kaçınma ve azaltma strateji türlerinde ise erkek katılımcıların kadın katılımcılara göre daha yoğun kullanım gerçekleştirdikleri görülmektedir.

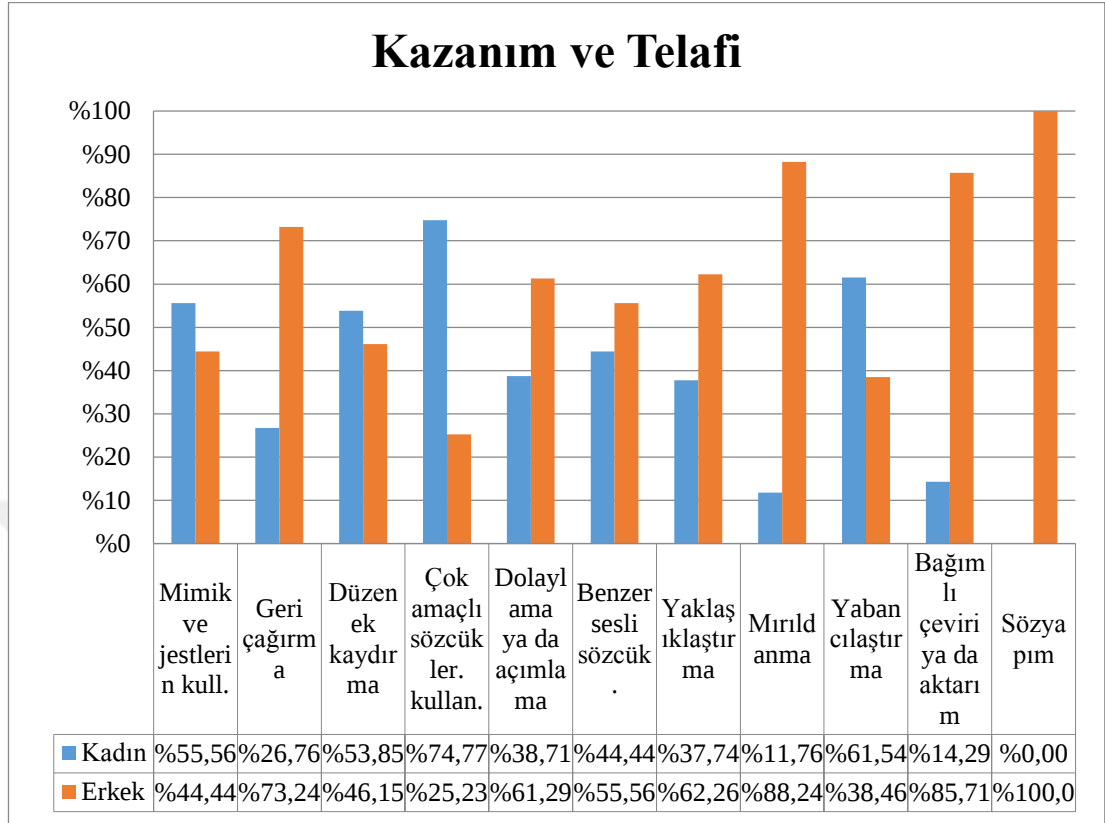
Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen kadın ve erkek katılımcıların kullandığı iletişim stratejisi türlerinin her biri kendi içinde incelendiğinde ortaya çıkan dağılımlar Şekil 4, Şekil 5, Şekil 6, Şekil 7 ve Şekil 8'de gösterilmiştir.

⁵ Şekildeki dağılım oranları yatay düzlemde karşılaştırmalı incelemeye uygun değildir. Dikey dağılımlar farklı renklerle her bir tür içerisinde değerlendirilerek şekil okunmalıdır. Çalışmanın tümündeki şekiller için geçerlidir.

Şekil 4. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerde oyalama ve zaman kazanma stratejilerinin cinsiyete göre dağılımı.

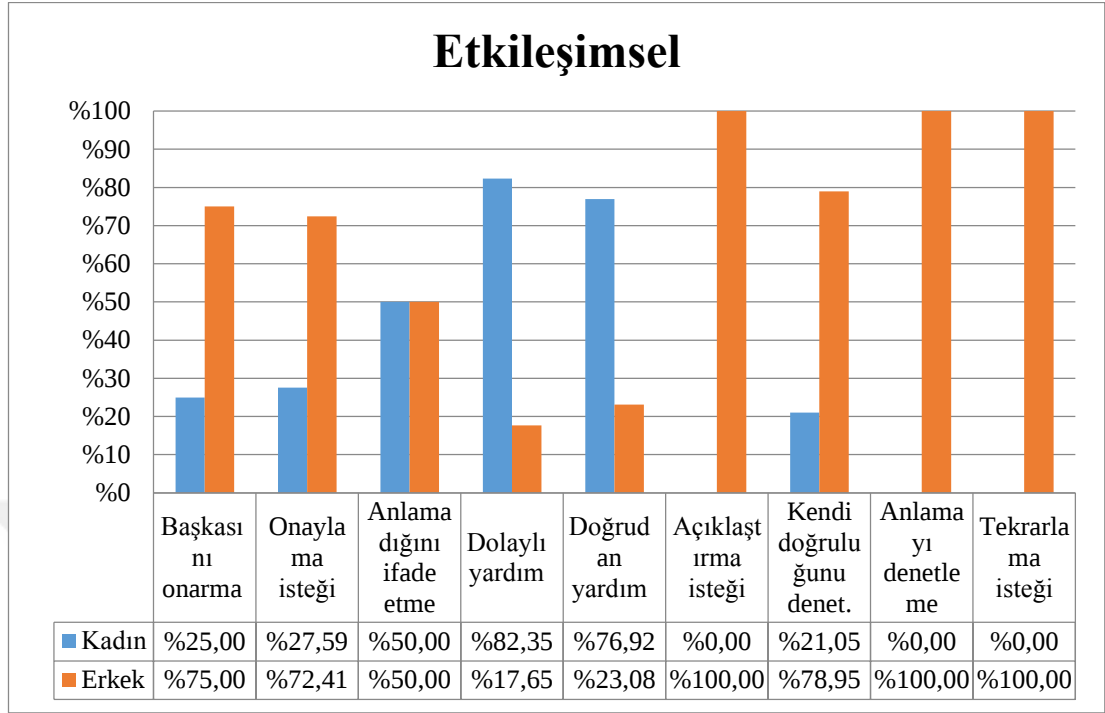
Oyalama ve zaman kazanma stratejileri türü içinde her iki grupta da en çok kullanılan strateji kadınlarda 74,00 ortalamaıyla, erkeklerde ise 55,25 ortalamaıyla doldurma sözlerin kullanımı stratejisi olurken en az kullanılan strateji kadınlarda 0,33 ortalamaıyla, erkeklerde ise 0,50 ortalamaıyla anlıyor gibi davranma stratejisi olmuştur. Bu tür içinde kendini tekrarlama ve sözel strateji belirticileri dışındaki bütün stratejiler erkek katılımcılarda daha çok görülmüştür. Kadınlarda %75,00 oranında, erkeklerde ise %25,00 oranında görülen sözel strateji belirticileri dağılımındaki fark dikkat çekicidir.

Şekil 5. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerde kazanım ve telafi stratejilerinin cinsiyete göre dağılımı.

Kazanım ve telafi stratejileri türü içinde en çok kullanılan strateji kadınlarda 35,00 ortalama ile mimik ve jestlerin kullanımı olurken erkeklerde 33,75 ortalama ile geri çağırma stratejisi olmuştur. Bu tür içinde en az kullanılan strateji ise kadınlarda ikisi de 0,33 ortalama ile mırıldanma ve bağımlı çeviri ya da aktarım stratejileri, erkeklerde ise 0,25 ortalama ile sözyapım stratejisi olmuştur. Kadın katılımcılarda sözyapım stratejisinin kullanımına hiç rastlanmamıştır.

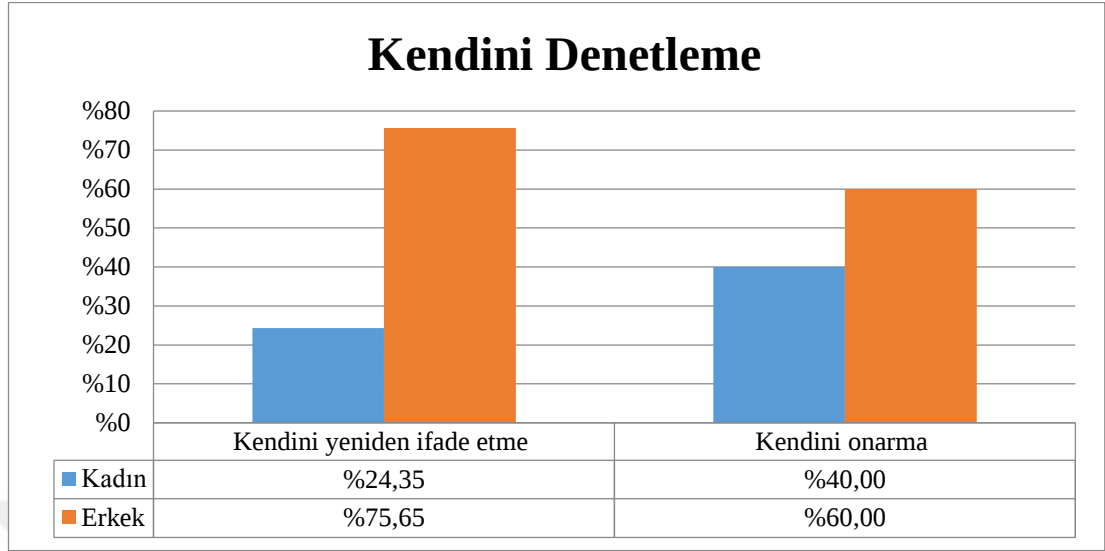
Bu tür içinde mimik ve jestlerin kullanımı, düzenek kaydırma, çok amaçlı sözcüklerin kullanımı ve yabancılaştırma stratejileri dışındaki stratejiler erkek katılımcılarda daha çok görülmüştür. Geri çağırma, mırıldanma, bağımlı çeviri ya da aktarım ve sözyapım stratejilerinin dağılımlarının karşılaştırılmasında iki grup arasında belirgin fark bulunmuştur.

Şekil 6. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerde etkileşimsel stratejilerin cinsiyete göre dağılımı.

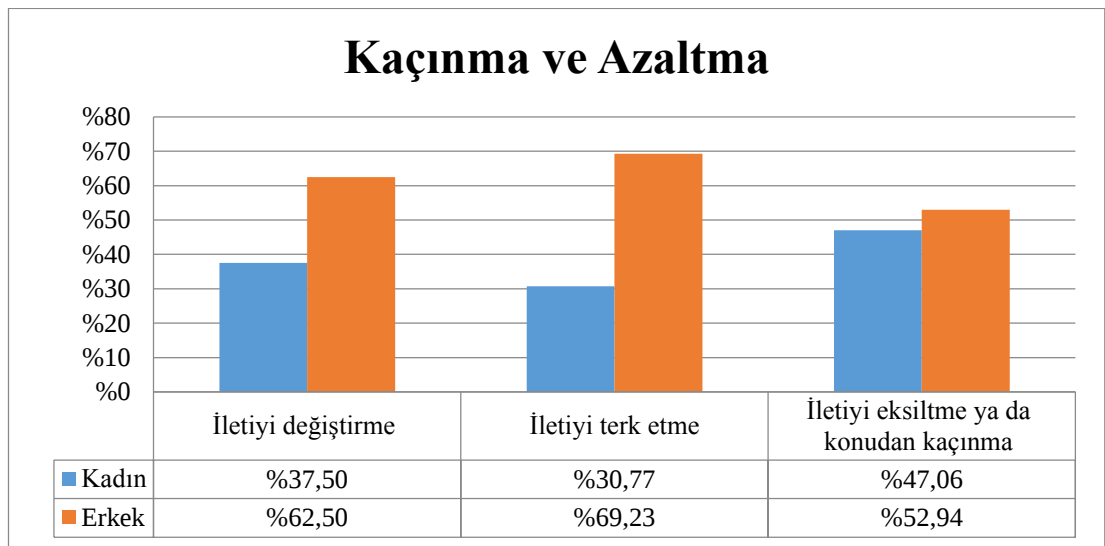
Etkileşimsel stratejiler türü içinde en çok kullanılan strateji kadınlarda 2,33 ortalama ile dolaylı yardım başvurusu olurken erkeklerde 5,00 ortalama ile başkasını onarma stratejisi olmuştur. Bu tür içinde en az kullanılan strateji ise kadınlarda 0,33 ortalama ile kendi doğruluğunu denetleme olurken erkeklerde ikisi de 0,50 ortalama ile dolaylı yardım başvurusu ve doğrudan yardım başvurusu olmuştur. Anlamayı denetleme ve tekrarlama isteği stratejileri ise kadın katılımcılar tarafından hiç kullanılmamıştır.

Bu tür içinde dolaylı yardım başvurusu ve doğrudan yardım başvurusu stratejileri dışındaki stratejiler erkek katılımcılarda daha yoğun kullanılmıştır. Anlamadığını ifade etme stratejisi bu iki grup içinde eşit yoğunlukta görülmüştür. Bu strateji dışındaki diğer 8 stratejinin iki grup arasında dağılımının karşılaştırılmasında ise belirgin fark bulunmuştur.

Şekil 7. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerde kendini denetleme stratejilerinin cinsiyete göre dağılımı.

Kendini denetleme stratejileri türü içinde türü içinde en çok kullanılan strateji kadınlarda 2,67 ortalama ile kendini onarma stratejisi olurken erkeklerde 7,25 ortalama ile kendini yeniden ifade etme stratejisi olmuştur. Bu tür içinde bulunan her iki stratejide de erkek katılımcılar kadınlara göre daha yoğun strateji kullanımı göstermişlerdir. Erkeklerde %75,65 oranında, kadınlarda ise %24,35 oranında görülen kendini yeniden ifade etme stratejilerinin dağılımındaki fark dikkat çekicidir.

Şekil 8. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerde kaçınma ve azaltma stratejilerinin cinsiyete göre dağılımı.

Kaçınma ve azaltma stratejileri türü içinde her iki grupta da en çok kullanılan strateji kadınlarda 3,00 ortalamayla, erkeklerde ise 5,00 ortalamayla iletiyi değiştirme stratejisi olurken en az kullanılan strateji kadınlarda 0,67 ortalamayla, erkeklerde ise 0,75 ortalamayla iletiyi eksiltme ya da konudan kaçınma stratejisi olmuştur. Bu tür içindeki bütün stratejiler erkek katılımcılarda kadınlara göre daha yoğun görülmüştür. Erkeklerde %69,23 oranında, kadınlarda ise %30,77 oranında görülen iletiyi terk etme stratejisinin iki grup arasındaki dağılım farkı dikkat çekicidir.

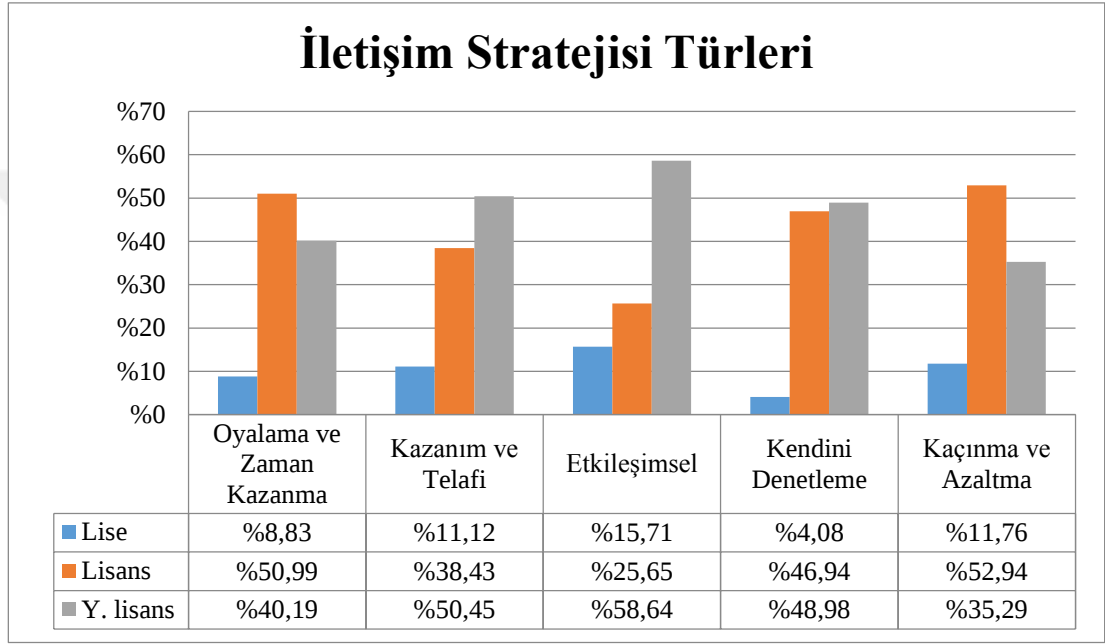
4.2.2. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenenlerin Kullandıkları İletişim Stratejilerinde Eğitim Düzeyinin Etkisine İlişkin Bulgular

Tablo 11

Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerde iletişim stratejilerinin eğitim düzeyine göre dağılımı

İletişim stratejileri	Lise mezunu		Lisans mezunu		Y. lisans mezunu	
	$\bar{x}$	%	$\bar{x}$	%	$\bar{x}$	%
Doldurma sözlerin kullanımı	16,00	%10,70	92,50	%61,87	41,00	%27,42
Mimik ve jestlerin kullanımı	16,00	%15,69	33,00	%32,35	53,00	%51,96
Geri çağırma	3,00	%4,20	32,50	%45,45	36,00	%50,35
Kendini tekrarlamak	2,00	%2,95	22,75	%33,58	43,00	%63,47
Başkasını tekrarlamak	3,50	%7,95	17,50	%39,77	23,00	%52,27
Düzenek kaydırma	5,00	%21,28	10,50	%44,68	8,00	%34,04
Kendini yeniden ifade etme	0,00	%0,00	6,50	%39,39	10,00	%60,61
Çok amaçlı sözcük. kullanımı	1,00	%10,00	6,00	%60,00	3,00	%30,00
İletiyi değiştirme	0,50	%4,76	6,00	%57,14	4,00	%38,10
Dolaylama ya da açıklama	0,00	%0,00	4,75	%34,55	9,00	%65,45
Başkasını onarma	2,00	%12,90	2,50	%16,13	11,00	%70,97
Kendini onarma	1,00	%12,50	5,00	%62,50	2,00	%25,00
Onaylama isteği	1,00	%10,53	2,50	%26,32	6,00	%63,16
Benzer sesli sözcük. kullanımı	0,00	%0,00	3,25	%52,00	3,00	%48,00
Yaklaşıklaştırma	1,00	%12,12	2,25	%27,27	5,00	%60,61
Anlamadığını ifade etme	2,00	%33,33	2,00	%33,33	2,00	%33,33
Sözel strateji belirticileri	1,50	%37,50	2,50	%62,50	0,00	%0,00
İletiyi terk etme	0,50	%10,53	2,25	%47,37	2,00	%42,11
Mırıldanma	0,50	%6,67	1,00	%13,33	6,00	%80,00
Yabancılaştırma	1,50	%26,09	1,25	%21,74	3,00	%52,17
Bağımlı çeviri ya da aktarım	0,00	%0,00	2,00	%66,67	1,00	%33,33
Dolaylı yardım başvurusu	1,00	%36,36	1,75	%63,64	0,00	%0,00
Doğrudan yardım başvurusu	1,50	%46,15	0,75	%23,08	1,00	%30,77
Açıklaştırma isteği	0,00	%0,00	1,25	%55,56	1,00	%44,44
Kendi doğruluğunu denetleme	0,00	%0,00	0,75	%20,00	3,00	%80,00
İletiyi eksilt. ya da konu. kaçın.	1,00	%57,14	0,75	%42,86	0,00	%0,00
Anlamayı denetleme	0,00	%0,00	0,25	%7,69	3,00	%92,31
Anlıyor gibi davranma	0,50	%50,00	0,50	%50,00	0,00	%0,00
Tekrarlama isteği	0,00	%0,00	0,50	%33,33	1,00	%66,67
Sözyapım	0,00	%0,00	0,25	%100,00	0,00	%0,00
Toplam	62,00	%10,21	265,25	%43,68	280,00	%46,11

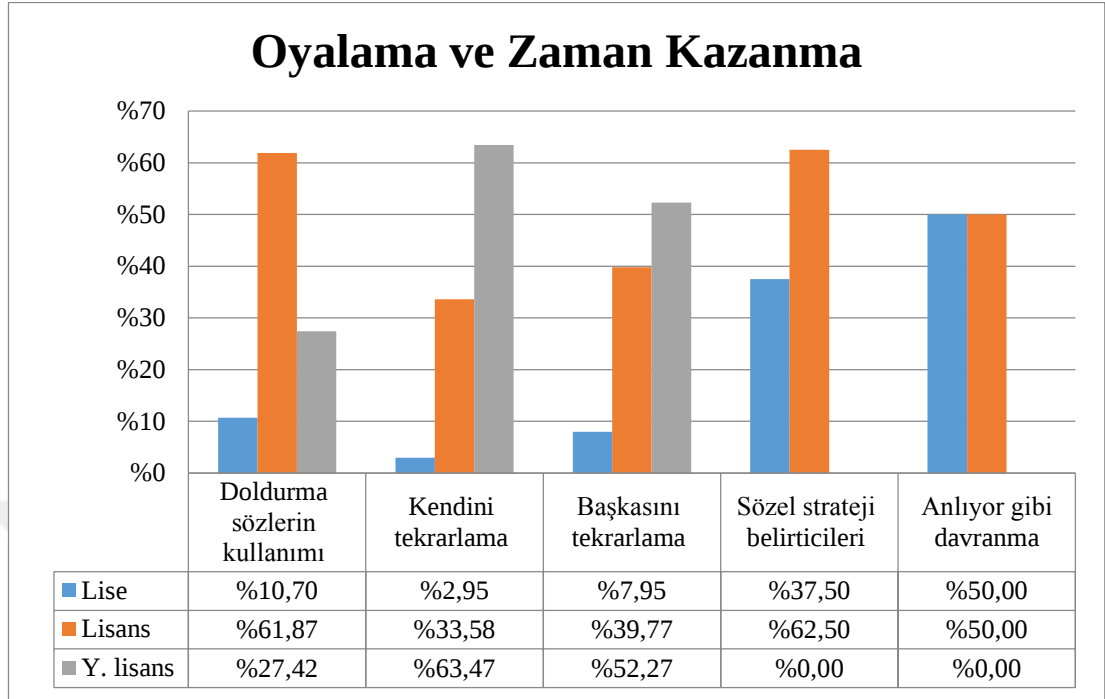
Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin gerçekleştirdiği tüm iletişim stratejileri katılımcıların eğitim düzeyine göre incelendiğinde verilerin %46,11'ini 280,00 ortalama ile yüksek lisans mezunu, %43,68'ini 265,25 ortalama ile lisans mezunu ve %10,21'ini 62,00 ortalama ile lise mezunu katılımcıların kullandığı iletişim stratejileri oluşturmaktadır. Bu verilere göre eğitim düzeyi arttıkça iletişim stratejisi kullanımındaki yoğunluğun da arttığı görülmektedir.

Şekil 9. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerde strateji türlerinin eğitim düzeyine göre dağılımı.

Katılımcıların eğitim düzeyine göre incelenmesiyle saptanan iletişim stratejileri, ait oldukları iletişim stratejisi türüne göre karşılaştırıldığında en çok kullanılan strateji türü lise mezunu grubunda 28,00 ortalama ve yüksek lisans mezunu grubunda 127,00 ortalama ile kazanım ve telafi stratejileri olurken lisans mezunu grubunda en çok kullanılan strateji 135,75 ortalamayla oyalama ve zaman kazanma stratejileri olmuştur. Oyalama ve zaman kazanma stratejileri ve kaçınma ve azaltma stratejileri dışındaki tüm strateji türlerinde en fazla kullanım yüksek lisans mezunu grubunda görülmüştür. Bütün strateji türleri içinde en az strateji kullanımı ise lise mezunu grubu tarafından gerçekleştirilmiştir.

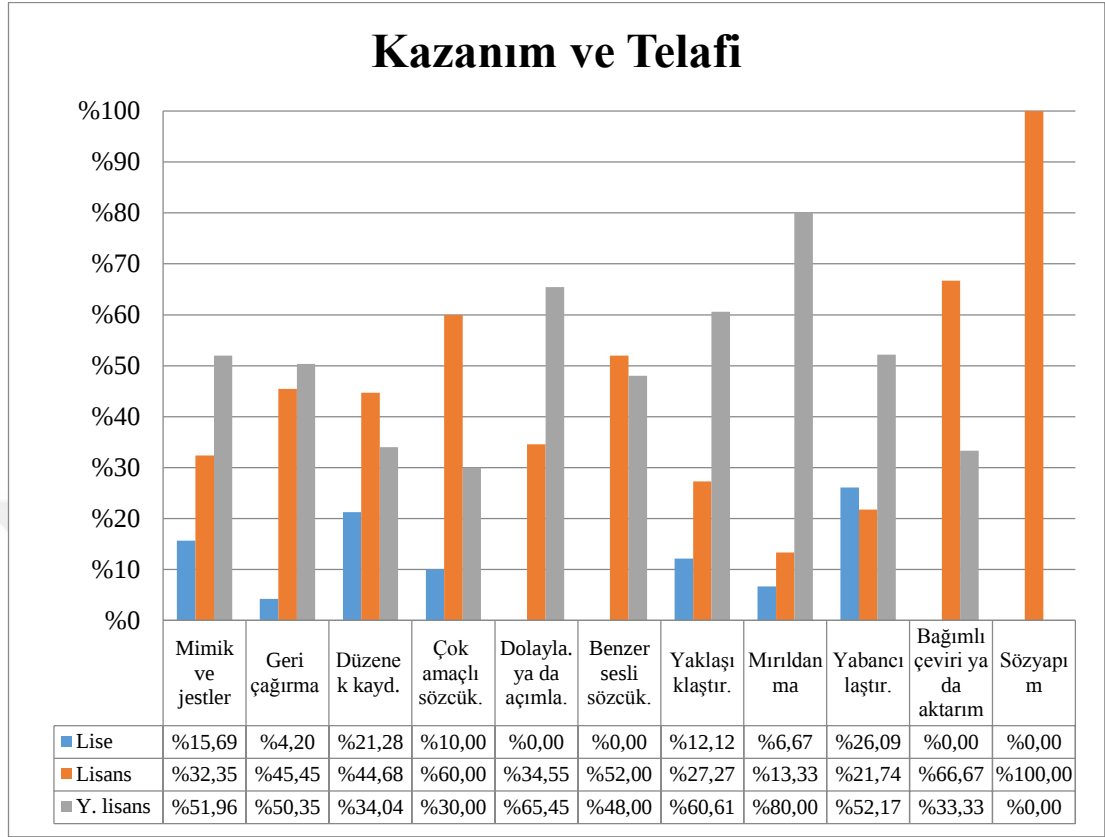
Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen katılımcıların eğitim düzeyine göre saptanan iletişim stratejisi türlerinin her biri kendi içinde incelendiğinde ortaya çıkan dağılımlar Şekil 10, Şekil 11, Şekil 12, Şekil 13 ve Şekil 14'te gösterilmiştir.

Şekil 10. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerde oyalama ve zaman kazanma stratejilerinin eğitim düzeyine göre dağılımı.

Oyalama ve zaman kazanma stratejileri türü içinde en çok kullanılan türü lise mezunu grubunda 16,00 ortalama ve lisans mezunu grubunda 92,50 ortalama doldurma sözlerin kullanımı stratejisi olurken yüksek lisans mezunu grubunda en çok kullanılan strateji 43,00 ortalamayla kendini tekrarlama stratejisi olmuştur.

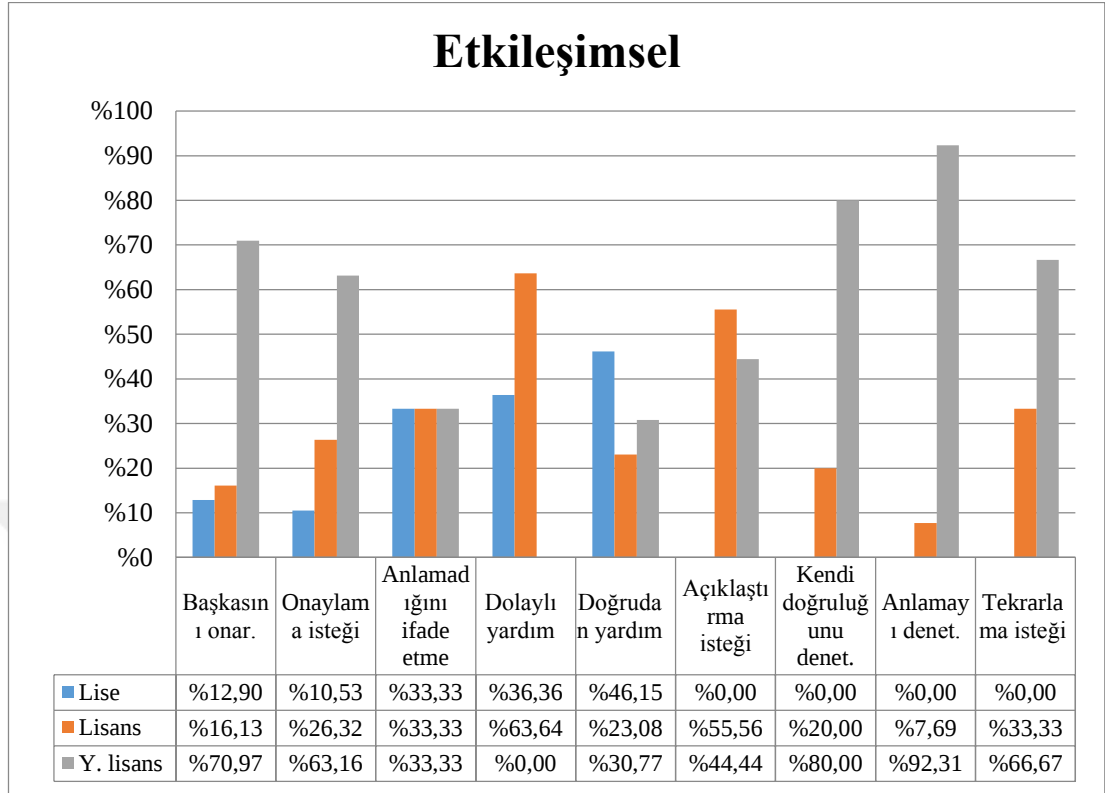
Kendini tekrarlama, başkasını tekrarlama ve anlıyor gibi davranma dışındaki stratejilerde en yoğun kullanım lisans mezunu grubu tarafından gerçekleştirilmiştir. Anlıyor gibi davranma stratejisi lise mezunu ve lisans mezunu gruplarında eşit dağılım göstermektedir. Sözel strateji belirticileri ve anlıyor gibi davranma stratejisi kullanımına yüksek lisans mezunu grubunda hiç rastlanmamıştır.

Şekil 11. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerde kazanım ve telafi stratejilerinin eğitim düzeyine göre dağılımı.

Kazanım ve telafi stratejileri türü içinde her üç grupta da en çok kullanılan strateji lise mezunu grubunda 16,00 ortalama, lisans mezunu grubunda 33,00 ortalama ve yüksek lisans mezunu grubunda 53,00 ortalama ile mimik ve jestlerin kullanımı olmuştur. En az kullanılan strateji ise lise mezunu grubunda 0,50 ortalama ile mırıldanma, lisans mezunu grubunda 0,25 ortalama ile sözyapım ve yüksek lisans mezunu grubunda 1,00 ortalama ile bağımlı çeviri ya da aktarım stratejisi olmuştur.

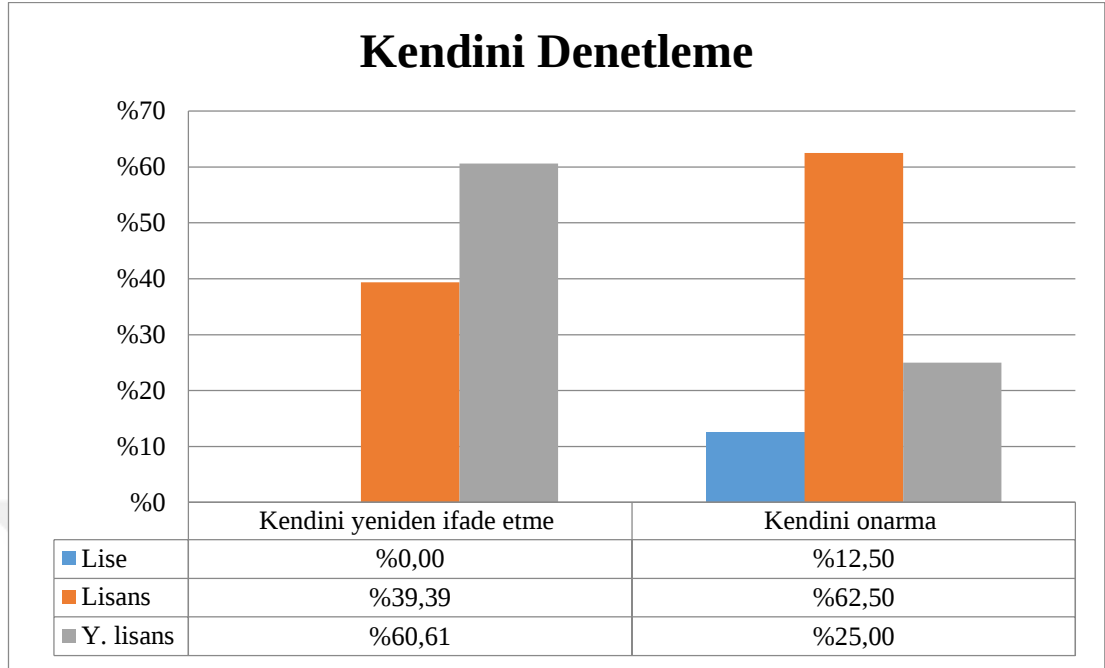
Bu tür içinde lise mezunu grubu dolaylama ya da açıklama, benzer sesli sözcüklerin kullanımı, bağımlı çeviri ya da aktarım ve sözyapım stratejilerini hiç kullanmazken; yüksek lisans mezunu grubunda ise sözyapım stratejisine hiç rastlanmamıştır. Sözyapım stratejisi sadece lisans mezunu grubu tarafından gerçekleştirilmiştir. %60,61 oranla en çok kullanımın yüksek lisans mezunu grubu tarafından gerçekleştirildiği mırıldanma stratejisinde dağılım dikkat çekicidir.

Şekil 12. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerde etkileşimsel stratejilerin eğitim düzeyine göre dağılımı.

Etkileşimsel stratejiler türünde her üç grupta da en çok kullanılan strateji lise mezunu grubunda 2,00 ortalama, lisans mezunu grubunda 2,50 ortalama ve yüksek lisans mezunu grubunda 11,00 ortalama ile başkasını onarma stratejisi olmuştur. Bu tür içinde en az görülen stratejiler ise lise mezunu grubunda ikisi de 1,00 ortalama ile onaylama isteği ve dolaylı yardım başvurusu, lisans mezunu grubunda 0,25 ortalama ile anlamayı denetleme ve yüksek lisans mezunu grubunda her biri 1,00 ortalama ile doğrudan yardım başvurusu, açıklaştırma isteği ve tekrarlama isteği stratejileri olmuştur.

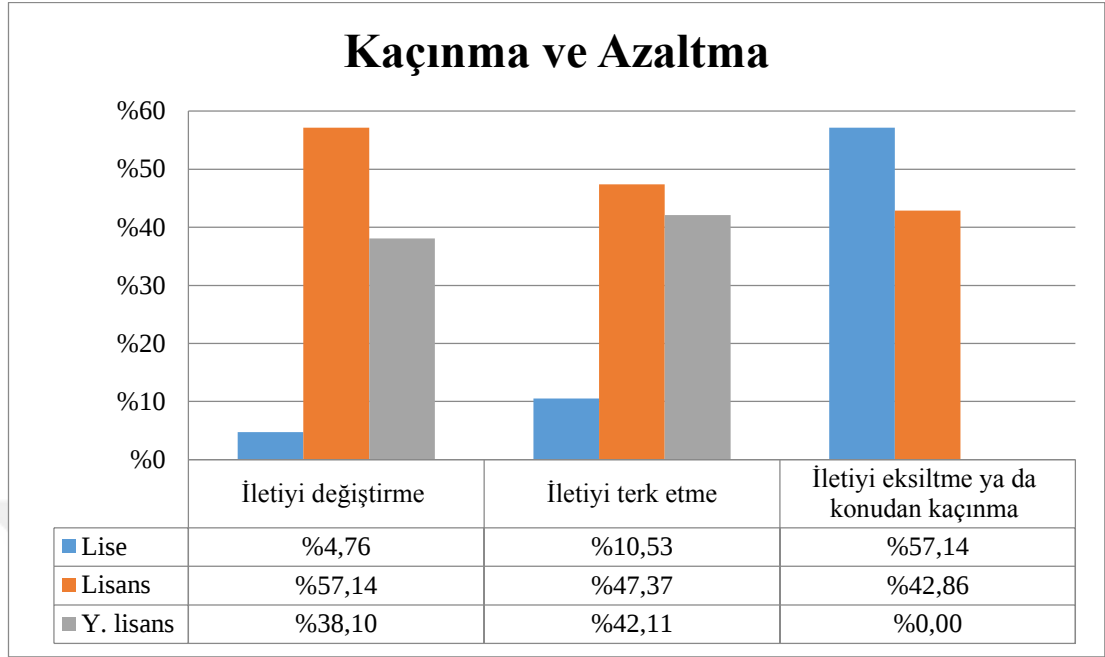
Açıklaştırma isteği, kendi doğruluğunu denetleme, anlamayı denetleme ve tekrarlama isteği stratejileri lise mezunu grubunda hiç görülmezken dolaylı yardım başvurusu stratejisi ise yüksek lisans mezunu grubunda hiç görülmemiştir. Anlamadığını ifade etme stratejisi her üç grupta da eşit dağılım göstermektedir. Yüksek lisans mezunu grubu tarafından yoğun olarak kullanılan başkasını onarma, onaylama isteği, kendi doğruluğunu denetleme ve anlamayı denetleme stratejilerinin dağılımında belirgin farka rastlanmıştır.

Şekil 13. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerde kendini denetleme stratejilerinin eğitim düzeyine göre dağılımı.

Kendini denetleme stratejileri grubunda en çok görülen strateji lisans mezunu grubunda 6,50 ortalama ve yüksek lisans mezunu grubunda 10,00 ortalama ile kendini yeniden ifade etme stratejisi olmuştur. Lise mezunu grubunda ise bu stratejinin kullanımına hiç rastlanmamıştır.

Kendini yeniden ifade etme stratejisinde en çok kullanım yüksek lisans grubunda görülürken kendini onarma stratejisinde en çok kullanım lisans mezunu grubunda görülmüştür. Lise mezunu grubu ise her iki stratejide de en düşük kullanımı gerçekleştirmiştir.

Şekil 14. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerde kaçınma ve azaltma stratejilerinin eğitim düzeyine göre dağılımı.

Kaçınma ve azaltma stratejileri türü içinde en çok kullanılan strateji lisans mezunu grubunda 6,00 ortalama ve yüksek lisans grubunda 4,00 ortalama ile iletiyi değiştirme stratejisi olurken lise mezunu grubunun en çok kullandığı strateji iletiyi eksiltme ya da konudan kaçınma stratejisi olmuştur. En az kullanılan stratejiler ise lise mezunu grubunda ikisi de 0,50 ortalama ile iletiyi değiştirme ve iletiyi terk etme, lisans mezunu grubunda 0,75 ortalama ile iletiyi eksiltme ya da konudan kaçınma ve yüksek lisans mezunu grubunda 2,00 ortalama ile iletiyi terk etme stratejisi olmuştur. İletiyi eksiltme ya da konudan kaçınma stratejisine ise yüksek lisans mezunu grubunda rastlanmamıştır.

Lisans mezunu grubu iletiyi eksiltme ya da konudan kaçınma stratejisi dışındaki bu türe ait bütün stratejilerde en yoğun kullanımı gösterirken lise mezunu grubu bu strateji dışındaki bütün stratejilerdeki kullanımı en az yoğunluktadır.

4.2.3. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenenlerin Kullandıkları İletişim Stratejilerinde Türkçe Dışında Konuşulan Yabancı Dil Sayısının Etkisine İlişkin Bulgular

Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin gerçekleştirdiği tüm iletişim stratejileri katılımcıların Türkçe dışında konuştuğu yabancı dil sayısına göre incelendiğinde verilerin %44,51'ini 266,67 ortalama ile 1 dil konuşan, %28,54'ünü 171,00 ortalama ile 2 dil konuşan

ve %26,95'ini 161,50 ortalama ile 3 ve üzeri dil konuşan katılımcıların kullandığı iletişim stratejileri oluşturmaktadır. Bu verilere göre konuşulan dil sayısı arttıkça iletişim stratejisi kullanımındaki yoğunluğun azaldığı görülmektedir.

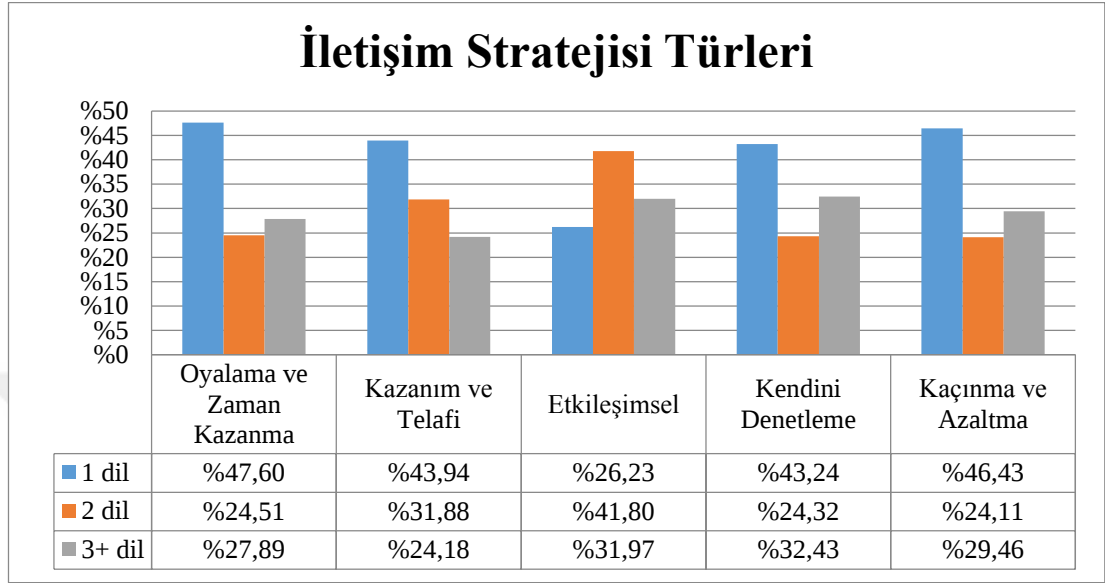
Tablo 12

Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerde iletişim stratejilerinin Türkçe dışında konuşulan yabancı dil sayısına göre dağılımı

İletişim stratejileri	1 dil		2 dil		3+ dil	
	$\bar{x}$	%	$\bar{x}$	%	$\bar{x}$	%
Doldurma sözlerin kullanımı	94,67	%54,35	32,50	%18,66	47,00	%26,99
Mimik ve jestlerin kullanımı	31,67	%34,17	32,50	%35,07	28,50	%30,76
Geri çağırma	38,67	%58,00	20,00	%30,00	8,00	%12,00
Kendini tekrarlama	21,00	%35,90	22,50	%38,46	15,00	%25,64
Başkasını tekrarlama	14,67	%34,38	14,00	%32,81	14,00	%32,81
Düzenek kaydırma	10,00	%40,00	6,00	%24,00	9,00	%36,00
Kendini yeniden ifade etme	5,67	%37,36	5,00	%32,97	4,50	%29,67
Çok amaçlı sözcükler. kullanımı	8,00	%76,19	2,00	%19,05	0,50	%4,76
İletiyi değiştirme	6,67	%59,70	2,50	%22,39	2,00	%17,91
Dolaylama ya da açıklama	5,00	%43,48	4,50	%39,13	2,00	%17,39
Başkasını onarma	0,67	%5,48	6,00	%49,32	5,50	%45,21
Kendini onarma	5,00	%52,63	1,00	%10,53	3,50	%36,84
Onaylama isteği	3,00	%40,00	3,50	%46,67	1,00	%13,33
Benzer sesli sözcük. kullanımı	3,67	%59,46	1,50	%24,32	1,00	%16,22
Yaklaşıklaştırma	2,33	%34,15	2,50	%36,59	2,00	%29,27
Anlamadığını ifade etme	2,00	%33,33	1,50	%25,00	2,50	%41,67
Sözel strateji belirticileri	3,00	%60,00	0,00	%0,00	2,00	%40,00
İletiyi terk etme	1,33	%25,00	1,50	%28,13	2,50	%46,88
Mırıldanma	0,67	%12,90	3,00	%58,06	1,50	%29,03
Yabancılaştırma	1,67	%35,71	2,00	%42,86	1,00	%21,43
Bağımlı çeviri ya da aktarım	0,67	%16,00	0,50	%12,00	3,00	%72,00
Dolaylı yardım başvurusu	2,33	%70,00	1,00	%30,00	0,00	%0,00
Doğrudan yardım başvurusu	0,67	%21,05	1,00	%31,58	1,50	%47,37
Açıklaştırma isteği	1,00	%40,00	0,50	%20,00	1,00	%40,00
Kendi doğruluğunu denetleme	0,33	%11,76	1,50	%52,94	1,00	%35,29
İletiyi eksilt. ya da konu. kaçın.	0,67	%30,77	0,50	%23,08	1,00	%46,15
Anlamayı denetleme	0,33	%18,18	1,50	%81,82	0,00	%0,00
Anlıyor gibi davranma	0,67	%57,14	0,00	%0,00	0,50	%42,86
Tekrarlama isteği	0,33	%25,00	0,50	%37,50	0,50	%37,50
Sözyapım	0,33	%100,00	0,00	%0,00	0,00	%0,00
Toplam	266,67	%44,51	171,00	%28,54	161,50	%26,95

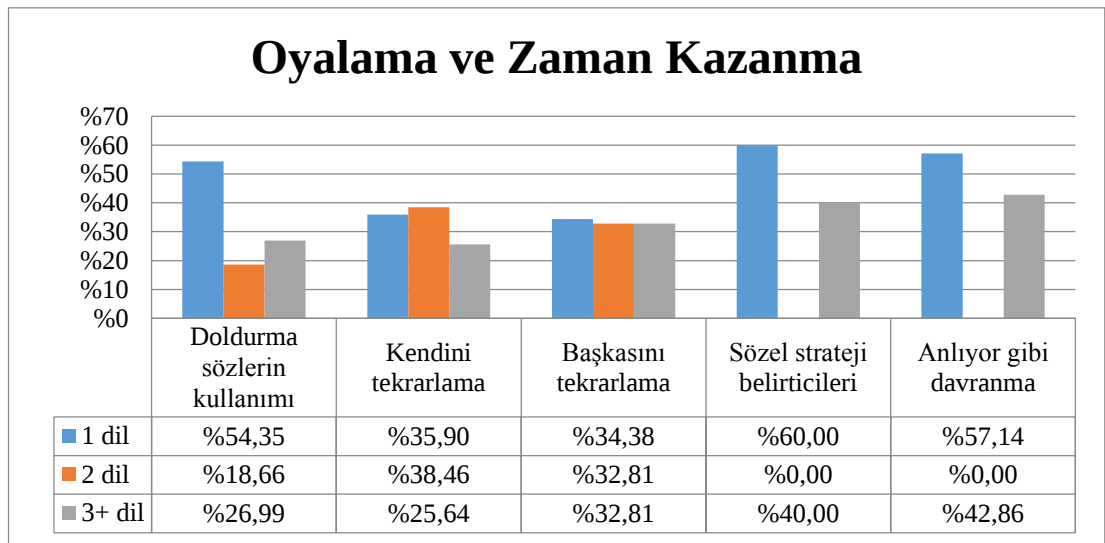
Katılımcıların Türkçe dışında konuştukları yabancı dil sayısına göre incelenmesiyle saptanan iletişim stratejileri, ait oldukları iletişim stratejisi türüne göre karşılaştırıldığında en çok kullanılan strateji türü 1 dil konuşanlarda 134,00 ortalama ve 3 ve üzeri dil konuşanlarda 78,50 ortalama ile oyalama ve zaman kazanma stratejileri olurken 2 dil konuşanlarda en çok kullanılan strateji 74,50 ortalamayla kazanım ve telafi stratejileri olmuştur. En az kullanılan

strateji ise her üç grupta da 1 dil konuşanlarda 8,67 ortalama, 2 dil konuşanlarda 4,50 ortalama ve 3 ve üzeri dil konuşanlarda 5,50 ortalama ile kaçınma ve azaltma stratejileri olmuştur.

Şekil 15. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerde strateji türlerinin Türkçe dışında konuşulan yabancı dil sayısına göre dağılımı.

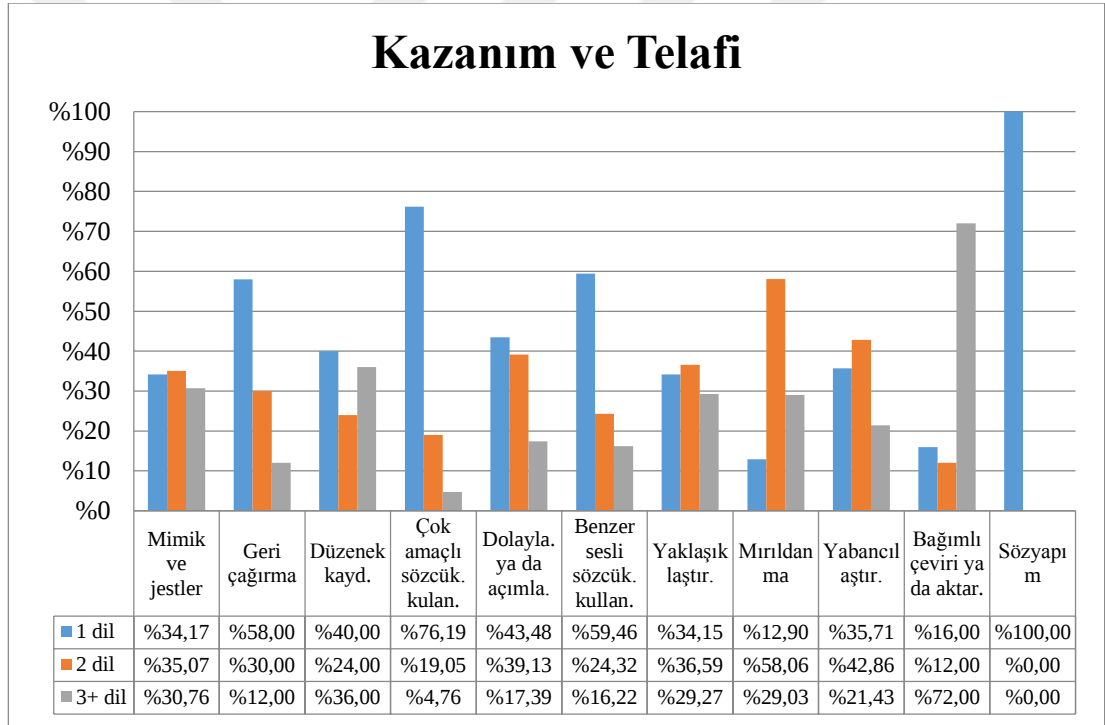
Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen katılımcıların Türkçe dışında konuştıkları yabancı dil sayısına göre saptanan iletişim stratejisi türlerinin her biri kendi içinde incelendiğinde ortaya çıkan dağılımlar Şekil 16, Şekil 17, Şekil 18, Şekil 19 ve Şekil 20'de gösterilmiştir.

Şekil 16. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerde oyalama ve zaman kazanma stratejilerinin Türkçe dışında konuşulan yabancı dil sayısına göre dağılımı.

Oyalama ve zaman kazanma strateji türü içinde her üç grupta da en çok görülen strateji 1 dil konuşanlarda 94,67 ortalama, 2 dil konuşanlarda 32,50 ortalama ve 3 ve üzeri dil konuşanlarda 47,00 ortalama ile doldurma sözlerin kullanımı stratejisi olmuştur. En az kullanılan stratejiler ise 1 dil konuşanlarda 0,67 ortalama ve 3 dil ve üzeri dil konuşanlarda 0,50 ortalama ile anlıyor gibi davranma stratejisi olurken 2 dil konuşanlarda 14,00 ortalama ile başkasını tekrarlama stratejisi olmuştur.

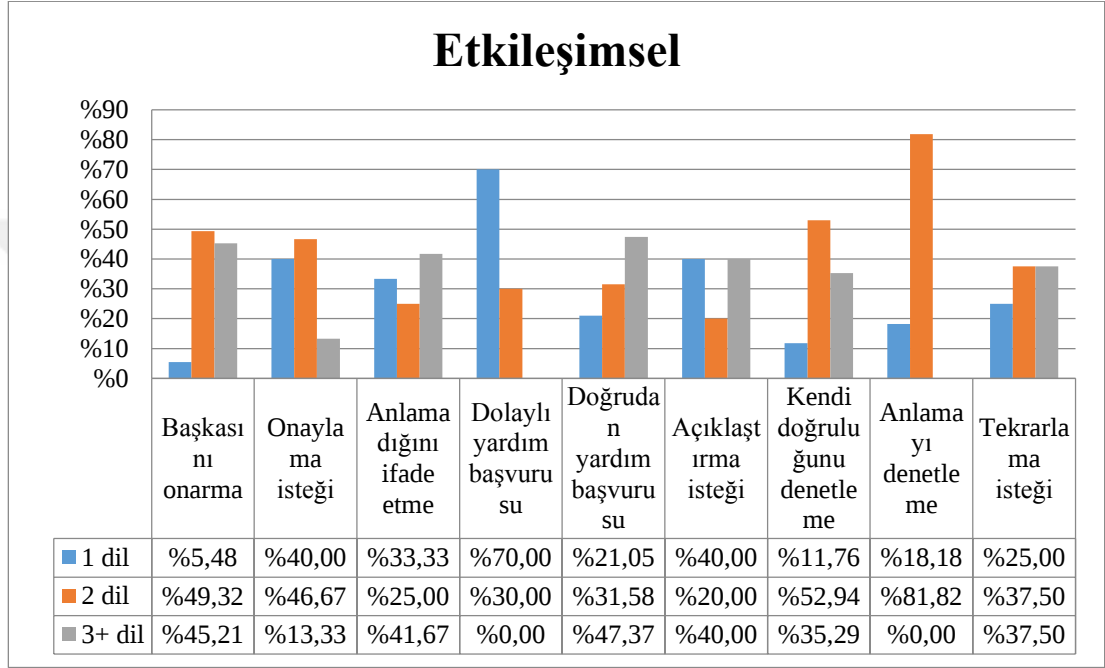
Bu iletişim stratejisi türünde kendini tekrarlama stratejisi dışındaki bütün stratejilerde en yoğun kullanım 1 dil konuşanlarda görülmüştür. Başkasını tekrarlama stratejisinde ise 2 dil konuşanlarda ve 3 ve üzeri dil konuşanlarda eşit dağılım görülmüştür. 2 dil konuşanlarda sözel strateji belirtecileri ve anlıyor gibi davranma stratejilerinin kullanımına rastlanmamıştır.

Şekil 17. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerde kazanım ve telifi stratejilerinin Türkçe dışında konuşulan yabancı dil sayısına göre dağılımı.

Kazanım ve telifi stratejileri türü içinde en çok kullanılan strateji 2 dil konuşanlarda 32,50 ortalama ve 3 ve üzeri dil konuşanlarda 28,50 ortalama ile mimik ve jestlerin kullanımı olurken 1 dil konuşanlarda 38,67 ortalama ile geri çağırma stratejisi olmuştur. En az kullanılan stratejiler ise 1 dil konuşanlarda ise 0,33 ortalama ile sözyapım, 2 dil konuşanlarda 0,50 ortalama ile bağımlı çeviri ya da aktarım ve 3 ve üzeri konuşanlarda 0,50 ortalama ile çok amaçlı sözcüklerin kullanımı stratejisi olmuştur.

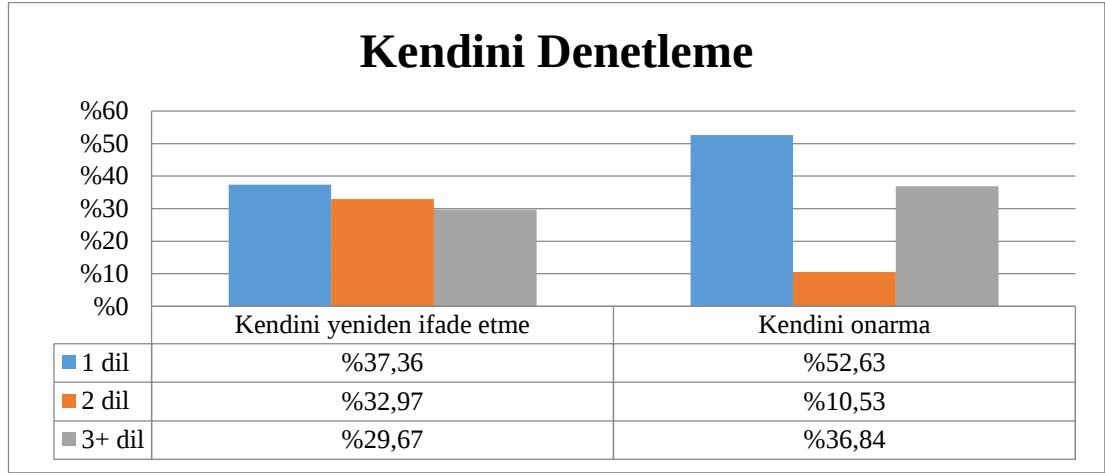
2 dil ve 3 ve üzeri dil konuşanlarda sözyapım stratejisinin kullanımına rastlanmamıştır. En yoğun kullanımın 1 dil konuşan katılımcılar tarafından gerçekleştirildiği çok amaçlı sözcüklerin kullanımı ve sözyapım stratejilerinde ve en yoğun kullanımın 3 ve üzeri dil konuşan katılımcılarda görüldüğü bağımlı çeviri ya da aktarım stratejisindeki dağılımlarda belirgin farka rastlanmıştır.

Şekil 18. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerde etkileşimsel stratejilerin Türkçe dışında konuşulan yabancı dil sayısına göre dağılımı.

Etkileşimsel stratejiler türü içinde en çok kullanılan strateji 2 dil konuşanlarda 6,00 ortalama ve 3 ve üzeri dil konuşanlarda 5,50 ortalama ile başkasını onarma stratejisi olurken 1 dil konuşanlarda 3,00 ortalama ile onaylama isteği olmuştur. En az kullanılan strateji ise 3 grupta da 1 dil konuşanlarda 0,33 ortalama; 2 dil ve 3 ve üzeri dil konuşanlarda ise ikisi de 0,50 ortalama ile olmak üzere tekrarlama isteği olmuştur. Dolaylı yardım başvurusu ve anlamayı denetleme stratejilerine ise 3 ve üzeri dil konuşan katılımcılarda rastlanmamıştır.

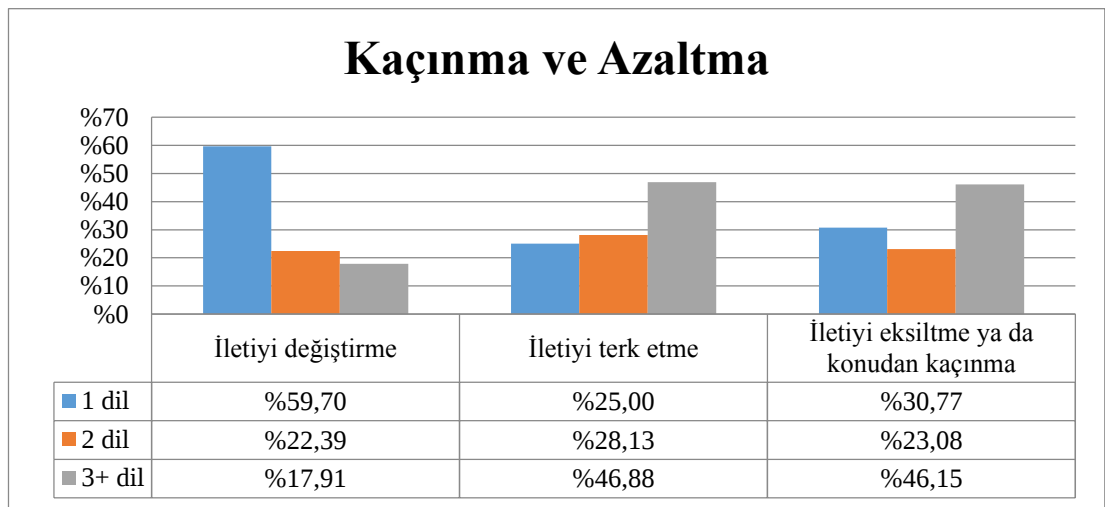
Açıklaştırma isteği stratejisi 1 dil ve 3 ve üzeri dil konuşan katılımcılarda eşit dağılım gösterirken tekrarlama isteği stratejisi de 2 dil ve 3 ve üzeri dil konuşan katılımcılarda eşit dağılım göstermektedir. En yoğun kullanımın 1 dil konuşanlarda görüldüğü dolaylı yardım başvurusu ve en yoğun kullanımın 2 dil konuşanlarda görüldüğü anlamayı denetleme stratejilerindeki dağılımlarda belirgin farka rastlanmıştır.

Şekil 19. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerde kendini denetleme stratejilerinin Türkçe dışında konuşulan yabancı dil sayısına göre dağılımı.

Kendini denetleme stratejileri türü içinde en çok kullanılan strateji her üç grupta da 1 dil konuşanlarda 5,67 ortalama, 2 dil konuşanlarda 5,00 ortalama ve 3 ve üzeri dil konuşanlarda 4,50 ortalama ile kendini yeniden ifade etme stratejisi olmuştur. Bu strateji türü içindeki her iki iletişim stratejisinde de en çok kullanım 1 dil konuşan katılımcılarda görülmüştür.

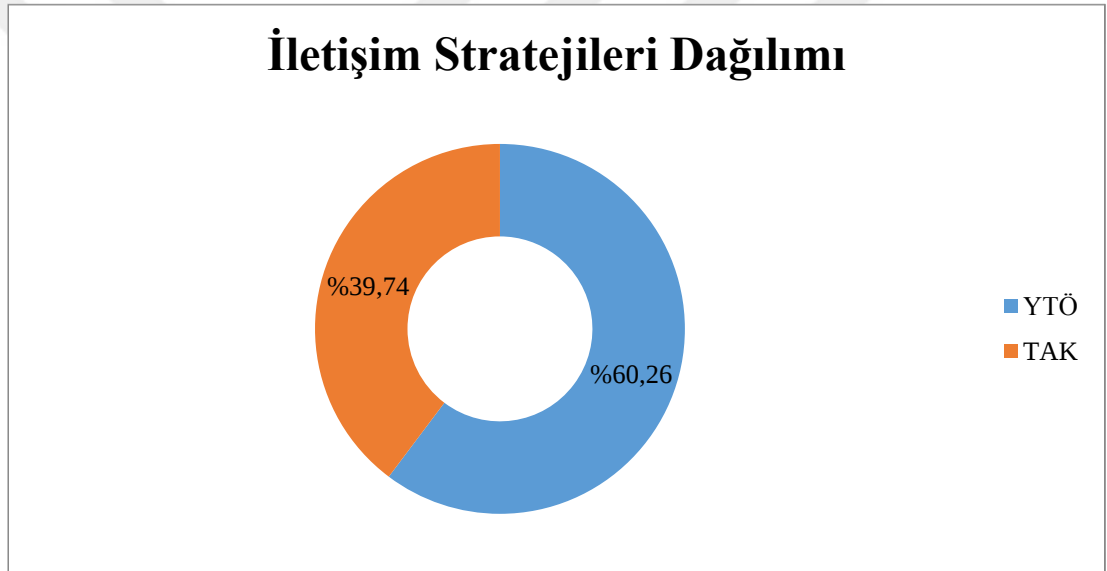
Kendini yeniden ifade etme stratejisinde en az kullanım 3 ve üzeri dil konuşanlarda görülürken kendini onarma stratejisinde en az kullanım 2 dil konuşanlarda görülmüştür. 1 dil konuşanlar ise her iki stratejide de en yüksek kullanımı gerçekleştirmiştir.

Şekil 20. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerde kaçınma ve azaltma stratejilerinin Türkçe dışında konuşulan yabancı dil sayısına göre dağılımı.

Kaçınma ve azaltma stratejileri türü içinde en çok kullanılan strateji 1 dil konuşanlarda 6,67 ortalama ve 2 dil konuşanlarda 2,50 ortalama ile iletiyi değiştirme stratejisi olurken 3 ve üzeri dil konuşanlarda 2,50 ortalama ile iletiyi terk etme stratejisi olmuştur. En az kullanılan strateji ise her üç grupta da aynı olmak üzere 1 dil konuşanlarda 0,67 ortalama, 2 dil konuşanlarda 0,50 ortalama ve 3 ve üzeri dil konuşanlarda 1,00 ortalama ile iletiyi eksiltme ya da konudan kaçınma stratejisi olmuştur. İletiyi değiştirme stratejisi dışındaki tüm stratejilerde en yoğun kullanım 3 ve üzeri dil konuşan katılımcılar tarafından gerçekleştirilmiştir.

4.3. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenenler ile Türkçe Anadil Konuşucularının Kullandıkları İletişim Stratejilerinin Dağılımlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular

Şekil 21. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenler ile Türkçe anadil konuşucularının kullandığı iletişim stratejilerinin karşılaştırılması

Çalışmanın iki temel grubunu oluşturan yabancı dil olarak Türkçe öğrenenler ile Türkçe anadil konuşucularının kullandıkları iletişim stratejilerinin dağılımları karşılaştırıldığında verilerin %60,26'sını 209,29 ortalama ile yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin, %39,74'ünü ise 138,00 ortalama ile Türkçe anadil konuşucularının oluşturduğu görülmektedir.

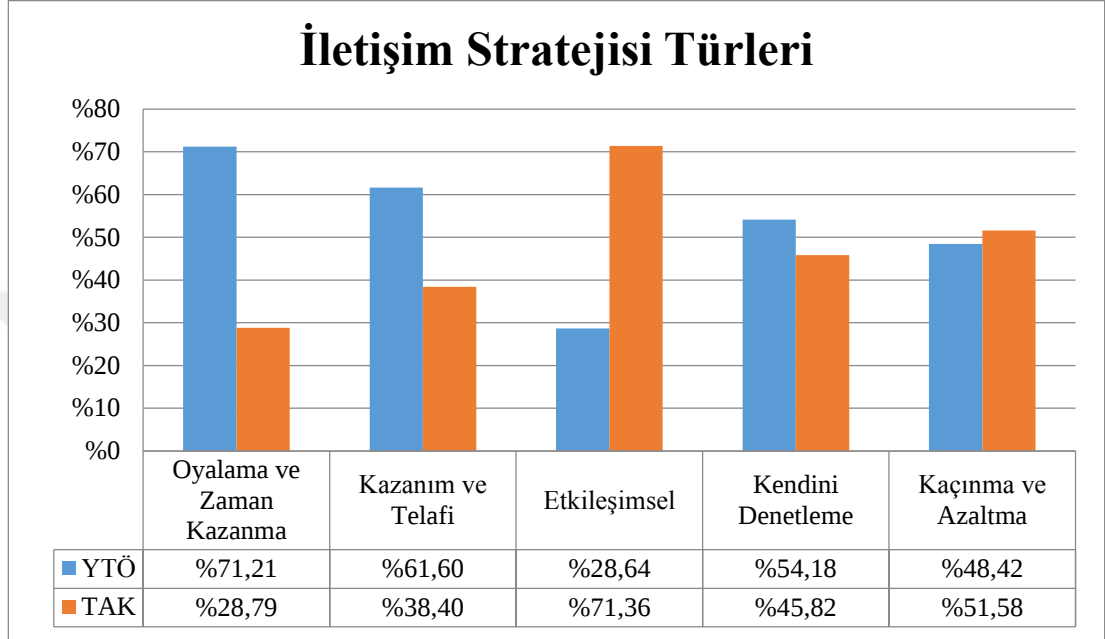
Tablo 13

İletişim stratejilerinin yabancı dil olarak Türkçe öğrenenler ve Türkçe anadil konuşucuları arasındaki dağılımı

İletişim stratejileri	YTÖ			TAK		
	n	$\bar{x}$	%	n	$\bar{x}$	%
Doldurma sözlerin kullanımı	443	63,29	%74,20	88	22,00	%25,80
Mimik ve jestlerin kullanımı	217	31,00	%49,01	129	32,25	%50,99
Geri çağırma	172	24,57	%89,12	12	3,00	%10,88
Kendini tekrarlama	138	19,71	%78,19	22	5,50	%21,81
Başkasını tekrarlama	100	14,29	%53,84	49	12,25	%46,16
Başkasını onarma	25	3,57	%20,33	56	14,00	%79,67
Düzenek kaydırma	60	8,57	%77,42	10	2,50	%22,58
Kendini yeniden ifade etme	36	5,14	%43,24	27	6,75	%56,76
Onaylama isteği	18	2,57	%21,75	37	9,25	%78,25
İletiyi değiştirme	29	4,14	%42,96	22	5,50	%57,04
Çok amaçlı sözcüklerin kullanımı	29	4,14	%45,31	20	5,00	%54,69
Dolaylama ya da açıklama	28	4,00	%47,06	18	4,50	%52,94
Kendini onarma	24	3,43	%87,27	2	0,50	%12,73
Mırıldanma	11	1,57	%36,36	11	2,75	%63,64
Anlamadığını ifade etme	14	2,00	%66,67	4	1,00	%33,33
Benzer sesli sözcüklerin kullanımı	16	2,29	%90,14	1	0,25	%9,86
İletiyi terk etme	12	1,71	%57,83	5	1,25	%42,17
Kendi doğruluğunu denetleme	6	0,86	%23,76	11	2,75	%76,24
Yaklaşıklaştırma	16	2,29	%90,14	1	0,25	%9,86
Sözel strateji belirticileri	13	1,86	%78,79	2	0,50	%21,21
Yabancılaştırma	11	1,57	%86,27	1	0,25	%13,73
Açıklaştırma isteği	6	0,86	%46,15	4	1,00	%53,85
Anlamayı denetleme	4	0,57	%27,59	6	1,50	%72,41
Dolaylı yardım başvurusu	9	1,29	%83,72	1	0,25	%16,28
Bağımlı çeviri ya da aktarım	9	1,29	%100,00	0	0,00	%0,00
Doğrudan yardım başvurusu	7	1,00	%66,67	2	0,50	%33,33
Tekrarlama isteği	3	0,43	%25,53	5	1,25	%74,47
İletiyi eksiltme ya da konudan kaçın.	5	0,71	%74,07	1	0,25	%25,93
Yorumlayıcı özet	0	0,00	%0,00	5	1,25	%100,00
Anlıyor gibi davranma	3	0,43	%100,00	0	0,00	%0,00
Sözyapım	1	0,14	%100,00	0	0,00	%0,00
Toplam	1465	209,29	%60,26	552	138,00	%39,74

Her iki katılımcı grubundan elde edilen veriler ayrı ayrı incelendiğinde doldurma sözlerin kullanımı stratejisi 63,29 ortalama ile yabancı dil olarak Türkçe öğrenenler grubunun en çok kullandığı iletişim stratejisi olurken mimik ve jestlerin kullanımı 32,25 ortalama ile Türkçe anadil konuşucuları grubunun en çok kullandığı iletişim stratejisi olmuştur. En az kullanılan stratejiler ise yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerde 0,14 ortalama ile sözyapım stratejisi olurken Türkçe anadil konuşucularında her biri 0,25 ortalama ile benzer sesli sözcüklerin kullanımı, dolaylı yardım başvurusu, iletiyi eksiltme ya da konudan kaçınma, yabancılaştırma ve yaklaşıklaştırma stratejileri olmuştur. Yorumlayıcı özet stratejisi yabancı

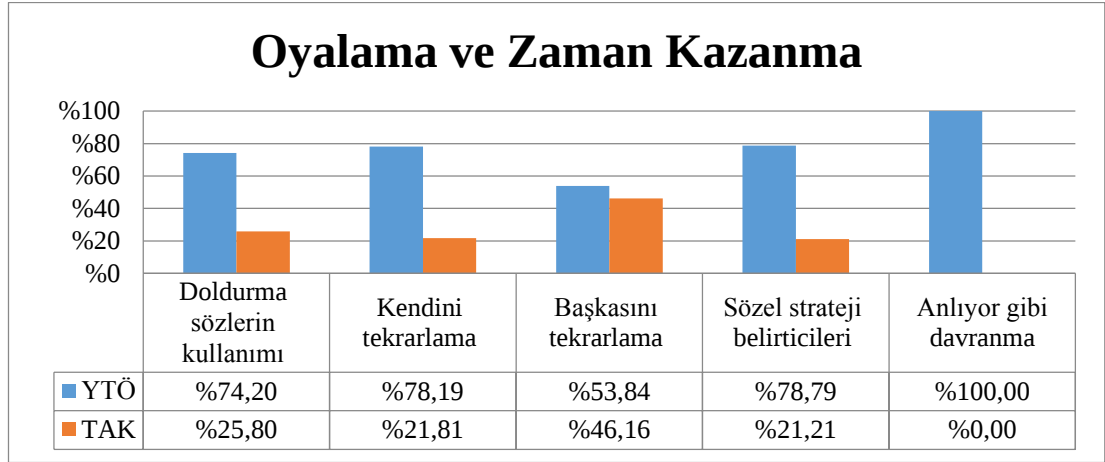
dil olarak Türkçe öğrenenlerde rastlanmayan tek iletişim stratejisi olurken anlıyor gibi davranma, bağımlı çeviri ya da aktarım ve sözyapım stratejileri Türkçe anadil konuşucularında rastlanmamıştır.

Şekil 22. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenler ile Türkçe anadil konuşucularının iletişim stratejisi türleri dağılımlarının karşılaştırılması.

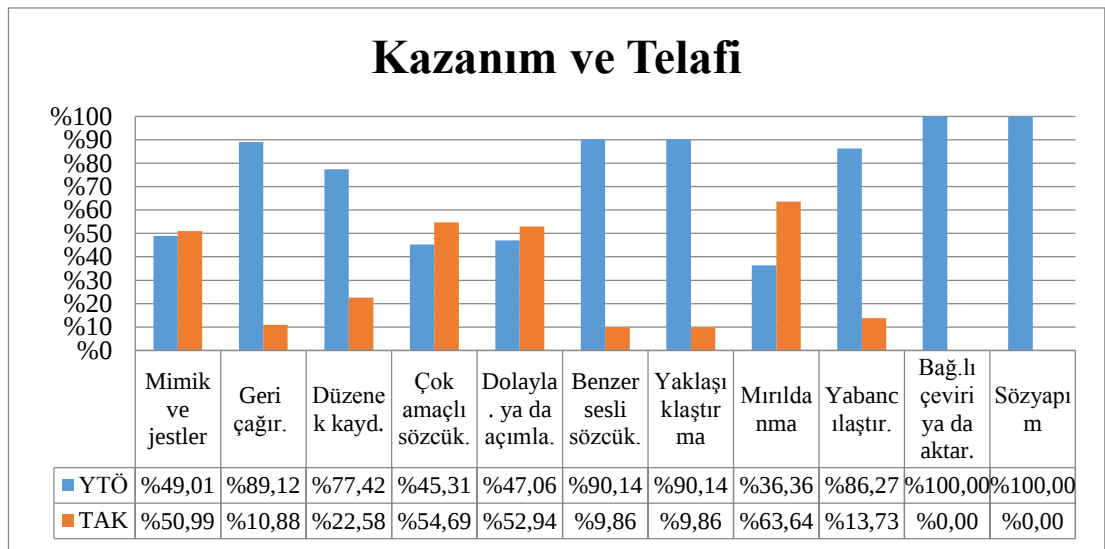
Her iki grubun gerçekleştirdiği iletişim stratejileri ait oldukları iletişim stratejisi türüne göre karşılaştırıldığında en çok kullanılan iletişim stratejisi türü yabancı dil öğrenenlerde 99,57 ortalama ile oyalama ve zaman kazanma stratejisi olurken Türkçe anadil konuşucularında 50,75 ortalama ile kazanım ve telafi stratejileri olmuştur. En az kullanılan iletişim stratejisi türü ise yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerde 6,57 ortalama ve Türkçe anadil konuşucularında 7,00 ortalama ile olmak üzere her iki grupta da kaçınma ve azaltma stratejileri olmuştur. Etkileşimsel stratejiler ve kaçınma ve azaltma stratejileri dışındaki bütün strateji türlerinde en yoğun kullanım yabancı dil olarak Türkçe öğrenenler tarafından gerçekleştirilmiştir. Oyalama ve zaman kazanma stratejileri ve etkileşimsel stratejilerdeki dağılımlarda belirgin farka rastlanmıştır.

Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenler ile Türkçe anadil konuşucularının kullandıkları iletişim stratejisi türlerinin her biri kendi içinde incelendiğinde ortaya çıkan dağılımlar Şekil 23, Şekil 24, Şekil 25, Şekil 26 ve Şekil 27'de gösterilmiştir.

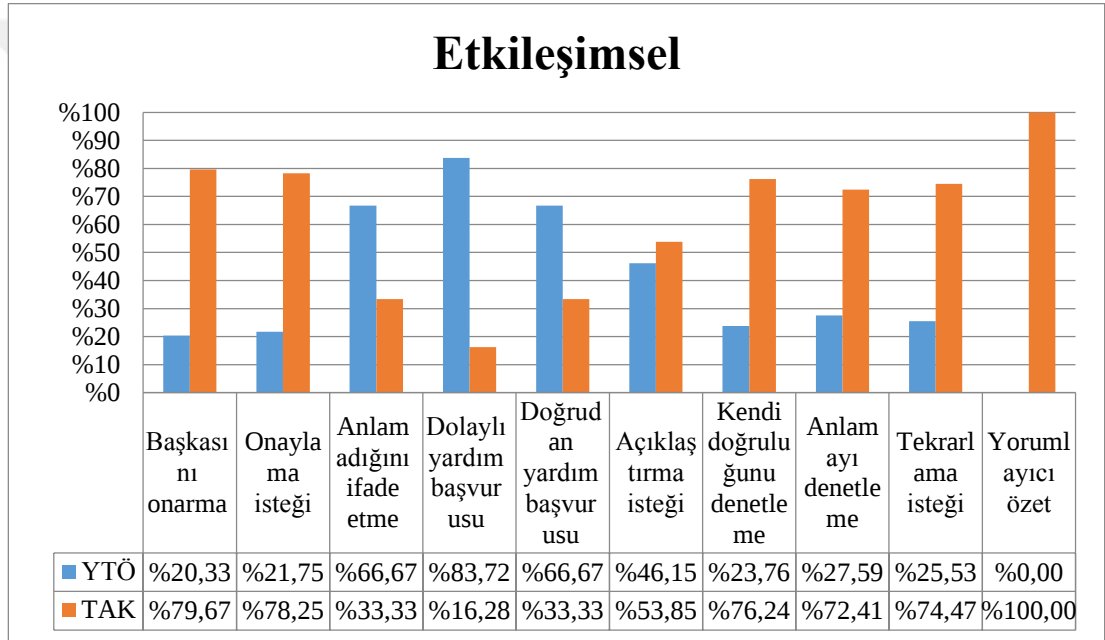
Şekil 23. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenler ile Türkçe anadil konuşucularının oyalama ve zaman kazanma stratejileri dağılımlarının karşılaştırılması.

Oyalama ve zaman kazanma stratejileri türünde en çok kullanılan strateji yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerde 63,20 ortalama ve Türkçe anadil konuşucularında 22,00 ortalama ile her iki grupta da doldurma sözlerin kullanımı olmuştur. En az kullanılan stratejiler ise yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerde 0,43 ortalama ile anlıyor gibi davranma ve Türkçe anadil konuşucularında 0,50 ortalama ile sözel strateji belirticileri olmuştur. Anlıyor gibi davranma stratejisi ise Türkçe anadil konuşucuları tarafından hiç kullanılmamıştır. Bu tür içindeki tüm iletişim stratejilerinde en yoğun kullanım yabancı dil olarak Türkçe öğrenenler tarafından gerçekleştirilmiştir.

Şekil 24. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenler ile Türkçe anadil konuşucularının kazanım ve telafi stratejileri dağılımlarının karşılaştırılması.

Kazanım ve telafi stratejileri türünde en çok kullanılan strateji yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerde 31,00 ortalama ve Türkçe anadil konuşucularında 32,25 ortalama ile her iki grupta da mimik ve jestlerin kullanımı olmuştur. En az kullanılan stratejiler ise yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerde 0,14 ortalama ile sözyapım; Türkçe anadil konuşucularında ise her biri 0,25 ortalama ile benzer sesli sözcüklerin kullanımı, yabancılaştırma ve yaklaşılaştırma stratejileri olmuştur. Bağımlı çeviri ya da aktarım ve sözyapım stratejileri ise Türkçe anadil konuşucuları tarafından hiç kullanılmamıştır. Geri çağırma benzer sesli sözcüklerin kullanımı ve yaklaşılaştırma stratejilerdeki dağılımlarda belirgin farka rastlanmıştır.

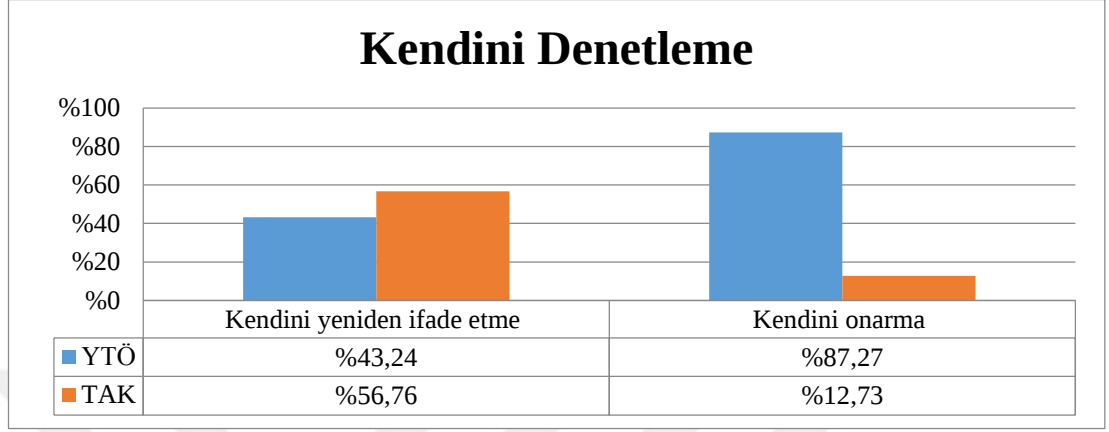

Şekil 25. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenler ile Türkçe anadil konuşucularının etkileşimsel stratejiler dağılımlarının karşılaştırılması.

Etkileşimsel stratejiler türünde en çok kullanılan strateji yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerde 3,57 ortalama ve Türkçe anadil konuşucularında 14,00 ortalama ile her iki grupta da başkasını onarma stratejisi olmuştur. En az kullanılan stratejiler ise yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerde 0,43 ortalama ile tekrarlama isteği; Türkçe anadil konuşucularında ise 0,25 ortalama ile dolaylı yardım başvurusu stratejisi olmuştur. Bu tür içinde anlamadığını ifade etme, dolaylı yardım başvurusu ve doğrudan yardım başvurusu dışındaki tüm stratejilerde Türkçe anadil konuşucuları daha yoğun kullanım göstermişlerdir.

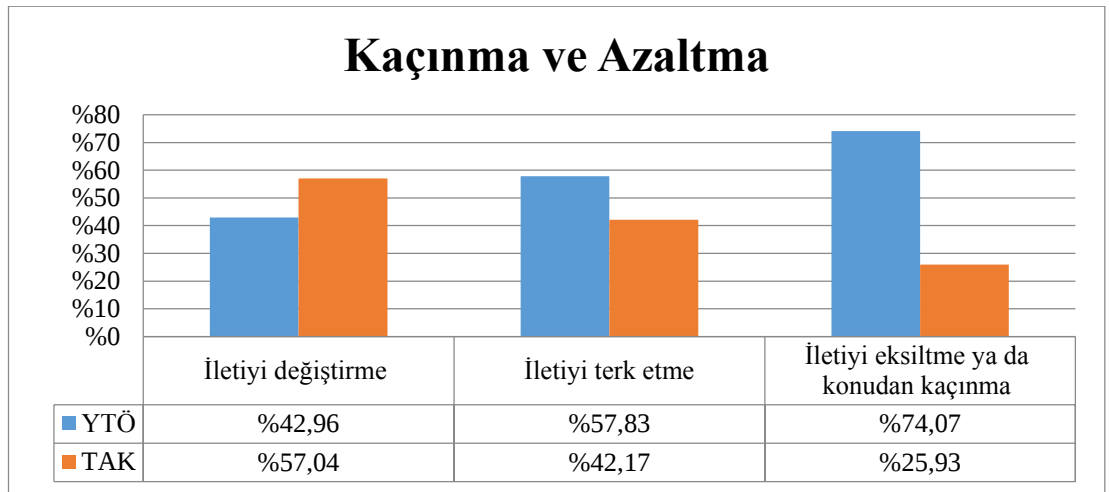
Yorumlayıcı özet stratejisi yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerde rastlanmamıştır. Başkasını onarma, onaylama isteği, dolaylı yardım başvurusu, kendi doğruluğunu denetleme,

anlamayı denetleme ve tekrarlama isteği stratejilerinin dağılımlarında belirgin farka rastlanmıştır.

Şekil 26. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenler ile Türkçe anadil konuşucularının kendini denetleme stratejileri dağılımlarının karşılaştırılması.

Kendini denetleme stratejileri türünde en çok kullanılan strateji yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerde 5,14 ortalama ve Türkçe anadil konuşucularında 6,75 ortalama ile her iki grupta da kendini yeniden ifade etme stratejisi olmuştur. Kendini yeniden ifade etme stratejisinde en yoğun kullanım Türkçe anadil konuşucuları tarafından gerçekleştirilirken kendini onarma stratejisinde en yoğun kullanım yabancı dil olarak Türkçe öğrenenler tarafından gerçekleştirilmiştir. Kendini onarma stratejisinin dağılımında belirgin farka rastlanmıştır.

Şekil 27. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenler ile Türkçe anadil konuşucularının kaçınma ve azaltma stratejileri dağılımlarının karşılaştırılması.

Kaçınma ve azaltma stratejileri türünde en çok kullanılan strateji yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerde 4,14 ortalama ve Türkçe anadil konuşucularında 5,50 ortalama ile her iki grupta da iletiyi değiştirme stratejisi olmuştur. En az kullanılan strateji ise yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerde 0,71 ortalama ve Türkçe anadil konuşucularında 0,25 ortalama ile her iki grupta da iletiyi eksiltme ya da konudan kaçınma stratejisi olmuştur. Bu tür içinde iletiyi değiştirme stratejisi dışındaki tüm stratejilerde yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerde daha yoğun kullanım görülmüştür. İletiyi eksiltme ya da konudan kaçınma stratejisindeki dağılımda belirgin farka rastlanmıştır.

Her iki grup tarafından da gerçekleştirilen stratejilerin kullanımlarında da bazı farklılıklar görülmüştür. Örnek 1'de yabancı dil olarak Türkçe öğrenen FAS katılımcısı başkasını tekrarlama stratejisini sözvarlığındaki eksikliklerini pekiştirmek amacıyla kullanmıştır.

Örnek 1:

FAS: Ses [yapıyor]

TR4: [Horluyo]

FAS: Ha *horluyo* ((işaret parmağıyla TR4 konuşucusunu gösteriyor))

Örnek 2'de ise Türkçe anadil konuşucusu olan TR4 katılımcısının aynı stratejiyi, bir sonraki iletisini planlayabilmek için zaman kazanmak amacıyla gerçekleştirdiği görülmektedir.

Örnek 2:

FAS: () Türkçe: Türkçe için yani hangi dizi iyi mesela

TR4: *Türk[çe için] hangi dizi iyi*

TR2: [Hım:]

TR2: .t onu düşünüyorum ama (.) zaten (.) ((ellerini kavuşturuyor ve dudaklarını büzüyor))

günlük hayatın olması lazım daha çok [(onun için)]

Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin kullandığı bazı stratejilerin yanlış anlaşılma neden olduğu görülmüştür. Örnek 3'te yabancı dil olarak Türkçe öğrenen AR1 katılımcısı önce düzenek kaydırma stratejisi uygulamış ve daha sonra bu çalışmada sadece yabancı dil olarak

Türkçe öğrenenler tarafından kullanılan anlıyor gibi davranma stratejisini kullanarak Türkçe anadil konuşucusunun sorusunu anlamadığı halde onaylamıştır. Böylelikle Türkçe anadil konuşucusunun aktarılmak istenen iletiyi yanlış anlamasına neden olmuştur.

Örnek 3:

AR1: Ve o bu şey yapıyor ee- Hindi- Hindistan(.)da ve onun ee (yolu) adın bilmiyor yani otel ee chain

TR4: Hmm sitesi mi var

AR1: *Evet (ama) unuttum*

TR4: Güzel

Öte yandan, sadece Türkçe anadil konuşucuları tarafından kullanılmış olan yorumlayıcı özet stratejisinin Örnek 4'te Türkçe anadil konuşucusu olan TR3 katılımcısı tarafından kullanılarak istenen iletiyi aktarmaya yardımcı olduğu görülmüştür.

Örnek 4:

BOS: Hemşire gibi aa ilaçlar veriyoruz ee çok dikkatli olmamız lazım aa aslında çok şeyler yapıyorlar yani böyle burada nasıl bilmiyorum ama Bosna'da aa doktordan daha fazla iş yapıyor

TR4: [Çünk-]

TR3: *[Doktor]dan daha fazla vakit çeviriyor[lar has]tayla*

BOS: [Evet]

BÖLÜM V

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Tartışma

Veri tabanını Dokuz Eylül Üniversitesi Dil Eğitimi Araştırma ve Uygulama Merkezinde 2019-2020 bahar döneminde B1 düzeyinde yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin, Dokuz Eylül Üniversitesinde lisans ve yüksek lisans eğitimi gören Türkçe anadil konuşucularıyla gerçekleştirdikleri karşılıklı konuşmaların oluşturduğu bu çalışmada, gerçekleştirilen iletişim stratejileri Celce-Murcia, Dörnyei ve Thurell (1995), Dörnyei ve Scott'ın (1997) çalışmalarından yola çıkılarak incelenmiştir. Çalışmanın veri tabanından elde edilen bulgular ışığında yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin, diğer öğrenciler ve Türkçe anadil konuşucularıyla yaptıkları karşılıklı konuşmalarda iletişim stratejilerinin önemli bir yer tuttuğu söylenebilmektedir.

Çalışmanın problem cümlelerine yanıt aramak amacıyla yapılandırılmamış görüşme tekniği ile elde edilen ve toplamda 1 saat 47 dakika 59 saniye süren video kayıtları, konuşma çözümlemesi yöntemiyle incelenmiştir. Bu inceleme sonucunda yabancı dil olarak Türkçe öğrenenler ve Türkçe anadil konuşucuları olmak üzere her iki katılımcı grubu tarafından gerçekleştirilen toplam 2017 adet iletişim stratejisi saptanmıştır. Saptanan iletişim stratejileri daha sonra ait oldukları iletişim stratejisi türlerine göre ve katılımcıların özelliklerine göre de incelenmiş ve son olarak yabancı dil olarak Türkçe öğrenenler ve Türkçe anadil konuşucularının iletişim stratejisi dağılımları karşılaştırılmıştır.

5.1.1. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenenlerde İletişim Stratejileri

Sadece yabancı dil olarak Türkçe öğrenen katılımcıların gerçekleştirdiği kullanımlar incelendiğinde toplamda 1465 adet iletişim stratejisi saptanmıştır. Bu iletişim stratejileri içerisinde en çok kullanılanların doldurma sözlerin kullanımı, mimik ve jestlerin kullanımı, geri çağırma, kendini tekrarlama ve başkasını tekrarlama stratejilerinin olduğu ortaya çıkmıştır. Benzer şekilde Smith'in (2003) çalışmasında da en çok rastlanan iletişim stratejisi doldurma sözlerin kullanımı olmuştur. Bu çalışmayla benzer sonuçlar gösteren diğer çalışmalar ise Rababah (2001), Genç (2007) ve Yakut (2013) tarafından yapılmış ve kendini tekrarlama stratejisinin yabancı dil öğrenenlerin en çok kullandıkları iletişim stratejileri arasında yer aldığı saptanmıştır. Öte yandan, Ćurković Kalebić (2007) Rodríguez Cervantes ve Roux Rodriguez (2012) ve Yakut (2013) yaptıkları çalışmalarında en fazla kullanılan

stratejinin düzenek kaydırma olduğunu ortaya koymuşlardır ve bu sonuçlar güncel çalışmanın sonuçlarıyla örtüşmemektedir. Bu sonuçlarda görülen farkın bu çalışmadaki katılımcıların farklı anadil konuşucularını kapsaması nedeniyle olduğu düşünülmektedir.

Bu konuda yapılmış diğer araştırmalar arasında yer alan Lafford'ın (2004) çalışmasında kendini onaylama stratejisi olurken Sunmaz Arslan'ın (2019) çalışmasında en çok kullanılan iletişim stratejisi yaklaşıklştırma olmuştur. Böylece, bu araştırmanın sonuçlarının bu iki çalışmanın sonuçlarıyla da örtüşmediğini söylemek mümkündür.

Bu çalışmada yabancı dil olarak Türkçe öğrenenler tarafından kullanılmayan tek iletişim stratejisi yorumlayıcı özet stratejisi olmuştur. Bu iletişim stratejisi karşılıklı konuşulan kişinin iletisinin genişletilmiş bir açıklamasını içerdiği için araştırmanın katılımcılarını oluşturan B1 düzeyindeki öğrencilerin konuşma becerilerinin bu stratejiyi kullanmak için henüz yeterli olmadıkları düşünülmektedir.

İletişim stratejisi türleri incelendiğinde oyalama ve zaman kazanma stratejilerinin en çok kullanılan iletişim stratejisi türü olduğu belirlenmiştir. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenler kazanım ve telafi stratejilerini oldukça sık bir şekilde kullanırken etkileşimsel stratejilerini orta sıklıkta kullanmışlardır. Öte yandan kendini denetleme stratejileri nadiren kullanılmıştır. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin en az kullandığı strateji türü ise kaçınma ve azaltma stratejileri olmuştur. Bu çalışmaya benzer olarak Gümüş'ün (2007) çalışmasında da en çok kullanılan iletişim stratejisi türü oyalama ve zaman kazanma olurken Houston'ın (2006) çalışmasındaki sonuçlar en az kullanılan stratejinin kaçınma ve azaltma stratejileri olduğunu göstermektedir. Böylelikle bu iki çalışmanın bu araştırmayla koşutluk gösterdiği söylenebilmektedir.

5.1.2. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenenlerin Kullandığı İletişim Stratejilerinde Cinsiyetin Etkisi

Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin gerçekleştirdikleri iletişim stratejileri katılımcıların cinsiyetine göre incelendiğinde erkek katılımcıların kadın katılımcılara göre daha çok iletişim stratejisi kullandığı görülmüştür. Erkek katılımcılar araştırma kapsamında belirlenen tüm iletişim stratejilerini kullanırken kadın katılımcılarda açıklştırma isteği, anlamayı denetleme, tekrarlama isteği ve sözyapım stratejilerinin kullanımına rastlanmamıştır. Erkek katılımcılar oyalama ve zaman kazanma stratejileri dışındaki bütün iletişim stratejisi türlerinde kadın katılımcılara göre daha yoğun kullanım göstermişlerdir. Bu verilerden yola çıkarak strateji kullanımının sıklık yönünden cinsiyete göre farklılaştığı ve erkeklerin

kadınlara göre daha fazla iletişim stratejisi kullandığı söylenebilmektedir. Bu sonuçlar kadınların erkeklerden daha fazla iletişim stratejisi kullanımı gerçekleştirdiğini ortaya koyan Yaman, Irgın ve Kavasoglu'nun (2013) çalışmasından farklılık göstermektedir. Yaman, Irgın ve Kavasoglu'na (2013) göre kadınların iletişim stratejilerini daha çok kullanma nedeni, sosyal etkinliklere daha açık olmaları ve iş birlikçi tutum sergilemeleridir. Ancak, bu çalışmada etkileşimsel strateji türlerinde de erkek katılımcıların kadın katılımcılara göre daha yoğun kullanım gösterdikleri ortaya konmuştur. Bununla birlikte, kadın katılımcıların etkileşimsel stratejiler türünde, sadece dolaylı yardım başvurusu ve doğrudan yardım başvurusu stratejilerinde erkek katılımcılardan daha fazla iletişim stratejisi gerçekleştirdiği görülmüştür. Bu verilere göre erkek katılımcıların iletişim kurdukları kişilerden yardım talep etmeyi kadınlara göre daha az tercih ettikleri sonucuna varılabilmektedir.

Öte yandan, bu çalışmada kadın katılımcılar ve erkek katılımcıların iletişim stratejisi kullanımlarında bazı benzerlikler de dikkat çekmektedir. Her iki katılımcı grubunun da en çok kullandığı iletişim stratejisi doldurma sözlerin kullanımı olmuştur. İletişim stratejisi türlerinden ise her iki grupta da en çok tercih edilen iletişim stratejisi türü oyalama ve zaman kazanma stratejileri olurken en az kullanılan iletişim stratejisi kaçınma ve azaltma stratejileri olarak belirlenmiştir. Wei'in (2011) çalışmasında ise erkeklerin kaçınma ve azaltma stratejilerini sıklıkla kullanmaya eğilimli olduğu söylenmektedir. Bu yönden bu iki çalışma birbirinden farklılık göstermektedir. Etkileşimsel stratejiler türünde bulunan, anlamadığını ifade etme stratejisi her iki grup tarafından da eşit dağılım gösteren tek iletişim stratejisi olmuştur. Bu veriler ışığında kadın ve erkek katılımcı gruplarının strateji seçimlerinde benzerlikler bulunduğunu söylemek mümkündür. Lai (2010) da kadın ve erkeklerin benzer iletişim stratejilerini kullandıklarını savunmaktadır. Bu yönüyle araştırma sonuçları Lai'nin (2010) sonuçlarıyla örtüşse bile, Lai'nin (2010) kadın ve erkeklerin iletişim stratejisi kullanımının sıklık yönünden de neredeyse eşit olduğu ifade etmesi, bu çalışmanın sonuçlarından farklılık göstermektedir.

5.1.3. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenenlerin Kullandığı İletişim Stratejilerinde Eğitim Düzeyinin Etkisi

Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin gerçekleştirdikleri iletişim stratejileri katılımcıların eğitim düzeyine göre incelendiğinde en çok iletişim stratejisi kullanımının yüksek lisans mezunu, en az kullanımın ise lise mezunu katılımcılar tarafından gerçekleştirildiği görülmektedir. Buna göre, eğitim düzeyi arttıkça iletişim stratejisi kullanımının da artış gösterdiği, bir diğer deyişle eğitim düzeyi ile iletişim stratejisi kullanımı

arasında doğru orantı olduğunu söylemek mümkündür. Öte yandan, lisans mezunu grubu bütün iletişim stratejilerini kullanırken lise mezunu ve yüksek lisans mezunu katılımcılar bazı iletişim stratejilerini hiç kullanmadıkları görülmüştür. Doldurma sözlerin kullanımı stratejisi, yüksek lisans mezunu grubu dışında tüm katılımcı gruplarında en çok kullanılan iletişim stratejisi olmuştur. Mimik ve jestlerin kullanımı stratejisinin dağılımı, eğitim düzeyi ile doğru orantılı bir dağılım gösterirken iletiyi eksiltme ya da konudan kaçınma stratejisinin ters orantılı bir dağılım sergilediği görülmüştür. Bu sonuçlar Yazıcı'nın (2018) çalışmasının bulgularıyla koşutluk göstermektedir. Diğer yandan iletiyi eksiltme ya da konudan kaçınma stratejileri bu çalışmada, Yazıcı'nın (2018) çalışmasının aksine ters orantılı bir dağılım sergilememektedir. Yapılan incelemeye göre bu iletişim stratejisinin kullanımında lisans mezunu katılımcılar en fazla kullanımı gerçekleştirirken lise mezunu katılımcılar en az kullanımı gerçekleştirmişlerdir.

İletişim stratejisi türleri incelendiğinde ise lisans mezunu katılımcılar dışındaki katılımcı gruplarının en çok kullandığı iletişim stratejisi türünün kazanım ve telafi stratejileri olduğu görülmüştür. Lise mezunu katılımcılar bütün iletişim stratejisi türlerinde en az kullanımı gerçekleştirmiştir. Oyalama ve zaman kazanma ile kaçınma ve azaltma stratejileri dışındaki bütün iletişim stratejisi türlerinde yüksek lisans mezunu grubu, lisans mezunu grubundan daha yoğun kullanım gerçekleştirmiştir. Etkileşimsel stratejiler türünde yer alan anlamadığını ifade etme stratejisi her üç grupta da eşit dağılım gösteren tek strateji olmuştur.

5.1.4. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenenlerin Kullandığı İletişim Stratejilerinde Türkçe Dışında Konuşulan Yabancı Dil Sayısının Etkisi

Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin gerçekleştirdikleri iletişim stratejileri, katılımcıların Türkçe dışında konuştuğu yabancı dil sayısına göre incelendiğinde en çok iletişim stratejisi kullanımı 1 dil, en az kullanımı ise 3 ve üzeri dil konuşan katılımcılarda görülmüştür. Bu verilere dayanarak konuşulan dil sayısı arttıkça kullanılan iletişim stratejilerinde azalma görüldüğü, bir diğer deyişle konuşulan dil sayısı ile iletişim stratejisi kullanımı arasında ters orantı olduğu söylenebilmektedir. İletiyi değiştirme stratejisinin kullanımının konuşulan yabancı dil sayısı ile ters orantılı olması Yazıcı'nın (2018) çalışmasının bulgularıyla benzerlik göstermektedir. Öte yandan, bu çalışmada mimik ve jestlerin kullanımı stratejisini en az uygulayanlar, 3 ve üzeri dil konuşan katılımcılar olmuştur. Ancak bunun tam aksine Yazıcı (2018), bu grubun mimik ve jestlerin kullanımı stratejilerini en çok kullandığını ifade etmiştir.

Bu çalışmanın sonuçlarına göre, üç grup içinde de en çok kullanılan strateji doldurma sözlerin kullanımı olmuştur. Türkçe dışında 1 yabancı dil konuşan katılımcılar, bütün iletişim stratejilerini kullanırken 2 yabancı dil konuşanlarda sözel strateji belirticileri, anlıyor gibi davranma ve sözyapım stratejilerinin kullanımına rastlanmamıştır. Bunun yanı sıra, 3 ve üzeri dil konuşanlar ise dolaylı yardım başvurusu, anlamayı denetleme ve sözyapım stratejilerini hiç kullanmamışlardır. Konuşucunun başka bir dilden bire bir çeviri yapmasıyla gerçekleştirilen bağımlı çeviri ya da aktarım stratejisinin en çok 3 ve üzeri yabancı dil konuşanlarda görülmesi dikkat çekicidir. Öte yandan düzenek kaydırma stratejisinin en yoğun kullanımına 1 yabancı dil konuşan katılımcılarda rastlanması beklenen sonucun aksi yöndedir.

İletişim stratejileri ait oldukları türe göre incelendiğinde ise oyalama ve zaman kazanma stratejilerinin, 2 yabancı dil konuşan katılımcılar dışında bütün katılımcı gruplarında en çok kullanılan iletişim stratejisi türü olduğu belirlenmiştir. Her üç grubun da en az kullandığı strateji ise kaçınma ve azaltma stratejileri olmuştur. Etkileşimsel stratejiler dışındaki bütün strateji türlerinde, en çok kullanım 1 yabancı dil konuşan katılımcılar tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu durumun, daha az sayıda yabancı dil konuşan katılımcıların, yabancı bir dilde etkileşimde bulunma konusunda daha az deneyim sahibi olmalarından kaynaklandığı düşünülmektedir.

5.1.5. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenenler ile Türkçe Anadil Konuşucularının Kullandığı İletişim Stratejilerinin Karşılaştırılması

Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenler ile Türkçe anadil konuşucularının kullandığı iletişim stratejileri karşılaştırılmıştır. Bu karşılaştırma sonucunda yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin, Türkçe anadil konuşucularından daha fazla iletişim stratejisi gerçekleştirdiği görülmüştür. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenler yorumlayıcı özet stratejisi dışında tüm iletişim stratejilerini gerçekleştirirken Türkçe anadil konuşucuları bağımlı çeviri ya da aktarım, anlıyor gibi yapma ve sözyapım olmak üzere üç iletişim stratejisini hiç kullanmamışlardır. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin en çok kullandığı iletişim stratejisi doldurma sözlerin kullanımı olurken Türkçe anadil konuşucuları en çok mimik ve jestlerin kullanımı stratejisini uygulamışlardır. Paribakht'ın (1985) çalışmasında ise yabancı dil öğrencilerinin anadil konuşucularına göre daha çok mimik kullanımına başvurdukları görülmüştür. Böylelikle, araştırmanın bulgularının bu çalışmadan farklılık gösterdiğini söylemek mümkündür. Her iki katılımcı grubunda da en çok kullanılan iletişim stratejileri arasında doldurma sözlerin kullanımı, mimik ve jestlerin kullanımı ve başkasını tekrarlama

stratejileri yer almaktadır. Bu açıdan grupların arasındaki iletişim stratejisi kullanımlarında benzerlik bulunduğu söylenebilmektedir.

Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenler ile Türkçe anadil konuşucuları kullandıkları iletişim strateji türleri açısından karşılaştırıldığında bazı farklılıklar ortaya çıkmaktadır. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenler en çok oyalama ve zaman kazanma stratejilerini kullanırken Türkçe anadil konuşucuları en çok kazanım ve telafi stratejilerini kullanmışlardır. Türkçe anadil konuşucuları etkileşimsel stratejiler ile kaçınma ve azaltma stratejilerinde yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerden daha yoğun kullanım gerçekleştirmişlerdir. Etkileşimsel stratejilerin Türkçe dışında 1 yabancı dil konuşan katılımcılarda da yabancı dil olarak Türkçe öğrenen katılımcılarda görüldüğü gibi daha az yoğunlukta kullanılması dikkat çekicidir. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenler ise oyalama ve zaman kazanma stratejilerinin tümünde en fazla kullanımı göstermişlerdir. Bu iki iletişim stratejisi türünün dağılımında belirgin bir fark görülmüştür.

Her iki katılımcı grubunda da benzer dağılım gösteren başkasını tekrarlama stratejisinin kullanımında farklılıklar görülmüştür. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenler bu stratejiyi çoğunlukla hedef dildeki eksikliklerini pekiştirmek ve uygun yapı ya da sözcüğünü öğrenmek amacıyla kullanırken Türkçe anadil konuşucuları bu stratejiyi daha çok bir sonraki iletisini planlamak için zaman kazanmak amacıyla ya da karşı tarafın iletisini anladıklarını göstermek amacıyla kullanmışlardır.

Hem yabancı dil olarak Türkçe öğrenenler hem de Türkçe anadil konuşucuları iletişim stratejilerinden sıklıkla yararlanmışlardır. Bu stratejiler çoğu zaman konuşmanın devamlılığını sağlamak ve eksiklikleri gidermek açısından iletişimi olumlu etkilemiştir. Ancak bazı durumlarda iletişim stratejilerinin karşı tarafın iletilmek isteneni yanlış anlamasına da yol açtığı görülmüştür. Wei (2011), benzer bir şekilde D1 temelli stratejilerin çoğunlukla yanlış anlamalara neden olduğu görüşündedir. Bu araştırmanın bulgularında da düzenek kaydırma stratejisi ve sadece yabancı dil olarak Türkçe öğrenenler tarafından kullanılan anlıyor gibi davranma stratejisinin kimi zaman yanlış anlaşılmalara neden olduğu görülmüştür. Öte yandan, sadece Türkçe anadil konuşucuları tarafından kullanılmış olan yorumlayıcı özet stratejisinin yanlış anlaşılmaları önlemekte yardımcı olduğu görülmüştür. Bu açıdan stratejilerin doğru kullanımının iletişimde ve dolaylı olarak öğrenmede başarıyı etkilediğini söylemek mümkündür.

5.2. Sonuç ve Öneriler

Bu çalışmada yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin iletişim stratejisi kullanım durumları, bu kullanımlarda cinsiyet, eğitim düzeyi ve konuşulan diğer yabancı dillerin etkisi incelenmiş ve daha sonra belirlenen dağılım Türkçe anadil konuşucularının kullandığı iletişim stratejileri dağılımlarıyla karşılaştırılmıştır. Elde edilen veriler sonucunda toplam 2017 iletişim stratejisi kullanımına rastlanmıştır. Bu stratejilerden 1465'si yabancı dil olarak Türkçe öğrenenler tarafından ve 552'si Türkçe anadil konuşucuları tarafından gerçekleştirilmiştir.

Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin karşılıklı konuşmalar içerisinde iletişimsel strateji kullanımına sıklıkla başvurduğu görülmüştür. En çok tercih edilen strateji doldurma sözlerin kullanımı olurken en çok kullanılan iletişim stratejisi türü oyalama ve zaman kazanma stratejileri olmuştur. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenler tarafından kullanılan stratejilerde cinsiyet değişkeninin etkisi incelendiğinde erkeklerin daha fazla iletişim stratejisi kullandığı, ancak kadınların ve erkeklerin en çok tercih ettiği stratejilerde benzerlik görüldüğü sonucuna varılmıştır.

Yapılan inceleme, yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin kullandığı iletişim stratejileri ile eğitim düzeyi değişkeni arasında doğru orantılı bir ilişki olduğunu ortaya çıkarmıştır. Bunun aksi şekilde, bu katılımcıların Türkçe dışında konuştukları yabancı dil sayısının iletişim stratejilerine etkisi incelendiğinde ise bu iki değişken arasında ters orantılı bir ilişki olduğu görülmüştür. İnceleme sonucunda doldurma sözlerin kullanımı yüksek lisans mezunu grubu dışında araştırmanın tüm değişkenlerinde en fazla kullanılan iletişim stratejisi olmuştur. İletişim stratejisi türlerinden oyalama ve zaman kazanma stratejileri ise Türkçe dışında 2 yabancı dil konuşanlar grubu dışında araştırmanın bütün gruplarında en çok kullanılan iletişim stratejisi türü olmuştur.

Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin gerçekleştirdiği iletişim stratejisi kullanımları, Türkçe anadil konuşucuların gerçekleştirdiği iletişim stratejisi dağılımlarıyla karşılaştırıldığında ise yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin daha fazla iletişim stratejisi kullandığı, ancak bunlardan bazılarının yanlış anlaşılmaya neden olduğu görülmüştür. Buna rağmen hem yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin kullandığı stratejiler hem de Türkçe anadil konuşucularının kullandığı stratejiler bu iki grup arasında gerçekleştirilen iletişimin sürekliliğine ve ortaya çıkan aksaklıkların giderilmesine katkıda bulunmuştur.

Bu araştırmanın bulgularından elde edilen sonuçlar ve alanyazında yer alan diğer çalışmalardan yola çıkarak yapılan tartışmalar ışığında, yabancı dil öğrenenlerde stratejik edinç konusunda ileride yapılacak benzer çalışmalara yönelik bazı önerilerde bulunulmuştur.

Bu çalışma sınırlılıklar bölümünde belirtildiği gibi 7'si yabancı dil olarak Türkçe öğrenen, 4'ü Türkçe anadil konuşucusu olmak üzere toplam 11 katılımcı ile gerçekleştirilmiştir. İleride yapılacak olan araştırmalarda daha fazla katılımcı ile çalışarak daha kapsamlı sonuçlara varılabileceği öngörülmektedir. Bu çalışma sınırlı bir örneklem üzerinde gerçekleştirilebilmiştir. Stratejik edincin incelendiği bu çalışma sadece iletişim stratejileri ile sınırlandırılmıştır. Bu konuda yapılacak olan ileri çalışmalarda öğrenme stratejilerinin de araştırmaya dâhil edilmesinin alana katkıda bulunacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın katılımcı sayısının az olması ve katılımcıların yakın yaş grubu içinde olması nedeniyle bu çalışmada iletişim stratejilerinin farklı yaş gruplarındaki kullanımının incelenmesi mümkün olmamıştır. Daha sonra yapılacak çalışmalarda iletişim stratejileri ile yaş değişkeninin incelenmesi önerilebilir.

Bu çalışmada yer alan yabancı dil olarak Türkçe öğrenen tüm katılımcılar B1 düzeyinde Türkçe öğretimi görmektedir. Farklı dil düzeylerinden katılımcılarla yapılacak olan çalışmalarla iletişimsel strateji ile dil düzeyi arasında nasıl bir ilişki olduğu ortaya koyulabilir ve bu veriler Türkçe anadil konuşucularının kullanımlarıyla da karşılaştırılarak strateji kullanımının dil yeterliğinin bir göstergesi olup olmadığı konusunda tartışılabilir.

Bu çalışmada yer alan bütün yabancı dil olarak Türkçe öğrenen katılımcılar Türkiye'de eğitim almaktadırlar. İleride yapılacak çalışmalarda yurt dışında yabancı dil olarak Türkçe öğretimi gören katılımcılara yer verilebilir ve elde edilen veriler, bu çalışma da dâhil olmak üzere, Türkiye'de yabancı dil olarak Türkçe öğretimi gören katılımcılardan elde edilen verilerle karşılaştırmalı olarak incelenebilir. Böyle bir karşılaştırmanın sonucunda aynı anadili ya da ortak bir başka dili paylaşan öğrencilerin daha fazla olması nedeniyle farklı sonuçların ortaya çıkabileceği öngörülmektedir.

Bu çalışma veri toplama yöntemi olarak konuşma çözümlemesi yöntemini benimsemiştir. Bunun bir getirisi olarak iletişimsel strateji kullanımı sadece konuşma becerisinde görülen kullanımlar ile sınırlandırılmıştır. İleride yapılacak çalışmalar dinleme, okuma ve yazma gibi dil öğreniminin diğer becerileri üzerinde inceleme yaparak bu verileri karşılaştırılabilir.

Bu çalışmada yapılandırılmamış karşılıklı doğal konuşma incelenmiştir. İleride yapılacak çalışmalarda sınıf, iş ortamı, alışveriş gibi farklı bağlamlar incelenerek alanyazına katkıda bulunulabilir.

İletişim stratejilerinin yabancı dil öğrenimine etkisi sadece yabancı dil öğrencilerle sınırlı değildir. Yabancı dil olarak Türkçe öğrencilerinin kullandığı iletişim stratejileri ve bu stratejilerin farkındalığı üzerine yapılacak çalışmaların alanyazına katkıda bulabileceği düşünülmektedir.

Son olarak, bu çalışmadan elde edilen sonuçların yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında materyal geliştirilmesine destek olacağı düşünülmektedir. Ayrıca, bu iletişim stratejilerinin yabancı dil olarak Türkçe öğrenenler tarafından nasıl daha etkili bir şekilde kullanılacağına yönelik ders izlenceleri oluşturularak öğrencilerin iletişimsel becerilerinin geliştirilmesine yardımcı olacağı düşünülmektedir. Böylelikle, iletişim stratejilerinin yanlış anlaşılmalara yol açacak şekilde kullanılması yerine, iletişimde görülen aksaklıkların giderilmesine katkı sağlayacak şekilde kullanılması artırılabilir.

KAYNAKÇA

Bachman, L. F. (1995). *Fundamental considerations in language testing*. Oxford: Oxford University Press.

Bachman, L. F. ve Palmer, A. S. (1996). *Language testing in practice: Designing and developing useful language tests*. Oxford: Oxford University Press.

Bialystok, E. (1990). *Communication strategies: A psychological analysis of second-language use*. Oxford: Basil Blackwell.

Björkman, B. (2014). An analysis of polyadic English as a lingua franca (ELF) speech: a communicative strategies framework. *Journal of Pragmatics*, 66, 122-138. doi: 10.1016/j.pragma.2014.03.001

Blum, S. ve Levenston, E. A. (1978). Universal of lexical simplification. *Language Learning*, 28(2), 399-415. doi: 10.1111/j.1467-1770.1978.tb00143.x

Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2016). *Bilimsel araştırma yöntemleri*, Ankara: Pegem Akademi.

Canale, M. ve Swain, M. (1980). Theoretical bases of communicative approaches to second language teaching and testing. *Applied Linguistics*, 1(1), 1-47. doi: 10.1093/applin/I.1.1

Canale, M. (2013). From communicative competence to communicative language pedagogy. J. C. Richards ve R. W. Schmidt (Ed.), *Language and communication içinde*. (s. 1-27). New York: Routledge.

Celce-Murcia, M. (2008). Rethinking the role of communicative competence in language teaching. E. A. Soler ve M.P.S. Jordà (Ed.), *Intercultural language use and language learning içinde*. (s. 41-57). California: Springer.

Celce-Murcia, M., Dörnyei, Z. ve Thurrell, S. (1995). Communicative competence: a pedagogically motivated model with content specifications. *Applied Linguistics*, 6(2), 5-35. Erişim adresi: <https://escholarship.org/uc/item/2928w4zj>

Chomsky, N. (1965). *Aspects of the theory of syntax*. Massachusetts: The M.I.T. Press.

Cohen, A. D. (1998). *Strategies in learning and using a second language*. Harlow: Longman.

Cook, G. (2003). *Applied linguistics*. Oxford: Oxford University Press.

Čurković Kalebić, S. (2007). On the use of compensatory strategies in learner interlanguage. J. Horváth ve M. Nikolov (Ed.), *Empirical studies in English applied linguistics* içinde. (s. 69-279). Pécs: Lingua Franca Csoport. Erişim adresi: <http://mek.oszk.hu/07500/07557/07557.pdf>

Demirel, Ö. (2009). *Diller için Avrupa ortak başvuru metni: Öğrenme - öğretme - değerlendirme*. Ankara: T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı yayınları.

Dörnyei, Z. (1995). On the teachability of communication strategies. *TESOL Quarterly*, 29(1), 55-85. doi: 10.2307/3587805

Dörnyei, Z. (2007). *Applied linguistics*. Cambridge: Cambridge University Press.

Dörnyei, Z. ve Scott, M. L. (1997). Communication strategies in a second language: definitions and taxonomies. *Language Learning*, 47(1), 173-210. doi: 10.1111/0023-8333.51997005

Dörnyei, Z. ve Thurrell S. (1991). Strategic competence and how to teach it. *ELT Journal*, 73(1), 16-23. doi: 10.1093/elt/45.1.16

Du Bois, J. W. (2006). *Comparison of transcription symbols*. Erişim adresi (6 Ekim 2020): <http://transcription.projects.linguistics.ucsb.edu/A04comparison.pdf>

Ekiz, D. (2013). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.

Elyıldırım, S. (2017). Avoidance strategy in foreign language production. *Journal of Süleyman Demirel University Institute of Social Sciences*. 3(28), 231-242. Erişim adresi: <http://sbedergi.sdu.edu.tr/assets/uploads/sites/343/files/28-sayi-yazi12-12112017.pdf>

Fidan, Ö. (2016). Türkçenin yabancı/ikinci dil olarak öğretimi: Konuşma. F. Yıldırım ve B. Tüfekçioğlu (Ed.), *Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi: Kuramlar - yöntemler - beceriler - uygulamalar* içinde. Ankara: Pegem Akademi.

Færch, C. ve Kasper, G. (1980). Processes and strategies in foreign language learning and communication. *Interlanguage Studies Bulletin*, 5(1), 47-118.

Genç, B. (2007). *An analysis of communication strategies employed by Turkish-speakers of English language teaching* (Yayımlanmamış doktora tezi). Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.

Graham, S. (1997). *Effective language learning*. Clevedon: Multilingual Matters.

Gumperz, J. J. (1970). *Sociolinguistics and communication in small groups* (Rapor No. WP-33). Berkeley: University of California. Erişim adresi: <https://eric.ed.gov/?id=ED042171>

Gümüş, P. (2007). *A study into the impact of language proficiency on the use of communication strategies by high school students*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Çanakkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.

Houston, T. (2006). Communication strategies in the foreign language classroom. *Applied Language Learning*, 16(1), 65-82. Erişim adresi: <https://eric.ed.gov/?id=EJ1069325>

Hymes, D. H. (1972). On communicative competence. J. B. Pride ve J. Holmes (Ed.), *Sociolinguistics: Selected reading* içinde (s.269-293). Harmondsworth: Penguin.

İmer, K., Kocaman, A. ve Özsoy, A. S. (2011). *Dilbilim sözlüğü*. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi.

Karasar, N. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

Kasper, G. ve Kellerman, E. (1997). *Communication strategies: psycholinguistic and sociolinguistic perspectives*. London: Longman.

Kıran, Z. (2016). Yapısalci dilbilim ve dil öğretimi. E. Seçkin ve İ. Onursal Ayırır (Ed.), *Dil bilimleri ve dil öğretimi içinde*. Ankara: Seçkin.

Kıran, Z. ve Eziler Kıran, A. (2013). *Dilbilime giriş*. Ankara: Seçkin.

Kocaman Gürata, E. (2017). Karşılıklı konuşma stratejilerinin öğretiminin öğrencilerin konuşma becerisi gelişimine etkisi. *Hacettepe Üniversitesi Yabancı Dil Olarak Türkçe Araştırmaları Dergisi*, Yaz (3), 77-95. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/huydotad/issue/37786/436242>

Krashen, D. S. (1982). *Principles and practice in second language acquisition*. Oxford: Pergamon Press.

Lafford, B. A. (2004). The effect of the context of learning on the use of communication strategies by learners of spanish as a second language. *Studies in Second Language Acquisition*, 26(02), 201-225. doi: 10.1017/S0272263104262039

Lai, H. (2010). Gender effect on the use of CSs. *English Language Teaching*, 3(4), 28-32. doi: 10.5539/elt.v3n4p28

Paribakht, T. (1985). Strategic competence and language proficiency. *Applied Linguistics*, 6(2), 132-146. doi: 10.1093/applin/6.2.132

Poulisse, N. (1997). Compensatory strategies and the principles of clarity and economy. G. Kasper ve E. Kellerman (Ed.), *Communication strategies: psycholinguistic and sociolinguistic perspectives* içinde. (s. 15-30). London: Longman.

Poulisse, N., Bongaerts, T. ve Kellerman, E. (1984). On the use of compensatory strategies in second language performance. *Interlanguage Studies Bulletin*, 8(1), 70-105. Erişim adresi: <https://www.jstor.org/stable/43135302>

Rababah, G. A. (2001). *An investigation into the strategic competence of Arab learners of English at Jordanian universities* (Doktora tezi). ProQuest Dissertations and Theses veri tabanından eriřildi (UMI No. U142784).

Rifat, M. (2005). *XX. yüzyılda dilbilim ve göstergebilim kuramları*. İstanbul: YKY.

Rodríguez Cervantes, C. A. ve Roux Rodriguez, R. (2012). The use of communication strategies in the beginner EFL classroom. *Gist Education and Learning Research Journal*, 6, (111-128). Erişim adresi: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1062702.pdf>

Rosas Maldonado, M. (2016). Communication strategies used by different level L2 English learners in oral interaction. *Revista Signos Estudios de Lingüística*, 49(90), 71-93. doi: 10.4067/S0718-09342016000100004

Rubin, J. (1987). *Learner strategies in language learning*. Hertfordshire: Prentice Hall International Ltd.

Saville-Troike, M. (2003). *The ethnography of communication*. Oxford: Blackwell Publishing Ltd.

Sharwood Smith, M. (1979). Strategies, language transfer and the simulation of the second language learner's mental operations. *Language Learning*, 29(2), 345-361. doi: 10.1111/j.1467-1770.1979.tb01074.x

Skehan, P. (1995). Analysability, accessibility, and ability for use. G. Cook ve B. Seidhofer (Ed.), *Principle & practice in applied linguistics* içinde. (sf: 91-196). Oxford: Oxford University Press.

Skehan, P. (1998). *A cognitive approach to language learning*. Oxford: Oxford University Press.

Smith, B. (2003). The use of communication strategies in computer-mediated communication. *System*, 31(1), 29-53. doi: 10.1016/S0346-251X(02)00072-6

Sunmaz Arslan, D. (2019). *An investigation over the personality traits and the use of communication strategies in EFL context* (Yüksek lisans tezi). Erişim adresi: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>

TELC, (2013). *Diller için Avrupa ortak öneriler çerçevesi: Öğrenim, öğretim ve değerlendirme*. Frankfurt: TELC GmbH.

Tarone, E. (1980). Communication strategies, foreigner talk, and repair in interlanguage. *Language Learning*, 30(2), 417-431. doi: 10.1111/j.1467-1770.1980.tb00326.x

Tarone, E. (1981). Some thoughts on the notion of communication strategy. *TESOL Quarterly*, 15(3), 285-295. doi: 10.2307/3586754.

Tarone, E. (1983). Teaching strategic competence in the foreign language classroom. *Language Learning*, 4, 121-130. Erişim adresi: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED278234.pdf>

Uzdu Yıldız, F. (2017). Yabancı dil olarak Türkçede kalıp söz edinci. *International Journal of Language Academy*, 5(2), 129-149. doi: 10.18033/ijla.3554

Vardar, B. (2001). *Dilbilimin temel kavram ve ilkeleri*. İstanbul: Multilingual.

Vardar, B. (2002). *Açıklamalı dilbilim terimleri sözlüğü*. İstanbul: Multilingual.

Wei, L. (2011). *Communicative strategies in second language acquisition: A study of Chinese English learners' attitude and reported frequency of communicative strategies*. Erişim adresi: <http://www.essays.se/essay/8a4ee7c802/>

Yakut, İ. (2013). *Interlingual development of Turkish adult learners of English: L1 vs. L2-Based Communication Strategy Use* (Yüksek lisans tezi). Erişim adresi: <http://libratez.cu.edu.tr/tezler/>

Yaman, Ş., Irgın, P. ve Kavasoğlu, M. (2013). Communication strategies: implications for EFL university students. *Journal of Educational Sciences Research*, 3(2), 255-268. doi: 10.12973/jesr.2013.3213a

Yazıcı, M. H. (2018). *Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin sözlü iletişim stratejileri: konuşma becerisi* (Yüksek lisans tezi). Erişim adresi: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>

Yule, G. ve Tarone, E. (1997). Investigating communication strategies in L2 reference: pros and cons. G. Kasper ve E. Kellerman (Ed.), *Communication strategies: psycholinguistic and sociolinguistic perspectives* içinde. (s. 15-30). London: Longman.

EKLER

EK 1.

ÖĞRENCİNİN AKADEMİK ÖZGEÇMİŞİ

Kişisel Bilgiler			
Adı ve Soyadı	Bilgesu GÖRÜM		
E-postası/Web Sayfası			
Bildiği Yabancı Diller	İngilizce, Almanca		
Uzmanlık Alanı	Dilbilim, Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi		
Öğrenim Bilgileri			
	Üniversite	Bölüm	Yıl
Lisans	Dokuz Eylül Üniversitesi	Dilbilim	2013-2017
Yüksek Lisans	Dokuz Eylül Üniversitesi	Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi	2017-2020
Tez Başlığı	Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenenlerde Stratejik Edinç		
Tez Danışmanı	Dr. Öğr. Üyesi Funda UZDU YILDIZ		
Akademik Eserler			
Alanıyla İlgili Bilimsel Kuruluşlara Üyelikler			
Alanıyla İlgili Aldığı Ödüller			

EK 2. Çeviriyazı İşaretleri

Duraksama

Kısa süreli duraksama (.)

Araya girme nedeniyle duraksama =

Bürünsel uzunluk :

Diziliş

Üst üste binme []

Akıcılıkta bozukluk

Kesik sözcük söz-

Sesler

Soluk alma .hhh

Soluk verme hhh

Dil şaklatma .t

Gülme heh

Sözcük içinde gülme sözcü(h)k

Gırtlaksıllaşmış sözcük sözcghük

Üstyazım

Anlaşılmayan sözcük ()

Belirsiz sözcük (sözcük)

Yorum ((sözcükler))

Katılım

Konuşucu Ayşe:

Tanımlanamayan konuşucu ():

Belirsiz konuşucu (Ayşe):

EK 3. Çeviriyazı 1

TR2: .hhh
 AMH: [heh]
 TR2: [heh]
 BOS: [heh] ((eliyle yüzünü kapatıyor))
 TR4: [heh]
 (AR1): [heh]
 BOS: Ben vazgeçtim ya:(h)
 TR2: Hayır hayır gerçekten [kas- hayır] ((elini iki yana sallıyor))
 BOS: [heh]
 TR2: Gerçekten kasılacak bi şey yok sadece sohbet (edicez [hepimiz]) tamam mı bu kadar
 BOS: [Tamam]
 (AR1): (Hım)
 TR3: E önce bi tanışalım o zaman [isim]lerinizi öğrenelim
 AMH: [Evet]
 TR2: Hı hım ((başını yukarı aşağı sallıyor))
 BOS: ((Başıyla AMH konuşucusunu gösteriyor))
 AMH: ((Elleriyle BOS konuşucusunu gösteriyor))
 BOS: heh ((eliyle AMH konuşucusunu gösteriyor ve yukarı bakıyor)) ee benim adım ((adını söylüyor))
 TR2: ((Tekrar [ediyor]))
 TR3: [((Tekrar) ediyor))
 BOS: ((Düzeltiliyor))
 TR2: [((Tekrar ediyor))]
 TR3: [((Tekrar ediyor))]
 TR4: [((Tekrar ediyor))]
 BOS: Evet ((başını aşağı eğiyor)) heh
 TR4: Nerelisin ((BOS konuşucusunun adını söylüyor))
 BOS: Bosna
 TR4: Bosna
 TR2: [Hım:]
 BOS: [Boşnak]
 TR4: Boş[nak]
 AMH: [heh]
 TR2: [heh]
 TR4: Türkçeyi o zaman daha rahat (.) öğrenmişsindir
 BOS: A(h)slında değil heh
 TR4: Yaa heh
 BOS: Başka aa başka dil ee (.) ((D konuşucusuna dönüyor ve eliyle ağzını kapatıp soruyor)):
 some
 TR4: Bazı
 TR1: Bazı
 BOS: Ba[zı evet heh]
 AMH: [heh]
 TR4: heh
 AMH: .hhh
 BOS: .hhh aa bazı sözcükler aynı ama: dilbilgisi çok zor benim için yani
 TR4: Hmm ee Boşnakça Slav dillerindeydi dimi
 BOS: ((Başını yana çevirip anlamadığını gösteriyor))
 TR4: Slav
 BOS: Slav ne demek
 TR4: Eee (.) dil ailesi olarak (.)
 BOS: ((Gözlerini sol tarafa çeviriyor başını yana doğru sallıyor ve gülümsüyor))
 AMH: Language family
 BOS: [Yeah] evet heh

TR4: [Eee]
 BOS: Evet heh
 TR4: Dimi [heh]
 AMH: [heh]
 (AR1): [heh]
 BOS: .hhh
 TR4: .hhh
 TR1: Sen kaç şeker istiyosun
 TR4: Şeker [istiyo musun]
 AMH: [Aaa [şeker] ((parmaklarıyla gösteriyor)) iki tane (olsun)
 TR1: [()]
 TR1: Tamam
 TR2: Senin adın ne
 AMH: Aaa benim adım ((adını söylüyor)) Etiyopya'dan geliyorum ((başını iki yana eğiyor))
 TR2: ((gülümsüyor))
 AMH: heh
 TR4: Bu kadar
 TR2: [heh]
 AMH: [heh]
 TR4: [heh]
 AR1: Benim adım ((adını söylüyor)) Suriyelim
 TR2: Hı [hım]
 AR1: [Ben] yüks- yüksek lisans ee okuyceğim
 TR2: Hı hım
 AR1: Ee Türkçe bittikten sonra (.) inşallah
 TR4: N- hangi alanda
 AR1: Ee com- e- bilgisayar mühendislik heh
 TR4: heh .hhh şu an mü[hendis misin]
 AR1: [biz ve] ben ve ((AMH)) aynı bölümde
 TR4: Hı hı
 AR1: Okuyca- okuycağınız (.)
 TR2: [Hmm]
 TR4: [Güzel]
 BOS: Şanslı insanlar
 TR4: Sen ne okıycaksın
 BOS: Hemşirelik
 TR4: Aa [çok] güzel
 TR2: [Yaa]
 BOS: Yalnız heh
 TR4: [heh]
 TR2: [heh]
 AMH: [heh]
 TR2: Çok güzel (.) benim adım da ((adını söylüyor))
 AMH: ((Tekrar edip doğrulamasını bekliyor))
 TR2: ((Adını tekrar ediyor))
 AMH: [((Tekrar ediyor))]
 (TR4): [((Tekrar ediyor))]
 TR2: Evet
 AMH: Aa sınıfımızda gördüm seni gördüm [()]
 TR2: [heh] [evet]
 AR1: [Evet]
 AMH: (Evet)
 TR1: O da öğrenmen olucak işte şimdiki öğretmenleriniz gibi
 AMH: Aaa
 BOS: [Hım]
 TR2: [Yük]sek lisans yapıyorum yani
 AMH: Hı hı

TR2: Hı hım

TR1: Evet

AMH: Ne alanında

TR4: [heh]

TR2: [Yaban]cı dil olarak Türkçe (.)

AMH: Hı hı ((başını yukarı aşağı sallıyor))

TR2: 'de yüksek lisans yapıyorum

BOS: ((Başını yukarı aşağı sallıyor)) (Güzel)

TR3: [Ben] de

BOS: [Siz] ((TR3 konuşucusunu eliyle gösteriyor))

TR3: Ay[nı şekil]de heh

BOS: [heh]

TR3: ((Adını söylüyor)) benim de adım

BOS: [((Adını tekrar] ediyor))

AMH: [Hı hı]

BOS: Güzel

TR3: ((Başını yukarı aşağı sallıyor)) ben de aynı bölümdeyim

AMH: ((Başını yukarı aşağı sallıyor ve eliyle TR1 konuşucusunu gösteriyor))

TR1: Bi insan kendini nasıl tanıtmalı diyince (.) ee ben şimdi çok tanışan konuşan birisiyim (.) farklı ülkelerden insanlarla (bence) kendini şöyle tanıtmalı bu benim research'üm benim adım ((adını söylüyor)) Manisalıyım İzmir'de yaşıyorum yaklaşık on yıldır (.) İstanbul'da Giresun'da Manisa'da da yaşadım (.) ee Dokuz Eylül'de Amerikan Kültürü ve Edebiyatı bölümünde okuyorum ikinci sınıfım (.) ilgi alanlarını da söylemeli bence kişi o ortak paydayı bilmeli başka kişilerle ne işte girişimcilik (.) İngilizcesi Entrepreneur- (.) ship ee diziler filimler işte psikoloji sosyoloji (.) ve işte nasıl başarılı olunur konusunda okuyup öğrenmeye çalışıyorum olabildiğince farklı tecrübeler edinmeye çalışıyorum bu farklı tecrübelerle insan kendini tanıyo nerde daha iyi olduğunu anlıyo (.) o yöne doğru gidiyo ((iki işaret parmağıyla TR2 konuşucusunu gösteriyor)) haksız mıyım

TR2: Haklısın heh

TR4: [heh]

BOS: [heh]

(AMH): [heh]

TR1: ((İki işaret parmağıyla AR1 konuşucusunu gösteriyor)) sence başarılı nasıl olunur (.) yani

AR1: [Hayatimizde=]

TR1: [Kendi hang-] hı hı hangi mesleğe uygun olduğunu insan nası anlar

AR1: A bi- bir e mesl- sadece bir yok e sen ne istiyorsun ne seviyorsun bu- bu şekilde-

TR1: Ben şimdi nasıl ne seviceymi nasıl anlıycam doktor mu asker mi mühendis mi

AR1: Evet e önemli değil- e- farklı farklı insanlardan farklı fikirde var yani mesela ben eskiden ee doktor e- olmak isti- istiyordum ama (yani) bilgisayar mühendisliği ee okudum ve çok seviyordum e şimdi doktor olmak istimiyor ama yani ben e nasıl söylüyor yani eski zamanda ben şimdi eski zamanda bu mesle- seçiyo- seçi- seçiyor

TR1: Evet

AR1: Evet yani mesela o hemşiredeki e seviyor

TR1: Evet

AR1: Ve hemşirede çok başarılı oluyor çünkü o seviyor

BOS: Hmm

TR1: Bilgisayarı neden seçtin bilgisayarları sevdiğin için mi-

AR1: E- ee ben sevme- ee seçmedim benim e puanım (.)

TR1: Evet

(TR4): heh

AR1: O şekilde yani benim ben (.)

(AMH): ((Öksürüyor))

AR1: Ee on ikinci sınıfta (.)

BOS: Evet

AR1: Ee yirmi e iki yüz e yirmi aldım (.) bu puanım nasıl neye sınıf- e- okumak ee mümkün

TR1: Evet

AR1: Birinci ee-

TR1: Puanına göre en iyi [yer bu] muydu

AR1: [Evet]

(TR4): Hmm

AR1: Evet puan göre benim göre [değil]

TR1: [He] (.) tamam puanın en yüksek seviyede olsaydı ne olmak isterdin

AR1: B- ne

TR1: Puanın ((sağ eliyle yükseklik gösteriyor)) çok yüksek olsaydı ne olmak isterdin doktor mu

AR1: Doktor

TR1: He (.) [(Doktor-)]

AR1: [Ama çok yüksek] olmadım

TR1: Anladım

AR1: Çün - bu nedenle ben bilgisayar mühendislik e- okudum

TR1: Evet

AR1: Ama sonra ben çok sevdim ve çok bence çok ee başarılıydım

TR1: Hı hım

AR1: Ama benim mesela arkadaşlarım ee o yani aynı sınıfta okudum ve o bilgisayar mühendisli ee sivmedim

TR1: Hmm

AR1: Sivmedi ee bu- bu yüzden ee onlar başarılı (.) olmadı

TR2: Hmm

TR1: Ama sen hem seviyosun=

AR1: Evet ben ben seviyorum bu neden- bu nedenle e başarılı [oldum]

TR1: [Bence] bence daha iyi çünkü=

TR2: Peki=

TR1: (Büyütebilir) daha hızlı zengin olabilirsin

AR1: Evet

TR2: ((Yüzünü AMH konuşucusuna çeviriyor)) peki sen seviyo musun bilgisayar mühendisliğini

AMH: Mmm

BOS: heh

AMH: Seviyordum heh

TR2: heh

AMH: Ama şimdi başka meslek aa denemek istiyorum çünkü aa ben bir şey ile aa memnun olmuyorum

TR2: Hmm

TR4: heh

AMH: O yüzden başka bir aa meslek denemek istiyorum ama ee şimdi aa=

TR1: Ne yapacağını bilmiyorsun (.) hangisini seçtiğin=

AMH: Tabii ki okuycam heh ama aa başka fırsat olsaydım

TR1: Hmm

AMH: Aa başka bir şey oku- okumak istiyorum

TR1: İşte dediğim gibi o sorun ne ol- nerde olmak istediğini bulması insanın o da tecrübeyle (.) gerçekleştiriyö (.)=

AMH: Mesela ben ee lisedeyken annem doktor o- aa olduğumu istedi ben bilgisayar (.) aa ile ilgili bir şey okumak istiyordum

TR1: Hı hım

AMH: O yüzden aa bilgisayar mühendislik okudum (.) ama şimdi aa (.) beklediğim kadar olmadı (.) o yüzden (.)=

TR1: Önü açık değil mi (.) bilgisayar mühendislerinin bilişim=

AMH: Aa başarılıyım

TR1: Ama

AMH: Ee üni- ee üniversit- ee e- lisans okuy- okurdurken

TR1: Hmm

AMH: Başarılıydım (.) inşallah şi(h)mdi de başarılı olacam ama sadece inte- ee- ihtiyaç (.) aa (.) e ihtiyaç aa etkini- e- etki- aa () (.) aa içi- iç- aa sad- sadece ihtiyaç yetmez (.) e yani aa mesela istediğin bir şey okudun ama memnun ol- olmayabilirsin o yüzden

TR1: Evet

AMH: [(Evet)]
 TR1: [İyi tar]afından bakınca hiç (.) zengin doktor tanıyo musunuz yok ama bilgisayar mühendisleri var yazılım [()] zengin yapıyo
 AMH: [heh]
 TR3: Zengin doktorlar da(h) var canım çok
 AMH: Evet
 TR1: Ama dün[yaca ünlü () Elon Musk Bill Gates]
 TR3: [Kendi özel (.) kliniklerini açan]
 TR1: Bunlar bilişimle
 AMH: Onlar aa
 (AR1): [(Daha az)]
 AMH: [Aa a] bence ee onlar aa bilgisayar mühendis- mühendisleri mühendisler değiller onlar aa business aa insanl-
 TR1: Onlar[entre]preneur
 AMH: [Evet]
 AR1: [Evet]
 AMH: [Evet]
 TR1: Ben de entrepreneur olucam ben de zengin olucam o [yüzden]
 AMH: [Evet]
 TR1: Peki ((işaret parmağıyla AMH konuşucusunu gösteriyor)) yazılım fikrin var mı projen var mı
 AMH: Aa ee evet bilgisayar mühendislik e ile ilgili bir şeyi aa yapmaya başladım aa şimdi aa- aa bira(h)z va(h)zgeçtim
 TR1: Hmm
 AMH: Çünkü aa biraz aa para aa [istiyor] o proje
 TR4: [heh]
 TR1: Evet
 AMH: Aa o proje aa çiflik aa şiflik (bay-) çiflik ve bilgisayar mühendislik ee beraber mmm yük ş- aa ye- aa- in- iyi bir yemek aa ((eliyle sözcüğü bulmak istediğini gösteriyor)) öğretmek için
 TR1: Hmm
 AMH: Nasıl kullanabilirsin diye bir proje aa projedi aa ee a biraz [(finans almak)]
 TR1: [()]
 AMH: Ee almam lazım ve
 TR1: Evet
 AMH: Finans aa
 TR1: Destek lazım
 AMH: Evet
 TR1: İşte bu da bi girişimcilik bi gün iyi yap- sunarsan kanıtlarsan bu iş tutar bundan para var diye o zaman melek yatırımcı yatırımcı bulabilirsin
 AMH: Evet
 TR1: Bu da tecrübeyle olucak tabii ki hata yapa yapa
 TR2: ((BOS konuşucusuna bakıyor)) sen
 BOS: heh
 TR4: heh
 BOS: Ben bu konuda şanslıyım çünkü çocukken aa ben doktor olmak istedim
 TR2: Hı hım
 BOS: Ve bu yüzden Bosna'da ee tıp lisede gittim siz [sağlık lise] söylüyorsunuz
 TR2: [Hı hım]
 BOS: Aa ve biz ee hastanede pratik aa günler vardı (.) o zaman ben aa gördüm ben aslında doktor olmak istemiyorum hemşire olmak istiyorum çünkü hemşire aa çok şey e- şeyler yapıyor aa hasta insanlar için (.) ee ve bu yüzden şimdi burdayım ve bu okuyorum ((başını yukarı aşağı sallıyor))
 TR2: Evet sen şanslısın heh
 BOS: heh [evet]
 AMH: [heh]
 TR3: Hemşireler doktordan daha fazla şey mi yapıyo hastalar [için]
 BOS: [Evet] ((başını yukarı aşağı sallıyor))
 TR3: Hmm (.) ne gibi

BOS: heh ben sadece B1'im heh

TR2: [heh]

AMH: [heh]

TR4: [heh]

(TR3): [heh]

(AR1): [heh]

BOS: Aa (.) .t (.) hmm .t nasıl söyliyecem bilmiyorum ama her zaman aa onun (.) yanında

TR2: [Hmm] ((başını yukarı aşağı sallıyor))

(TR3): [Hmm]

BOS: Aa kalmakla kalma- [kalmam] lazım

TR2: [Hı hım] ((başını yukarı aşağı sallıyor))

BOS: Hemşire gibi aa ilaçlar veriyoruz ee çok dikkatli olmamız lazım aa aslında çok şeyler yapıyorlar yani böylen burada nasıl bilmiyorum ama Bosna'da aa doktordan daha fazla iş yapıyor

TR4: [Çünk-]

TR3: [Doktor]dan daha fazla vakit çeviriyor[lar has]tayla

BOS: [Evet]

(AMH): Evet evet

AR1: Yani bence daha az para alıyo(h)r

TR4: [heh]

(AMH): [heh]

BOS: [.t doğru ama]

AR1: Doğru mu

BOS: Doğru ama ((omzunu silkiyor)) bence de her şey para değil [bu yüzden] ben bu seçtim

AR1: [Evet]

TR1: Para değil amma daha sorumluluğu daha az ve stresi daha az

TR2: Han[gisinin]

(TR3): [(Hmm)]

TR4: Hangisinin

TR1: Hemşirenin

TR2: Hayır ((başını iki yana sallıyor))

TR4: Bence değil

TR2: Asla değil

BOS: Hmm

TR2: İkisi birbiriyle kıyaslanmamalı bence çünkü çok fazla nöbetleri var hemşirelerin

BOS: Hmm

AR1: Evet

TR2: Çok fazla sorumluluğu var ve çok fazl- mesela doktorların (.) çoğu görevi hemşirelere yaptırdıkları da bir gerçek o yüzden aslında hemşireler bence çok stresli(h)

TR3: O yasal anlamda dedin dimi

TR3: Bi hasta doktorun sorumluluğu [() =]

TR1: [Yasal anlam- sen şimdi doktorsun] altında on kişi on beş tane hemşire var onu kontrol ediyosun mm başkası var ona gidiyosun hemşireysen ilgilenmen gereken daha (.) az hasta var (.) işini bitiriyosun

AM: Hmm

TR1: Taam benim işim bitti gidip çayını kahveni [içebilirsin] o başkasının sorunu ama

TR2: [Hayır]

TR1: Doktor daha (.)

TR4: .t

TR1: Çok yere [bakıyo=]

TR2: [Öyle değil işte]

BOS: [(Bence öyle d-)]

TR4: [Doktor hemşire]leri kontrol et[miyo] ama

BOS: [(Evet)]

TR1: Hastaları (.) [diyorum]

TR2: [Hayır]

TR4: Hastaların herkese [hani bana bu kadar hasta] düşecek diye buna başhemşire aslında dimi

TR3: [Bölüm başkanı yapıyo]

BOS: ((Başını yukarı aşağı sallıyor))
 TR4: Ayarlıyor [çünkü benim ablam] da hemşire doktor ayarlamıyo
 TR2: [Ya (o hani şey)]
 TR4: Doktor aslında .hhh benim beş hastam var ben onlarla ilgilenicem bu kadar .hhh ama hemşire diğer [hastalarla] da ilgileniyo
 BOS: [Evet] ((başını yukarı aşağı sallıyor)) evet
 TR1: Hmm
 TR2: O yüzden (.) [(işleri çok zor)]=
 TR1: [()]
 AR1: Uzman doktor e en az ee yani şey yapıyor [(.) sade]ce meselen a- ameliyat yapıyor uzman
 TR2: [Doktor-]
 TR2: (.) Hı hım
 AR1: Ameliye yapıyor ve eve gidiyor
 TR1: Haa ama [şöyle bir ş=]
 AR1: [Sonra dokto-] başka doktorlar ve hemşireler ee e e
 TR2: Ben: anladım (.) [ama=]
 AR1: [(Himayet)] ediyor
 TR2: Ama bence ikisi de çok fazla şey yapıyo ve farklı [kısımlar]da çok fazla şey yapıyorlar
 (TR3) [Evet]
 AR1: [Evet]
 BOS: [Doğru] ((başını yukarı aşağı sallıyor))
 TR1: Evet
 BOS: Doğru
 TR2: Doktorluk da çok stresli bi iş [bence]
 BOS: [Hmm]
 AR1: [Evet] evet
 TR2: Çünkü: yirmi dört saatlik bi (.) şeyin olabiliyo çalışma süren
 (AR1): Hmm
 TR2: Ve: her zaman (.) işte olmak zorundasın örneğin ee diyelim ki ben başka bi iş yapıyorum
 (AR1): Hmm
 TR2: Sokakta yürüyorum işte (.) işim bitmiştir eğleniyorum [ama]
 AR1: [Evet]
 BOS: [Doğru] doğru
 TR2: Doktorsam her saniye bir şey yapmam gerekiyo [benim]
 AR1: [Evet] evet
 TR2: O yüzden bence zor hemşirelik ve doktorluk
 AR1: Başarılı hakkında benim bi arkadaşım var o çok puan aldı ve e onun ailesi ve e sos- ee halk bu çok ee puan aldı bu yüzden doktor olmak lazım [ama o] doktor olmak sıvımiyor
 (AMH): [((öksürüyor))]
 AR1: Ama a- ama yani okunyor şimdi okuyor
 TR1: Hı hım
 AR1: Ne için çünkü e ailesi başka bir e bölüm yasa(h)k
 (TR2): [heh]
 TR4: [heh]
 AR1: Bu şekilde ama ama o yani doktor e- okurken e- alet yapıyor elektrik aleti yapıyor
 (TR2): Hmm
 AR1: Çok şey yapıyor e- bilgis- ee mühendislik tarafında ve onun ee yani ok- okumak çok başarılı değil yani onun bölümde ee daha başarılı ee öğrenciler var ama o çok iyi ve çok güzel aletler yapıyor
 TR1: Güzel becerikli birisi
 TR2: Çünkü ilgi alanı farklı
 (AMH): [Evet]
 AR1: [Çünkü] o çok seviyor yani
 (BOS): Hmm
 TR4: Peki doktorken mutlu mu
 AR1: Kim
 TR4: Arkadaşın hani tıp ok- doktor olacak

AR1: E- okuyor ama- mutlu yani o ben bene s- beni se- söylemiyor
 TR4: Hmm heh
 (TR2): [heh]
 AR1: [Ben] bilmiyorum ama yani aynı zamanda çok güzel alet yapıyor mesela ee- th- three-D e-
 printing alet yaptı o
 TR4: Hı hım
 AR1: Ve fuarda aa
 TR1: Sergiledi
 AR1: ((Eliyle TR1 konuşucusunu gösteriyor))
 TR4: heh
 AR1: Ve her şey e- o söyledi her şey para hakkında değil mesela ben birkaç gün önce ee Hindistan
 kişi var o sadece yirmi yedi yaşında o e bir bilyon para var dolar
 TR4: Oo heh
 AR1: Ve o hiçbir şey okumadı yani o bir fikir- fikir var
 TR4: Nası o kadar para var okuma[dıysa]
 AR1: [Aa]
 AMH: heh
 BOS: heh
 AMH: Bilmemiz lazım
 TR4: [heh]
 TR3: [heh]
 AR1: E- onun şehrinde bir otel var ve o otel çalışmıyor her ş- her zaman boş o bu otel e daha güzel
 oluyor lamba değiştiriyor(.)du ve yatak değiştiriyordu çok güzel bir fotoğraf çekti
 TR4: Hı hım
 AR1: Ve internette ee
 TR4: [Paylaştı] mı
 BOS: [Koydu]
 TR1: Koydu
 AR1: Paylaştı bu e otelde daha başarılı oluyor ve her zaman e kalabalık e o ne ne düşündü ben bu şey
 başarılıyım b- ee- ve çok oteller var ben a- bu oteller daha güzel ee- e- olmak e- mümkün
 TR4: Hı hım
 AR1: Ve o bu şey yapıyor ee- Hindi- Hindistan(.)da ve onun ee (yolu) adın bilmiyor yani otel ee chain
 TR4: Hmm sitesi mi var
 AR1: Evet (ama) unuttum
 TR4: Güzel
 AR1: Yani en ikinci ee büyük otel onun (.) şimdi ve o sadece yirmi yedi yaşında(h)
 TR4: Vaov
 TR1: Para parayı çeker
 TR4: heh
 TR1: Evet
 TR2: Ben=
 TR4: [Siz böl]ümünüz seçtiniz mi
 TR1: [Güzel=]
 TR1: Ben okuyorum ama emin değilim ee İngilizce önemli olduğu için İngilizceyi seçtim
 TR3: Hı hım
 TR1: Ben de hem mühendis olmak istiyorum hem de: iş insanı olmak istiyorum hem de uluslararası
 çalışıyım istiyorum geziyim istiyorum ben de ((baş barmağı ile AR1 konuşucusunu gösteriyor))
 bu fikir gibi bi fikir bulucam
 TR3: Hı hım
 TR1: Öyle bi şey yapıcım (.) ama zamanla tabii ki fırsatlara bakıcaz
 TR3: Hmm
 TR1: Hangisi denk gelirse
 TR3: ((Başını yukarı aşağı sallıyor))
 TR2: Hı hım ((başını yukarı aşağı sallıyor))
 TR3: ((Yüzünü AMH konuşucusuna çeviriyor))
 TR4: heh
 TR3: Ben de şimdi yüksek lisansımı yapıyorum

AMH: Hı hım
 TR3: İlk önceki hedefim (.)
 AMH: ((Başını yukarı aşağı sallıyor))
 TR3: Onu bitirmek tezimi yazmak bizim tez yazmamız gerekiyo
 AMH: Hı hım
 TR3: Sizde: öyle bi şey yok sanırım tez yazıyo musunuz
 AMH: Evet yazıyoruz
 AR1: Evet
 TR3: Yazıyo [musun]uz
 AMH: [Hı hım]
 AMH: Hemşirelikte de yazıyo musunuz
 BOS: Hı hım
 TR3: Hımm
 BOS: ((Yüzünü TR2 konuşucusuna çeviriyor)) siz=
 TR3: Konularınız neydi peki tez konusu
 AMH: Aa biz daha seçmedik çünkü hazırlıktayız
 TR3: Hı hım
 AMH: Ee gelecek ee
 (BOS): (Hı hım) ((gülümsüyor))
 AMH: Dönem ee seçeceğiz heh
 TR4: heh
 AR1: Yüksek (lisansta) mı
 TR3: Lisans tezinin konusu neydi
 AMH: Oo [lisans lisans (tabii)]
 AR1: [Aa lisans evet var]
 AMH: Aa ben bir aa software aa software aa yapmak- yapa- yaptım [heh] yaptım
 TR4: [heh]
 AMH: Aa bilet aa bilet sistem ee benim ülkemde aa (.) otobüsler var aa yurt içine aa süren otobüsler
 var onlar için (.) aa cep telefon ve: web sitesi aa ile bilet (.) aa almak için bir a- sistem sistem a-
 a- yaptım
 TR2: Hı hım
 AMH: Onunla mezun oldum
 TR3: Çok güzel
 TR4: Çok güzel
 TR2: Ger[çekten güzel]
 TR4: [Şey gibi mi] aa bu flypgs miydi
 TR2: Hı hım
 TR1: Bilet almak için bi uygulama di:mi
 AMH: Evet [evet]
 TR1: [Hala] çalışıyo mu
 TR3: O[tobüsler için]
 TR1: [Hala kullanılıyo] mu
 AMH: Aa (.) ı- sadece test aa [için] yaptık
 TR1: [Hımm]
 TR1: Anladım
 AMH: İsteyen var yok aa kontrol etmek içi(h)n
 BOS: heh
 AR1: (Hükümet [karar] verdi)
 TR1: [()]
 AMH: Evet
 TR1: Satsan iyi bir girişim ol- olur evet
 AMH: Evet
 TR1: Bakalım belki olabilir
 AMH: Olabilir
 TR1: (Reklam önemli)
 TR2: Sen peki
 AR1: Ben e- insanlar (bu) kalb çalışmıyorken

TR2: Hı hım

TR1: .hhh

AR1: E- he- h- yani hemen bir şey yapmam lazım onun ee ((eliyle göğsünü gösteriyor)) göğüs e üstünde (.) ((iki elini üst üste koyup kalp masajı yapıyormuş gibi gösteriyor)) [basmak] lazım

BOS: [Hmm]

TR2: Evet kalp [masajı]

AR1: [E- e-] [evet] kalp masacı

BOS: [Evet]

AR1: Ee bir dakkada ee yüz tane lazım yüz yüz basma: lazım ve her basma ee dört ee beş ee santim içe kadar uzun e boy ben bir a-let ee yaptım bunun için bu masaj için bir a- [alet] yaptım

TR2: [Aa]

TR3: Hmm [çok iyi]

TR1: [Otomatik] [otomatik kalp masajı]

AR1: [(Otomatik) evet]

TR3: Çok iyi

AR1: Ama yani bu alet e- e- ee- hastanede çalışmak e- hazır değil çünkü b- daha (para) almak lazım ben sadece yani prototype yaptım

TR3: Hı hım

AR1: Ve o çalışıyorum yani ama e- insan hakkından daha denemek ve tecrübeler lazım

TR1: Hmm güzel fikir

TR3: Güzelmiş

TR4: Yine sağlık alanında bi şey yapmışsın heh

AR1: ((TR4 konuşucusuna bakıyor, gülümsüyor ve başını iki yana sallıyor))

BOS: [heh]

AMH: [heh]

TR3: [heh]

(TR2): [heh]

TR4: Sağlık alanında [bişiy] yapmışsın tıp alanında

AMH: [heh]

BOS: [Evet]

AR1: [Eve(h)t]

TR4: heh

AR1: E benim babam doktor ve bu f- bu f- yani fikre onundan aldım

TR4: Mmm

AR1: Mm ee bu bu alet e var Avrupa'da var belki Türkiye'de var ama çok pahalı yani yirmi bin ee dolar kadar

TR4: Hı hım

AR1: Ben e ya- galiba ee- yüz ee iki yüz ee dolar kadar yaptım e daha iyi bir belki daha yani hastaneye çalışma- e çalışma için galiba bin bin e dolar kadar e- en ee en çok ama ee pazarda ee yirmi bin dolar

TR4: Çok iyi (.) ((TR2)) sen anlat sen ne olcan heh [sen ne] yapcaksın

TR2: [heh]

AMH: [heh]

(AR1): [heh]

(TR3): [heh]

TR2: Benim hedefim önce yüksek lisansı bitirmek [ama ben (.) seviyorum bölümü]mü heh

BOS: [((başını yukarı aşağı sallıyor))]

TR2: Mutluyum

BOS: Sen de şanslısın heh

TR4: [heh]

TR2: [heh]

AMH: [heh]

(AR1): [heh]

(TR3): [heh]

TR2: Sizinle tanışmak bi şeyler öğretmek beni mutlu ediy o yüzden

BOS: ((Başını yukarı aşağı sallıyor))

AMH: Hmm

TR2: Böyle
 BOS: [Evet]
 (TR3): [heh]
 TR4: Beni yoruyo heh
 BOS: heh
 TR2: heh
 (AMH): heh
 BOS: Neden
 TR4: Ee çok fazla okuma yapmamız lazım sürekli araştırmak ders çalışmak lazım bi de ((TR3))in dediği gibi tez yazıyoruz biz o süreç: yorucu yani düşünüyosu:n üretmen lazım bi şeyler yazman gerekiyo o yüzden birazcık yorucu ama güzel
 BOS: ((Başını yukarı aşağı sallıyor))
 TR4: Bakalım sonu güzel olucak inşaallah
 TR2: .t
 BOS: [heh]
 AMH: [heh] Evet
 AR1: Türkçe yabancı için mi
 TR4: Hı hı [yabancılar için Türkçe] öğretimi
 AR1: [((Başını yukarı aşağı sallıyor))]
 AR1: B- benim ülkede ee İngilizce ve Fransızca bölüm de var [üniversitede]
 TR4: [Hı hım]
 AR1: Ve benim: arkadaşım aa İngilizce siviyo ee ve Fransızca siviyo bu neden o bu bölümde ee başladı
 TR4: Hım
 AR1: Ama onlar ee bu bölümde hakkında bilmiyor bu bölümde edebiyat yani
 TR3: [Hım:]
 AR1: [İngilizce edebiyat] ve Fransızca edebiyat hakkında konuşuyor onlar sadece düşündü bu İngilizce ama ee yani çok kitaplar ee e okumak lazım çok şeyler yazmak lazım şair bu şekilde
 TR3: Senin [bölümün (de bu dimi)]=
 AR1: [Ve bu edebiyat yani] bu sadece İngilizce değil yani
 TR1: İngiliz edebiyatı okuyo herhalde
 TR4: Hı hım [edebi]yyat
 AR1: [Evet]
 TR1: .t İngiliz edebiyatı çok ağır ve eskide kalmış ((elini sallıyor)) [(ama pek sevmiyorum)]
 TR4: [heh çünkü sen heh]
 AR1: [Ama e- e- bölüm adı] e- edebiyat mı
 TR1: Evet benimki Amerikan edebiyatı
 AR1: Hı edebiyat
 TR4: Hmm
 TR1: Onlar kardeş gibi ((iki işaret parmağını yan yana getirip koşturarak hareket ettiriyor)) İngiliz edebiyatıyla Amerikan edebiyatı
 AR1: Evet
 TR1: Benzerler
 AR1: Hmm
 TR1: Ama çok eskiler
 AR1: Hmm
 TR1: Eh işte ben de öğretmen olmak için (.) bu bölümü okuyorum
 TR4: [heh]
 AMH: [heh]
 (TR3): [heh]
 AR1: Benim ülkede e- onun adı sadece İngilizce Fransızca
 (AMH): Hı hı
 TR1: ((Başını yukarı aşağı sallıyor))
 AR1: Bu nedenle öğrenciler bu edebiyat bilmiyor
 TR4: Aaa ba- [belirtmiyorlar]
 AR1: [Ve sonra biliyor] heh

(TR2): Hım
 TR1: .hhh peki burdaki ee öğretmenler nası eğitiyo burdaki sistem sence [memnun] musun
 AR1: [Suriye'de]
 TR1: Burda ((sağ elini aşağı yukarı sallıyor))
 TR4: Türkiye'de
 TR1: Dedemde [Tür]kçe öğreniyosunuz ya burda
 AR1: [Be-]
 AR1: Evet
 TR1: Burdaki öğretim sistemi sence nasıl
 AR1: [Erm e- yani] her şey hakkında bilmiyor sadece benim öğretmen biliyor
 BOS: [((Başını yukarı aşağı sallıyor))]
 TR1: (İşte onlar nasıl)
 AR1: Ve: çok iyi bence çok iyi
 (TR3): Hı hım
 BOS: En iyi ((gülümsüyor))
 TR2: [heh]
 AR1: [Ben ()=]
 AMH: Bence mükemmeller [heh]
 BOS: [heh]
 TR2: [heh]
 (TR1): [heh]
 (TR3): [heh]
 AR1: Yani bende ben ee- ((eliyle kameraya işaret ediyor)) [heh] dur heh
 BOS: [heh]
 AMH: [heh]
 (TR2): [heh]
 (TR3): [heh]
 TR4: [heh]
 AR1: [Ben] e- galiba biraz çalış- evde biraz çalışıyorum
 TR1: Hmm
 AR1: Her zaman her sınav için ama başarılıyım çünkü benim ee hocam ee çok iyi ee b- dilbilgisi bize anlatıyor
 BOS: ((Başını yukarı aşağı sallıyor))
 AR1: Ve biz e- her zaman e- () ile konuşuyor
 (BOS): Hmm
 AR1: Ben her gün e practice yapıyor
 TR1: Nası yapıyosun
 AR1: Yani sınıfta
 TR1: Yok b- sınıf haricinde nası ders çalışıyosun
 AR1: Biraz çalışıyor- sadece ödev-im=
 TR1: Kitaptan mı çalışıyosun
 AR1: Sıf- evet sadece () ödevim yapıyor
 TR1: Hmm
 AR1: Ama daha şan- şa- çalışmıyor [yani]
 TR4: [heh]
 AR1: Ben mesela sözlükler erm öğretme- öğre- evde sözlükler ee öğrenmek lazım bu şekilde ama ben yapmıyor (.) ee çünkü benim ee h- bizim hocam-ız bence e- çok iyi bence çok iyi ve yani onlardan ee her şey ee (.) an- (anlatıyor değil) ((diğer konuşuculara bakıyor)) [understand]
 TR4: [Öğreniyoruz]
 AMH: Anlamak
 (TR2): Öğrenmek
 AR1: E- Her şey an- anlatıyor her zaman ve benim aklimde e- kalıyor
 TR1: Evet
 TR2: Peki heh [se(h)n]
 BOS: [heh]
 AR1: [Ama] o- okulda bu- bu şekilde (evreside) e- öğrenme- e- öğretmek bilmiyor e- yani [nasıl] bilmiyor

TR1: [Evet]
 TR2: Peki sen nâpiyosun burası ((iki işaret parmağıyla kare çiziyor)) dışında Türkçeni geliştirmek için
 BOS: Aa ben de aa yurtta aa biraz çalışıyorum ev ödev yapıyorum ama benim oda arkadaşlarım aa
 Türk bü yüzden Türkçe konuşmam lazım erm belki bü yüzden biraz daha kolay oluyor benim
 için aa (.) dilbilgisi biraz zor ama () hocam çok iyi anlatıyor [heh]
 TR2: [heh]
 TR4: [heh] .hhh
 BOS: Ve () hocam çok seviyoruz çünkü: erm ne zaman bir metin okuyoruz aa sözcük bilmiyoruz o
 her şey yapıcak bizim için aa
 TR2: Anlatmak [için]
 BOS: [Evet] ((başını yukarı aşağı sallıyor)) anlam- anlatmak için
 (TR3): Hmm
 TR2: Peki sen İzmir'i sevdin mi
 BOS: Aslında ben İzmir'e gelmek istedim
 TR2: Hmm
 BOS: [Ama] geldim gerçekten sevdim sevdim (yeah)
 TR4: [heh]
 AMH: [heh]
 (TR3): [heh]
 TR4: Niye gelmek istemedin heh
 BOS: Bilmiyorum çünkü (.) aa ne zaman insanlar Türkiye söylüyor her zaman İstanbul
 AR1: [Evet]
 BOS: [İstanbul] İstanbul
 TR4: [heh]
 (TR3): [heh]
 AR1: [Doğru]
 BOS: [E o zaman] onlar bana söyledi sen İzmir'e gidiyorsun ya neden İzmi(h)r [heh]
 TR2: [heh]
 AMH: [heh]
 TR3: [heh]
 (AR1) : [heh]
 BOS: Ama gerçekten sevdim çok kalabalık değil ve yaşamak için çok güzel
 TR1: [Nereye git=]
 TR3: [İstanbul'a] gittin mi
 BOS: ((Omzunu silkiyor)) belki daha güzel olabilir ama ((omzunu silkiyor))
 AMH: [heh]
 TR3: [Daha] görmedin mi
 BOS: Aa gittim aa gecen yaz ((başını TR2 konuşucusuna çeviriyor))
 TR2: Hı hım
 BOS: Evet gittim aa arkadaş:larım aa ün gün oraya orada kaldım ve çok güzel ama turistik bir yer
 ((başını yukarı aşağı sallıyor))
 TR2: Hımm ((başını yukarı aşağı sallıyor))
 TR3: Hım (evet)
 TR2: [Evet yaşamak] için çok zor bir yer ((başını iki yana sallıyor))
 TR1: [Hem- hem=]
 BOS: Evet ((başını yukarı aşağı sallıyor)) çok kalabalık ((başını yukarı aşağı sallıyor))
 TR2: ((Başını yukarı aşağı sallıyor)) kesinlikle
 BOS: Evet
 TR1: Hem pahalı hem [havas] kötü
 BOS: [heh]
 AMH: [heh]
 TR4: [heh]
 BOS: Onun için her şey para(h) [heh]
 TR2: [heh]
 (TR3): [heh]
 TR1: Peki nereye gitmek istiyodun da Türkiye'ye geldin
 BOS: Aa İstanbul'da gitmek istedim ve Eskişehir

TR1: Ha Türkiye'de okumak istiyodun=
 TR4: Haa: heh ben Eskişehirliyim de [heh]
 AMH: [heh]
 BOS: [heh]
 TR1: Peki neden Türkiye'yi seçtin
 BOS: Ee çünkü ee bilmiyorum Türkiye: Türk- evet Türkiye her zaman sevdim a- Bosna'da: çok Türk dizisi çok izliyoru(h)z
 TR2: heh hangileri
 BOS: heh çok var heh (.) aa bilmiyorum belki: aa Türkiye Muslim bir ee ülkem
 TR2: [Hmm]
 (TR3): [Hmm]
 BOS: Belki bu yüzden
 TR1: Evet ((yüzünü AR1 konuşucusuna dönüyor)) peki sen neden Türkiye'yi seçtin
 AR1: Ee çünkü Türkiye'de bir e- çok e- e- iyi üniversiteler var
 TR2: Hı hım
 AR1: Hacettebe: Koç Üniversite Dokuz Eylül Üniversite İzmir Yüksek Te- tek- Teknoloji ve yani onların e- Suriye'den daha iyi ee ikinci sebep e- o söyledi ((başıyla BOS konuşucusunu gösteriyor)) e- Türkiye'de Türkiye bir Müslim
 TR1: Hı hım
 AR1: Gibi e ülke ve benim ailemler [için] Avrupa'dan daha iyi
 TR2: [(gibi(h))]
 BOS: [heh]
 AR1: Yani çocuk için (sonra da (.) böyle)
 TR1: Yani daha gelişmiş Müslüman ülke olduğu için ((işaret parmağıyla AMH konuşucusunu gösteriyor)) senin sebeplerin aynı mı farklı mı
 AMH: Ee ((baş parmağı ile BOS konuşucusunu gösteriyor)) o o dedi gibi heh çok a Türkçe dizi aa benim ülkemde izliyor- izliyorlar ((iki elini hayır anlamında yukarı kaldırıyor)) ben izle- ee izlemiyorum
 BOS: Yalancı heh
 TR2: [heh]
 AMH: [heh]
 TR4: [heh] .hhh
 (AR1): [heh]
 AMH: Aa aa ve ç- çok meşhur ve aa aa benim dilim ile a- dubbing
 BOS: ((Başını yukarı aşağı sallıyor))
 AMH: Aa çeviriyorlar aa o dil sesin çeviriyorlar ve aa Türkçe diziler çok izli- izliyorlar mesela ee
 TR2: Hım ((gülümsüyor))
 AMH: t Paramparça
 TR2: ((Yüzünü buruşturuyor)) (ne)
 AMH: Aa Kara Para Aşk
 TR2: ((Şaşırarak bakıyor))
 TR4: Aa [heh]
 BOS: [heh]
 AMH: Onlar gibi aa Kuzey- Kuzey Güney
 TR2: Haa evet heh
 TR4: [heh]
 AMH: [Onlar] çok meşhur
 TR3: ((Öksürüyor))
 AMH: Ve ee Elif ve: (Kemal)
 TR2: ((Kaşlarını çatıyor))
 AMH: Onlar bi Elif ve ()=
 TR3: Ya Kurtlar Vadisi mi yok
 AMH: Aa [(oyuncuları) (ben) bilmiyoru(h)m
 TR2: [(O neydi)]
 BOS: heh
 TR4: [heh]
 (TR3): [heh]

AR1: Ve-
 AMH: Aa o yüzden [ben Türk=]
 AR1 [İzlemedin] mi heh
 AMH: E- izlemedim
 AR1: heh
 BOS: heh
 AMH: Ama ai- ailemden ee- [izleyen] vardı
 (BOS): [.hhh]
 (TR3):.hhh
 TR2: Aşk Memnu var
 BOS: [heh]
 (TR3): [heh]
 AMH: [H- evet] aa [çok meşhur=]
 TR2: [Muhteşem] Yüzyıl [va(h)r]
 BOS: [Elimi] Bırakma(h) heh
 TR4: [heh]
 AMH: [Aa]
 TR2: Onları bilmiyoru(h)m heh
 AMH: O- O Hayat Benim bi- bir aa dizi var onun biraz izledim
 AMH: .hhh a [o yüzden] ben Türkiye'den ee çok aa (.) duydum aa a- insanlar çok bahsediyorlardı
 TR2: [(Doğru)]
 AMH: Aa gir- Türk- Türkiye'ye gelmek istedim başka sebebim ee yüksek lisans yapmak aa istiyordum (.) ama aa ölkemde yapmak istemedim başka aa yere gidip oraya yapmak istedim
 TR2: Hı hım
 AMH: O yüzden aa fırsat-ları aa aa bakıyordum ve a bu fırsatı buldum
 TR1: Ülken neresiydi
 AMH: Etiyopya
 TR1: Etiyopya
 AMH: Biliyor musun
 TR1: E- çok hızlı- ne kadar süredir burdasın hızlı öğrenmişsin
 AMH: Aa
 TR1: Türkçeyi hızlı öğrenmişsin ne kadar süredir Türkiye'desin=
 AMH: Beş ay
 TR2: Oo
 TR4: Çok iyi
 TR1: Beş ayda o kadar mı öğrendin
 TR3: (Çok güzel yalnız)
 TR1: Peki olduğun ülkede Türkçe diziler izliyolar ya ((işaret parmağı ve baş parmağını birbirine yaklaştırıyor))
 AMH: Hı hı
 TR1: Konuşabiliyorlar mı azıcık
 AMH: Aa bazı kızlar aa Türkçey- il- aa ile a- izliyorlar ama ((iki elini daire şeklinde hareket ettiriyor)) a- genel insanlar aa ü- ülkemd- aa dilimiz ile a izliyorlar
 TR2: Hı hı
 AR1: [Dublaj] mı
 TR1: [(Evet)]
 AMH: Evet dublaj
 (TR3): Hım
 TR1: B-
 AMH: Aa ben Türkçe hiç e- bilmiyordum e- e- gelmeden önce
 TR1: Buraya geldiğinde gene bi şeyler konuşabiliyo muydun ((eliyle ağız oynatma hareketi yapıyor)) söyleyebiliyo muydun Türkçe
 TR2: Konuşamıyomuş
 BOS: Tamam de yok heh
 AMH: (Hiç)
 TR1: Hiç yok
 AMH: Evet

TR1: Çok hızlı öğrenmişsin (yine de)
 AMH: Aa hocalarımız sayesinde
 TR1: heh
 TR3: Siz de mi aynı şekilde beş ayda
 BOS: Hı hı
 TR3: [Öğrendiniz]
 AR1: [Evet aynı] aynı sınıfta kitapla başladı
 BOS: Hı hım
 AMH: Ee öğretmenimiz çok aa [iyi]
 AR1: [Çok] iyi
 AMH: Evet (.) aa onlar mantıklı aa ve v- bize motivasyon veriyorlar aa ko- kolaylaşıyorlar
 (AR1): Hı hı
 AMH: Aa dersi (.) aa ve aa sadece dil değil aa öğretiyorlar bize ee yani aa hayat Türkiye'de nasıl
 TR2: ((Başını yukarı aşağı sallıyor))
 AMH: Aa onun - aa onu bize anlatıyorlar ve her şey aa başka şey ile (ilgileyerek) bize anlatıyorlar ö
 yüzden aa dili aa dil öğrenmek biraz kolay aa ve Türk aa Türkler ile a- yaşıyoruz
 (AR1): [Evet]
 TR2: [Evet]
 (BOS): Evet
 AMH: A o yüzden
 TR3: Öğretmen çok önemli ama öğrencilerin de istekli olması gerek demek ki sizin motivasyonunuz
 AMH: [Evet]
 TR3: [Yüksek]miş
 AR1: Evet (yüksek [evet])
 BOS: [Evet]
 TR1: Ve önceden Türk dizileri izledikleri için öğrenmeleri daha kolay (.) çünkü ben üç yıl kadar
 yabancı dizi izledim
 AMH: Hı hı
 TR1: Genelde Amerikan dizileri
 AMH: Hı hı
 TR1: Sonrasında (.) İngilizce duyduğumu kendi içimde Türkçeye çeviriyordum ((işaret parmağı ile
 başını gösterip daire çiziyor))
 AMH: Hıı
 TR1: Sonrasında kendimi test etmek için bi yabancıyı aradım (.) ıı ve konuşabildim dört beş ((beş
 parmağını hareket ettiriyor)) dakika kadar
 AMH: Hıı
 BOS: ((Başını yukarı aşağı sallıyor))
 TR1: Hep ezbere konuşabildim ((işaret parmağı ile baş parmağını birbirine yaklaştırıyor)) cümle
 sıralaması doğru değildi ama ((işaret parmaklarını birleştiriyor)) karşımdaki anladı yani dizi film
 izlemek o- duymak ((işaret parmağıyla başını gösteriyor)) sana öğretiyo
 AMH: Evet evet
 BOS: Evet
 TR2: Ama dublajlı izlemiş ya
 TR1: Yok ((eliyle AMH kişisini gösteriyor))
 TR2: (Öyle)
 AMH: Ben a evet dublaj aa biliyordum a-[Türkçeyi izle]yerek ö=
 TR2: [(O yüzden)]
 TR1: Türkçe sesini duymadın mı
 AMH: Duymadım
 TR1: [Hım]
 AMH: [Evet]
 TR2: O yüzden gerçekten tebrik ederim (.) [üçünüzü] de(h)
 TR1: [Evet]
 BOS: ((Gülümsüyor))
 TR4: heh
 TR3: [Çok istekli]ymişsiniz heh]
 TR4: [Çok iyi] konuşuyosunuz]

TR1: [Evet]
 TR3: [Öğrenmek için]
 AR1: [Teşekkür ederim]
 AMH: Ama aa bazen insanlar Türkçe sesle izliyorlar onlar Türkçe biliyorlar
 BOS: heh
 TR2: heh peki (.) .hhh (.) evet heh ((eliyle yüzünü kapatıyor))
 BOS: [heh]
 AMH: [heh]
 TR3: [heh]
 TR4: [heh] (.) sen de mi Türklerle birlikte kalıyorsun yurttan
 AMH: ((Yukarı bakıyor)) evet odamda bir e iki: Türkler var
 TR4: Hı hı
 AMH: Ama a- aa çok konuşmuyoruz
 TR4: Niye(h)
 AMH: Ben onları: anlamıyorum [heh]
 BOS: [heh]
 TR4: [heh]
 AMH: Onlar aa biraz aa farklı- a farklı dil görünüyor [yani (ifa)]=
 TR4: [Şive gibi] mi
 AMH: Evet aa (.) biri aa Sinop (.) '[tan geldi]
 TR4: [Aa heh]
 TR2: (Gerçekten) ((gülümsüyor))
 AMH: Onun aa dili çok zor aa benim için
 TR4: Hı hı
 AMH: Aa biri İstanbul'dan geldi onun aa=
 TR4: O iyidir
 AMH: Evet onun aa an- anlıyorum ama aa konuştuğumuz bir konumuz ya yok (.) yani o- odama ee
 gidiyorum maraba nasılsın okul nasıl gidiyor başka şey: ya-
 TR4: heh
 AMH: Hakkında konuşmuyoruz çünkü (.) ee bana anlatmak biraz zor [(o yüzden)]
 TR4: [Anlıyorsun] ama
 AMH: Aa ben anlamaya ç- aa anlatmaya çalışıyorum ama (.) aa iyi anlatmıyorum o yüzden ee çok
 va(h)kit lazım
 TR4: Hı hım
 AMH: O yüzden aa çok a- konuşmuyoruz (.) aa vaktimi a- Etiyopyalı arkadaşlarım (.) ile geçi-
 geçiriyorum
 TR4: [Hım]
 TR2: [Ama] bence çok iyi anlatıyorsun ((başını yukarı aşağı sallıyor))
 AMH: [heh ()]
 TR1: [İngilizce] İngilizce biliyo musun
 AMH: Ben
 TR1: Evet
 AMH: Evet aa ama onlar konuşmuyorla(h)r [İngilizce]
 BOS: [heh]
 TR2: [heh]
 TR4: [heh]
 AMH: Yani a- utanıyorlar
 TR1: [Evet]
 AMH: [İngiliz]ce konu- konuşur=
 TR3: Türklerde öyle [bi prob]lem var heh
 BOS: [Evet]
 AMH: Hmm
 BOS: Hem de çok büyük proble(h)m
 TR1: ((İşaret parmağı ile BOS konuşucusunu gösteriyor)) sen başka bi dil biliyo musun
 BOS: Aa biz Bosna'da: Boşnakca aa Hırvatça ve Sırpça konuşuyoruz
 TR1: Güzel
 BOS: İngilizce konuşabilirim ve: lisede aa Almanca öğrendim (.) ve şi(h)mdi Türkçe(h) [heh]

TR4: [heh]
 (TR3): [heh]
 TR1: (Evet) ((Yüzünü AR1 konuşucusuna çeviriyor ve baş parmağı ile AR1 konuşucusunu gösteriyor)) sen
 AR1: Evet ben ee- e- Arapça- ben Arapça konuşuyorum ve İngilizce öğrendim çok iyi İngilizce (.) konuşuyorum
 TR1: Güzel
 AR1: Ama dün d- benim hocam söyledi e- bir ee kişi o sadece İngilizce biliyor ve ben onunla konuştuk konuştum e- ben her zaman yani
 AR1: E- tümcele- e- sonda doğru [mu söylü]yor ya da mı söylüyor bu şekilde ama İngilizce yani
 AMH: [heh]
 TR4 : [heh]
 TR1: ((Başını yukarı aşağı sallıyor)) hı hım
 AR1: Yani ben söyledim e- e- isn't it (right) mı? [heh bu şekilde]
 BOS: [heh]
 TR2: [heh ()]
 AMH: [heh]
 TR4: [heh]
 (TR3): [heh]
 TR4: Türkçe İngilizce olmuş
 AR1: Eve(h)t (.) birlikte ve benim yaz- İngilizce yazma e- çok kötü oluyor
 TR1: ((Başını yukarı aşağı sallıyor))
 AR1: Çünkü yani e- ee harfler [Türkç-] Türk ha- Türkçe harfler ve İngilizce
 AMH: [Hım]
 BOS: ((Başını yukarı aşağı sallıyor))
 AR1: Aynı yazma aynı ama: ee nasıl söylüyor e- farklı ve biraz ee daha zor o- oldu (.)
 TR2: [Hım]
 TR4: [Hı hı]
 TR1: Evet
 AR1: Ama bilgisayar sayesinde daha(h) g- daha iyi oluyor her zaman hata ve otomatik e-
 AMH: [()]
 AR1: [Düzenletiyor]
 TR1: Evet
 AMH: Siz başka dili ee konuşuyor musunuz
 TR1: Bende Türkçe ve İngilizce var (.)
 TR2: [Be-]
 TR1: [Öğrenir]sem belki (.) (işte) geleceğin-de napağına göre turizm sektöründe çalışmak istiyor isem
 Rusça (.) Avrupa'da (.) çalışmak istiyosam ya Fransızca ya da Almanca
 AMH: Hı hım
 TR1: Eğer fakir ama mutlu yaşamak istiyosam İspanyolca öğrenicem
 AMH: [heh]
 TR4: [heh]
 (TR2): [heh]
 TR3: Ben galiba fa(h)kir ama mutlu yaşa(h)mak istiyorum
 AMH: heh
 TR1: Evet
 TR3: İspanyolca öğreniyorum
 TR1: Hem daha kulağa hoş geliyo (.) İspanyolca
 AMH: Oh
 TR1: Evet [ve bizim] konuşmamız (.) yani Türkiye'de yaşayan insanların konuşması
 AMH: [Hmm]
 TR1: İspanyolca daha kolay gibi
 AMH: Hım
 TR1: Almanca ve Fransızcaya göre
 AMH: Evet
 TR1: Evet
 TR2: Ben sesletim olarak Almanca ve Fransızca'yı tercih ediyorum ama tabii bilmiyorum heh

AMH: heh
 TR2: Sa(h)dece tercih ediyorum
 TR1: Öğrenmesi bence İspanyolcanın daha kolay
 TR2: Ya:ni [öyle söyleniyo ama]
 TR1: [Diye düşünüyorum]
 TR3: Almancaya göre evet
 TR1: Evet
 TR2: Almanca evet biraz=
 TR3: Almanca da gördüm lisede ben de
 AMH: Hı hı
 TR3: Ve hiç sevmedim ((başını iki yana sallıyor))
 AMH: heh
 TR2: heh
 BOS: [Ben de heh]
 TR3: [Almanya'ya da gittim] Almanya'da da ka(h)ldım yi(h)ne de sevmedim
 AMH: Oh
 TR3: İngilizce konuştum Almanya'da geri dö(h)ndüm
 AMH: Him
 TR3: Ama İspanyolca'yı çok seviyorum mesela
 TR1: Evet kulağa çok hoş geliyo=
 AMH: Denedin mi e- İspanyolca öğrenmek
 TR3: İspanyolca öğrenmeyi iki senedir deniyorum yani şu an ee B2 düzeyindeyim
 AMH: Hı hı
 TR3: Düzey olarak (.) yani
 AMH: Kolay mı
 TR3: Kolay değil yani hiçbi dil aslında [kolay den-] dememeliyiz bence
 AMH: [heh]
 TR3: Ama ee öğrenmekten keyif alıyorum Almancayı öğrenmekten ((başını iki yana sallıyor)) hiç keyif almamıştı(h)m
 AMH: Hı heh
 TR2: Ben bi dili öğrenmekten keyif alıyorum ama mmm İspanyolca öğrensem de keyif alırım ama bi Almancayı öğrenirkenki alacağım kadar olmayabilir ben çok seviyorum Almancayı
 AMH: (Oh)
 TR2: Ve Fransızca'yı özellikle Fransızca'yı (.) ama bi tek İngilizce ve Türkçe biliyor(h) [heh]
 BOS: [heh]
 AMH: [heh]
 TR2: Bu da böyle bi şey Rusça kursuna gittik ikimiz ((işaret parmağı ile TR4 konuşucusunu ve kendisini gösteriyor))
 TR4: heh
 AMH: Hı hım
 TR2: A2 Rusça olduk ((iki elini açıp ileri geri hareket ettiriyor))
 BOS: ((Başını yukarı aşağı sallıyor)) [iyi]
 AMH: [Nasıldı]
 TR2: ((Yüzünü buruşturuyor)) yani çok iyi [olduğumu idda=]
 TR4: [Rusça çok zor]
 BOS: Evet ((başını yukarı aşağı sallıyor))
 TR4: [Çok çok zor]
 TR2: [İdda edemiy][cem]
 BOS: [Boş]nakça gibi çok benziyor ((işaret parmaklarını ileri geri hareket ettiriyor))
 TR4: Sen o zaman Rusça da anlayabilirsin [biraz]
 BOS: [Anla]yabilirim evet ((başını yukarı aşağı sallıyor))
 TR1: [Ben=]
 TR2: [Biz] çok anlayamadık [heh] ((elleriyle ağzını kapatıyor))
 AR1: [heh]
 BOS: [heh]
 AMH: [heh]
 TR3: [heh]

TR4: [heh]
 TR1: [Bence] ben[ce sen]
 TR2: [Biz bir]az zorlandık
 TR1: Hemşire olmyıcaksın başka bi iş yapıcaksın
 BOS: [heh]
 TR1: [Bu kadar] dille başka bi iş [yapman] daha mantıklı
 AMH: [heh]
 AR1: heh ()
 BOS: Görecez
 TR1: Güzel
 AR1: Almanca da e- Türkçe daha zor Türkçeden daha zor [bence]
 BOS: [Evet] ((başını yukarı aşağı sallıyor))
 AR1: Yani mesela Almandada her şey için bu erkek ya da b- ya da: (.) [baya- kadın]
 TR4: [Dişi evet]
 TR2: [(Hmm)]
 AR1: Ya da erkek değil ve bayan [değil] her şey için yani
 BOS: [Evet]
 TR4: [Rus=]
 (TR4): [Arti][[keller var]
 BOS: [[Rusça da] aynı]
 AR1: [Mesela mesela için] mesela
 AMH: Hmm
 AR1: Bu erkek ya da e- ee kadın ya da e kadın ve erkek değil (.) her şey için
 AMH: Evet
 BOS: Hı hım
 TR4: Rusçada o çok daha fazla bu masa masa kadın ya da erkek [bunu] ayırıyolar
 AMH: [heh]
 BOS: ((Başını yukarı aşağı sallıyor)) evet ((gülümsüyor))
 TR4: Ayrıca bi de: ee bunun artikel-leri var
 BOS: ((Başını yukarı aşağı sallıyor))
 AMH: [Hım]
 TR1: [Bu] cinsiyetçilik değil mi
 TR4: Çok büyük cinsiyetçilik [o yüzden]
 AMH: [heh]
 TR4: [Rusçayı çok sevemedi(h)k]
 TR2: [Ben yanlış hatırlamıyosam] ((iki elini ileri doğru itiyor)) emin değilim ama konuşanın cinsiyetine bağlı da belli noktalarda değişiyö ve
 BOS: ((Başını yukarı aşağı sallıyor))
 TR2: Tam olarak bi kural yok
 BOS: Hı hı
 TR2: Sürekli istisna istisna istisna
 AMH: heh
 BOS: Evet evet ((gülümsüyor)) [çok zor] ((başını yukarı aşağı sallıyor))
 TR2: [Bi ismin] i hali vardı падежler galiba
 BOS: Padeži evet
 TR2: Üç sayfa mı dört sayfa mı bir ismin hali [için]
 BOS: [Evet]
 TR2: Ve hiçbir şey anlayamadım [ben]
 AMH: [heh]
 TR2 : [Denedim halbuki]
 BOS: [Bosna'da (yedi)] padež var ve
 TR2: Evet
 BOS: Evet [evet]
 TR2: [Ben] bi Asya ((eliyle göğsüne vuruyor)) dili öğrenmek istiyorum [asıl]
 BOS: [Hım] ((Başını yukarı aşağı sallıyor))
 TR2: Onun dışında bilmiyorum

AR1: (Hım) belki Çince [çünkü] ee- e- insanlar çok e- konuşuyor
 TR2: [Çince]
 TR2: Evet [ama Çince bence (.)]
 AR1: [(Yani iş var)]
 TR2: [İngiliz]ceyle beraber
 AR1: [()]
 TR2: En çok öğrenilmesi gereken dil [ama] (.) ben ona kalkışmam heh
 AR1: [Hmm]
 AMH: heh
 BOS: ((Gülümsüyor))
 TR2: Ben ona cesaret edemeyebilirim çünkü çok (.) ((elini boğazına yaklaştırıyor)) fazla tonlamalı
 AMH: [Hmm]
 AR1: [Hmm]
 TR: [Ve:] yazı stili çok zor
 AMH: Evet
 TR2: Ama: e- diğer Asya dillerini düşünüyorum çünkü: (.) kültür olarak da biraz (.) hoşuma gidiyo
 BOS: Hım ((başını yukarı aşağı sallıyor))
 TR2: O yüzden ((başını yukarı aşağı sallıyor))
 TR1: Kültürünü (.) [bildiğin]
 TR2: [Kültür] derken=
 TR1: Bildiğin işte öğrenmek istediğin meraklı olduğun dil daha eğlenceli ben İngilizceyi (.) otomatikmen öğrendim çalışarak öğrenmedim çünkü video oyunları ((eliyle başparmağını tutuyor))
 TR2: Evet
 AMH: Hı hı
 TR1: (İşte) görev veriy o ((işaret ve başparmaklarıyla kare yapıyor)) öğrenmek için Translate'ten çevir çevir çevir o şekilde öğrendim işte müzikler ((işaret parmağıyla baş parmağını tutuyor))
 AMH: Hı hı
 TR1: Müzik oyun filim dizi hepsi İngilizce
 BOS: ((Başını yukarı aşağı sallıyor))
 TR2: Evet [evet hepsi (öyle)]
 TR1: [İşte o yüzden] zorunlu halde öğrendim ee o Çinliler de filimlerini Oscar aldı daha [(böyle)=] ((eliyle yuvarlak yapıyor))
 TR2: [Kore] aldı
 TR1: Kore mi aldı [tamam Kore] (.)
 TR2: [Kore al- heh]
 TR1: Ben Çin diye biliyorum ee o şekilde popülerleştirdince oyunlarını ve (.) filim endüstrisini onlar da popüler olacak
 AMH: Hım
 TR1: Diye düşünüyorum
 TR2: Evet (.) ((gülümsüyor))
 TR1: Sizin de merak ettiğiniz bi şey varsa sorabilirsiniz (.) Türkiye Türkçe ya da başka bir şey hakkında
 TR4: Rusça hakkında sormasınla(h)r [heh bilmiyoruz Rusça(h) heh]
 BOS: [heh]
 AMH: [heh]
 (AR1): [heh]
 (TR3): [heh]
 TR2: [() (zaten) heh]
 TR2: Меня зовут ()'de bitirdim ben Rusçayı heh [bana bu kadar yetti dedim]
 BOS: [Almanca da çok] (.) çok güzel bir dil
 TR2: Al- ne
 BOS: Çok güzel bir [dil]
 TR4: [Al]manca
 TR2: Almanca mı
 BOS: Evet
 TR2: Almancayı lisede gördüm ama o zamanlar [Alman grupları] çok dinlediğim için ben biraz

TR1: [((fisıldıyor))]
 BOS: ((Başını yukarı aşağı sallıyor))
 TR2: Biraz kulak ((elini kulağına yaklaştırıyor)) [şeyim] imm
 BOS: [Evet] ((başını yukarı aşağı sallıyor))
 TR2: [Daha kolay] geliyodu
 TR1: [((fisıldıyor))]
 BOS: ((Başını yukarı aşağı sallıyor)) hı hım
 TR2: Remşteyn tabii ki ((eliyle hafifçe masaya vuruyor)) ((eliyle TR1 konuşucusunu gösteriyor)) heh
 () şekilde(h) ((eliyle hafifçe masaya vuruyor))
 TR4: heh
 TR2: Bi de o ara ((eliyle hafifçe masaya vuruyor)) başka gruplar ((eliyle hafifçe masaya vuruyor)) da
 vardı şimdi sö(h)ylemek [istemediği(h)m] ((eliyle hafifçe masaya vuruyor))
 BOS: [heh evet]
 AMH: ((Gülümsüyor))
 TR2: Onları dinliyodu(h)m ((eliyle hafifçe masaya vuruyor))
 BOS: heh
 TR2: O yüzden () [()]((eliyle hafifçe masaya vuruyor))
 TR4: [Siz] Türkçe şarkı dinliyo musunuz
 TR1: [.t .hhh]
 BOS: [Evet] ((başını yukarı aşağı sallıyor))
 TR4: Kimleri dinliyorsunuz heh
 BOS: [heh] ((eliyle yüzünü kapatıyor))
 AMH: [heh]
 TR2: ((Gülümsüyor))
 TR4: Bayağı dinliyorsunuz heh
 BOS: Aslında: şarkıcı aa isimler bilmiyorum [ama]
 AMH: [Ha(h)va] kapalı heh ((eliyle yüzünü kapatıyor))
 TR2: [Şarkıları] ((iki elini sallıyor))
 BOS: Hava kapalı(h) [heh] ((iki eliyle başını gösteriyor))
 TR2: [heh]
 TR4: [heh]
 AMH: heh
 BOS: [Ve Leila(h)]
 TR3: [Ben Fero]
 BOS: [heh]
 AMH: [heh]
 TR2: Ben Fero ve Reynmen ((başını yukarı aşağı sallıyor))
 AMH: heh
 BOS: [Reynmen] evet
 TR1: [Çünkü=]
 BOS: O çok popüler burda
 TR1: Ben Fero rap söylüyo [ama=]
 BOS: [Evet] Fero biliyorum ((işaret parmağı ile TR1 konuşucusunu gösteriyor))
 TR2: heh
 TR1: Ama heceleyerek ((işaret parmağı ve başparmağını birbirine yaklaştırıyor)) söylüyo o yüzden ()
 kolay ((işaret parmağı ile BOS konuşucusunu gösteriyor)) anlıyorsun
 AMH: Hım
 BOS: ((Şarkı söylüyor ve dans ediyor)): [Hava kapalı]
 TR1: [Yavaş söylüyo]
 AMH: [heh]
 TR3: [Aslında] son bir senedir popülerler [geçen] seneye kadar ikisi de yoktu piyasada
 TR2: [Evet] ((başını yukarı aşağı sallıyor))
 AMH: Oh
 TR2: Evet ((başını yukarı aşağı sallıyor))
 TR3: Yeni çıktılar
 AMH: Hım ((gülümsüyor))
 BOS: Evet

TR2: Reynmen şarkıcı değil zaten [normalde]
 BOS: [Yu:tuber]
 TR2: Evet ((başını yukarı aşağı sallıyor))
 BOS: Evet biliyoru(h)m
 TR3: Ben Fero buralı İzmirli(h)
 AMH: Evet ((başını yukarı aşağı sallıyor))
 TR2: Evet ((başını yukarı aşağı sallıyor))
 TR4: [Sen]
 TR2: [Peki] sen ((eliyle AR1 konuşucusunu gösteriyor))
 TR1: Türkçe (öğrenmek için)
 TR4: heh tamam se(h)n
 TR2: [heh]
 AMH: [heh]
 (TR4): [heh]
 BOS: ((Gülümsüyor))
 TR4: Si(h)z
 AR1: Ben galiba sadece sınıfta e- ö- dinliyor- dinliyorum e- evde bazen (Müslim Kürtis) [on-]
 TR2: [Müs]lüm
 Gürses
 AR1: Ha
 TR2: Müslüm Gürses mi
 AR1: Evet
 TR2: Hı hım
 TR1: ((Başını yukarı aşağı sallıyor))
 TR4: heh
 AR1: Onlar ee e- Türkçe ee hım ((aşağı bakıyor ve gülümsüyor))
 TR1: Arabesk
 AR1: Evet var
 TR4: heh
 AR1: Ve on- ee onu (seviyor) evet ve dinliyor
 TR2: Hı hım
 TR1: Güzel
 TR2: İlginç
 AR1: Hım
 TR2: İlginç çünkü herkes çok (.) ağır ve çok sıkıcı diyo başka hani Türkçe konuş[mayan]
 AMH: [Hum]
 TR2: Sonradan Türkçe öğrenen herkes
 AR1: Ama [mesela Sür-] sür Kürtis) o Türk mü
 TR2: [Ama bence]
 AR1: O Türk mü
 TR2: Efendim
 AR1: (Misl- Mis-em Kürtis) o Türk
 TR4: Müslüm Gürses [demiyo:]
 TR1: [Mürsis [değil]]
 AR1: [Evet]
 TR1: Müslüm Gürses mi diyosun
 TR4: [Hayır]
 AR1: [Evet]
 BOS: ((Gülümsüyor))
 TR2: Müslüm [Gürses'i] diyo
 AMH: [Müslüm]
 TR2: [Müslüm Gürses] Türk evet
 AMH: [Müslüm (I think)]
 TR1: [Evet]
 AR1: [Evet]
 TR2: Ama [Türkiye'de] dinleniliyo
 AMH: [Müslüm]

AR1: Aa
 TR2: Ama (.) başka ülkelerdekiler çok ağır
 AR1: Hım
 TR2: Ve sıkıcı diyolar
 AR1: Hım
 TR2: Çünkü biraz [kültüre özel bi]
 TR3: [((Öksürüyor))]
 AMH: Hım
 AR1: Evet
 TR2: Çünkü çok hüzünlü
 AMH: heh
 TR2: Ço:(h)k üzücü
 AR1: Evet
 TR2: Bi şarkıcı
 AR1: Hım
 TR2: Ben de dinliyorum onu heh ((iki eliyle kendini gösteriyor))
 TR1: Ben dinliyorum ama (.) yemek yaparken dinliyorum [(genelde)]
 TR4: [Ye(h)mek] yapa(h)rken
 AR1: [heh]
 BOS: [heh]
 AMH: [heh]
 (TR2): [heh]
 (TR3): [heh]
 AR1: .hhh
 TR2: Çünkü: onun orkestrası iyi söylüyo
 AMH: Hı hı
 TR1: O güzel
 TR2: Kendisi de güzel söylüyo ((başını yukarı aşağı sallıyor))
 TR1: Evet
 AMH: heh
 TR2: Müslüm Gürses'in .hhh (.) çok büyük fanla(h)r var burda(h)
 TR4: heh
 AMH: Hı
 TR1: Evet
 TR2: Sen peki ((eliyle AMH konuşucusunu gösteriyor))
 AMH: Haa ben (.) e derste aa (.) [müzik dinl- dinli- Türkçe] müzik dinlemek başladım
 TR2: [((Yüzünü buruşturuyor))]
 TR2: Hı hım
 AMH: Aa (.) birinci: se- şarkı aa Teoman (.) on yedi
 TR2: Aa
 TR4: Aa
 TR1: [(Teoman)]
 AMH: [(O şarkıda)] (.) onu aa sevdim ondan sonra aa dinlemeye başladım (.) aa Bağ-dat diye bir şarkı var
 TR2: ((Yüzünü buruşturuyor))
 TR1: Evet
 TR2: [Evet]
 AMH: [Onu] [çok ee sevdim]
 TR3: [Ayla Çelik]
 AMH: Evet (.) aa (any-) aa aa bazı- ((elini sallıyor)) şarkıları dinliyorum (.) ama aa .hhh bazıları biraz zor bazıları aa iyi ((elini kulağına yaklaştırıyor)) iyi dinl- dinleyebiliyorum (.) bu kadar
 TR4: Bazıları anlamsız
 AMH: [.t (hayır) aa]
 TR4: [Ba(h)zıları anlamlı]
 AMH: Teoman [Teoman'ın] şarkılar
 TR2: [(Evet)] ((başını yukarı aşağı sallıyor))
 AMH: A- anlama(h)k için bira(h)z zor

TR3: Çok zor
 TR4: [heh]
 (BOS): [(Evet)]
 AMH: Kompleks aa heh
 TR2: ((Gülüşüyor))
 TR4: Hı hım
 AMH: Aa sözcükler var ama aa sadece e- dinlemek ve (.) dinlenmek dinleyerek dinlenmek için iyi iyi
 TR4: Barış Manço'yu biliyo musunuz (.) onun şarkıları da kolay aslında anlamak için
 AMH: [Hım]
 TR2: [Evet] ((Şarkı söylüyor)) [Doma:tes bi:ber] patlıca:n
 TR4: [Dinleyebilirsiniz]
 TR2: [heh]
 BOS: [heh]
 AMH: [heh]
 TR4: [heh]
 (TR3): [heh]
 AMH: Siz genel-de aa Türkçe mi şarkılar aa dinliyor- dinliyorsunuz
 TR2: (Hı hım)
 AMH: Ya da başka yabancı dil-de [şarkılar]
 TR2: [hhh] benim şu an (sanırım) müzik çalarım da herhalde altı ya da yedi tane dilden şarkı var
 AMH: Oo
 TR4: heh
 TR2: Yani Türkçe de çok ağırlıklı dinliyorum
 AMH: Hım
 TR2: İngilizce Almanca Fra(h)nsızca(h) böyle devam ediyö
 AMH: Anlıyor musun (.) şarkılar
 TR2: Evet mesela (.) Remstein'in Ohne Dich diye bi şarkısı var onu baştan sona anlıyorum
 AMH: Hım
 TR2: Ama: tabii onun çevirisine falan baktım
 AMH: Hı hım [heh]
 BOS: [heh]
 (AR1): [heh]
 TR2: heh (.) onun çevirisine bakara(h)k anlamaya ba(h)şladım (.) onun dışında İngilizceleri anlıyorum
 AMH: Hı hım
 TR2: Bi de başka diller var ((elini kulağına yaklaştııyor)) artık yapa yapa çözebilmeye başladım
 AMH: Hım
 BOS: ((Başını yukarı aşağı sallıyor)) güzel ((çenesini kaldırarak TR3 konuşucusunu gösteriyor))
 TR3: Ben de Türkçe dinliyorum İngilizce dinliyorum Almanca rap çok seviyoru:m
 BOS: Evet
 TR2: Evet (ben de severim)
 BOS: Çok popüler
 TR: heh
 TR3: Raf Camora'yı çok seviyoru:m
 BOS: Evet heh
 TR3: Öyle çok karışık benim de dinlediklerim
 BOS: Hım
 TR3: Moduma göre değişiyö
 BOS: Hım
 TR1: Ben genelde Türkçe İngilizce dinliyorum ya da İspanyolca sevdiklerimden hoşuma gidiyö ve olabildiğince alt yazılı ((işaret parmağı ile başparmağını yaklaştııyor))
 AMH: Hım
 TR1: Karaoke şeklinde izlemeye çalışıyorum söylemeye çalışıyorum
 AMH: Hı hı
 TR1: Yani siz de bu (.) metodu uygulayabilirsiniz hem kendi dilin anadilin hem de öğrenmek istediğın dil alt yazısını [görcek]sin
 AMH: [Evet]

TR1: Ve: onla birlikte s- söyleyeceksin
 AMH: Hım
 TR1: Bilmediğin kelimeleri not ediceksin o şekilde ezberlemen daha [hızlı] kolay
 AMH: [Evet]
 TR1: [Dizi]ler için de: yapıyorum bunu (.)
 AMH: [Hım]
 TR1: Netflix'te dizi izlerken
 AMH: .t evet
 TR2: Müzik çalarımda ((işaret parmağını yukarı kaldırıyor)) bi tane Hintçe şarkı [var şu anda=]
 AMH: [Oh heh]
 TR2: heh Hi(h)ntçe bile va(h)r
 BOS: Hangi
 TR2: Imm Behti Hawa Sa Tha Woh ((elini masaya hafifçe vuruyor)) (tam olarak)
 BOS: (Bilmiyorum)
 AMH: Nasıl buldun [heh]
 TR2: [heh]
 BOS: [heh]
 TR2: Ee bi film var (. Three Idiots ((üç parmağını gösteriyor)) Üç Aptal diye
 AR1: Evet
 BOS: Ay (evet)
 TR2: Evet orda (. arkadaşlarını almaya giderlerken o şarkı çalıyo
 AMH: Hıım
 TR2: Ben o zaman
 (TR1): Haa hatırladım
 TR2: Ben şarkıların [melodi]sinden çok sözlerini severim orda da (. çevirmişlerdi ve çok
 TR4: [.hhh]
 TR2: Sevmiştim şarkının [sözünü]
 AMH: [Hıı]
 TR2: O yüzden (. bi de en sevdiğim filmlerden ((işaret parmağı ve başparmağını diğer elinin üzerinde hareket ettiriyor)) (melodi)
 BOS: [heh]
 AMH: [heh]
 (TR3): [heh]
 TR1: [Ben de] o şarkıyı hatırlıyorum da (. söyleyemiyorum
 AMH: [heh]
 TR2: [Bissürü] şey vardı dı- ((Şarkı söylüyor)): dıdıdıdıdıdıdıdı: dıt o var=
 TR4: [heh]
 TR1: [(Bi şey)=] ((işaret parmağıyla ileriye gösteriyor))
 TR3: Beni ilk mesela melodisi (. çeker şarkının
 TR1: Evet
 BOS: ((Başını yukarı aşağı sallıyor))
 TR3: Sözler sonra gelir
 BOS: Evet
 AMH: ((İşaret parmağını yukarı kaldırıyor)) [ben de(h) heh]
 BOS: [Doğru (evet)]
 TR2: Benim tam tersi ((ellerini yavaşça masaya vuruyor))
 BOS: Really- ((başını sola çeviriyor)) ge(h)rçekten mi(h) [heh]
 AMH: [heh]
 BOS: ((Başını iki yana sallıyor ve başını aşağı eğiyor)) [heh]
 TR2: ((Başını yukarı aşağı sallıyor)) [sözleri] güzelse müziğe ((ellerini yavaşça masaya vuruyor)) çoğunlukla katla(h)nabiliyoru(h)m (çok [kötü bi durum])
 TR3: [Ben de tam] tersi
 BOS: [[Ama orda (hemen) ()] ((elini kulağına yaklaştırıyor ve sallıyor))
 TR3: [Müziği] güze(h)lse]
 AMH: [Evet] [heh]
 TR3: [Sözlere] katlanabiliyorum
 AMH: .hhh

TR2: Ama hani çok ((elini sallıyor)) istisna çok imm beklenmedik şarkılar da var melodisi çok güzel olduğu için sözlerine çok odaklanmıyorum

BOS: ((Başını yukarı aşağı sallıyor))

AMH: Hım

TR2: Dinliyor(h)um

AMH: [heh]

BOS: [heh]

TR2: Bo(h)ş ver onları(h) ((TR4 konuşucusuna bakıyor ve elini sallıyor)) heh

TR3: heh

AMH: Aa

BOS: Siz heh

TR4: Aa [heh]

AMH: [heh]

(AR1): [heh]

TR4: Ben Türkçe: nadir dinliyorum İngilizce dinliyorum (.) onun dışında klasik müzik seviyorum klasik müzik dinliyorum sözden ziyade daha ders çalışırken ya da (.) yürüyüş yapmayı seviyorum yürüyüş yaparken klasik dinliyorum (.) öyle heh

AMH: Hım

TR2: En çok hangi türü dinliyorsunuz

BOS: Rap

AMH: [heh]

(TR3): [heh]

AR1: heh

TR3: Peki sen

AR1: Ben yani genellikle: i- e- dinlemiyor yani İslami-k ee-

TR2: Hım

AR1: Müslüman e- şarkılar dinliyorum yani e- tip önemli değil heh

TR2: heh

AR1: Yani demek yani onun anlam ne bu şekilde e- seviyorum

TR2: Hım (.) sen peki

AMH: Aa değişiyor ama aa genelde aa e- yavaş tempolu müzikler seviyorum onları (.) dinliyorum

TR2: Hım (.) ((başını yukarı aşağı sallıyor)) güzel

AMH: Onlar beni: dinleniyorlar (.) din- dinlendiriyorlar [heh]

TR4: [heh]

BOS: ((Gülümsüyor))

TR2: ((Başını yukarı aşağı sallıyor ve gülümsüyor))

TR3: Tarkan'ı biliyo musunuz

BOS: Evet heh

AR1: [(Evet)]

TR3: [Herkes] biliyo genelde

AMH: Hım

TR3: Türkiye'de çok popüler Tarkan

TR2: ((Başını yukarı aşağı sallıyor))

TR1: (Peki) burda İzmir'de eğlenmek için boş zamanlarınızda napıyorsunuz

AR1: (Eğlenmek) için

TR1: Eğlenmek [için boş zamanlarınızda] nereye gidiyorsunuz napıyorsunuz

AMH: [Hım heh]

BOS: heh

AR1: Mm galiba denizde e-

TR1: Denize=

AMH: [heh] tabii

TR3: [heh]

BOS: [heh] ((başını yukarı aşağı sallıyor))

TR2: ((Gülümsüyor))

TR1: Yazın denize

AR1: Evet

TR1: Başka:

AR1: (.) Mm yo(h)k
 AMH: [heh]
 TR4: [heh]
 (TR3): [heh]
 (TR1): ()
 BOS: Arkadaşımle a- bomba yiyoruz
 TR4: heh
 AMH: [heh]
 TR2: [heh]
 (TR3): [heh]
 BOS: [Çelebi] [Bomba en] lezzetli bir şey
 (TR3): [((Öksürüyor))]
 (TR2): Hı hım
 BOS: Aa dışardayız yani her zaman (.) bir şey buluyoruz ve ((omzunu silkıyor)) öyle
 TR4: Alsancak'a geliyorsunuz [o zaman hep heh .hhh]
 BOS: [Evet Alsancak çok] seviyoruz ve Bornova çok seviyoruz
 AR1: Biz sadece birlikte ee maça oy- oynadık
 AMH: [heh]
 BOS: [heh]
 (TR2): [heh]
 TR4: heh
 AR1: Ve hala oynamadı
 AMH: Hım
 AR1: Tekrar yapmadı(h) (.) ist- istiyoruz ama e- yani
 AMH: Ol[madı heh]
 AR1: [Yapmıyoruz]
 (AR1): heh
 TR1: [Biş- be]nim bi sorum var ((işaret parmağıyla AMH konuşucusunu gösteriyor))
 TR4: [Bu b=]
 TR1: E- bombayı Etiyopya'ya götürsek tutar mı
 AMH: ((Kafasını çeviriyor)) aa ((gülümsüyor))
 TR1: Bom- burdaki yiyecek[ler=]
 AMH: [heh]
 TR1: Burdaki yiyecekler
 AMH: [Hı hı]
 TR1: [Senin] ülkende yense g- yapılsa ((eliyle masaya hafifçe vuruyor)) o halk bunu sever mi yer mi
 sence öyle bi [düşüncen var mı]
 AMH: [Evet tabii] (.)
 TR2: ((Gülümsüyor))
 AMH: ((Başını yukarı aşağı sallıyor)) evet ben severi- sevdim
 TR2: [heh]
 TR1: [Burdaki] sevdiklerin ne ne varsa onlar da sevebilir bu da iyi bir girişim (.) ben işte bunu da
 yapmak için farklı ülkelere gitmek istiyorum ((başını yukarı aşağı sallıyor))
 AMH: heh
 TR2: [(Ko(h)nuya) ba(h)şladık heh]
 TR3: [He(h)r ye(h)rden bi girişim heh]
 BOS: [heh]
 TR1: ((Gülümsüyor))
 TR2: Gi(h)rişi(h)m [heh]
 BOS: [heh]
 TR1: [()] ((Parmağıyla ileri gösteriyor))
 TR2: [Bak seni- seni ((iki parmağını gösteriyor)) iki cümleyle] anlat- heh
 TR3: [Mühendis olmak istiy o]
 AMH: heh
 TR2: Girişim ya(h)pmak istiyosun ((işaret parmağı ile diğer parmağına dokunuyor))
 TR1: .hhh ((gülümsüyor))
 TR2: Mühendis olmak istiyosun

BOS: heh
 AMH: [(Beş olmadı mı) heh]
 TR2: [Dil öğrenmek istiyosun]
 TR1: [Evet]
 BOS: [heh]
 TR2: [heh]
 TR3: Her şeyi yapmak [istiyo]
 TR1: [İşte] çok yönlü çok renkli olunca böyle oluyo ama güzel fikir
 AMH: Hım
 AR1: (Evet)
 BOS: ((Başını önce yana, sonra yukarı aşağı sallıyor))
 TR2: Ama bunlardan birine karar verip ilerlesen ((ellerini sallıyor)) (.) [daha şey ol=]
 TR1: [Ama Elon- Elon] Musk da
 hem uzaya gidiyo hem de: madenlere giriyo ((gülümsüyor))
 AMH: heh
 TR2: Evet ama: e- yani ikisini bi arada yürütmek için ikisine ayrı ayrı zamanlarda vakit ayırmıştı(h)r
 BOS: heh
 TR2: En başından (.) peki: sen napıyorsun boş vakitlerinde
 AMH: Ee (.) mutlaka uyuyorum heh
 TR4: [heh]
 (BOS): [heh]
 TR2: ((Gülümsüyor))
 AMH: Aa (.)
 (TR1): .hhh
 AMH: Aa arkadaşlarımla: sohbet ederek geçiriyorum aa Tinaztepe'de: a- gençlik merkez var
 TR2: Hı hım
 AMH: Oraya gidip bilardo falan oynuyoruz
 TR2: Ben de gidiyorum oraya
 AMH: Oh ben seni görmedim [heh]
 TR2: [heh]
 (BOS): [heh]
 TR4: [heh]
 TR2: O(h)lsun
 AMH: heh
 TR4: .hhh
 AMH: Aa hafta sonlar aa burd- oradayım [heh]
 TR2: [heh]
 AMH: Ee ve başka: (.) ((işaret parmağını alnına koyuyor))
 TR2: ((Elleriyle ağzını kapatıyor))
 AMH: E- yürüyüş yap- yapıyorum
 TR2: Hı hım
 BOS: Ev ödevi yapıyoruz ((gülümsüyor ve başını yukarı aşağı sallıyor))
 TR2: ((Başını yukarı aşağı sallıyor))
 TR4: heh
 AMH: Ö- ödevlerinden vazgeçtim [heh]
 BOS : [heh]
 TR2: [heh]
 AR1: En son saat heh (.) [(hafta sonu) ()]
 AMH: [Futbol oynuyorum]
 TR2: Spor
 AMH: [(Evet)]
 AR1: [A ne] zaman
 AMH: Aa yurt arkadaşlarım: var
 AR1:Hım
 AMH: Onlarla (.) gece aa
 TR2: ((Gülümsüyor ve işaret parmağı ile AR1 konuşucusunu gösteriyor))
 AR1: (Bize söyledin)

AMH: heh
 BOS: heh
 AMH: Gece: aa .t Buca'daki bir aa sa- sahil
 TR4: [Halı] saha
 AMH: [Saha]
 TR2: Saha
 TR4: [heh]
 AMH: [Sah-] halı sahaya=
 TR4: heh
 TR3: Hasanağa mı aca(h)ba
 AMH: Aa Hasanağa: ((eliyle sola işaret ediyor))'dan biraz (.) yakın
 TR2: Hım
 TR4: Cemil Şeboy muydu(h)
 AMH: E- a- adını bilmiyo(h)rum [heh]
 TR4: [heh]
 TR2: [heh]
 (TR3): [heh]
 AMH: Oraya gidip [top-] oynuyorum (.) bu kadar
 TR4: [hhh]
 TR3: Peki yemek dedik Türk yemeklerini seviyo musunuz
 BOS: ((Gülüşüyor)) .t sevmiyorum ((başını iki yana sallıyor ve başını aşağı eğiyor))
 AMH: heh
 TR3: heh neden
 BOS: E bilmiyorum çok farklı [yani]
 TR3: [Hım]
 BOS: Bosna'da biz aynı yemekler var [börek va:r mantı] va:r ee (.) çorbalar var
 TR3: [Mantı gibi mesela]
 BOS: Her şey aynı sarma var dolma var .hhh ama aa Bosna'dan gibi lezzetli değil
 TR3: Sizin Boşnak mantınız çok (.) farklı tep- tepside yapılyo dimi fırında
 BOS: Evet
 TR3: Daha sert (.) yemiştım beğenmiştım [ama]
 (TR2): [Hım]
 TR3: O da bana çok farklı gel[mişti]
 BOS: [Evet]
 TR4: Ben Bosna Hersek'e gitmiştım ee orda şey yemiştık ee böyle bi ekmek var
 BOS: ((Başını yukarı aşağı sallıyor)) [cevapi]
 TR4: [Kabarık bi-] [içinde] köfteler var
 BOS: [Evet]
 AMH: [heh]
 BOS: [En] popüler yemek Bosna'da cevapi
 TR4: Cevapi
 BOS: Evet
 TR3: Ekmeğin içinde mi (o)=
 BOS: Hangi şehirde
 TR4: Travnik
 BOS: Travnik
 TR4: [Travnik'te] yemiştık
 BOS: [Evet] ((başını yukarı aşağı sallıyor))
 TR4: [Sonra=]
 BOS: [Orada] en lezzetli öyle (.) [diyorlar]
 TR4: [Hı hı] (.) küçük bi şehir Travnik ama güzel
 TR1: ((Elini ileri doğru hareket ettiriyor))
 (TR2): heh
 TR4: heh
 AR1: Suriye'de ee yemek ve Türkiye aynı ((ellerini sallıyor))
 AMH: [Hım]
 AR1: [Galiba] aynı yani fark e- değil

TR4: Değil mi
AR1: Evet biraz fark var yani mesela e- mesela döner Süriye'de bence(h) daha(h)
AMH: heh
AR1: Daha lezzetli [ama=]
TR4: [Aa heh] bunu deme be(h)nçe [heh]
AMH: [heh]
BOS: [heh]
AR1: [heh]
(TR2): [heh]
AR1: A-ama genellikle galiba aynı [(acı)] köfte:
TR4: [Hım]
AR1: Bu [şekilde] (güfte:) aynı
TR2: [Hım]
TR2: Siz çok et kullanıyorsunuz
AR1: Evet
TR2: Ben biliyorum heh
BOS: heh
AMH: [heh]
TR2: [Hatır]lıyorum geçen hafta=
AR1: heh eve(h)t
TR4: Ege bölgesinde daha çok ama zeytinyağ[lılar (.)]
TR3: [.t evet]
TR4: [Vardır]
AR1: [(Mesela)] Süriye'de daha a- az yağlı
TR4: [Hı hı]
TR2: [Türkiye'de=]
TR3: [Mesela] çok bi döner yemek istiyosan [Bursa'yı] duydun mu
AR1: [(Evet)]
TR3: Bursa'nın iskender döneri [en meşhurdur]
AR1: [E gitm- gitmedim]
AMH: Hım
TR2: Türkiye'de ((elleriyle bir daire çiziyor)) ee her bölgenin yemek kültürü birbirinden çok çok çok ((ellerini çapraz yapıyor)) farklı
AR1: [Evet]
AMH: [Evet]
BOS: ((Başını yukarı aşağı sallıyor))
TR2: Burdakiyle benim ((elleriyle kendini gösteriyor)) geldiğim yerde çok farklı ((ellerini çapraz yapıyor))
BOS: Hı hı
TR2: ((Başparmaklarıyla arkasını gösteriyor)) aslında olduğum yerle çok farklı yani nereli old- nası [söyliyim]
TR4 [Memle][keti]
BOS: [heh]
TR2: Mardinliyim
BOS: [heh]
AMH: [heh]
TR2: Ordaki yemekle Antalya'dan geldim ordaki ve burdaki tamamen ((ellerini çapraz yapıyor)) çok farklı (.) mesela ((başparmağı ile AMH konuşucunu gösteriyor)) Sinop dedin ya [arkadaşın]
AMH: [Hı hı hı]
TR2: Ordaki yemekler çok başka ((işaret parmağı ile TR3 konuşucusunu gösteriyor)) (TR3)'in olduğu bölgede burda hepsi ((ellerini çapraz yapıyor)) hepsi çok farklı [birbir]inden
AMH: [Evet]
TR2: O yüzden (.) bilemiyorum hepsini se(h)ver [misi]niz
BOS: [heh]
AMH: [heh]
TR2: [Ben] mesela Karadeniz mutfağını çok ((ellerini iki yana sallıyor)) sevmiyorum
(AR1): Hmm

TR2: Çünkü hep balık heh
 BOS: Ba(h)lık heh
 TR2: Ba(h)lık ya(h)ni] (.) o yüzden
 AMH: [heh .hhh]
 TR3: .t ama bir mıhlamaları va(h)r
 TR2: Mıhlama ben=
 TR3: Sevilmiyecek gibi değil
 TR2: Utanç içinde söylüyorum hiç ye(h)medim [o yüzden] bilemiyorum
 AMH: [heh]
 TR2: Sen peki
 AMH: Aa (.) ((dudaklarını büküyor)) yemekleri sevdim
 TR2: Hı hım
 AMH: Aa ama bazı sev- sevededikler var
 TR2: ((Yüzünü buruşturuyor))
 AMH: Mesela mantıyı ben sevme- sevmedim
 TR2: [heh]
 TR4: [heh]
 AMH: Aa ama aa
 TR4: .hhh ((fısıldıyor: ben de sevmiyorum))
 AMH: heh ((işaret parmağı ile TR4 konuşucusunu gösteriyor)) [seviyor musun]
 TR4: [Ben de sevmi]yorum [pek heh]
 BOS: [heh]
 AMH: ((Başını yukarı aşağı sallıyor ve ellerini üst üste gelecek şekilde göğsüne koyup boynunu öne eğiyor))
 TR2: [Bence (abartılıyo)]
 (TR3): [heh]
 TR4: [Açıkçası be(h)n de sevmiyorum]
 AMH: [heh]
 TR2: (Evet) çok abartılan bi şey [bence] de normal
 TR4: [.hhh]
 TR2: ((Dudaklarını büzüyor)) [() ((ellerini masaya koyuyor))]
 AMH: [Evet aa] (.) ama pıla- pilav aa tavuk falan e-
 ülkemde: var o yüzden (.) ye- yeni şey değil o yüzden aa benim için normal aa ans- tavsiye
 ettiğimiz efiği ettiğiniz yemek olsa söyleyebilirsiniz [heh]
 BOS: [heh] [eve(h)t]
 TR4: [heh]
 AR1: (Evet) Ege [bölgesinde]
 TR3: [(öksürüyor))]
 AR1: [(İzmir bölgesi)=]
 TR2: [Ege bölgesinde]
 AR1: İzmir'de mesela
 AMH: Mesela en sevdiğiniz yemek (.) ne
 TR2: Ege'ye (.) özel mi
 AMH: Türk
 TR4: Karnıyarık (.) [biliyo] musunuz karnıyarık
 TR2: [Hayır e-]
 TR4: Karnıyarık
 TR3: Patlıcan seviyo musun
 BOS: Imm ((gülümsüyor ve yüzünü ekşitiyor))
 AMH: ((işaret parmağıyla TR4 konuşucusunu gösteriyor)) [karnıyarık aa yedim]
 TR2: [Patlıcanın içinde kıyma [var]]
 TR3: [Pat=]
 BOS: Ama (evde çok güzel)
 AMH: Aa imm .t
 TR2: heh ((elini BOS konuşucusuna uzatıyor))
 TR4: Patlıcanı kesiyolar
 AMH: Hı hım ((parmağıyla masanın üzerinde daire çiziyor))

TR4: İçine kıyma
AMH: Evet
TR4: Yedin mi
AMH: Evet yedim
TR2: Bi de [mesela [[dışarda=]]
TR4: [Ben [çok [[severim]]
TR3: [Zeytinyağlı] taze fasulye
BOS: (Evet [ben] çok yedim) ((başını yukarı aşağı sallıyor))
TR2: [Evet]
AMH: Ben [taze fasulyeyi] (.) e- sevmedim heh
TR2: [Ee asıl şey=]
TR2: Seninle bizim o- heh
AMH: [heh]
TR3: [Ortak] değil [yeme(h)k ze(h)vkimi(h)z]
AMH: [(Tabii) heh]
TR2: Yani normal bi lezzet o da [bence(h) ama [heh]]
BOS: [heh]
AR1: [Patlıcan e-] içinde kıymaya e- iy- e
TR4: Karnıyarık
TR3: [Kimin nasıl yaptığına bağlı] bence(h)
AR1: [Sonra nasıl pişiriyor]
TR4: [Ee:] (.)
TR2: [Aslında=] [()]
TR4: [Kıyma] önce pişiriliyo [kavru]luyo
AR1: [Evet]
TR4: Sonra patlıcanlar [kızartılıyo [bunların hepsi ayrı ayrı yapılyo]
TR2: [(Yanlış biliyorsunuz patlıcan değil o)]
AR1: Hı hım
BOS: ((Başını iki yana sallıyor ve fısıldıyor: ben de [sevmiyorum]))
TR4: [Ardından] e- o
TR2: [((Fısıldıyor))]
BOS: [((Gülümsüyor))]
TR4: [Kızartılan patlıcanın içi açılıyo] böyle
AR1: Hı hım
TR4: Ve o karnı [yarılıyo]
AR1: [Y- yoğurt] ile mi ya da bir () mı
TR4: Yoo hayır sonra kıyma koyul-up fırında pişiyö
AR1: Hım
TR4: Sosla birlikte
TR1: [Domates (.) soğan]
AMH: [Biraz yağlı değil] mi
TR2: .t .hhh
TR4: Biraz yağlı çünkü kıymadan dolayı [o (.)] değişebilir
AMH: [Hım]
TR2: Bu arada buranın nasıl gerçekten ünlü olduğu yemek yanlış biliyosam düze(h)ltin yaprak sarması ((iki elin parmaklarını birleştirip birbirine dokunduruyor)) ama onu gerçekten iyi: dışarda yemek yerine iyi yapan birinden yemen lazım
BOS: ((Başını yukarı aşağı sallıyor))
AMH: [Hım]
TR2: [Ben] dışarda bi yer öneremem sarma için
BOS: Hım ((başını yukarı aşağı sallıyor))
TR3: Evet
TR2: Sarmanın çok (.) ((ellerini sallıyor)) kuralları falan var ((iki elinin parmaklarını birleştirip birbirinden uzaklaştırıyor)) ince yapılacak tadı güzel olucak zeytinyağlı olucak gibi gibi gibi (.) o yüzden ((başını yukarı aşağı sallıyor)) (.) bi yeri öneremiyoru(h)m [heh]
AMH: [heh]
BOS: ((Gülümsüyor))

TR4: Ee eğer Sığacık Foça gibi küçük yerlere giderseniz orda halk pazarları kurulur orda kadınlar satıolar kendileri yapıolar

AMH: Hı

TR4: Kendi ev yemeklerini

BOS: ((Başını yukarı aşağı sallıyor))

AMH: ((Başını yukarı aşağı sallıyor)) [Hı]

TR4: [Satıolar] tadabilirsiniz

TR2: .t eve:t ((ellerini çırpıyor)) ben çok memnun oldum [tanıştığımızıza]

BOS: [Biz de] (memnunuz)

AMH: Biz de

AR1: Biz de

BOS: ((Ellerini iki yana açıyor)) [[tanıştığımızıza] memnum] oldu(h)m

TR3: [()]

AR1: [(Teşekkür ederiz)]

BOS: [heh]

TR2: [heh]

TR3: [heh]

TR4: [heh]

TR2: Umarım tekrar böyle sohbet edebiliriz

BOS: ((Başını yukarı aşağı sallıyor))

TR1: Evet

(TR2): (İnşallah)

AR1: (Teşekkür ederi=)

TR4: Var mı söylemek istediğiniz eklemek istediğiniz

AMH: Teşekkür ederiz (.)

BOS: ((Başını yukarı aşağı sallıyor))

TR2: ((Dudaklarını oynatıyor: biz de teşekkür ederiz))

TR4: [Biz teşekkür ederiz=]

AMH: [Aa kahve] için [teşekkürle(h)r heh]

TR4: [heh afiyet o(h)lsun]

BOS: [heh]

TR2: [heh]

(AR1): [heh]

TR3: Ve bu arada hepiniz çok güzel Türkçe konuşuyosunuz Türkçeyi kullanmaktan çekinmeyin

TR1: Evet

AMH:((Başını yana eğiyor ve aşağı bakıyor))

TR1: Mezuniyetten sonra Türkiye'de mi (.) kalmayı düşünüyö musunuz yoksa başka bi ülke(ye mi)

AMH: İnşallah bakalım [heh]

BOS: [heh]

TR4: [heh]

(TR3): [heh]

TR1: Bakalım ((gülümsüyor))

AMH: Daha: beş ay

BOS: Evet

TR1: (E yani)

BOS: Doğru

TR1: .t .hhh diğer konuştuklarımıza ((işaret parmağı ile TR3 konuşucusunu gösteriyor)) on aydır olanlar vardı sanırım

TR3: Evet

TR1: Da o yüzden ben şey [yaptım]

AMH: [Hım]

TR2: Gerçekten çok güzel konuşuyo[sunuz hepiniz] ayrı ayrı

TR3: [Çok başarılı]

BOS: ((Başını yukarı aşağı sallıyor)) teşek[kürler]

AMH: [Teşek]kür ederiz

TR1: Teşekkür ederiz ((başını yukarı aşağı sallıyor))

EK 4. Çeviriyazı 2

(FAS): Çok [çok]
 (TR4): [Yaa]
 (FAS): [heh]
 TR4: [Sen] istiyo musun kahve
 AR2: Ee ama şekersiz
 TR4: Şekersiz tamam
 AR2: Oh (.) diyeteyim [(için) heh]
 POR: [heh]
 TR3: (Başladın mı)
 PAN: O zaman spor yap-man daha iyi
 AR2: Ya ya ((elini yukarı aşağı döndürüyor)) şöyle böyle spor yap= [heh]
 PAN: [Evet]
 (FAS): [heh]
 PAN: heh
 FAS: ((Elini karşıya doğru uzatıyor)) biz ee sizi daha önce gördü mü bilmiyorum yani s- bizim
 sınıfımız [fımız] geliyor ya da ((iki parmağıyla diğer konuşucuları gösteriyor)) (siz)=
 (TR4): [(Hayır)]
 (TR4): [Evet ()]
 TR3: [Ee biz] burda öğrenci değiliz biz ee yüksek lisans öğrencisiyiz
 FAS: [Hı hı]
 AR2: [Hı hı]
 TR3: Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi
 FAS: [Haa] ((başını yukarı aşağı sallıyor))
 AR2: [Hım]
 TR3: Yüksek lisans programı
 FAS: [Hım]
 PAN: [Hım]
 AR2: [Hım] tamam
 TR3: Sizlere Türkçe [öğretmek] konusunda
 FAS: [Hı hı] ((başını yukarı aşağı sallıyor ve gülümsüyor))
 AR2: Haa tama(h)m
 TR3: Ama öğrenciyiz yine de(h) [hala]
 FAS: [heh]
 AR2: [heh]
 PAN: Burada herkes öğrenci
 (TR4): ()
 AR2: [Evet yani her zaman her hayatımız (öğrenciyiz)]
 PAN: [(Biz her z-) her zaman hep öğrenciyiz biz]
 TR3: Evet
 PAN: Öğrenciyiz
 AR2: Hım
 FAS: Ama siz Türkçe biliyorsun b- biz bilmiyoruz
 POR: [heh]
 (AR2): [heh]
 FR3: [heh] [artık biliyorsunuz]
 TR4: [Biz de sizin dilinizi] [bilmiyoruz heh]
 PAN: [Ama öğreniyoruz] [öğreniyoruz]
 AR2: [Öğreniyoruz]
 FAS: [heh evet evet]
 AR2: Ve daha iyi () [heh]
 FAS: [Evet] öyle heh
 PAN: (İnşallah) dört ay sonra [C1] ((elini yukarı doğru kaldırıyor))
 AR2: [Yani]
 PAN: [Olacak]

AR2: [Yani bir] iki uç ay sonra sene sonra(h) yani biliyoruz
FAS: (Öğreneceğiz)
AR2: (Göreceğiz)
TR2: Ben gelicem [bensiz başlayın]
TR4: [Ne kadar süredir] burdasınız siz
FAS: ((TR4 konuşucusuna bakıyor))
PAN: ((TR4 konuşucusuna bakıyor))
TR4: Ne kadardır [burdasınız]
TR1: [Kaç ay oldu]
TR4: Kaç ay oldu [geleli]
FAS: [(Kaç ay)]
PAN: Ben burada e- on üç eylül iki bin on dokuz-da geldim
TR4: Tam tarihi hatırlıyosun
PAN: ((Başını yukarı aşağı sallıyor)) [evet evet] (.) dört ay beş ay
TR4: [heh .hhh]
(AR2) [heh]
TR4: [Aa] çok iyi
(TR3): [Oo]
PAN: [(Evet)]
(AR2): [()]
PAN: Çok beğendim ben Türkiye ve İzmir
AR2: Hım
TR1: Hangi ülkeden geldin
PAN: Aa Pakistanlıyım ben
TR3: [Pakistan]
TR1: [Pakistan] ((başparmağı ile FAS konuşucusunu gösteriyor))
FAS: [Ben *Afghanistan*]
PAN: .t orada [hepsi Türkiye] [çok seviyorlar heh]
TR1: [Sen de Pakistan]
FAS: Ben *Afghanistan*
TR1: [Afghanistan]
TR4: [Afghanistan] (.) yukarda heh
FAS: ((Gülümsüyor)) [heh]
(AR2): [Hım]
TR4: Soğuk mu orası
FAS: [Ee] şimdi çok soğuk evet çünkü: kar var
(AR2): [Hım]
TR4: [Evet]
FAS: [Bu yüz]den soğuk (evet)
TR1: [Bölü=]
TR4: [Uzak]
TR1: [Bö=]
TR3: [Siz] nerden geldiniz kızlar
AR2: Ben ee Suriye'den [ee] ((eliyle POR konuşucusunu gösteriyor))
TR3: [Hı hım]
POR: [Ben] Mozambik'ten (.) [geliyorum]
AR2: [Mozambi(h)k]
TR4: Mozambik
POR: [Evet]
AR2: [Hı hı] farklı farklı ülkelerden
POR: Evet
AR2: [Geldim] ama çok iyi ((ellerini birbirine kenetliyor))
FAS: [Evet]
AR2: Yani ((ellerini birbirine kenetliyor)) [ne heh]
FAS: [Evet] heh
AR2: On-
FAS: (Yine) bir sınıfta okuyor- [oturu]yordu

AR2: [Evet]
 AR2: Hı hım
 PAN: İyi bir şey [(bu şey)]
 FAS: [Aynı sınıfta]
 AR2: Hı hım
 TR4: Çok kültürlü
 FAS: Evet çok kültürlü
 TR4: [Dimi]
 AR2: [Çok] [kültürlü] hım
 PAN: [Evet evet] ((başını yukarı aşağı sallıyor))
 FAS: [Evet]
 TR1: Bölümleriniz neler
 FAS: Bizim bölümümü ee hukuk
 TR1: Hukuk
 (TR3): [Hım] (çok-)
 FAS: [Evet]
 TR4: Aa
 PAN: Aa benim biyoteknologi
 TR4: Hı hı
 PAN: Aa biyoteknologi doktora
 TR4: Doktora
 PAN: ((Başını yukarı aşağı sallıyor))
 FAS: Ben yüksek lisans
 (TR3): [Hım]
 TR4: [Çok] iyi
 PAN: ((Gülüşüyor))
 TR4: [Siz]
 AR2: [Ben] bilgisayar mühendisim ama burda özel öğrenciyim e-
 TR4: [Hı hı]
 AR2: [İnşallah] yani e- burslar ee burs aladım (.) sonra ee yüksek ((eliyle TR3 konuşucusunu gösteriyor)) ee ((gözlerini kısıyor))
 FAS: Lisans
 TR3: [Yüksek lisans]
 PAN: [()]
 FAS: [Okuyacağım heh]
 AR2: [İnşallah yani] ((omuzlarını kaldırıyor)) [heh]
 TR4: [heh]
 POR: Ben maden mühendisliği
 TR4: Aa [Dokuz Eylül'de misin]
 AR2: [(Çok güzel evet)] [heh]
 POR: [Evet]
 TR4: Çok güzel
 TR3: [Hepinizin bölümü ()]
 TR2: [(Ne kadar (.) hoş)]
 (PAN): [(Tez ee=)]
 AR2: [Hı]
 PAN: [Hı]
 TR3: Hepinizin bölümleri çok güzel
 AR2: Hım
 PAN: Hım ((gülüşüyor))
 TR2: ((Başını yukarı aşağı sallıyor))
 AR2: (Teşekkür ederiz)
 TR2: Evet
 TR4: İndin mi sen hiç madene
 POR: Aa evet
 TR4: Lisans mı şu an yüksek lisans mı
 POR: ((Başını yukarı aşağı sallıyor)) lisans

TR4: [Lisans]
 AR2: [Lisans]
 TR3: Zor değil mi
 POR: Bilmiyoru(h)m [heh]
 AR2: [heh]
 TR4: [heh]
 (FAS): [heh]
 (PAN): [heh]
 (TR3): [heh]
 AR2: Bulacağız
 TR4: [heh]
 POR: [Evet]
 (TR3): [heh]
 PAN: ((Eliyle POR konuşucusunu gösteriyor)) bu onun için eğlenceli bir şey bu
 TR4: [Yaa]
 PAN: [()] zor değil
 AR2: [Hım]
 PAN: [Benim] için biyoteknologi eğlenceli bir şey o zaman benim için zor değil
 TR4: Hım
 (TR1): Haa
 TR4: Doğru
 TR2: [((Fısıldıyor))]
 PAN: [Her insan] [be-] bir şey seviyor
 AR2: [Hı]
 TR2: ((Fısıldıyor))
 TR4: Hı hı
 PAN: O: yapmak zor değil onun için
 FAS: Aa [biz sev]iyorum ama yani benim aa
 PAN: [()]
 FAS: [Aa bölümüm hepsi aa Türkçe öğreneceğim]
 PAN: [Aa senin bölümün bilmiyoru(h)m ama ()]
 TR4: [Hı hım]
 AR2: [Benim] ()
 PAN: [Hı hı]
 FAS: [Yani] [bu yüzden biraz zor oldu bende]
 AR2: [Bilgisayar mühendisi]
 PAN: Haa [(ben biliyorum) ama bölüm=]
 FAS: [Çünkü Türkçe problem var]
 TR4: [Hı hım]
 AR2: [Aynı] () [ile]
 PAN: [Ha] aynı aynı ((başını yukarı aşağı sallıyor))
 FAS: [Yani] [İngilizce yok sadece bu- aa] Türkçe
 AR2: [Ve () evlendik ee]
 TR2: [Haa]
 AR2: [()] benim eşim () (.) [sizinle] tanışıyorsunuz
 TR2: [Aa:]
 TR4: [Hı hı]
 PAN: [heh]
 TR2: [heh]
 (TR3): [heh]
 TR4: Geldi ya [()]
 AR2: [Hım]
 FAS: [() evet]
 AR2: [Hım hım]
 PAN: heh
 AR2: Yani ee universityde bize (konaşaca(h)k) ve evlendi(h)k [heh]
 (PAN) [heh]

TR4: [Aa çok güzel] (.) Türkiye'de mi tanıştınız

AR2: Aa ((başını iki yana sallıyor)) Suriye'de

TR4: Suriye'[de]

TR2: [Ha:]

AR2: [Hı hı]

TR3: [Az] önce gelen mi

TR4: Hı hı

AR2: Hım hım ve=

TR2: Ben sizi yan yana görüyodum [ama]

AR2: [Evet]

TR2: ((Elini iki yana sallıyor)) evli olduğunuzu bilmiyodum [heh]

AR2: [Ve] biz çocuklar var

TR2: [Aa]

TR3: [Aa]

AR2: [Çocuk aa] ((işaret parmağını yukarı kaldırıyor)) [one var heh]

PAN: [Bir çocuk var]

AR2: Bir çocuk va(h)r [heh]

TR2: [heh]

(PAN): [heh]

(TR3): [heh]

POR: ((Gülümsüyor))

TR4: [Aa]

TR3: [Ne güzel]

AR2: (Hım tamam)

TR3: Allah bağışlasın ()

AR2: Teşekkür [ederi(h)m]

(PAN): [(Evet amin)]

TR2: Kaç yaşında

AR2: Dört yaşında

TR2: Aa Allah bağışlasın

AR2: ()

TR2: (Ne) güzel ((gülümsüyor))

TR4: Sen ee Türkiye'de mi kalmayı düşünüyorsun hukukta (.) ülkende mi meslek yapmak istiyosun ya da [akademi] mi düşünüyorsun

FAS: [Aa]

FAS: Yok yani aa .t yüksek lisan bittikten sonra (.) benim ülkeme aa gideceğim

TR4: Hı hım

FAS: Orda doktora okuyacağım inşallah ((başını yukarı aşağı sallıyor))

TR4: Akademi heh

(AR2): [(Akademi)]

FAS: [Sonra] aa (.) aa eş bulacağım [heh]

TR2: [heh]

AR2: [heh]

TR4: [heh]

(TR3): [heh()]

(POR) [heh]

PAN: ((Gülümsüyor))

FAS: Eş yani aa [çalışkan için] eş ((elini daire şeklinde sallıyor)) bul-

PAN: [((Öksürüyor))]

TR4: Hı hım

FAS: ((Başını yukarı aşağı sallıyor)) hı hım

PAN: Aa=

TR2: Sen nerden gelmiştin ((işaret parmağı ile FAS konuşucusunu gösteriyor))

FAS: Afgha[nistan]

AR2: [Afgha][nistan]

TR2: [Hah] tamam ((gülümsüyor ve elini başına yaklaştırıp sallıyor)) (peki)

AR2: heh
FAS: heh
PAN: Aynı sor- d- ((baş parmağı ile FAS konuşucusunu gösteriyor))
TR4: Tamam sen [cevapla sormama gerek yo(h)k]
PAN: [heh (.) aa heh]
TR4: [heh]
FAS: [heh]
TR2: [heh]
AR2: [heh]
(TR3): [heh]
PAN: Doktora bitirdi- bidirdikden sonra ben n- ee Kanada gideceğim
TR4: Oo [heh]
(AR2): [heh]
PAN: [Ee post]-doktora için
(AR2): Hım
TR4: Hı hı
PAN: Aa sonra Pakistan'a gideceğim
TR2: ()
TR4: Biyo: teknoloji miydi
PAN: Biyoteknoloji ((başını yukarı aşağı sallıyor))
(AR2): Hım
PAN: Çok aa ihtiyaç var a=
TR4: Yaratıcı bi meslek olabilir
(AR2): Hım
PAN: ((Başını yukarı aşağı sallıyor)) ben zaten mikrobiyocist
TR4: [Hı hım]
FAS: [()] ((Gülüşüyor))
PAN: Mikrobiyocist (.) biliyorsun [microbiologist]
TR4: [Biliyorum]
FAS: [()]
PAN: ()
TR4: Güzel
PAN: O zaman çok ihtiyaç var P- Pakistan'da Türkiye'de her z- yerde şimdi Coronavirus bu [mikrobiyoloci] için bir şey
FAS: [heh]
(AR2): heh
(TR2): heh
TR4: Aa evet
(AR2): Hım
PAN: () (.) [İhtiyaç var]
TR4: [Var mı çözüm] heh .hhh
PAN: heh var da düşünüyorum ben ((elini başına götürüyor))
(TR2): [heh]
TR4: [heh] tamam [düşü(h)n]
PAN: [heh]
FAS: [(Bence)] başka başka var [heh]
TR4: [heh]
PAN: [heh]
FAS: Başka [bir şey var]
TR2: [Hemen bul] tamam mı
TR4: heh
PAN: Önemli bir şey
(AR2): Hım
PAN: Sağlık için çok önemli bir şey
TR4: Evet
AR2: Benim için be:n e- master ve doktora Türkiye'de okumak ist- istiyorum
TR4: Hı hım

AR2: Sonra: ee küçük ee şirket aç- açacağım
 TR2: [heh]
 (FAS): [heh]
 TR4: Oo heh
 AR2: Bilgisayar için yani: bu program ve
 (FAS): Hı hı
 AR2: () yani inşa(h)h yani
 TR2: [İnşallah]
 (FAS): [İnşallah]
 AR2: İnşallah [olacak]
 PAN: [()]
 AR2: Yani doktora bitirdikten sonra bu şey yapacam
 (TR1): Hım
 TR4: Güzel sen ne düşünüyo[su(h)n]
 (AR2) [heh]
 POR: [Aa] be:n ülkeme gidicem ve orada: aa iş bulacam
 TR4: Sizin ülkede maden rezervleri var mı
 POR: ((Başını yukarı aşağı sallıyor)) [var]
 (PAN): [Hı hı]
 TR4: [Fazla dimi heh]
 POR: [Çok var evet] [heh]
 TR2: [heh]
 POR: Bu yüzden bu bölüm seçtim ((gülümsüyor))
 TR4: [Çok iyi] senin için
 AR2: [Hım] ((başını yukarı aşağı sallıyor))
 FAS: [()]
 POR: [Evet]
 AR2: [Hım] .t ((kaşını yukarı kaldırıyor))
 POR: Para için [heh]
 FAS: [Bence=]
 TR4: [heh]
 PAN: [(Akıllı) () heh]
 (POR): Aa
 FAS: Bence sen ben- yani benim aa ülkeme gel çünkü [a- Afghanistan çok=]
 PAN: [Afghanistan'da çok () var]
 FAS: ((Ellerini yukarı kaldırıyor)) aa maden var
 PAN: Maden var çok var (yani)
 AR2: Para (önemli değil) [yani () heh]
 FAS: [Yani çok maden] ((başını yukarı aşağı sallıyor))
 TR2: [Para önemli değil heh]
 AR2: [heh] önemli: [önemli (.) hım yani]
 PAN: [Pakistan'da var problem yok heh]
 AR2: Her şey iyi şey yani siz istiyorsanız
 (FAS): Hı hım
 AR2: Yine iyi şey is- yani mümkün para var yani siz mümkün yani [o şey yapmak=]
 TR4: [.hhh senin] eşin de öyle dedi
 AR2: [Aa ()]
 TR4: [Para] çok önemli değil dedi
 AR2: [Hım .t (yok)]
 FAS: [heh]
 TR4: heh
 AR2: [Tamam] ((ellerini ileri doğru hareket ettiriyor))
 (POR): [heh]
 TR4: [heh]
 (FAS): [heh]
 AR2: Ee ben=
 PAN: heh

AR2: Ee ona seçtimi seçtim
 TR4: Hı hı
 AR2: Ama sizin (.) ee paranız için hayır ((ellerini iki yana hareket ettiriyor))
 TR4: Hı hı
 FAS: Hı hı
 TR2: ((Başını yukarı aşağı sallıyor))
 AR2: Ee ben be- [ona beğendim] ve ((ellerini hafifçe masaya vuruyor))
 FAS: [Yaşamak için]
 AR2: Yani evet ((başparmağını yukarı kaldırıyor)) heh (oldum)
 TR4: [heh]
 FAS: [heh]
 AR2: [heh] ((geriye yaslanıyor))
 PAN: ((Gülüşüyor))
 TR2: ((Gülüşüyor))
 (FAS): (Güzel)
 AR2: Yani aynı fikir ((elini başına yaklaştırıyor)) aynı düşündüm aynı bilgisayar bölüm ve (he:p)
 hepsi heh hepsi aynı heh
 TR4: Evet (.) sen para için seçtin
 POR: Evet
 TR4: [heh]
 POR: [Para] çok önemli [heh]
 TR2: [heh]
 TR4: [heh]
 TR3: ((Gülüşüyor))
 POR: Herkes para seviyor [heh]
 TR2: [heh]
 FAS: Ama [(ben)=]
 PAN: [Para=]
 TR2: [Sen=]
 PAN: Hı ((FAS konuşucusuna bakıyor))
 FAS: Hım ((PAN konuşucusuna bakıyor))
 PAN: Para önemli bir şey ee ama başka bir şeyler çok önemli senin ee sevmek için [hangi] bölüm
 AR2: [Hım]
 FAS: Hı hım
 PAN: Hangi: ee iş senin (.) o önemli
 TR4: Hı hı
 PAN: Aa ama para kazanmak aa için başk- her şey para kazanmak için var
 AR2: Hı [hı]
 PAN: [Hı] [hı]
 PAN: [()] ama aa [sağlık]
 (AR2): (heh)
 PAN: Ve ömür ve insanlarla [yardım] etmek (.) ve:
 AR2: [Hım]
 FAS: Önemli
 PAN: Önemli [(daha] önemli)
 AR2: [Ve=]
 AR2: Ve fakirler [için] yani siz bu şey yani iyi (.) yani yaptınız için para lazım yani
 (TR3) [Evet]
 TR4: [Evet]
 AR2: [Yani] ((başını yukarı aşağı sallıyor))
 TR3: [()=]
 AR2: [İnsanlar] daha insanlar için [() lazım]
 TR2: [Doğru]
 FAS: [Ee yaşa]mak için (daha) maddi (ve) manevi [(yine) bence iyi]
 AR2: [Ve manevi hım]
 TR3: Evet (.) yani şöyle diyebiliriz para bir amaç değil [araç] (.)
 AR2: [Hı hı]

TR3: [Olarak (düşünebiliriz bence)]
 AR2: [Ar- aa: [tama:m çok iyi bu] bu heh
 FAS: [Aynen (.) aynen aynen]
 POR: ((Başını yukarı aşağı sallıyor))
 PAN: Evet
 FAS: Evet [heh]
 AR2: [Bu(h) bu] ((işaret parmaklarını iki yana yöneltiyor)) bu tümce(h) heh
 TR2: [heh]
 TR4: [heh]
 (TR3): [heh]
 FAS: Bu tümce düşünüyorum [ama gelmiyo(h)r]
 AR2: [Düşünüyorum] ama [bilmiyorum] hatırlamıyorum
 FAS: [heh]
 TR3: [heh]
 FAS: .hhh
 AR2: .hhh (.) (tamam) başka sorunuz var mı(h)
 FAS: [heh]
 TR2: [İzmir]'de mutlu musunuz
 PAN: ((Başını iki yana sallıyor)) (çok mutluyum ben)
 (TR2): Hım
 PAN: Ben deniz çok seviyorum o- [deniz] var çok güzel
 TR2: [Ha:]
 PAN: Yani her: her hafta Konak'tan Karşıyaka'da ((elini ileri doğru hareket ettiriyor)) v- [vapurla]
 TR4: [heh]
 TR2: [heh]
 PAN: [Gidi]yorum
 TR2: Hım
 PAN: ((Omuzlarını yukarı kaldırıyor)) (çok=)
 FAS: Yani önce geldim yorgun çok yorgun oldum ama yani şimdi biraz ((ellerini çeviriyor)) iyi
 TR4: Niye yoruldu
 FAS: Aa=
 TR4: U[laşım mı]
 FAS: [Çunku] (.) ben Türkçe hiç anlamadım
 TR4: Hı hım
 FAS: Önce
 AR2: Hım:
 PAN: ((Başını yukarı aşağı sallıyor))
 FAS: Ama şimdi bil- biraz ((işaret parmağı ile başparmağını yakınlaştırıyor)) [biliyorum]
 TR4: [(((Öksürüyor)))]
 AR2: [Hım:]
 FAS: [t ve:] insanlar hiç- kimse yani İngilizce bilmiyorlar
 AR2: Hım
 FAS: Oto- otobüs için yani
 TR4: Hı hı
 FAS: Ben [bir yere] gitmek istiyorum
 AR2: [(Bazen)]
 FAS: Onlar bilmiyorlar bu yüzde(h)n ((ellerini yukarı kaldırıyor))
 TR2: heh
 AR2: heh
 FAS: [Hayat çok] zor heh
 TR4: [heh]
 (AR2): ()
 FAS: [(Ama (.) aynen)]
 TR4: [Öğrenmek zorundasın] Türkçe(h)yi
 FAS: Ama [şimdi biraz ()] ((başını yukarı aşağı sallıyor))
 AR2: [Ama hım sonra] iyi iyi olacak
 FAS: Aa evet

AR2: So- [ve Türk Türk insanlar] çok iyi insan yani
 TR4: [İyi şu anda kötü değil]
 PAN: [Evet iyi insanlar var] ((başını yukarı aşağı sallıyor))
 FAS: [Evet iyi ama onlar] [İngilizce bilmiyorlar] bu yüzden ben (.)
 AR2: [Çok iyi ve evet yani]
 AR2: [Hım]
 FAS: [Yani] [otobüs] problem var
 TR4: [heh]
 TR2: [heh]
 TR4: [heh]
 FAS: [() heh]
 AR2: Abla abla [() yani] ((ellerini sallıyor))
 FAS: [heh] sadece [işaret () heh] ((işaret parmaklarıyla etrafı işaret ediyor))
 AR2: [Ee biz () heh] [tamam yani] çok i(h)yi
 TR4: [heh]
 FAS: heh
 AR2: Hissediyorum yani
 TR4: Hım
 AR2: Yani ülkemizde aynı yani
 FAS: Hım
 AR2: Tamam
 TR2: Sen mutlu musun İzmir'de
 POR: Evet
 TR3: [heh]
 POR: [Çok] güzel bir yer ve (.) aa herkes çok kibar
 TR4: [Hım]
 (AR2): [Hım] ((Başını yukarı aşağı sallıyor))
 PAN: [Evet]
 POR: [Evet] ((Başını yukarı aşağı sallıyor))
 TR2: Ya ((gülümsüyor))
 PAN: Evet
 FAS: Evet
 (AR2): Hı hı
 POR: Aynı dil konuşmuyoruz [ama]
 (TR2): [Hım]
 POR: Onlar her zaman yardım [ediyor (.) evet] ((başını yukarı aşağı sallıyor))
 FAS: [Yardımcı hı hı]
 AR2: Hım ((başını yukarı aşağı sallıyor))
 TR2: Ya ((gülümsüyor))
 TR4: Zorlandın mı sen de ilk zamanlar
 POR: İm biraz .hhh
 (FAS): heh
 POR: Biraz m- çok değil
 TR4: Çok değil
 POR: Evet [heh]
 TR4: [heh]
 (AR2): [heh]
 TR4: Güzel
 POR: heh
 FAS: heh
 PAN: Bir şey çok sevdim ee beğendim (mi) aa ben burada geldim on üç eylül burada bir lokantaya
 gittim aa o b- bir Pakistanlı bi- berem vardı burada bir şey bir tişört vardı ben giydim
 TR4: Hı hı
 AR2: Hım
 PAN: O ben bir şey yedim o zaman ben sen Pakistanlıyım maşallah
 FAS: ((Gülümsüyor))
 AR2: [Maşallah maşallah]

PAN: [[Par-] para par- (ha]yır) para yok ((elini iki yana sallıyor))
 FAS: [heh]
 PAN: ((Başını yana eğip gözlerini kapatıyor ve elini ileri uzatıyor))
 FAS: [heh]
 AR2: [heh]
 TR2: heh
 TR4: Aa [heh]
 PAN: [Para] yok
 FAS: [heh]
 AR2: [heh]
 PAN: ((Dört parmağını gösteriyor)) uç - uç dört defa bu ((eliyle aşağıyı gösteriyor)) gibi: o- oldu
 TR2: Aa
 PAN: [()]
 FAS: [Hım]
 TR4: Sen hep o tişörtü [giy] heh
 PAN: [heh]
 FAS: heh
 PAN: [Çok (mutluyum o tişörte) çok güzel bir şey ben çok (beğendim o tişört) heh]
 FAS: [heh]
 TR2: [heh]
 TR4: [heh]
 PAN: Çok ((eliyle göğsüne vuruyor)) ee hoşlandım ben (hoş) ((başını yukarı aşağı sallıyor))
 TR4: [Güzel]
 (AR2): [Hım]
 PAN: .t ((başını yana sallıyor)) [hoşlandım]
 FAS: [Hım]
 PAN: [()]
 TR4: [Siz de yaşadınız mı öyle] bir olay]
 AR2: Ee be- sö- sizin sorduğu anlamadım
 TR4: Böyle Türklerin size çok yardım ettiği bi olay [yaşadınız mı]
 AR2: [Aa (ev-)] ben hım- benim komşum ee
 evdeyim ee hala yani ee yardım bize yardım ettiniz bir şey iste- istersiniz bir şey yani komşumuz
 çok iyi (.) ee ve burada bir bir şey var çocuklarla çok iyi çok çok yani (.) ne ee ((gözlerini
 kısıyor)) behave heh ((başparmağı ile işaret ve orta parmağına dokunuyor ve başını iki yana
 sallıyor))
 TR4: Dav[raniyo]
 TR3: [Davran]ıyo
 TR2: ((Başını yukarı aşağı sallıyor))
 (FAS): [Davran- () evet]
 AR2: [Davran- çok iyi:] yani ee ben çok beğendim ()
 TR2: (Ya) ((gülümsüyor))
 TR4: Güzel
 AR2: heh
 TR2: Çok mutlu oldum
 FAS: [heh]
 TR4: [heh]
 (PAN): [heh]
 TR4: Var mı (senin)
 TR1: Peki hangi dilleri biliyorsunuz
 FAS: Ben biraz ((işaret parmağı ile başparmağını yaklaştırıyor)) e- Arapça biliyorum
 TR1: [Hım]
 FAS: [İngilizce ee ((elini çeviriyor)) şimdi Türkçe (.) biraz biliyorum aa benim ee annem dil mother
 language annem
 TR1: ((Başını yukarı aşağı sallıyor)) [hım]
 TR4: [Anadil]
 TR2: [Anadil]
 TR1: [Anadil]

TR2: [heh]
 TR4: [heh]
 FAS: Anne dil heh ((başını yukarı aşağı sallıyor))
 PAN: Anne di(h)l [heh]
 (AR2) [heh]
 FAS: Mother languag- anne dil Farsça
 (AR2): Hım
 FAS: Ee Paştuca biliyorum
 (AR2): Hım
 TR1: Peki=
 FAS: Paştuca
 TR1: Afganistan'da hangi diller konuşuluyo
 FAS: Farsça Paştuca
 TR1: İki[si de]
 PAN: [İki-] ikisi ((başını yukarı aşağı sallıyor))
 FAS: E var yani aa: (.) aa (.) ((iki parmağıyla ileriye işaret ediyor)) Uzbek var Türkmen var
 TR1: ((Başını yukarı aşağı sallıyor))
 FAS: Ama az
 TR1: Hı hım
 (AR2): Hım
 FAS: Genellikle Farsça Paştuca (.) konuşuyorlar
 PAN: ((Başını yukarı aşağı sallıyor))
 TR4: O ikinci dil
 FAS: Paštu
 TR4: Bi lehçe gibi [mi]
 FAS: [Ha-] y- ((başını iki yana sallıyor)) çok farklı
 TR4: Hım dil
 FAS: Evet ((başını yukarı aşağı sallıyor))
 PAN: Çok [farklı dil]
 TR4: [Bilmiyo]dum
 FAS: [Hım]
 PAN: [()] (.) Paştuca (Pastuşça) konuşuyor insanlar Pakistan'da var
 TR4: Hım
 PAN: ((Başını yukarı aşağı sallıyor)) çok var
 FAS: [Hım]
 PAN: [Ama] be- bizim ee dil Urduca Pakistan [hepsin-] hepsi insanlar biliyorlar
 (AR2): [Hım]
 (AR2): Hım
 PAN: Benim anne dil Pancabi
 TR4: Hı [hı]
 PAN: [Ve] ee Pakistan e- dil Urduca ve: e- gençler çok (emin) İngiliz- İngilizce biliyorlar ((elini sola doğru hareket ettiriyor)) hepsi
 TR4: [Hım]
 (AR2): [Hım]
 FAS: [E- an]ne dili şimdi kulla(h)n- kullanıyo[ru(h)m kullanıyoru- heh]
 TR3: [Anadil heh]
 AR2: Anadil [heh]
 FAS: [Heh anne dil mother language] .hhh
 AR2: Yani konuşuyorum language tongue [heh]
 (FAS): [() heh]
 (TR3): [heh]
 POR: ((Gülüşüyor)) ben (.) İngilizce Portekizce: aa şimdi biraz Türkçe: ve Ronga aa benim ülkem (.) dil
 TR4: Hım
 POR: [Evet] Afrikan dil
 TR2: [Hım]
 TR3: Hı hım ((başını yukarı aşağı sallıyor))

AR2: Hım
 POR: ((Başını yukarı aşağı sallıyor))
 TR2: (Çok hoş)
 TR4: [Güzel]
 FAS: [Anne] dil
 TR4: heh
 PAN: Senin (ülken dil) [Portekiz] değil mi
 TR2: [heh]
 FAS: ((Gülüşüyor))
 POR: Evet
 PAN: Porte[kiz] ve: Ronga
 POR: [Ve:]
 TR2: Hı ((gülüşüyor))
 POR: Evet
 PAN: İki tane
 POR: Başk=
 PAN: İkisi var
 POR: Başka dil var
 PAN: Başka dil var
 POR: Evet
 PAN: Ha ((başını yukarı aşağı sallıyor))
 POR: Aa on- bir: var
 TR2: ((Kaşlarını kaldırıyor ve ağzını açıyor))
 PAN: On bir dil var (orada)
 TR2: [()]
 POR: [Evet] ama aa official ((ellerini iki yana açıyor))
 FAS: Meşru [dil yani]
 TR2: [Resmi]
 TR1: Resmi
 POR: Resmi ((başını yukarı aşağı sallıyor))
 (TR3): Res[mi dil]
 FAS: [Resmi]
 PAN: [Resmi] resmi dil
 POR: [Resmi: dil] Portekizce
 TR3: [((Öksürüyor))]
 AR2: Hım
 (FAS): Hı hı
 AR2: (Anladım)
 PAN: Bizim Urduca resmi dil
 AR2: Hım
 PAN: İng- ve İngilizce (ikisi)
 AR2: Tamam
 PAN: ()=
 TR4: Peki diğer on bir dili anlayabiliyo musun
 POR: ((Başını iki yana sallıyor)) hayır sadece ((işaret parmağını yukarı kaldırıyor)) ben sadece ((işaret parmağı ile kendini gösteriyor)) Ronga ((işaret parmağını yukarı kaldırıyor)) k- konuşuyorum
 TR4: Hım
 POR: ((Yukarı bakıyor)) başka ((başını iki yana sallıyor)) konuşmuyorum
 AR2: Hım
 POR: [Evet]
 TR4: [Ülke]de iletişim nasıl
 POR: Aa biz (.) Portekizce ((ellerini iki yana açıyor)) ko[nuşuyoruz]
 TR4: [Portekizce]
 POR: Evet ((başını yukarı aşağı sallıyor))
 AR2: Hım:
 TR4: Anladım
 PAN: Pakistan'da yedi dil var

TR4: Hı hım
PAN: O gibi ((eliyle POR konuşucusunu gösteriyor)) ben beş ((beş parmağını gösteriyor)) dil konuşuyorum
AR2: Aa
TR1: Hangileri oluyo
PAN: Beş dil ((beş parmağını gösteriyor)) (.) Pancavi Sindhi Saraiki: ve: Paštu ((eliyle FAS konuşucusunu gösteriyor)) [()]
FAS: [İngi]lizce
PAN: İngilizce [Urdu]ca= ((elini sallıyor))
AR2: [Ha:]
(TR3): Çok (.) [karışık]
PAN: [Altı-] yedi dil konuşuyorum
FAS: Şimdi Türkçe
PAN: Şimdi Türkçe
AR2: [Şimdi Türkçe]
PAN: [[Yedi () yedi] dil olacak]
FAS: [heh]
TR4: [heh]
(TR3): [heh]
(AR2): [heh]
AR2: Ama ne zaman ee yani: yeni yeni dil ee öğreniyoruz ee başka ((ellerini sol tarafa koyuyor)) dil ee= ((sağ elini sağ tarafa koyuyor))
PAN: Unutuyor-
AR2: Hatırlamıyoru(h)z
TR2: ((Gülüşüyor))
PAN: heh
TR4: heh
TR3: [heh]
AR2: [Ve] ve karıştırır(h)- ((ellerini birbirine kenetliyor)) [(konuşuyoruz) heh]
FAS: [Evet şimdi ben biraz] o- İngilizce b- ee
yani İngilizce unuttum (yani)
TR4: Aa [heh]
FAS: [(Ya-)]
AR2: [Biraz] o- [heh]
TR3: [heh]
PAN: [Ama] (.) [bu bu] için ben e- he- her her gün
FAS: [İngilizce=]
PAN: Ailele Urduca konuşuyor
FAS: [heh]
AR2: [heh]
(TR2): [heh]
PAN: [E- konuşuyorum] ee arkadaşlarla İngilizce konuşuyorum
AR2: heh
PAN: Ve ((eliyle daire çiziyor)) burada Türkçe konuşuyorum
(TR2): Hım
PAN: O zaman ((üç parmağını gösteriyor)) o- iç- uç uç dil hatırlıyorum () ((elleriyle daire çiziyor)) unut[muyorum] heh
TR4: [Güzel]
(TR2): [(Hım)]
(AR2): [(Hı hım)]
TR2: Ne kadar güzel
PAN: Aha ((TR2 konuşucusuna bakıyor ve başını eğiyor))
TR2: Ne kadar güzel
FAS: [Ne kadar- heh]
PAN: [(Teşekkürler)]
(TR3): [heh]
PAN: Bazen çünkü m- ((elleriyle ileriye gösteriyor))

TR2: Evet
 AR2: [Yani evet]
 PAN: [O z- başka] zaman ((elini yukarı kaldırıyor))
 AR2: [Eletişim= heh]
 PAN: [Yoksa (.) unu]tuyorum
 AR2: Eletişim için [çok iyi (.) hı hım]
 PAN: [Unutacağım yoksa]
 AR2: [Hım]
 TR2: [İzmir] dışında bi yere gittiniz mi burdan (.) ((işaret parmağı ile aşağıyı gösteriyor)) Türkiye'de
 PAN: İzmir ee başka- başka yer yok İzmir'de İzmir yere gittim m- Selçuk (yok) Foça
 AR2: [Hım]
 TR2: [Hayır] hayır [mesela] başka şehirlere
 PAN: [Hı hım]
 PAN: ((Başını iki yana sallıyor))
 TR2: [İstanbul Ankara:]
 AR2: [Başka şehre [İstanbul]] Ankara
 PAN: [(Na)]
 FAS: Hım
 PAN: Şimdi yok ama: (.) ((eliyle ileriye gösteriyor)) [(ilerde)]
 FAS: [()]
 AR2: [Sonra] inşallah
 PAN: Gideceğim inşallah
 AR2: (Gideceğim) inşalla(h)
 PAN: ((Başını yukarı aşağı sallıyor)) gideceğim
 TR2: Siz de mi gitmediniz
 AR2: Ih ((başını iki yana sallıyor)) [gitmedim]
 POR: [Ben:] Bursa'ya gittim
 TR2: Hah ((gülümsüyor)) [(ba(h)k)]
 (FAS): [Hım]
 POR: [Kar] gördüm ilk ()=
 TR4: [Aa heh]
 TR3: [Uludağ mı]
 (FAS): [Uludağ]
 PAN: Uludağ [Uludağ]
 POR: [Evet]
 TR3: heh
 POR: heh
 TR4: [Kayak] yaptın mı
 (TR2): [heh]
 POR: Evet (but) ç- çok kötü heh
 TR4: heh
 (TR3): Neden
 POR: Hiç sevme(h)dim [heh]
 (FAS): [heh]
 TR4: Kar sevdin mi
 POR: ((Başını yukarı aşağı sallıyor)) kar sevdim ama kayak sevmedi(h)m=
 TR3: Zor mu
 POR: Çok zor [heh]
 TR3: [heh]
 POR: [Eve(h)t]
 AR2: [Aa zor] (i-çin)
 TR3: Döner yedin mi İskender kebabı=
 POR: ((Başını yukarı aşağı sallıyor)) evet
 TR3: Hım ((başını yukarı aşağı sallıyor)) [beğendin mi heh]
 PAN: [İskender İskender] [der en sevdiğim] bir yemek burada
 POR: [Evet çok heh]
 PAN: [(Yedim)]

FAS: [heh]
 TR2: [heh]
 AR2: [Aa İskender ha]
 TR3: O- o- [İskender Bursa'nın en]
 AR2: [Türkiye'de: ee (burada)]
 TR3: [Meşhur (yemeği)]
 PAN: [Bursa'da (.)] oradan geldi
 AR2: Yemek [çok ee-] yakın Suriye'de: ve
 TR3: [Evet]
 FAS: ((Başını yukarı aşağı sallıyor)) hı hım
 PAN: ((Başını aşağı indiriyor)) [ha:]
 AR2: [Gele]naksel geleneksel yemek aynı yani (.) [()]
 PAN: [Ama] yem- aa Pakistanlı
 yemek- ı- acılı
 AR2: Ha
 PAN: Hepsı acılı
 AR2: Baharatlı [() (.) ama çok lezzetli]
 PAN: [Baharatlı (.) ama Türk]leri- ee- (.) (hayır) ()
 AR2: Lezzetli lezzetli [()]
 PAN: [Bura]da lezzetli ama acık- acı: baharatı yok
 AR2: Hım
 TR4: heh
 AR2: heh
 PAN: heh ben ee- b- biber kullanıyorum ((eliyle biber ekiyormuş gibi yapıyor))
 AR2: [Hım]
 PAN: [(Her) [zaman yemeklerde)]
 TR3: [Şey hangisi acıydı] Adana mı Urfa mı
 TR2: A[dana: (.) acı]
 TR1: [Adana] acı Urfa] acı[sız olan]
 TR3: [Tamam] Adana kebabını yiyebi[lirsin] acılı
 AR2: [Hı:m]
 AR2: Çok iyi
 TR2: Türkiye'nin [belli] bölgeleri çok acılı yapıyo
 AR2: [()]
 PAN: Hı hı
 TR2: Ama herkes acı yiyemediği için hep koymuyolar mesela (.)
 PAN: ((Başını yukarı doğru sallıyor))
 TR2: Dün ben dayımlara gittim
 PAN: ((Başını yukarı aşağı sallıyor)) hı hım
 TR2: Dayımlarda ıı- yaprak sarması var ya ((parmaklarıyla sarma şekli yapıyor))
 AR2: Hım
 TR2: O kadar acılı yapmıştı ki [yengem] yiyemedim ben onu ((gülümsüyor))
 AR2: [Hım]
 FAS: heh
 AR2: Hım
 PAN: ((Gülümsüyor))
 TR2: İçi a(h)cı doluydu(h) çünkü
 PAN: (Hocam bana ver onu) [heh]
 FAS: [heh]
 TR2: [heh]
 AR2: [heh]
 POR: [heh]
 (TR3): [heh]
 (TR4): [heh]
 PAN: [heh]
 FAS: [Ben Çanakkale'ye gittim (.) [tatilde Çanakka]le'ye gittim evet
 TR4: [Çanakkale'ye]

AR2: .hhh
 TR4: Nere- nereleri gezdin Çanakkale'de
 FAS: Çanakkale'ye: aa- deniz kenarında gezdim
 TR4: Bozca[ada Gökçeada:]
 FAS: [Ve: a- ama: (.)] aa .t biraz soğuk
 TR4: Hı:m
 FAS: Çünkü aa deniz çok yakın
 TR1: ((Başını yukarı aşağı sallıyor ve ağzını oynatıyor:)) (evet)
 FAS: Bu yüzden yani-
 TR4: Rüzgarlı [orası]
 FAS: [Rüzgarlı] ((elini yüzüne doğru sallıyor)) çok rüzgarlı [evet]
 (AR2): [Hım]
 TR4: Evet
 FAS: Ama: yaz için bence iyi [heh]
 (AR2): [heh]
 TR4: Ne zaman gittin
 FAS: Tatilde aa ((iki parmağını gösteriyor)) iki [hafta]
 PAN: [İki haf][ta (önce)]
 AR2: [İki hafta]
 TR4: [Ha: o:-]
 PAN: [İki hafta (ön)ce] ((başparmağı ile arkayı gösteriyor)) burda
 AR2: (Uzun) [()]
 TR4: [Kış tati]linde
 FAS: Ha [evet kış ta]til-
 PAN: (Kış [tatil])
 AR2: [Kış] tatili
 FAS: Hı hım ((başını yukarı aşağı sallıyor))
 AR2: Çok iyi uzun bir tatil
 FAS: heh
 AR2: Ama ((başını iki yana sallıyor)) d- [heh] .hhh
 TR2: [heh]
 FAS: Ama çok [hızlı geçti]
 AR2: [Bence de] çok [hızlı geçti heh]
 FAS: [Çok hızlı geçti]
 TR4: [heh]
 PAN: ()
 TR1: Peki Türkçeyi öğrenmek için nasıl çalışıyorsunuz ((elini aşağı doğru sallıyor)) sınıf dışında
 FAS: Ee valla ben her zaman çalışıyorum [heh] Türkçe(h)
 AR2: [heh]
 PAN: ((Gülümsüyor)) [sinifta=] ((başını yukarı aşağı sallıyor))
 FAS: [Türkçe] sınıfta ((TR1 konuşucusuna bakıyor))
 TR1: Hım
 FAS: Sınıfta: e- yani öğretmen var ee başka meselan aa arkadaşle konuşacağız e- yani konuştum ee
 TR1: ((Elini aşağı doğru sallıyor)) sınıf içinde ortak dil ne ((gülümsüyor))
 FAS: Ne ne dil o=
 PAN: ((Gülümsüyor))
 TR1: ((Gülümsüyor)) s- sınıf içinde konuştuğunuz (.) genelinde konuştuğu dil [ne h=]
 FAS: [Türkçe] Türkçe
 PAN: ((Başını yukarı aşağı sallıyor))
 POR: İngi[lizce]
 AR2: [Aa]
 TR1: [İngilizce]
 AR2: [Her zam]an [(hayır) her]
 FAS: [Her zaman=]
 AR2: [Zaman (yok)] her zaman yok ((gülümsüyor ve elini kaldırıyor)) heh
 PAN: [İngilizce ve Türkçe]
 POR: [heh]

FAS: Her zaman yok [yani ()=]
 PAN: [İngilizce] ve Türkçe ((başını yukarı aşağı sallıyor)) İngilizce [ve Türkçe]
 FAS: [İngilizce] ve
 Türkçe evet
 AR2: İngilizce ve Türkçe
 TR1: Hım
 AR2: Ve her zaman aa=
 PAN: Zor şey için İngilizce konuşuyor a[ma(h) ama=]
 AR2: [Hoca hoca] bize- bize ((işaret parmağını kulağına götürüyor)) doydunuz ((işaret parmağını karşıya doğru sallıyor)) Türkçe Türkçe sadece diyor ya(h)ni [konuştunuz heh]
 PAN: [Y- yok- yoksa] ceza var ((gülümsüyor))
 FAS: [()]
 FAS: Ceza var (evet)
 TR2: ((Gülümsüyor))
 AR2: Bir [ceza var] ((işaret parmağını sallıyor))
 PAN: [Ceza var] [heh] ((eliyle yazma işareti yapıyor))
 (POR): [heh]
 AR2: Yani [heh]
 FAS: [Bir] ceza var heh
 AR2: heh
 FAS: Hım
 PAN: E- çok iyi e- b- (bilinçli) bir şeyler var şarki va:r [dinlemek va:r]
 AR2: [Hım dinlemek] (.) ((elini kaldırıyor))
 oyun[lar en önemli] şey= ((elini masaya koyuyor))
 POR: [Oyun va:r]
 PAN: Oyu- oyun oyna var
 AR2: Oyunlar [heh]
 (FAS): [Hım]
 PAN: Bence güzel bir
 AR2: Hım
 PAN: (Güzel anlatıyor)
 TR2: Dizi izliyo [musun]uz
 (FAS): [.hhh]
 AR2: Hım
 POR: [Evet]
 TR2: [Türk] [dizisi]
 PAN: [()] ((başını iki yana sallıyor))
 TR2: [Ne izliyorsunuz]
 PAN: [Şimdi kadar] ben izle[medim]
 POR: [Aa (.)] ç- ç- çizgi film
 TR4: [heh]
 TR3: [(Hım)]
 TR2: ((Gülümsüyor))
 POR: Bazen
 (PAN): Hı hım
 POR: Ve: aa (.) documentary ((diğer konuşuculara bakıyor)) ne demek
 AR2: () =
 TR3: Bel[gesel]
 TR2: [Belge]sel
 POR: Evet
 AR2: Hım
 POR: ((Başını yukarı aşağı sallıyor))
 TR4: Türkçe mi izliyorsun
 POR: Evet bir kere aa (.) Konya hakkında [evet] ((başını yukarı aşağı sallıyor))
 TR2: [heh]
 TR4: [Hım] heh

TR3: [(Hım)]
 FAS: [Aa Konya hakkında]
 TR3: [Konya hakkında bi] belge[sel izledin]
 PAN: [Konya hak]kında bir b=
 FAS: Mavlana
 (TR3): heh
 POR: [Evet]
 FAS: [Mavla][na hakkında]
 AR2: [() Ma]vlana]
 FAS: Hı hı
 AR2: ()
 PAN: ((Başını yukarı aşağı sallıyor))
 TR2: ((AR2 konuşucusuna bakıyor)) sen izliyo musun dizi
 AR2: Ee bir filim değil ama: bilmiyorum ((parmağını alnına koyuyor)) series yani
 (TR3): Hım
 TR2: Dizi
 AR2: Ee siz ee- sen ee vatanımız vatanım-
 (TR4): .t Vata[nım (Sensin)]
 TR2: [Vatanım Sensin] ((işaret parmağını yukarı kaldırıyor))
 AR2: Sensin [vatanımız]
 TR2: [Hah evet] [heh]
 (FAS): [Hım]
 AR2: [Hım] iyi yani bir (aşık) var heh
 TR4: [heh]
 (FAS): [heh]
 TR2: ((Gülümsüyor))
 AR2: heh
 FAS: Ben önce izledim
 AR2: .hhh
 FAS: Aa onun adı suz suz
 TR3: Söz
 TR1: Söz
 TR4: [Söz]
 FAS: [Söz] ((başını yukarı aşağı sallıyor)) [ha Söz]
 PAN: [Sö:z] (.) Söz
 FAS: Ama o çok savaş var ((ellerini iki yana açıyor)) bıraktım
 PAN: [heh]
 FAS: [Bilmiyorum] [şimdi heh]
 TR4: [Evet savaş]
 TR3: [heh]
 PAN: [heh]
 (POR): [heh]
 (AR2): [heh]
 TR4: [Dizisi]
 FAS: [Savaş] (var) (.) [hı hım]
 TR2: [Çok sa]vaş dizisi var Türki[ye'de]
 FAS: [Hım]
 PAN: [Aksi]yon istemiyor mu sen
 FAS: Hı ((gülümsüyor))
 TR2: ((Başını iki yana sallıyor))
 PAN: İstemiyorsun a- eksiyon
 (TR3): I-ıh
 TR2: [I-ıh ı-ıh] ((başını iki yana sallıyor))
 FAS: [Eksiyon] bilmiyorum [heh]
 (AR2): [heh]
 PAN: [Ben] eksiyon çok e- seviyorum ama diziler çok uzun uzun ((yüzünü buruşturuyor ve başını iki yana sallıyor)) bence ben ((elini iki yana sallıyor))

TR2: Evet Türkiye'[de di]ziler çok uzun=
 TR3: [Evet]
 PAN: Çok uzun
 TR2: [Çok]
 FAS: [Evet] çok uzun
 TR2: Gerçekten
 (AR2): (Ne)
 TR2: İki iki buçuk saat [diziler]
 FAS: [Hı hı]
 (AR2): [Hım]
 PAN: [Ama] reklamlar çok eğlenceli Türkiye'de [(evet) aa heh]
 FAS: [heh]
 TR2: [Ama internet dizileri=]
 (AR2): Hım evet
 TR2: ((İşaret parmağıyla telefonu işaret ediyor)) internette Türk dizileri başladı şimdi ((elini sallıyor))
 onlar daha az süreli [bi saat]
 PAN: [Hı hı] ((başını yukarı aşağı sallıyor))
 (AR2): [Evet]
 TR2: [Yarım saat]
 PAN: [Hı hı]
 AR2: Ee benim içim ee benim için ee kitab ee okumak e- çok k- seviyorum okumayı ama yani ben
 hım ((eliyle daire çiziyor)) tekrar tekrar ee ((eliyle kitap tutuyor gibi yapıyor)) yani ne
 bilmiyorum (yani) yani hala nasıl yani okuyorum çok iyi ((iki elini yana doğru hareket ettiriyor))
 [değil] yani
 FAS: [Ha]
 AR2: Yani ne [yeni sözlük]çe var yeni yeni
 FAS: [Nasıl ()=]
 TR4: Hı hım
 AR2: Yani hala yani (.) ama yani e- e- hım ((elleriyle daire çiziyor)) gele- geleneksel g- genel-le
 TR2: [Hı hım] ((başını yukarı aşağı sallıyor))
 FAS: [(Genellikle)]
 AR2: [Anlamak] mümkün
 TR4: [Hı hım]
 AR2: [Yani] genel mumkin ama yani her zaman yeni sözlükler var
 TR2: Ama [o çok] normal
 TR4: [Evet]
 AR2: [Çok normal (mu)]
 TR2: [Bence (.)] hepiniz gerçekten çok (.) düzgün konuşuyosunuz
 AR2: Hım ((başını yukarı aşağı sallıyor))
 TR2: Öyle söylem- mesela ben ((elleriyle kendini gösteriyor)) roman okurken benim de bilmediğim
 sözcükler var [Türkçede]
 AR2: [Hım]
 TR2: [Ona rağmen]
 PAN: [Hı hı] ((başını yukarı aşağı sallıyor))
 AR2: Hı:m
 TR2: [Anadil]im olmasına rağmen
 AR2: [()]
 AR2: Hı hım
 TR2: Açıp okuyorum mesela
 AR2: Hım
 TR2: Kimleri okudun
 AR2: Ee heh ((elinde kitap varmış gibi yapıyor)) kitap (çocuklar) içi(h)n
 PAN: ((Gülüşüyor))
 FAS: Ee [ben okudum çocu- ha]
 AR2: [(Çocu- ço- çocuk) (.)] [çocuklar kitaplar yani]
 FAS: [Yalan yalan çocuklar] [bu gibi]
 TR2: [Ha:]

FAS: Nas[reddin Hocam] ((işaret parmağını ileri uzatıyor))
 AR2: [Ma- masalar] [yani]
 TR2: [Ha:]
 TR4: [Hı hım]
 AR2: [() masalar]
 TR2: Na:sreddin Hoca=
 FAS: Nasreddin Hoca ben [okudum] Nasreddin Hoca
 AR2: [Masalar]
 TR2: ((Dudaklarını oynatıyor)): [evet]
 AR2: [Hım]
 PAN: Hım ((başını yukarı aşağı sallıyor))
 FAS: (Yani) evet ((başını yukarı aşağı sallıyor))
 PAN: Nasreddin Hoca
 TR2: Kelo(h)ğlan Na(h)sreddin [Hoca(h)]
 FAS: [Ama o] çok mış mı(h)ş yazdı ((gülümsüyor)) [mış mış]
 PAN: [(Çok meşhur)]
 AR2: [Mış mış] var
 [(evet) hikayeler] için
 TR4: [Hikaye anlatımı]
 PAN: Hikaye [var] ((başını yukarı aşağı sallıyor))
 AR2: [Ben] kütüphaneye gittim yani ama yani hepsini (.) ((ellerini birbirine kenetliyor))
 (FAS): heh
 AR2: heh bilmi(h)yoru(h)m
 (FAS): .hhh
 AR2: Anlamıy[orum]
 (FAS): [Evet] evet
 AR2: Sadece k- çocuklar masallar ya(h)ni mumkin ((ellerini iki yana açıyor)) [heh]
 TR2: [heh]
 TR4: [heh]
 AR2: Ve ((kendini gösteriyor)) yani ben ve benim çocuğum ((işaret parmaklarını yanyana getiriyor))
 birlikte ((elleriyle kitap tutuyormuş gibi yapıyor)) okuyoruz [heh]
 TR4: [heh]
 (FAS): [heh]
 (PAN): [heh]
 (POR): [heh]
 TR2: ((Gülümsüyor))
 AR2: Hem ona eğlenceli yani vakit geçir- geçirdik [hem de] yani birlikte öğreniyoru(h)z
 (FAS): [Hı hım]
 (FAS): Hım
 PAN: Biz onun e- e- hikaya e- sadece komik hissediyoruz [ama] o zaten e- aslında o politik ee
 (TR2): [heh]
 PAN: Ee mantık var orada [çok]
 TR2: [Evet]
 PAN: [Poli]tik mantık var
 TR3: [Evet]
 TR4: Hı hım
 PAN: Sadece komik değil ((elini iki yana sallıyor))
 TR1: [()=]
 TR4: [Evet]
 FAS: [Sizce=]
 PAN: [Bence] (daha) çok [iyi o] yazdı ((başını yukarı aşağı sallıyor))
 (AR2): [(Öksürüyor)]
 FAS: Sizce [biz] hangi dizi: izledik
 PAN: [(Öyle)]
 TR4: Hım: (.)
 TR2: Hım:
 TR4: Ben Türk dizi çok izlemiyoru(h)m [heh]

PAN: [heh]
 AR2: [heh]
 (FAS): [heh]
 (TR2): [heh]
 (TR3): [heh]
 FAS: Yani [()=]
 TR2: [(Düşün)[üyorum)]
 AR2: [İngiliz]cede çok çok yani filimler var [()]
 TR4: [Evet]
 AR2: Ve (iyi) heh
 TR2: [()]
 AR2: [Mission] Impossible: ve: [(.) (üç ay-lık)=]
 PAN: [(Mission Impossible) Türkçe ne]
 TR2: Aa üç- [ş- üç şey (mi)] ((AR2 konuşucusuna eliyle dokunuyor))
 AR2: [Mission Impossible]
 TR2: Üç a- ee- şey ((AR2 konuşucusuna eliyle dokunuyor))
 AR2: Ee [ne]
 TR2: [Three] Idiots evet
 AR2: Hım ((başını yukarı aşağı sallıyor))
 TR2: Sen ((işaret parmağı ile arkayı gösteriyor)) gelmeden önce biz de onu konuştuk biliyo [musun]
 AR2: [Hı hım]
 ((gülümsüyor))
 TR2: ((İşaret parmağı ile telefonuna iki kere dokunuyor)) ben onun bi şarkısını indirdiğimi söyle[di(h)m]
 AR2: [heh]
 PAN: ((Gülümsüyor ve başını aşağı sallıyor))
 TR2: ((Elini sallıyor)) orda(h)n bi Hintçe şarkı (var)=
 FAS: () Türkçe: Türkçe için yani hangi dizi iyi mesela
 TR4: Türk[çe için] hangi dizi iyi
 TR2: [Hım:]
 TR2: t onu düşünüyorum ama (.) zaten (.) ((ellerini kavuşturuyor ve dudaklarını büzüyor)) günlük hayatın olması lazım daha çok [(onun için)]
 TR4: [Aa şey] (.) ödül aldı Şahsiyet
 TR2: Aa [Şahsiyet]
 AR2: [Hım:]
 FAS: [Şahsiyet]
 TR2: [Evet evet]
 AR2: Şah[siyet]
 TR2: [Evet]
 TR4: [Şah]si[yet]
 TR3: [Şah]siyet
 TR4: [İzleyebilirsin=]
 AR2: [Şahsiyet (bu) personal-] [(mı)]
 TR2: [Mut]laka iz[leyin]
 (AR2): [(Bu)]
 TR4: Kimin
 FAS: Hı [hım]
 TR2: [Çok] [güzel] ((işaret parmağı ile başparmağını birleştiriyor))
 AR2: [[Şahsi]yyet]
 PAN: [[Perso]nali]ty per[sonality İmgilizce]
 FAS: [Çok (komik)] ba[zan aa masalan]
 AR2: [Personality yani]
 TR3: [Evet]
 FAS: [Bazı] [(diziler ben)]
 TR4: [Im evet]
 FAS: [İzledim (çok hızlı) konuşuyorlar ben]
 AR2: [Bu Arapça [Şahsiyet Şahsiyet (tamam)]] ((başparmağını kaldırıyor))

TR4: [Ş- hı hım şahsiyet]
 FAS: An[ılamadım yani]
 AR2: [Aa tamam]
 TR3: [Şahsiyet]
 TR2: [Şahsi=]
 FAS: [Çok çok] [hızlı konuşı]yorlar
 AR2: [Bu şey var]
 TR2: Evet [ama alt]yazı koyabilirsin ((işaret parmağı ile telefonunu gösteriyor))
 FAS: [Ve: ()=]
 TR4: Şahsi[yet'te] çok hızlı konuşma yok=
 FAS: [Hı:]
 FAS: Altı [altı ne] ((işaret parmağı ile başparmağını birleştirip TR2 konuşucusuna yöneltiyor))
 PAN: [Hı hım] ((başını yukarı aşağı sallıyor))
 AR2: Aa tamam [bu bu] şey
 TR2: [Altyazı] ((eliyle telefonu gösteriyor))
 FAS: Alt[yazı (.) hım]
 AR2: [Yani] [biz]
 TR2: [Aha]
 AR2: [Çünkü bu ()]
 TR4: [Hı hı çok hızlı değil]
 TR2: [(.) hani (sen konuşuyosun)] [altta geçiyo] ((elini yan koyup soldan sağa hareket ettiriyor))
 AR2: ((Elleriyle daire çiziyor)) [çok çok]
 FAS: [Ben (.) bu]
 AR2: [Hızlı ve biz anlamadık] ((ellerini iki yana hareket ettiriyor))
 FAS: [Gibi ee yazdım ama] [ss- bul]madım (.)
 TR4: [Hı hım]
 AR2: Hım
 FAS: Hı hım a-
 TR2: Hangisini bulamadın
 FAS: Yani yaz- aa= ((eliyle kalemle yazıyormuş gibi yapıyor))
 TR4: Altyazı
 FAS: Altyazı evet
 TR2: Hım Şahsiyet'i ara bulabilirsin [bence]
 FAS: ((Başını yukarı aşağı sallıyor)) [hı hım]
 AR2: Hım:
 TR2: Netflix- deki dizilerde genelde altyazı oluyo Puhu TV'de var mıydı Şahsi[yet Puhu TV'de]
 TR4: [Yok herhalde]
 (AR2): Hım
 TR2: İnternet sitesinde Şahsiyet yayınla[nıyor]
 FAS: [Şahsi]yet hı hı
 TR1: Evet [()]
 TR2: [Bölümler bi saat] [(.) çok uzun değil evet]
 TR4: [Yok bu kısa ç- bi] saatten [de kısa]
 AR2: [Hım]
 TR2: [Bi saat de] değil [doğru]
 AR2: [Yani bu] uygun
 TR4: Hı hı e- [izleyebilirsiniz hem yavaş]
 AR2: [Uygun [()] bizim için]
 PAN: [Uygun] ((başını yukarı aşağı sallıyor))
 AR2: Hım yavaş ()
 PAN: Hım
 TR4: [(Olabilir)]
 TR2: [Hem de ödül aldı]
 PAN: Çok uygun o zaman o
 AR2: Çok uy[gun ()]
 (TR3): [Evet]
 TR4: Bi bakın belki [beğenebi]lirsiniz

TR1: [Deneyin]
 TR2: Türki[ye'nin en iyi] oyuncularından biri oynuyo
 TR1: [Hepsinin=]
 TR1: İlk bölü[münü] izleyin farklı dizileri
 (AR2): [Hım]
 PAN: Hı hı
 TR1: Komedi var
 PAN: [Hı hı]
 AR2: [Hım]
 TR1: İşte genelde aksiyon olan var hangisi hoşunuza gidiyosa onu izleyin daha öğrenmesi kolay olur çift altyazılı izlerseniz
 PAN: ((Başını yukarı aşağı sallıyor))
 TR1: ((İşaret parmağı ile başparmağını birbirine yaklaştırıyor)) y- y- Türkçe altyazısı açık olmalı o zaman ee daha hızlı öğrenirsiniz kelime[leri ve]
 (TR2): [()]
 TR1: İzlerken söyleneni siz de tekrar ederseniz ((parmağıyla ağzını gösteriyor))
 PAN: Hı hım ((başını yukarı aşağı sallıyor))
 TR1: Daha hızlı konuşabilirs- çünkü bi dil öğrenirken sadece ((parmağı ile başını gösteriyor)) beyinde iş bitmiyomuş (bi) okumuştum ((parmağıyla ağzını gösteriyor)) dil kaslarının da gelişmesi gerekiyormuş
 PAN: Evet ((başını yukarı aşağı sallıyor))
 TR1: Yani yalnız bile olsan ((elini yukarı aşağı sallıyor)) o dilin işliyecek o şeyleri söyleyecek o kelimeleri söyleyecekmiş
 (AR2): Hım
 PAN: ((Başını yukarı aşağı sallıyor)) [doğru]
 TR2: [Kesin]likle doğru
 PAN: Doğ[ru] doğru
 (AR2): [Hım]
 TR2: Alışmak için hem
 PAN: Hı hım
 (AR2): Hı hım
 TR2: Önemli .hhh hepinize ayrı ayrı bi şey sormak istiyorum (.) hepinizin anadilleri farklı ya
 PAN: ((Başını yukarı aşağı sallıyor)) hı hım
 TR2: Türkçeyi hiç bilmiyoken [duy]duğunuzda
 AR2: [Hım]
 PAN: Hı hım
 TR2: Nası geliyodu kulağa ((elleriyle kulaklarını gösteriyor))
 AR2: Hım
 FAS: Ben önceden düşündüm çok kolay ama hım bir kere duydum heh ((eliyle başını gösteriyor))
 PAN: ((Gülümsüyor))
 FAS: Hiç anlamadım ve yani biraz
 TR2: Benzettiğin bi dil var mı mesela
 FAS: Evet
 AR2: Hım [çok va:r]
 (TR2): [()]
 FAS: Mesela [Arapça Arapça benz-]
 AR2: [Ee (.) ee] [yani] özellikle (b- onun biz b-) çünkü Arap ve
 TR2: [Hım]
 FAS: Hım
 AR2: ((Eliyle PAN konuşucusunu gösteriyor)) aa (ne) Bakis[tan ve] Urdu yani
 TR2: [Hı hım]
 AR2: ((Ellerini kavuşturuyor)) çok e- ne kelimeler var (.) [yani]
 TR2: [Evet] [ama]
 FAS: [Evet]
 AR2: Hım
 TR2: Şeyi soruyorum ((elleriyle kulaklarını gösteriyor))
 AR2: (Benzemek) hım

TR2: Kulağa se- ses olarak nasıl geliyo
 TR4: Kaba mı: kibar mı:
 TR2: Gırtlak[sı mı]
 TR4: [Hızlı] mı:
 PAN: Kibar [kibar] Türkçe bence
 TR4: [Türkçe]
 PAN: K- [kibar]
 AR2: [(Kibar)] [(hım)]
 TR2: [Mesela] ee ben birkaç tane röportaj izledim
 AR2: Hım
 TR2: Hepsi farklı bir dile benzetiyolardı anadilleri birbirinden fark[lıydı]
 PAN: [Hı hım]
 AR2: Hım
 TR2: Kimi işte ee e- (.)
 TR2: Çinceye benzeten biri(h) du(h)yдум hiç a(h)lakası olduğunu [zannet]miyorum ama .hhh
 FAS: [Hı hı]
 AR2: (Hı hı)
 TR2: Yani böyle nası geliyo kulağ= ((ellerini kulağına yaklaştırıyor))
 FAS: Türkçe ben aa mesela aa bi problem yani bence var yani Türkçe çok e- kelimeler var e- meselan yabancı: dilden geliyor geldi
 TR4: Hı hım
 FAS: İngilizce var Farsça var Arapça var (.) yani bence ee önce iyi meselan (hissetmiyor) etmiyordum ama şimdi iyiyim yani
 TR4: Hı hım
 FAS: Beğendim şimdi
 TR4: [heh]
 AR2: [heh]
 FAS: Önce biraz ee
 PAN: Benim [(dil)=]
 FAS: [Çünkü] yazma için çok zor yani
 PAN: Hı hı
 TR4: [Hım]
 FAS: [Bence] yazma için .hhh meselan ee aynı kelime yani ee Türkçe kelime e- yazmak için kolay çünkü onlu var hepsi bu gibi yani
 (AR2): Hım
 TR4: [Hım:]
 FAS: [Yazmak] ama Arapça Farsça farklı () ((eliyle yazıyor gibi yapıyor))
 TR4: Evet
 AR2: Hım (.) [hım]
 FAS: [Hım]
 TR2: ((Elini kulağına yaklaştırıyor)) senin kulağına nasıl geldi ilk
 PAN: Tü- i- iyi bence
 AR2: İyi
 PAN: İyi (.) [iyi] kibar
 AR2: [Hım]
 PAN: [İyi (.)] benim dil Urduca zaten dil değil ((elini sağa doğru hareket ettiriyor))
 AR2: [Hı hım]
 TR2: heh
 TR4: heh
 PAN: Zaten o dil değil o ((elini masaya koyuyor)) Arapça: Fars[ça: Türkçe:]
 FAS: [Aynı: dil ()] ((başparmağı ile PAN konuşucusunu gösteriyor)) hım
 PAN : Karıştı ((ellerini birbirine yaklaştırıyor))
 (TR3): Hım
 TR4: [Hım:]
 PAN: [Karış var] (.) ((işaret parmağı ile başparmağını birleştiriyor)) [Urduca Urdu] zaten
 AR2: [()]

PAN: Ee Türkçe sözlük (.) [Urdu]
 FAS: [Çünkü] ((başparmağı ile PAN konuşucusunu gösteriyor)) o tercübe var
 bu yüzden heh ()=
 (TR3): [Ha:]
 PAN: [Urdu sözlük biliyorsun] Urdu Urdu ne demek Türkçe
 TR3: Urdu sözcüğü Türkçe:
 PAN: Asker ((gülümsüyor))
 TR3: Ask- [ha ordu:]
 TR2: [Ha:]
 PAN: [Or[du or]du] ((eliyle TR3 konuşucusunu gösteriyor))
 TR3: [Ordu]
 TR2: [Aa] ((TR4 konuşucusuna bakıyor ve gülümsüyor))
 PAN: [Bu] Urdu [zaten o Türkçe o sözlük]
 TR2: [Aa:] ((elini başına koyuyor)) [yeni] ö(h)ğrendim bunu heh
 PAN: [heh]
 TR3: [(heh)]
 (TR4): [heh]
 AR2: [Ha:ha:] çok çok kelimeler [var yani]
 PAN: [Ordu (.)] ((başını yukarı aşağı sallıyor))
 PAN: O- zaten o- o- [T- Türkçe]
 (AR2): [Hım]
 TR4: [heh]
 AR2: Yani
 FAS: Urdu evet
 AR2: E- her ders
 TR4: (heh)
 PAN: [heh]
 AR2: [Her ders] ee en az en az yani iki ((iki parmağını sallıyor)) ya da uç kelimeler ben biliyorum
 AR2: [Arapçadan] ((eliyle PAN konuşucusunu gösteriyor))
 PAN: [Arapça (çok) [var]] ((başını yukarı aşağı sallıyor))
 FAS: [Ara]pça Fars[ça evet] ((başını yukarı aşağı sallıyor))
 TR4: [Hı]
 AR2: [Yani biz]
 PAN: [(Çok var)] ((başını yukarı aşağı sallıyor))
 TR4: Evet
 AR2: Sadece bize [bize] ((işaret parmağıyla FAS konuşucusunu ve kendini gösteriyor)) görüyoruz
 TR2: [()] ((gülümsüyor))
 FAS: [heh]
 AR2: [Ve ((başını yukarı aşağı sallıyor)) [biz bu şeyi] biliyoru(h)z] ((başparmağını kaldırıyor))
 TR2: [()]
 TR4: heh
 FAS: [heh]
 AR2: [heh]
 PAN: Öğretmen bir ((işaret parmağını kaldırıyor)) bir sözlük d- söyle- ((başını yukarı aşağı sallıyor))
 TR2: Sen [ne düşünüyorsunuz] ((POR konuşucusuna bakıyor ve başını iki yana sallıyor))
 PAN: [Arapça mı] [()]
 AR2: [Ar]apça(h) [heh]
 PAN: [heh]
 FAS: [heh]
 TR4: [heh]
 AR2: Aynı aynı ve ((bilmiyoru(h)m)) [hhh]
 PAN: [heh]
 AR2: Yani m- mesa- mesala rahman *rahman* ((eliyle kendini gösteriyor)) rahman bu şey ee siz
 söylüyoruz ee rahm- hım
 (FAS): (Amma)
 AR2: Ee hava çok soğuk *rağman*
 PAN: Ama gibi ((başını yukarı aşağı sallıyor))

AR2: Im [mesela biz düş-]
 TR4: [Rağmen]
 (TR3): Buna [rağmen]
 PAN: [Rağmen]
 AR2: ((Eliyle TR4 konuşucusunu gösteriyor)) rağmen
 TR2: [Rağmen]
 PAN: [Ama gibi] ((başını yukarı aşağı sallıyor)) [(ha)]
 TR2: [(Rağmen evet)]
 TR4: [Rağmen]
 AR2: [Biz biz] *raghman ragh*[man]
 TR4: [Hı] hım
 AR2: B- bu aynı yani Arapça [()]
 PAN: [(Lakin)] va:r Urduca [(Lakin)]
 FAS: [Mesela] hanu-
 FAS: [(Haruz) var hanuz]
 AR2: [Yani biraz biraz] yani [farklı] var
 TR4: [(Hanus)]
 TR2: [(Evet)]
 FAS: [Hanuz]
 TR3: Henüz
 AR2: Tum[cede]
 FAS: [Henüz] [evet]
 TR4: [Henüz]
 FAS: Henüz var
 AR2: Henüz
 (TR2): Ha: [()]
 PAN: [Aş-] aşına ((eliyle TR4 konuşucusunu gösteriyor))
 TR3: [Aşına]
 TR4: [(Aşına)]
 PAN: [Aş[na] var] ((eliyle FAS konuşucusunu gösteriyor))
 FAS: [(A:şına] A:şına [Farsça]]
 PAN: [(Farsça)]
 AR2: [Aşık]
 PAN: [(Farsça)]
 AR2: [Aşık] (*aişigh*) [mesela çok] çok
 TR4: [A:şık]
 AR2: [Yani kelimeler] var
 FAS: [Aşına var evet]
 TR3: ()
 FAS: [Dust var dust]
 AR2: [Yani biraz] tumcede
 TR4: Dost
 AR2: Biraz
 TR3: ((Öksürüyor))
 AR2: [Ee arrange]ment yani ((elini birkaç kere masanın üzerine yatay olarak koyuyor))
 FAS: [(Hı hı dost)]
 TR2: Hı hım ((başını yukarı aşağı sallıyor))
 AR2: Ee [farklı]
 TR4: [(Karışım)]
 FAS: [Karışık karışık evet]
 AR2: [Ama yani yani] biz biliyoruz [ve:] ((elleriyle daire çiziyor))
 FAS: [Evet] evet
 AR2: [Yani]
 (POR): [(Benzi]yor)
 AR2: İyi iyi ((kendini gösteriyor)) hissediyoru(h)m ((elini iki yana sallıyor))
 TR4: [heh]
 AR2: [heh]

TR2: ((Eliyle POR konuşucusunu gösteriyor)) [senin kulağına] nası geldi hım
 POR: [Benim için]
 (AR2): (Hım)
 POR: Benim için: çok garip ((gülümsüyor)) [heh]
 TR2: [heh]
 FAS: [()]
 (TR3): [heh]
 POR: Çünkü: hiç benz- [benz]mıyor
 PAN: [(Ben-)]
 AR2: ((Başını yukarı aşağı sallıyor))
 TR4: [Hım]
 POR: [Porte]kızce ve [Türkçe]
 PAN: [(Türkçe)] [()]
 TR3: [Hım] ((başını yukarı aşağı sallıyor))
 POR: Çok farklı .hhh ee (.) hepsi farklı
 (AR2): Hım
 POR: Ve hiçbir şey anlamıyordu: (.) ((başını iki yana sallıyor)) çok garip ((gülümsüyor))
 PAN: [heh]
 FAS: [heh]
 POR: [() (evet)] ((başını yukarı aşağı sallıyor))
 TR4: [Hızlı mı] Türkçe [senin için]
 AR2: [Yani (ya-) y-)]
 POR: Evet
 AR2: Hım
 POR: ((Başını yukarı aşağı sallıyor))
 TR4: Hızlı mı konuşuyoruz
 POR: Aa evet
 TR4: [heh]
 POR: [heh]
 (TR3): [heh]
 (): ((Kapı açılıyor)) pardon ((kapı kapanıyor))
 TR2: ((Gülümsüyor))
 POR: Çok hızlı
 TR4: Hım
 FAS: Aa benim yurttan yurttada yurttanda problem var masalan aa arkadaşlar farklı konuşuyorlar
 TR4: [Hı hım]
 FAS: [(Her yani:)] (.) [e- farklı farklı]
 AR2: [İzmir'den farklı yani]
 TR2: [Ha:]
 FAS: [Şehirler] geli- [geliyor geldi]
 AR2: [Yani siz] [İzmir'de]
 TR4: [Lehçe]
 PAN: ((Başını yukarı aşağı sallıyor))
 FAS: [Lehçe farklı v-]
 AR2: [(Farklı) [() var]]
 TR2: [Evet evet]
 TR4: Hı [hım]
 AR2: [Ve] onlar biz [yani] onlar için yani farklı
 FAS: [Hım]
 (TR2): [Hım]
 AR2: [Ee] mumkin sözler sözlükler var yani farklı: [(ne=)]
 FAS: [Söz]cükler aynı ama lehçe farklı yani
 AR2: ((FAS konuşucusunu bakıyor ve parmağıyla daire çiziyor))
 PAN: ((Eliyle AR2 konuşucusunu gösteriyor))
 AR2: [Lehçe (yani)]
 TR4: [Evet evet evet]
 TR2: [Nereliler]

AR2: [Telaffuz telaffuz ()]
PAN: [Çok sözcükler de] [farklı]
TR2: [Nere][liler]
TR3: [Tela]ffuz
AR2: Telaar[fuz telaffuz ()] ((işaret parmağı ile TR3 konuşucusunu gösteriyor))
TR3: [Sesletimi farklı]
FAS: Aa [benim] ee odada (.) (İzrum)
AR2: [Tamam]
PAN: Erzurum [Er]zurum
FAS: [Er-]
TR2: Erzurum
FAS: ((Başını yukarı aşağı sallıyor ve eliyle TR2 konuşucusunu gösteriyor)) [Erzurum ()]
PAN: [Erzurum Er][zurum]
TR2: [Hı hı]
TR3: [Hım]
(TR4): [Hım]
FAS: O: onlar farklı konu[şuyorlar]
PAN: [Çok farklı] [konuşuyor ç- söz]lükler farklı (o-)
TR4: [Evet (.) farklı]
FAS: Bir iki- kere tekrar (.) [() heh] ((elini iki yana sallıyor))
TR2: [heh]
PAN: [heh]
AR2: [heh]
TR4: [heh]
(POR): [heh]
(TR3): [heh]
AR2: [(Ama hım)]
PAN: [Trabzon e-] arkadaşlar [o çok] hızlı konuşuyor
TR4: [Evet]
TR2: (Yok o) çok zor ((elini iki yana sallıyor))
PAN: N- [ne yapı]yorsun (.) napsun
FAS: [Evet]
TR4: [heh]
FAS: [heh]
(TR3): [()]
TR2: ((gülümsüyor))
AR2: Ama genel[likle] insanlardan ben ee- yani ((ellerini kavuşturup ileri geri sallıyor))
PAN: [()]
AR2: Çok yavaş ko(h)- konuştuğunuz mumkun mu
(FAS): [Hım]
AR2: [Ve] onlar yani
TR4: Hı hım
AR2: (Ne) ee evet yani ve ((eliyle daire çiziyor)) tekrar yap- ya- yaptınız
PAN: Ama İstanbul'dan gelen arkadaşlar çok i- iyi k- e- Türkçe konuşuyor
TR4: Nerden
PAN: İstanbul'dan ((işaret parmağını yukarı kaldırıp sağını gösteriyor))
TR3: [İstanbul]
TR4: [İstanbul] [Türkçesi] heh
PAN: [O çok iyi]
FAS: Evet [(hı hı)]
PAN: [Yavaş ve] çok (.) iyi ee- e- telaffuz [(.)] güzel
AR2: [Evet]
TR2: Hepimiz şu anda İstan[bul Türkçesi konuşuyoruz normalde o yüzden]
AR2: [Yani British ve American ee(h) aynı ()] ((ellerini sağa ve sola sallıyor))
TR4: [Öyle öyle]
PAN: [(Orijinal Türk][çe İstanbul'dan geldi mi)]

AR2: [British çok [iyi:]]
 TR2: [Evet] ((başını yukarı aşağı sallıyor))
 AR2: ((İki elinin parmaklarını birleştirip yukarı aşağı sallıyor)) [konuşu]yor
 TR3: [Evet]
 PAN: [Orijinal o zaman] ((eliyle TR3 konuşucusunu gösteriyor))
 AR2: [Ve İst- sizin] [için İstanbul]
 TR2: [Hayır yani =]
 TR3: [Öyle kabul] [ediliyo İstanbul Türkçesi]
 PAN: [Mantık var mantık var heh]
 AR2: [İstan[bu(h)] bu] bu British]
 TR2: [Resmi dil=]
 AR2: Yani heh ((işaret parmağı ile TR4 konuşucusunu işaret ediyor))
 TR2: ((Gülümsüyor)) resmi dil resmi ağız ((başparmağı ile sağını gösteriyor))
 TR2: İstanbul Türkçesi [şu anda]
 PAN: [(O zaman] bir [mantık var)] hah
 AR2: [Resmi hım] ((başpamağı ile TR2 konuşucusunu gösteriyor))
 TR2: ((Başını yukarı aşağı sallıyor)) o yüzden ((gülümsüyor))
 PAN: Öyle
 AR2: Hı- hım
 FAS: [Hım]
 PAN: [Güzel gü]zel
 AR2: [Güzel] hım
 TR4: [heh]
 FAS: Hım
 TR2: Burda da bikaç farklılık var ama çok ağır değil
 PAN: Hı hım
 AR2: Hım ((başını yukarı aşağı sallıyor))
 TR2: Karadeniz'de çok farklı konuşuluyo=
 PAN: Karadeniz ((başını yukarı aşağı sallıyor))
 TR2: [Gerçekten farklı (.) (anlaması çok zor)] ((başını yukarı aşağı sallıyor))
 AR2: [Karadeniz'de hım () Hocamdan ben] doydum
 PAN: ((Başını yukarı aşağı sallıyor))
 TR2: Evet
 AR2: ()
 PAN: Karadeniz: Trabzon [(var)] ((başıyla TR2 konuşucusunu gösteriyor))
 FAS: [Ama] bazen biliyor biz yabancı: o zaman çok a- yani aa yavaş [aa-]
 TR2: [Evet]
 (TR3): [Hı hım]
 FAS: [Konuşuyorlar
 AR2: Hım
 TR4: [Hı hım]
 FAS: [Bazen] biliyor ama bazen: çok hızlı konuşuyor [(ama) heh]
 AR2: [heh]
 TR4: [heh]
 (TR3) [heh]
 PAN: ((Gülümsüyor))
 AR2: [.hhh heh]
 FAS: [heh]
 PAN: İnsanlar çok güzel (burada)
 FAS: [Aa evet ama çok güzel]
 AR2: [Hım [evet] hım]
 (POR): [Evet]
 PAN: ((Başını yukarı aşağı sallıyor)) çok güzel çok güzel
 AR2: Hım kibar
 FAS: Hı hım
 PAN: ((Başını yukarı aşağı sallıyor))
 TR4: Hepiniz yurttan mı kalıyorsunuz

AR2: Hım ben [()] ((başını iki yana sallıyor))
 TR4: [(Sen)] e(h)vde [heh]
 AR2: [heh]
 (FAS): [heh]
 PAN: ((Gülümsüyor))
 FAS: İs[tisna var istisna var]
 PAN: [Biz [(de)] biz yurt]
 TR2: [Sen] ((parmağı ile POR konuşucusunu işaret ediyor))
 AR2: İstisna var
 TR4: [Siz (yurt)]
 POR: Ben [yurtta kal][ıyorum (.) evet]
 AR2: [Estisna bu Arapça(h)] heh
 FAS: İstisna var evet
 TR4: Senin yurt arkadaşların Türk mü
 POR: Ee [(ev-)]
 TR4: [Nere]li
 POR: Ee onlar Türk bir ((işaret parmağını yukarı kaldırıyor)) (.) kişi Rus:
 TR4: Aa heh
 POR: Evet
 TR2: [Hım] ((başını yukarı aşağı sallıyor))
 (PAN): [Hım]
 AR2: Hım
 POR: ((Başını yukarı aşağı sallıyor)) biz iki yabancıyız [odada]
 TR2: [heh]
 TR4: [heh]
 (TR3): [heh]
 AR2: heh
 POR: Evet ((başını yukarı aşağı sallıyor))
 PAN: Odada dört kişi var dört kişi var
 POR: Altı
 PAN: Altı (mı)
 POR: [Evet]
 TR2: [Hangi] yurtta [kalıyosun]
 PAN: [Maşallah] [heh]
 FAS: [heh]
 AR2: [heh]
 POR: [()]
 TR2: () hım ((başını yukarı aşağı sallıyor))
 POR: () evet
 (TR2): Tamam
 POR: Ama iki oda var ((işaret parmakları ile masayı gösteriyor, başını iki yana sallıyor ve PAN konuşucusunu gösteriyor))
 TR2: Ben dört [yıl boyunca]
 (PAN): [heh]
 POR: heh
 TR2: () yurdunu biliyo musun
 POR: Evet
 TR2: ((İşaret parmaklarını havada sallıyor)) hemen dibinizde ordaydım dört ((dört parmağını gösteriyor)) yıl boyunca
 POR: Oo:
 TR2: Sonra () ((elini havada sallıyor)) heh
 POR: ((Başını yukarı aşağı sallıyor)) hım:
 TR2: ()
 POR: [heh] ((başını yukarı aşağı sallıyor))
 AR2: [Hım]
 FAS: Biz önce geldim benim arkadaşım aa (ya-) Türk değil Arab- Arapça aa Afghaniстан bi tane (.) başka yok ama bi tane çok: aa (iyi) uyumuyor u: s- sis ((eliyle daire çiziyor)) sis mı (.) yani:

uyuyor ee [rahatsız]
 TR4: [S:es]
 FAS: Ses [yapıyor]
 TR4: [Horluyo]
 FAS: Ha horluyo ((işaret parmağıyla TR4 konuşucusunu gösteriyor))
 TR4: [heh]
 PAN: [(Uyurken) [o hor- horluyor]]
 TR2 : [Ha heh]
 TR4: heh
 FAS: Ha horluyo ((işaret parmağı ile daire çiziyor))
 (TR3): heh
 PAN: O zaman o (deştirdi) ((başparmağı ile FAS konuşucusunu gösteriyor)) [oda heh]
 FAS: [()] (oluyor) ben
 [yani iş- yeni deştirdim]
 AR2: [(Çalışmak) lazım evde]
 FAS: ((İki parmağını gösteriyor)) [iki- ikisi: Türk]
 PAN: [Oda deştirdi] ((baş parmağı ile FAS konuşucusunu gösteriyor))
 AR2: [(Çalış- heh)]
 TR2: [(Uu:)] ((yüzünü buruşturuyor))
 PAN: ()
 FAS: [(Evet)] ((Başını yukarı aşağı sallıyor))
 TR4: [Hım] (.) [biri] Erzurumlu
 (AR2): [heh]
 PAN: Şimdi: [()]
 (AR2): [heh]
 FAS: [Biri Erz- Erzurumlu] [başka: ()] ((başını iki yana sallıyor))
 TR2: [Seni çok iyi anlıyorum]
 PAN: [(Deştirdi)] [Bilmiyorum]
 TR4: [Diğeri bilmi]yosun
 TR2: Çok haklısın
 PAN: [heh]
 FAS: [(Çünkü) [hiç gün)] uykusu(h)z
 (POR): [heh]
 FAS: Uyku(h)suz [kalıyorum] her sabah
 (POR): [heh]
 TR4: [heh]
 FAS: [Bu] [yüzden] deştirdim ()=
 TR2: [Evet]
 TR2: Ben de asla uyuyamıyorum
 FAS: heh
 (POR): [heh]
 (TR3): [heh]
 TR2: [Birisi (horlayınca)]
 PAN: [Ama bu gibi problem] bende [yok hiç problem var ()]
 FAS: [Ama başka: (.) başka] [arka]daşlar hiç duymadım
 TR4: [heh]
 FAS: Sadece ben duydum ((kendini gösteriyor))
 (TR3): heh
 TR2: Evet evet [hep öyle olur] hi(h)ç üzölme(h)
 FAS: [Evet evet evet]
 TR4: [heh]
 (POR): [heh]
 (TR3): [heh]
 TR2: Be(h)n de duyabiliyor(h)m
 FAS: [heh]
 (AR2): [heh] .hhh
 (POR): [heh]

AR2: [Hım]
 TR1: [Birisi] çok horladığı zaman .hhh sessizce onu ((ellerini ileri uzatıyor)) tutun böyle ((ellerini boynuna yaklaştıyor)) boynunu dik yapın yani çevirin yatakta ((elleriyle çeviriyormuş gibi yapıyor))
 TR2: Uyanıyo [(öyle)]
 FAS: [Ha:]
 (TR2): heh
 TR1: Yok uyanmaz o çok (.) genelde
 PAN: ((Gülümsüyor)) hı hım
 TR1: (Uyanırsa) zaten gene düzelir sesi
 PAN: Hım ((başını yukarı aşağı sallıyor))
 FAS: (Ne) o [problem=]
 TR1: [Ben [öyle] yapıyorum]
 (POR): [Evet]
 FAS: Problem var o çok sigara içiyor
 PAN: [Ha:]
 AR2: [Hım]
 FAS: Bu yüzden yani yani ((eliyle daire çiziyor))
 TR2: Ben de [içiyorum] ama:
 PAN: [heh]
 TR4: heh
 TR2: heh [horlamıyoru(h)m]
 PAN: [heh]
 FAS: [Ama o () heh]
 AR2: [Ama ()]
 (POR): [heh]
 AR2: Ama (bu) [yani sizin için yani bu yani]
 FAS: [Her gün iki üç tane: içiyor yani] ((üç-dört parmağını gösteriyor))
 PAN: [heh .hhh]
 AR2: [Ben biraz üzgun] yani ben b- bir kişiyi ee si-sigara o içiyor ben sizin için ee yani onun için ee üzgun yani oluyor(h)m
 (FAS): [(heh)]
 AR2: [Çünkü:]
 TR4: [Ben de] üzülüyorum [heh]
 AR2: [Hım]
 AR2: [Ben]
 TR2: Sizce [Türkiye]'de çok fazla mı sigara [içiliyo]
 AR2: [Hım] ((başını yukarı aşağı sallıyor))
 FAS: [Aa]
 POR: [Evet]
 AR2: Hım
 PAN: Türkiye'de her- herkes siga(h)ra içi(h)yor
 AR2: Çün[ku onlar yani]
 TR2: [Sizin ülke]nizde nasıl
 (AR2): heh
 FAS: Bu gibi değil yani [(artık) çocuk- ço]cuklar ((eliyle boyunu gösteriyor))
 POR: [Çok az]
 FAS: Zigara içiyor burada ((iki parmağını ağzına yaklaştıyor))
 (AR2): [Hım]
 TR4: [Evet]
 FAS: [(Evet)]
 PAN: [(Ve)]
 TR4: [Maalesef]
 PAN: [Benim ülke-] (.) erkek[ler sadece] ((elini iki yana sallıyor))
 AR2: [Bu yasaktır] mı
 PAN: Kız[lar yok]
 FAS: [Hı hım]

TR4: Aa (.) kadınlara [yasak mı]
 TR2: [Çocuklara] [yasak] ((başını yukarı aşağı sallıyor))
 PAN: [Kadın][la:r e-] yasak
 AR2: [Hım] [yasak] ((başını yukarı aşağı sallıyor))
 TR2: Çocuklara [(yasak)]
 PAN: [Gibi] ((elini yukarı kaldırıyor)) yasak gibi
 FAS: Ha ayp [gibi] düşünüyorun
 TR4: [Aa]
 PAN: Ayıp gibi ((başını yukarı aşağı sallıyor)) ama e- erkekler bende e- iki tane aynı
 AR2: [Hım]
 TR4: [Hım:]
 PAN: Ben- bence: iki tane-m aynı ama
 TR4: Evet
 TR2: Bence de
 PAN: Kadınlar çok ayıp orada () ((eliyle sol tarafını gösteriyor))
 TR3: Siz[lerde] nargile (.) içiliyo mu nargile
 TR4: [Hım]
 AR2: Nergile [yani] bu:
 POR: [Hayır]
 POR: heh
 (PAN): ()
 TR3: Evet
 AR2: E shishe [yani] bu ((elini ağzına yaklaştırıp uzaklaştırıyor))
 POR: [heh]
 FAS: [Ha:]
 PAN: [Şişe]
 AR2: [Shishe] ee ((iki parmağını ağzına yaklaştırıp uzaklaştırıyor))
 TR3: [Hı hım]
 PAN: Ha be[nim ()] çünkü baş- başka şehir orada var
 TR2: [()]
 AR2: Hım
 TR4: Hım:
 PAN: Ş- e- nargile (.) [var]
 (TR3): [Hı] [hım]
 AR2: [Hım]
 PAN: Ama çok değil ayıp (.) gibi
 TR3: (Hım evet)
 TR2: ((İşaret parmağı ile POR konuşucusunu gösteriyor)) sizin o ülkenizde çok sigara içiliyo mu peki
 POR: Hayır çok az
 TR2: .t ((başını yana çevirip ellerini iki yana açıyor))
 POR: [heh]
 (PAN): [heh]
 (FAS): [heh]
 TR2: [()] ((gülümsüyor)) (sinirlendim)
 PAN: Ama bizim [ülkede] sigara çok ucuz
 POR: [(heh)]
 FAS: Şanslı değilsin
 TR4: Aa
 AR2: [(Evet)] ((başını yukarı aşağı sallıyor))
 PAN: [Burada(h)] çok [pa(h)halı sigara(h)]
 (FAS): [heh]
 (TR3): [heh]
 TR4: Paha[lı]
 TR2: [Si][gara içmek]
 TR3: [Ar][tık çok] pahalı
 TR2: Tabii ki iyi bi şey değil ((dudaklarını kısıyor))
 AR2: Hım

TR2: Ama e- çocuklara satılması normalde yasak
 (FAS): Hı hı
 TR2: On sekiz yaşından küçük birinin içmesi normalde ((elini sallıyor))
 AR2: [Hım]
 FAS: [Hım]
 PAN: On [sekiz] sonra
 AR2: [()]
 TR2: Marketin satmaması gerekiyo yasak olduğu için ((işaret parmağını masaya koyuyor)) üstünde yazıyo
 PAN: Hı hım
 AR2: Hım:
 TR2: Ama dinlemiyolar [para kaz]anmak için
 AR2: [Hım]
 (POR): [Evet]
 PAN: [Evet] [evet evet]
 AR2: [Tamam hım]
 TR2: [Evet kesin]likle o yüzden bu bence çok yanlış
 FAS: Yani [sabab] ne çok sigara içiyorlar
 AR2: [Hım]
 TR2: ((Gülümsüyor)) ne dedin
 FAS: Sabab var mı heh
 TR4: heh
 PAN: Bu [moda gibi] burada
 FAS: [Sebeb]
 TR2: Ha [sebeb]
 PAN: [()]
 FAS: Hı hım
 TR2: Tür- bence Türkiye Türk-ler birazcık: mutsuz
 FAS: Mut[suz]
 TR2: [O] yüzden ((başını yukarı aşağı sallıyor))
 AR2: Hım ((başını yukarı aşağı sallıyor))
 TR2: Doğru değil tabii ki ama
 AR2: Hım
 TR2: ((Eliyle sol tarafını gösteriyor)) etrafında gördükçe mutsuzluk ve:
 FAS: Ha: ((başını yukarı aşağı sallıyor))
 TR2: Bu herkesin yaptığı bi şey olunca
 FAS: ((Başını yukarı aşağı sallıyor))
 TR2: Normalleşio
 AR2: Hım
 TR3: Sigara genellikle stresle baş etmek için insanların kullandığı bi (.)=
 (PAN): Hı hı
 TR3: Araç
 AR2: Çünkü ee yani içinde bir meddaler var
 TR2: Evet evet heh
 AR2: Bu yani ((işaret parmağını şakağına koyuyor))
 TR3: Evet
 AR2: Ne
 PAN: Niko[tin]
 AR2: [Ee]
 TR4: ((Fısıldıyor)): (sus sen)
 TR2: ((Gülümsüyor))
 AR2: ((Eliyle PAN konuşucusunu gösteriyor)) nikotin aa- bu şey b- ee [bağla-]
 TR2: [()]
 AR2: Bağla- ((etrafındaki konuşuculara bakıyor))
 FAS: Ha [bağla]mak için
 TR2: [Evet]
 AR2: [Bağlamak] için ve daha yani daha daha sonra

TR2: [Bağımlılık]
AR2: ((Önündeki kahve bardağını tutuyor)) ben yani ((kendini gösteriyor)) benim için kahve (.) ee
bugün kahve (içimiyor) bir şey istiyorum ((ellerini yumruk yapıp sallıyor))
(FAS): [(heh)]
AR2: [Ga(h)hve istiyorum] [()]
TR4: [Kahveye [mi bağımlısın] heh
TR3: [(Kafeine bağımlı)]
AR2: (Bağım[lıyım])
PAN: [A- ad]et gibi adet ((işaret parmağı ile TR2 konuşucusunu gösteriyor))
AR2: Adet [evet adet bu]
PAN: [Adet gibi (mi)]
FAS: [Adet]
AR2: [(Böyle] şey)
TR2: Aslında hayır ee
FAS: (Alışılık alı[sılık mı])
TR2: [Burda da] bazı yerlerde- maalesef kadınların içmesi ayıp görülüyö
PAN: Hı hı ((başını yukarı aşağı sallıyor))
AR2: [Hım]
TR2: [Ya da] sokakta içmesi gibi gibi
AR2: Hım
TR2: ((Yüzünü buruşturuyor)) ama tabii doğru değil
AR2: Bizim [için ()]=
TR2: [Daha çok] küçük yerlerde böyle ((eliyle masayı gösteriyor))
PAN: ((Başını yukarı aşağı sallıyor))
TR1: [(Peki)]=
AR2: [Bizim] için ee kadın ya da erkek yani aynı aynı [bu şey ı-ım]
(PAN): [Aynı aynı]
AR2: ((Ellerini iki yana sallıyor)) [yani bu şey ()]
PAN: [Bence de aynı]
AR2: Aynı [yani]
TR2: [Ben]ce de aynı
AR2: [Hım] ((başını yukarı aşağı sallıyor))
FAS: [Ha:] soru var ((eliyle TR1 konuşucusunu gösteriyor))
AR2: Daha aynı ya[ni neden] yani
TR1: [Sizin]= ((işaret parmağını öne doğru uzatıyor))
AR2: Ee yani kadın ayıp ve () heh erkek [()]
TR2: [Evet]
PAN: Doğru doğru doğru
AR2: Ben- benim için ya[ni(h)] ((avcunu ileri doğru uzatıyor))
PAN: [Be-] beden aynı prob- heh () [(sorunlar] da aynı)
FAS: ((PAN konuşucusunun koluna dokunuyor)) [ha: soru]
AR2: [Hım]
FAS: [Hocam] soru: soru var ((gülümsüyor))
TR1: Peki: ((işaret parmağı ile karşısındakileri gösteriyor))
TR4: heh
TR1: Ee s- sırayla sorucam sigara benzeri içilen ((işaret ve başparmağını ağzına yaklaştırıp
uzaklaştırıyor)) bi şeyler var mı sizin ülkenizde
POR: Hım va:r
TR2: [(Hah)]
(FAS): [()]
TR2: [heh]
TR4: [heh]
POR: [Weed]
PAN: [Adı] ne onun
POR: Weed
PAN: Weed aa(h) .hhh
TR2: .hhh

POR: .hhh [ama] yasa:k
 TR3: [()]
 TR2: [heh] ((başını yukarı aşağı sallıyor))
 PAN: [heh]
 POR: Ama (.) [insanlar (içiyorlar)] ((başını yukarı aşağı sallıyor))
 PAN: [() (güçlü bir şey) [o sigara sigaradan) heh]
 TR2: [Çok mu içiliyo]
 POR: Hım bilmiyorum
 TR2: Türkçesi ot heh
 POR: [Ot]
 TR3: [heh]
 TR2: Ot ((gülümsüyor ve başını yukarı aşağı sallıyor))
 POR: Oh
 (AR2): Hım
 POR: Onlar içiyorlar (.) [ee]
 TR4: [İllegal] dimi
 POR: Genç- gençler çok içiyor[lar]
 (PAN): [Hım]
 (TR4): [Hım]
 TR1: Çok hasta ediy o mu o peki
 POR: İm ((kaşlarını çatıyor)) hayır (.) bence hayır [bilmiyorum ben] ((kendini gösteriyor))
 PAN: [Sağlıklı mı sağlık]lı mı o
 (TR1): (Kul[lanırsa-])
 TR2: [Sağlıklı] olabilir mi [se(h)nçe heh]
 POR: [heh]
 (PAN): [heh]
 (FAS): [heh]
 TR2: [Bö(h)yle bi şe(h)y mümkün mü .hhh]
 (PAN): [heh] [.hhh]
 AR2: [Suriye'de] bir şey [var ee]
 PAN: [(Hı hı)]
 AR2: Yani ge- ee geçen yıl ee Halab'tan yani: specif- yani özellikle ee kadınlar yani ayıp ((elini başına koyuyor)) yani [onlar] (düşündü)
 (PAN): [Hı hım] ((başını yukarı aşağı sallıyor))
 AR2: Kadınlar için bu ayıp
 (PAN): Hı hım
 AR2: Ama lokantada ne ne: ne oldu ((ellerini iki yana koyuyor)) reklam var
 (PAN): (Hı [hım])
 AR2: [Kadın]lar için şişe ya da ne- ((eliyle TR3 konuşucusunu gösteriyor)) nergile ee ücretsiz (.)
 ((ellerini iki yana açıyor))
 (POR): ((Gülümsüyor)) hım
 TR3: Aa
 TR4: Hım: heh
 AR2: Bu ve yani hatta yani mümkün kadın yani (içimiyor) ii heh onlara ee [yani ne]
 FAS: [Ücretsiz]
 AR2: [Gidiyor] ve:
 POR: [Ücretsiz]
 AR2: [Ve] içiyor yani
 (FAS): [Hı hım]
 AR2: Çünkü ücretsiz tamamen [ücretsiz] ((ellerini çapraz yapıp iki yana açıyor))
 TR3: [()]
 FAS: [Hım]
 AR2: [Hım] ((başını yukarı aşağı sallıyor))
 TR3: [Hım]
 PAN: (Önce siz hani) her şey iyi olaca(h)k [heh]
 TR3: [heh]
 (POR): [heh]

(AR2): [heh]
 FAS: ((Gülüşüyor))
 TR2: Sizin orda peki (.) [Pakistan('da nasıl)]
 PAN: [Ee (.) orada] sigara (içiyorlar) insanlar
 TR2: Çok mu
 PAN: Çok değil ((başını iki yana sallıyor)) sade: gençler
 (TR3): () [heh]
 PAN: [Ee] bir şey var hookah hookah biliyorsun hookah
 TR2: Evet evet [şey nargile işte]
 TR3: [Hookah nargile] iş[te nargile]
 PAN: [Nargile o o] o modern mo- modern bir şey [o hookah]
 TR2: [Evet evet]
 PAN: E- eski bir şey
 AR2: Hım:
 TR3: Hım
 PAN: [Büyük bir şey] ((eliyle boyutunu tarif ediyor))
 AR2: [Evet tamam bu şey] [ee]
 TR2: [t (tamam büyük)] [bi] versiyonu daha var
 AR2: [Yaprak ee aynı] bu şey () ((eliyle sarıyormuş gibi yapıyor))
 TR2: [Evet biliyorum] ((başını yukarı aşağı sallıyor))
 FAS: Hım:
 PAN: A [bu] ((eliyle AR2 konuşucusunu gösteriyor))
 AR2: [()] bu heh bunlar ((eliyle bir tutam alıyor gibi yapıyor)) o- taba-
 PAN: [O- o kullanı]yorlar () ee] yaşlı insanlar
 AR2: [Taba- () ve] ((eliyle sarıyormuş gibi yapıyor))
 TR4: Hım
 PAN: Hookah (kullanıyorlar)
 AR2: Hım
 TR2: S- Afganistan'da [nasıl]
 FAS: [O var] aa- (.) paan bilmiyorum paan (siz) ((dudaklarını büzüyor)) (.) bu gibi
 var ((işaret parmağı ve başparmağını birbirine yaklaştırıyor))
 PAN: (Nesi var)
 FAS: Ama o o yine zararlı değil imm mesela sigara gi- si[gara] gibi değil yani zarar- (.)
 TR2: [Tü-]
 PAN: ((Gülüşüyor))
 TR2: t Türkiye'de en çok (.) kullanılan şey [sigara]
 (TR3): [(((Öksürüyor)))]
 FAS: Sigara
 AR2: Hım
 TR2: Yani=
 FAS: Hem çok pahalı [heh]
 TR2: [Uyu]şturucu ya da (ay ee) (.) uyuşturucu o kadar fazla [(değil)]
 FAS: [Hı hım] ((başını yukarı
 aşağı sallıyor))
 TR2: [Ben]
 AR2: [Hım]
 TR4: heh
 TR2: Bilmiyorum bilemi[yorum]
 FAS: [heh]
 TR2: Sadece çok normalleşmiş değil burda da yasadışı bi şey
 FAS: Hım ((başını yukarı aşağı sallıyor))
 PAN: ((Başını yukarı aşağı sallıyor))
 AR2: Hım
 TR2: O yüzden
 (AR2): (Hım)
 TR1: Peki (.) Türkiye'de gördüğünüz farklılık ne sizin ülkenize göre mesela biz (.) daha misafir (.)
 perveriz

FAS: Hı hım ((başını yukarı aşağı sallıyor))
 PAN: ((Gülümsüyor ve başını yukarı aşağı sallıyor))
 TR1: Sıcakkanlı konuş[kanız ya]
 (PAN): [Hı hım]
 TR1: Sizinkinde ne [fark var]
 (AR2): [()] (
 PAN: .hhh se- siz b- misafirperver
 TR1: Hı hım
 FAS: Hım
 PAN: Pakistan aynı bu şey ((gülümsüyor))
 TR1: Hı hım ((işaret parmağı ile karşıyı gösteriyor)) farklılık ne var
 PAN: Farklı: ee farklı bir şey (.) sadece baharat yemekler için baharat farklı
 TR4: ((Fısıldıyor))
 TR1: Hı hım
 PAN: Orada var burada yok (.) başka şe:y (.) aynı bence (.) dil farklı
 TR1: Hı hım ((başını yukarı aşağı sallıyor))
 PAN: Ve başka: e- he- her şey: ım sohbet için: ve: aile (.) bu şeyler aynı Pakistan'da ve Türkiye'de
 ((parmaklarını masaya koyuyor))
 (TR2): Hım
 PAN: Ben[ce]
 FAS: [Hı] hım
 TR1: ((İşaret parmağı ile FAS konuşucusunu gösteriyor))
 FAS: Benim yani: aa kültürüm=
 PAN: Çok farklı ()
 FAS: Çok fark var (.) Türkiye'de yani (.) insanlar meselan elbise içi:n ya da benim ülkem hepsi ee
 hijab var kız[larda] hijab var
 TR1: [Hı hım]
 (TR1): H hım
 FAS: Ee: (.) yani burası farklı
 (TR3): Hı hım
 TR2: Baş örtüsü
 FAS: Hı hım
 TR2: ((Ellerini masaya koyuyor)) (evet)
 TR1: Sizinkiler
 (AR2): Hım
 POR: Aa benim ülkem (.) bazı şeyler benziyor aa ama farklı şey va:r mesela yemek bi(h)z çok et ve
 ((PAN konuşucusuna bakıyor)) seafood
 PAN: Balık [(gibi) () (deniz)]
 TR4: [Balık deniz (ürünleri)]
 AR2: [Deniz (.) (deniz)]
 TR3: [Deniz (.) deniz mah][sülleri]
 POR: [Evet]
 TR1: Hı [hım]
 POR: [Aa:] çok yiyoruz burada: ım çok [az] evet
 TR4: [Az]
 AR2: Hım
 POR: Aa: kultu:r (.) ım: farklı ama çok farklı değil ((elini geriye doğru hareket ettiriyor))
 TR4: [Hım]
 (TR2): [Hım]
 (AR2): [Hım]
 POR: [Evet] (.) hım:
 (TR2): (S-)
 POR: Evet (.) .hhh ee (.) ((ellerini iki yana hareket ettiriyor)) eve(h)t [heh]
 TR2: [heh]
 AR2: [heh]
 PAN: [heh]
 TR4: [heh]

(FAS): [heh]
 (TR3): [heh]
 TR2: .hhh
 (TR3): ()
 POR: heh
 PAN: Eve- evet
 POR: .hhh
 AR2: Türkiye'de Türkiye ve Suriye çok benziyor yani her şey: ((başını iki yana sallıyor))
 PAN: [()=]
 AR2: [Hatta aa İzmir] hava yani: Halab ben Halap'tan yani Halap'ta yaşıyordum çok ee b- benziyor
 yani(h)
 FAS: Ya[kın]
 AR2: [Çok] çok yakın [yani]
 FAS: [Hım]
 AR2: Ve adet yani bayram içi:n bu b- be [()]
 TR2: [Hım]
 AR2: Bu şeyler yani aynı aynı e- şey yap- yap-ıyordum [heh]
 TR2: [Hım]
 (TR3): [(hım)]
 TR2: .hhh anladım
 TR4: Kırk dakika old- devam e[delim mi]
 TR1: [(Tamam:)] s- sizin de s- sormak istediğiniz bi şey var mı sorabilirsiniz
 FAS: ((Öksürüyor))
 AR2: (Ne)
 TR1: Sormak istediğiniz bi şey varsa bizlere sorabilirsiniz
 TR2: [heh]
 FAS: [(Sözle)] [yani:]
 (POR): [()]
 FAS: [Soru var-]
 AR2: [(Sizce)]
 PAN: Bir soru var mı [(sende)] ((başını yukarı aşağı sallıyor))
 FAS: [Soru var] yani Türkçe için yan- ne- ne yapeceğiz bu(h)
 (POR): heh
 TR1: Türkçe için çok (.)
 FAS: I-hım [heh]
 (TR3): [(heh)]
 TR4: Ko[nuşun]
 PAN: [Pratik]
 TR1: [Okudukça] okudukça ((eliyle kitap tutuyor gibi yapıyor)) senin yazman gelişir
 TR4: [heh]
 FAS: [heh (konuş)]
 PAN: [Hı hım]
 FAS: [Hı hım]
 TR1: Dinledikçe de işte konuşman (.) hem okuyup hem konuşcağısı- zamanla olacak
 TR2: Çok fazla Türk arkadaş yapmaya çalışın bence ((elleriyle kendini gösteriyor))
 FAS: Hı [hım]
 AR2: [Hım:]
 TR2: Şarkı dinlemeye çalışın
 FAS: ((Başını yukarı aşağı sallıyor))
 TR2: Yani kendinizi: sürekli olarak mecbur bırakırsanız an[lamaya]
 PAN: [Hı hım]
 FAS: [Hı hım]
 (TR1): [Hı hım]
 TR2: Daha iyi öğrenirsiniz
 PAN: Hım:
 TR2: Her zaman böyle
 FAS: ((Başını yukarı aşağı sallıyor))

TR4: Bi [de=]
 TR2: [Ama] bence- [hepiniz] ayrı ayrı çok iyi düzeylerdesiniz
 TR4: [hhh]
 TR2: Bi önceki gelenlere de söylemiştim (.) böyle devam edin bence
 AR2: [Bende bir (so)run] var ee universityde ee ok- okumak nasıl
 FAS: [((Öksürüyor))]
 (TR4): .t
 TR3: Türkiye'de mi
 AR2: Türkiye'[de: (evet)] ((başını yana eğiyor))
 TR3: [Üniverste]de okumak
 AR2: Yani nasıl iyi iyi yani ((elini yukarı doğru hareket ettiriyor)) (.) e kola- kolay yani ben kolay istemiyorum
 TR4: Biraz [sınav sistemi]miz üniversiteye gelene kadar sınavlara giriyoruz
 AR2: [() ne yani ()]
 TR4: Başarımız ölçülüyo ona göre sınava ee üniversiteye gidiyoruz
 AR2: Hım
 TR4: Üniversitede de yine ee [ders]te başarılı mıyız değil miyiz
 (TR1): [(heh)]
 TR4: Biraz (daha) aslında Türk- iye'de sistem sınava yönelik bi sistem ee üniversite okumak evet avantajlı ama okuduğun bölüm çok önemli Türkiye'de
 TR3: Evet
 AR2: Hım
 TR4: Yani eğer bölümün popülerse sonunda çok rahat iş bulabilirsin ama eğer ki bu bölüm çok daha (.) önemli bi bölüm değilse Türkiye'de
 AR2: Hım
 TR4: Üniversite okuduktan sonra işsiz kalmak çok büyük bi olasılık
 AR2: Hım
 TR4: Yüksek lisans yaparken [de yine aynı şekilde evet] avantaj
 AR2: [Daha daha (.) hım]
 TR4: Kazanabilirsin ama=
 AR2: Ve daha kolayca: ee yani: e- iş ee bula- bula=
 TR4: Bula[bilirsin]
 TR1: [()]
 TR4: [Evet]
 AR2: [(Bula]bilir) (.) hı hım
 TR4: Çok [kolay] değil heh
 PAN: [Aa]
 AR2: heh (.) ben çalış- yani çalışmak istiyorum ve yani seviyorum ama ne yani fark ee dil farklı
 TR4: Hı [hım]
 AR2: [Bu] yani ne zor biraz [zor yani]
 FAS: [()]
 AR2: Türk- yani sonra Türk insanlara öğrencilerle e yani [ne (.)] ee aynı sınıf yani
 FAS: [Buluşmak]
 AR2: Biz [burada] yani b- bi(h)z heh
 (FAS): [Hım]
 AR2: [Yani] (.) b- birlikte birlikte yabancılar
 FAS: [Farklı]
 TR4: Hı [hım]
 AR2: [Ve:] bu şey yani kolay ama sonra yuniversityde ee heh yani [çok]
 TR4: [Hep] Türk [heh]
 AR2: [(Hep)] Türk
 FAS: [heh]
 AR2: [Hep Türk ve] heh nasıl yani: [()]
 TR4: [O daha] kolay aslında Türkçen çok daha rahat gelişir hep Türkçe konuşursun
 AR2: Hım [heh]
 TR4: [heh]

TR3: [Bi de] sizin şöyle bi avantajınız olabilir hepinizin bö[lümleri] ee
PAN: []
TR2: [Efendim] ((gülümsüyor))
TR3: Sayı[sal (.)] [ağırlıklı bölümler mühendislikler]
PAN: [] []
AR2: [Hım]
TR3: [Di: mi]
PAN: []
FAS: E[vet]
AR2: [Hım]
TR2: [Ne]
TR3: [O yüz]den [hani (.) yani] karşılaştığınız] şeyler genellikle
PAN: []
TR3: Evrensel veri[ler olacak]
TR2: [Çeşitlilik] [mi]
AR2: [Hım]
TR3: Hani sözel bir bö[lüm olmadığı için]
PAN: []
TR3: Bence ee: kolaylıkla [(.)] geçireceksiniz diye düşünüyorum
PAN: [(heh)]
AR2: heh inşallah
TR4: [heh]
TR2: [(Adı)nı yazar mısın]
(POR): Hım
PAN: Aa bir soru (.) [var e-]
TR2: [(Buraya] yaz ben yollı[yim)]
PAN: [Ee] (.) neden ee burada (.) e- yüksek lisans için (.) ya
da: duktora için (.) İngilizce kullanmıyor-sunuz
PAN: Ee cunku ben zaten [İngilizce] sevmiyorum
TR3: [((Öksürüyor))]
PAN: [Urduca] seviyorum
TR4: [heh]
AR2: [heh]
TR3: [heh]
TR4: [heh]
POR: [heh]
PAN: [() Türkçe] Türkçe se:viyorum ee .hhh ama İngilizce: (arıştırma) iyi iş (arıştırma) için
AR2: Hım
PAN: Çok önemli bir şey
TR2: Bazı [bölümler İngilizce]
AR2: [(Yani) internette her ş-] her [şey İngilizce]
PAN: [[Ama] ama ora]da: orada: benim=
TR3: [(Evet)]

